

**REGIONALNA DYREKCJA LASÓW PAŃSTWOWYCH
WE WROCŁAWIU**

**PLAN URZĄDZENIA LASU
DLA NADLEŚNICTWA OBORNIKI ŚLĄSKIE**

na okres od 1 stycznia 2025 r. do 31 grudnia 2034 r.

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY

**PROGRAM OPRACOWANO W BIURZE URZĄDZANIA LASU I GEODEZJI
LEŚNEJ ODDZIAŁ W BRZEGU**

Aktualizację opracowała

.....
Joanna Lomber

**sekretariat@brzeg.buligl.pl
www.brzeg.buligl.pl**

Sprawdził:

Zastępca Dyrektora Oddziału

.....
Marek Matyjaszczyk

Akceptuje:

Dyrektor Oddziału

.....
Janusz Bańkowski

BRZEG 2025

Projekt Planu Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie na okres od 01.01.2025 do 31.12.2034 opracowano na podstawie umowy nr ZB.271.13.2023 z dnia 26 czerwca 2023 r. zawartej pomiędzy Skarbem Państwa – Państwowym Gospodarstwem Leśnym Lasy Państwowe Regionalną Dyрекcją Lasów Państwowych we Wrocławiu z siedzibą przy ul. Grunwaldzkiej 90, 50-357 Wrocław, a Przedsiębiorstwem Państwowym Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej w Sękocinie Starym Oddział w Brzegu z siedzibą w Brzegu, ul. Piastowska 9, 49-300 Brzeg.

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP	9
II. ZAKRES I CELE PROGRAMU.....	10
II.1. Podstawa prawna programu.....	10
II.2. Cele programu i jego zakres	13
II.3. Materiały źródłowe	15
III. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA NADLEŚNICTWA	20
III.1. Położenie.....	20
III.1.1. Usytuowanie w strukturach Lasów Państwowych.....	20
III.1.2. Położenie według podziału administracyjnego kraju.....	22
III.1.3. Położenie w przestrzeni przyrodniczo-leśnej kraju.....	23
III.2. Klimat	26
III.3. Warunki hydrologiczne	27
IV. FORMY OCHRONY PRZYRODY	31
IV.1. Rezerваты przyrody	34
IV.1.1. Istniejące rezerваты przyrody	35
IV.1.2. Proponowane rezerваты przyrody.....	40
IV.2. Obszary Natura 2000.....	42
IV.2.1. Specjalne obszary ochrony siedlisk.....	44
IV.2.1.1. Jodłowice PLH020106.....	44
IV.2.1.2. Dolina Widawy PLH020036	49
IV.2.2. Obszar mający wspólne granice dla obszaru mającego znaczenie dla wspólnoty oraz obszaru specjalnej ochrony ptaków.....	71
IV.2.2.1. Łęgi Odrzańskie PLC020002.....	71
IV.3. Obszary chronionego krajobrazu	79
IV.3.1. Istniejące obszary chronionego krajobrazu	79
IV.4. Stanowiska dokumentacyjne	83
IV.4.1. Istniejące stanowiska dokumentacyjne	83
IV.5. Pomniki przyrody	83
IV.5.1. Istniejące pomniki przyrody	84
IV.6. Ochrona gatunkowa.....	102
IV.6.1. Chronione i/lub zagrożone gatunki roślin.....	102
IV.6.1.1. Przegląd cennych gatunków roślin na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.....	103
IV.6.1.2. Pozostałe cenne gatunki roślin niepotwierdzone na gruntach w zarządzie nadleśnictwa	104
IV.6.1.3. Państwowy monitoring gatunków roślin	105
IV.6.2. Chronione i/lub zagrożone gatunki grzybów	105
IV.6.2.1. Pozostałe cenne gatunki grzybów niepotwierdzone na gruntach w zarządzie nadleśnictwa	105
IV.6.3. Chronione i/lub zagrożone gatunki zwierząt	106
IV.6.3.1. Ssaki.....	107
IV.6.3.2. Ptaki.....	108
IV.6.3.3. Zagrożenia i zalecenia ochronne dla najcenniejszych gatunków ptaków	114
IV.6.3.4. Ryby i smoczkouste	116

IV.6.3.5.	Płazy i gady	117
IV.6.3.6.	Bezkęgowce	117
IV.6.3.7.	Zagrożenia i zalecenia ochronne dla najcenniejszych gatunków bezkręgowców związanych z siedliskami leśnymi	118
IV.6.3.8.	Państwowy monitoring gatunków zwierząt	120
V.	WALORY PRZYRODNICZO–LEŚNE	125
V.1.	Siedliska przyrodnicze	125
V.1.1.	Charakterystyka siedlisk leśnych	127
V.1.2.	Charakterystyka siedlisk nieleśnych	139
V.1.1.	Państwowy monitoring siedlisk przyrodniczych	142
V.2.	Obszary o szczególnych walorach przyrodniczych	145
V.3.	Ważniejsze obiekty i miejsca o wartości historycznej i kulturowej	147
V.4.	Zadrzewienia i zakrzaczenia na terenach zarządzanych przez nadleśnictwo	151
V.5.	Charakterystyka drzewostanów w aspekcie typologii urzędzeniowej	152
V.5.1.	Siedliskowe typy lasu	152
V.5.2.	Bogactwo gatunkowe i struktura pionowa drzewostanów	152
V.5.3.	Pochodzenie drzewostanów	156
V.5.4.	Zgodność składu gatunkowego z siedliskiem	157
V.1.	Formy degeneracji ekosystemów leśnych	159
V.1.1.	Borowacenie	159
V.1.2.	Neofityzacja	160
V.1.3.	Monotypizacja	160
V.1.4.	Juwenalizacja	161
VI.	ZAGROŻENIA	163
VI.1.	Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego	163
VI.2.	Zakłady przemysłowe uciążliwe dla środowiska	164
VI.3.	Stan i kształtowanie się stosunków wodnych	165
VI.3.1.	Stan czystości wód powierzchniowych i podziemnych	165
VI.3.2.	Stan gospodarki wodno-ściekowej na terenie gmin	170
VI.4.	Gospodarka odpadami na terenie gmin	174
VI.5.	Poziom zanieczyszczeń gleb	176
VI.6.	Planowane przedsięwzięcia zabezpieczające lasy przed negatywnym oddziaływaniem przyszłych inwestycji	180
VI.7.	Zagrożenia biotyczne	182
VI.7.1.	Choroby grzybowe	183
VI.7.2.	Szkodniki owadzie	183
VI.7.3.	Szkody powodowane przez zwierzynę płową	183
VI.7.4.	Szkody inne (jemioła)	183
VI.8.	Zagrożenia abiotyczne	183
VI.8.1.	Pożary	184
VI.8.2.	Czynniki klimatyczne	185
VI.8.2.1.	Wiatr	185
VI.8.2.2.	Wyfłodowania atmosferyczne	185
VI.8.2.3.	Opady i osady atmosferyczne	186
VI.8.2.4.	Zakłócenia stosunków wodnych	186

VI.8.3.	Czynniki antropogeniczne	187
VII.	PLAN DZIAŁAŃ – ZESTAWIENIE PRAC OBJĘTYCH PROGRAMEM OCHRONY PRZYRODY	
	.....	188
VII.1.	Kształtowanie stosunków wodnych	188
VII.2.	Kształtowanie strefy ekotonowej.....	190
VII.3.	Kształtowanie granicy rolno-leśnej	192
VII.4.	Ochrona różnorodności biologicznej	193
VII.4.1.	Ochrona fauny kręgowców – zalecenia	194
VII.4.2.	Ochrona fauny bezkręgowców – zalecenia.....	197
VII.4.3.	Ochrona cennych roślin naczyniowych – zalecenia	198
VII.4.4.	Ochrona siedlisk hydrogeniczych – zalecenia	199
VII.5.	Wytyczne w sprawie poprawy stanu środowiska przyrodniczego w trakcie wykonywania prac leśnych	201
VIII.	ROZWIĄZANIA I WNIOSKI DO PROJEKTU PUL	203
VIII.1.	Przewidywane rozwiązania mające na celu ograniczenie negatywnych oddziaływań projektu PUL na środowisko	203
VIII.2.	Wnioski końcowe	211
IX.	LITERATURA.....	212
X.	ZAŁĄCZNIKI.....	216

SPIS TABEL

Tabela 1. Szczegółowy podział Nadleśnictwa Oborniki Śląskie na leśnictwa	21
Tabela 2. Zestawienie powierzchniowych form ochrony przyrody na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie	33
Tabela 3. Identyfikacja zagrożeń oraz opis sposobów ochrony czynnej ekosystemów na terenie rezerwatu przyrody „Jodłowice” wg załącznika do Zarządzenia Nr 18.2024 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 10 września 2024 r.....	35
Tabela 4. Zestawienie powierzchni rezerwatu przyrody „Jodłowice” na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie	37
Tabela 5. Zestawienie powierzchni rezerwatu przyrody „Las Bukowy w Skarszynie” na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie.....	39
Tabela 6. Wykaz gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie leżących w całości w zasięgu granic obszaru Natura 2000 Jodłowice PLH020106 (granica obszaru wg Rozp. Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 13 czerwca 2022 r.)	45
Tabela 7. Działania ochronne dla obszaru Natura 2000 Jodłowice PLH020106 na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie na podstawie Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 11 października 2022 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 PLH020106 Jodłowice (Dz.Urz. Woj. Doln. 2022 poz.4903).....	47
Tabela 8. Wykaz gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie leżących w całości w zasięgu granic obszaru Natura 2000 Dolina Widawy PLH020036 (granica obszaru wg Rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 13 czerwca 2022 r.).....	50
Tabela 9. Działania ochronne dla obszaru Natura 2000 Dolina Widawy PLH020036 na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie na podstawie Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 16 marca 2018 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 PLH020036 Dolina Widawy (Dz.Urz.Woj. Doln. 2018 poz. 1396).....	52
Tabela 10. Działania ochronne dla obszaru Natura 2000 Dolina Widawy PLH020036 na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie na podstawie Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 16 marca 2018 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 PLH020036 Dolina Widawy (Dz.Urz.Woj. Doln. 2018 poz. 1396) dla siedlisk, w których wykazano różnice pomiędzy PZO a „Opracowaniem fitosocjologicznym dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie (stan na 1.01.2023 r.)”	67
Tabela 11. Wykaz gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie leżących w całości w zasięgu granic Łęgi Odrzańskie PLC020002 (granica obszaru wg Rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 12 grudnia 2023 r.)	72
Tabela 12. Działania ochronne dla obszaru Natura 2000 PLC020002 Łęgi Odrzańskie na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie na podstawie Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 30 września 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Łęgi Odrzańskie PLH020018 (Dz. Urz. Woj. Doln. 2014 poz. 4042)	75
Tabela 13. Działania ochronne dla obszaru Natura 2000 Łęgi Odrzańskie PLC020002 na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie podstawie Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 30 września 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Łęgi Odrzańskie PLH020018 (Dz. Urz. Woj. Doln.	

2014 poz. 4042) dla siedlisk, w których wykazano różnice pomiędzy PZO a „Opracowaniem fitosocjologicznym dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie (stan na 1.01.2023 r.)”	78
Tabela 14. Wykaz gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie leżących w całości w zasięgu granic obszaru chronionego krajobrazu	82
Tabela 15. Wykaz pomników przyrody na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie (wg Rejestru Form Ochrony Przyrody RDOŚ we Wrocławiu z 2024 r., Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody z 2024 r., danych Nadleśnictwa Oborniki Śląskie).....	86
Tabela 16. Wykaz pomników przyrody zlokalizowanych poza gruntami w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie (wg Rejestru Form Ochrony Przyrody RDOŚ we Wrocławiu z 2024 r., Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody z 2024 r.).....	89
Tabela 17. Zestawienie wyników monitoringu gatunków zwierząt prowadzonego w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie	121
Tabela 18. Wyniki Monitoringu Ptaków Polski w 2020 roku i w latach 2022-2023 na powierzchniach monitoringowych na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie	122
Tabela 19. Wykaz typów siedlisk przyrodniczych odnotowanych na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie	126
Tabela 20. Zestawienie wyników monitoringu siedlisk przyrodniczych prowadzonego w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie	143
Tabela 21. Wykaz dóbr materialnych oraz chronionych układów przestrzennych zlokalizowanych na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie	148
Tabela 22. Zabytkowe parki podworskie zlokalizowane w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie	150
Tabela 23. Stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków zlokalizowane w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie	151
Tabela 24. Struktura powierzchniowa typów siedliskowych lasu wyróżnionych na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie.....	152
Tabela 25. Zestawienie powierzchni [ha] i miąższości [m ³] drzewostanów wg grup wiekowych i bogactwa gatunkowego	153
Tabela 26. Zestawienie powierzchni [ha] i miąższości [m ³] drzewostanów wg grup wiekowych i struktury	155
Tabela 27. Zestawienie powierzchni [ha] wg rodzajów i pochodzenia drzewostanów oraz grup wiekowych.....	156
Tabela 28. Zestawienie powierzchni wg zgodności składu gatunkowego drzewostanów z siedliskiem	158
Tabela 29. Zestawienie powierzchni [ha] według form degeneracji lasu - borowacenie	159
Tabela 30. Wykaz gatunków obcych występujących w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie	160
Tabela 31. Jednolite części wód powierzchniowych w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie	167
Tabela 32. Jednolite części wód podziemnych w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie	168
Tabela 33. Zestawienie uszkodzeń biotycznych drzewostanów na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie zarejestrowanych w trakcie prac urzędniowych	182
Tabela 34. Zestawienie uszkodzeń abiotycznych drzewostanów na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie zarejestrowanych w trakcie prac urzędniowych	184
Tabela 35. Średnia roczna liczba pożarów lasu w Nadleśnictwie Oborniki Śląskie (przeciętna z ostatnich 10 lat).....	184

Tabela 36. Przewidywane negatywne oddziaływanie zapisów projektu pul i proponowane w prognozie działania minimalizujące ten wpływ.....	204
--	-----

SPIS RYCIN

Ryc. 1. Położenie Nadleśnictwa Oborniki Śląska w strukturach Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych we Wrocławiu	20
Ryc. 2. Nadleśnictwo Oborniki Śląskie na tle jednostek podziału administracyjnego kraju.....	22
Ryc. 3. Nadleśnictwo Oborniki Śląskie na tle podziału fizycznogeograficznego Polski na mezoregiony (Richling i in. 2021)	23
Ryc. 4. Nadleśnictwo Oborniki Śląskie na tle podziału przyrodniczo-leśnego Polski na mezoregiony (Zielony i Kliczkowska 2012)	24
Ryc. 5. Położenie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie na tle podziału geobotanicznego Polski na podokręgi (Matuszkiewicz 2008).....	25
Ryc. 6. Sieć hydrograficzna w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie oraz lokalizacja głównych zbiorników wód podziemnych (GZWP)	29
Ryc. 7. Lokalizacja istniejących form ochrony przyrody w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie	32
Ryc. 8. Lokalizacja rezerwatów przyrody w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie	34
Ryc. 9. Lokalizacja rezerwatu przyrody „Jodłowice” na tle podziału powierzchniowego nadleśnictwa.....	36
Ryc. 10. Lokalizacja rezerwatu przyrody „Las Bukowy w Skarszynie” na tle podziału powierzchniowego nadleśnictwa	39
Ryc. 11. Lokalizacja obszarów Natura 2000 w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie	42
Ryc. 12. Lokalizacja pomników przyrody w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie (kolor zielony – pomniki na gruntach w zarządzie nadleśnictwa; kolor pomarańczowy – pomniki poza gruntami w zarządzie nadleśnictwa).....	84
Ryc. 13. Struktura powierzchni udziału gatunków panujących w składach gatunkowych drzewostanów w Nadleśnictwie Oborniki Śląskie	154
Ryc. 14. Struktura powierzchni rzeczywistego udziału gatunków w składach gatunkowych drzewostanów w Nadleśnictwie Oborniki Śląskie	154
Ryc. 15. Powierzchniowa struktura klas wieku drzewostanów w Nadleśnictwie Oborniki Śląskie	161

I. WSTĘP

Lasy należą do najcenniejszych źródeł surowców odnawialnych i odgrywają kluczową rolę w środowisku naturalnym oraz w życiu człowieka. Ekosystem leśny powiązany jest szeregiem wzajemnych zależności między światem roślin, zwierząt i grzybów, przez co pełni wielorakie funkcje: od produkcyjnych - opartych przede wszystkim na wykorzystaniu lasu jako bazy surowca drzewnego, po funkcje pozaprodukcyjne, do których zalicza się funkcje przyrodnicze i społeczne.

Problemy optymalnego wykorzystania zasobów leśnych oraz ich ochrony, obok problematyki społecznej i gospodarczej, stanowią dziś podstawy przestrzennego zagospodarowania w państwach Unii Europejskiej, zgodnie z wdrażaniem koncepcji zrównoważonego rozwoju. Na niej opierają się również zasady zrównoważonej gospodarki leśnej, która oznacza gospodarowanie lasami w taki sposób i w takim zakresie, by utrzymana została ich produktywność, bioróżnorodność, zdolność do regeneracji, żywotność i zdolność do utrzymania funkcji ekologicznej, środowiskowej i ekonomicznej teraz i w przyszłości na poziomie lokalnym, krajowym i globalnym, bez negatywnego wpływu na inne ekosystemy.

Europejska polityka leśna wydaje się zmierzać w kierunku coraz szerszego uwzględniania pozaprodukcyjnych funkcji lasów. Dlatego jedną z wiodących przesłanek uznania trwale zrównoważonego charakteru leśnictwa jest ochrona przyrody. W obecnym porządku prawnym Polski zasadniczą część problematyki związanej z ochroną przyrody w lasach uregulowana jest w kilku ustawach oraz kilkunastu aktach wykonawczych. Do najważniejszych z pewnością należy ustawa o ochronie przyrody (t.j. 2024 poz. 1478) oraz ustawa o lasach (t.j. Dz.U. 2024 poz. 530).

Narzędziem planistycznym i organizacyjnym w gospodarce leśnej są plany urządzenia lasu. Ich podstawowym zadaniem jest projektowanie takiego gospodarowania zasobami drzewnymi, aby zachowana była idea wielofunkcyjności lasów oraz zapewnione było ich trwałe użytkowanie. Oznacza to z jednej strony konieczność korzystania z zasobów leśnych w oparciu o obliczone wskaźniki rozmiaru użytkowania, a z drugiej zadbanie o jak najmniejszy negatywny wpływ zaprojektowanych działań na środowisko przyrodnicze.

Plany Urządzenia Lasu nadleśnictwa, wraz z programami ochrony przyrody, stanowią jedyne dokumenty planistyczne na poziomie lokalnym, w których ujmuje się kompleksowo zagadnienia gospodarki leśnej na gruntach leśnych zarządzanych przez Lasy Państwowe.

II. ZAKRES I CELE PROGRAMU

II.1. PODSTAWA PRAWNA PROGRAMU

Program ochrony przyrody, stanowiący integralną część Planu Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie na okres od 1 stycznia 2025 r. do 31 grudnia 2034 r., sporządzono na podstawie umowy nr ZB.271.13.2023 z dnia 26 czerwca 2023 r. we Wrocławiu pomiędzy Biurem Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Brzegu a Regionalną Dyрекcją Lasów Państwowych we Wrocławiu. Treść niniejszego dokumentu opracowano zgodnie z wymogami ustawy o lasach z dnia 28 września 1991 r. (Dz.U. 2024 poz. 530) na podstawie „Instrukcji sporządzania programu ochrony przyrody w nadleśnictwie” z 1996 r. (Załącznik nr 11 do Instrukcji urządzania lasu z 1994 r.) oraz „Instrukcji urządzania lasu” z 2011 r. (Załącznik do Zarządzenia nr 55 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 21 listopada 2011 r. w sprawie Instrukcji urządzania lasu). Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie na lata 2025-2034 jest aktualizacją programu z ubiegłego dziesięciolecia. Przy opracowywaniu programu uwzględniono aktualnie obowiązujące przepisy prawne, w szczególności:

Akty prawa krajowego

- Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (t.j. Dz.U. 2024 poz. 530);
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz.U. 2024 poz. 1478);
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U. 2024 poz. 54);
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. 2024 poz. 1130);
- Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz.U. 2024 poz. 1292);
- Ustawa z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie (t.j. Dz.U. 2023 poz. 1082);
- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz.U. 2024 poz. 1112);
- Ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (t.j. Dz.U. 2020 poz. 2187);
- Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz.U. 2024 r. poz. 82);
- Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (tekst jednolity - Dz.U. 2024 poz. 1087);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 29 lipca 2015 r. w sprawie wykazu, obszarów i map regionów pochodzenia leśnego materiału rozmnożeniowego (Dz.U. 2015 poz. 1425);

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz.U. 2014 poz. 1409);
- Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 27 marca 2023 r. w sprawie wymagań dobrej praktyki w zakresie gospodarki leśnej (Dz.U. 2023 poz. 672);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz.U. 2014 poz. 1408);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (t.j. Dz.U. 2022 poz. 2380);
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz.U. 2019 poz. 1839);
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 5 maja 2022 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz.U. 2022 poz. 1071);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 22 lipca 2019 r. w sprawie kryteriów oceny wystąpienia szkody w środowisku (Dz.U. 2019 poz. 1383);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 marca 2005 r. w sprawie rodzajów, typów i podtypów rezerwatów przyrody (Dz.U. 2005 nr 60 poz. 533);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (t.j. Dz.U. 2014 poz. 1713);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2012 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu sporządzania planu urządzenia lasu, uproszczonego planu urządzenia lasu oraz inwentaryzacji stanu lasu (Dz.U. 2012 r. poz. 1302);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 września 2012 r. w sprawie centralnego rejestru form ochrony przyrody (Dz.U. 2012 poz. 1080);
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 grudnia 2022 r. w sprawie listy inwazyjnych gatunków obcych stwarzających zagrożenie dla Unii i listy inwazyjnych gatunków obcych stwarzających zagrożenie dla Polski, działań zaradczych oraz środków mających na celu przywrócenie naturalnego stanu ekosystemów (Dz.U. 2022 poz. 2649).

Akty prawa wspólnotowego

- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (wraz z późn. zm.);
- Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (wraz z późn. zm.);

- Dyrektywa Rady 2000/60/WE z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (wraz z późn. zm.);
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko;
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/92/UE z dnia 13 grudnia 2012 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko;
- Dyrektywa Rady 2004/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie odpowiedzialności za środowisko w odniesieniu do zapobiegania i zaradzania szkodom wyrządzanym środowisku naturalnemu;
- Decyzja wykonawcza Komisji (UE) 2024/433 z dnia 2 lutego 2024 r. w sprawie przyjęcia siedemnastego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (Dz.U.UE L z dnia 9 lutego 2024 r.).

Akty porozumień międzynarodowych

- Konwencja Ramsarska o obszarach wodno-błotnych mających znaczenie międzynarodowe, zwłaszcza jako środowisko życiowe ptactwa wodnego, sporządzona w Ramsarze dnia 2 lutego 1971 r. (Dz. U. 1978 nr 7 poz. 24 z późn. zm.);
- Konwencja Paryska w sprawie ochrony światowego dziedzictwa kulturalnego i naturalnego, przyjęta w Paryżu dnia 16 listopada 1972 r. przez Konferencję Generalną Organizacji Narodów Zjednoczonych dla Wychowania, Nauki i Kultury na jej siedemnastej sesji (Dz. U. 1976 nr 32 poz. 190);
- Konwencja Berneńska o ochronie gatunków dzikiej flory i fauny europejskiej oraz ich siedlisk, sporządzona w Bernie dnia 19 września 1979 r. (Dz. U. 1996 nr 58 poz. 263 z późn. zm.);
- Konwencja Bońska o ochronie wędrownych gatunków dzikich zwierząt, sporządzona w Bonn dnia 23 czerwca 1979 r. (Dz. U. 2003 nr 2 poz. 17);
- Konwencja o różnorodności biologicznej, sporządzona w Rio de Janeiro 5 czerwca 1992 r. (Dz. U. 2002 nr 184 poz. 1532).

II.2. CELE PROGRAMU I JEGO ZAKRES

Program ochrony przyrody ma na celu doskonalenie zasad prowadzenia gospodarki leśnej i pomoc w realizacji zadań z zakresu ochrony przyrody przez nadleśnictwo.

Ochrona przyrody to zespół działań mających na celu zachowanie, właściwe gospodarowanie oraz odnawianie zasobów i składników przyrody, tj. gatunków roślin i zwierząt, kompleksów przyrodniczych oraz ekosystemów. Podstawą do planowania i wykonywania działań z zakresu ochrony przyrody jest rozpoznanie i ocena walorów przyrodniczych. Sporządzany jest dla nadleśnictwa w celu zebrania informacji dotyczących szeroko pojętych aspektów ochrony przyrody w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa. Opracowanie umożliwi wykonanie analiz porównawczych dotyczących zmian stanu lasów i środowiska przyrodniczego w przyszłości. Określone w programie wytyczne do ochrony najcenniejszych składników środowiska przyrodniczego pozwolą na poprawę warunków ich ochrony i w miarę możliwości wzbogacenie zasobów przyrodniczych ekosystemów leśnych w nadleśnictwie. Program ochrony przyrody gromadzi też informacje o zasobach dóbr materialnych w lasach o istotnej wartości kulturowej.

Do szczegółowych celów programu należą:

- zinwentaryzowanie i zobrazowanie bogactwa przyrodniczego lasów nadleśnictwa;
- przedstawienie istniejących i potencjalnych zagrożeń lasów oraz środowiska przyrodniczego;
- określenie koniecznych do wprowadzenia modyfikacji zabiegów gospodarczych, przyjęcie zadań z zakresu ochrony przyrody (na podstawie istniejących planów ochrony lub planów zadań ochronnych lub wynikających z oceny potencjalnego oddziaływania planowanych wskazań gospodarczych na komponenty przyrodnicze);
- prezentacja obiektu na tle regionu i kraju;
- wskazanie nowych przedmiotów ochrony oraz określenie celów i metod ich ochrony;
- uświadomienie wszystkim grupom społeczeństwa obecnych i potencjalnych zagrożeń lasów i środowiska przyrodniczego.

Program ochrony przyrody stanowi bogate źródło informacji o walorach przyrodniczych oraz kulturowych lasów Nadleśnictwa i może spełniać rolę edukacyjno – informacyjną dla lokalnej społeczności oraz osób zainteresowanych ochroną przyrody.

Zakres programu ochrony przyrody został ustalony na posiedzeniu Komisji Założeń Projektu Planu Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie na lata 2025-2034 z dnia 9 maja 2022 roku. Załącznikami do programu ochrony przyrody są mapa walorów przyrodniczych i wartości kultury materialnej, sporządzona w skali 1:50000 oraz załączniki nieupublicznione w postaci:

- Lokalizacji stanowisk chronionych i/lub zagrożonych gatunków roślin i grzybów;

- Lokalizacji miejsc obserwacji chronionych i/lub zagrożonych gatunków zwierząt;
- Tabeli XXII. Zestawienie przedmiotów ochrony, dla których wyznaczono obszary Natura 2000 w lasach Nadleśnictwa Oborniki Śląskie lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie;
- Dodatkowej tabeli XXII Zestawienie gatunków roślin i zwierząt z II i IV załącznika Dyrektywy Siedliskowej oraz gatunków ptaków z I załącznika Dyrektywy Ptasiej nie stanowiących przedmiotów ochrony obszarów Natura 2000, a obserwowanych na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie;
- Tabeli XXIII Zestawienie zadań z zakresu ochrony przyrody;
- Wykazu obiektów i obszarów (archeologicznych, historycznych i kulturowych) wpisanych do rejestru zabytków zlokalizowanych na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie;
- Wykazu dóbr materialnych oraz chronionych układów przestrzennych zlokalizowanych na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie;
- Wykazu gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie zlokalizowanych w granicach stref ochrony ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania zwierząt objętych ochroną gatunkową;
- Spisu aktów prawnych wymienionych w treści dokumentu dołączonych w wersji elektronicznej do dokumentacji Planu Urządzenia Lasu.

II.3. MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE

Do opracowania programu ochrony przyrody wykorzystano materiały zebrane podczas prac terenowych przez taksatorów Biura Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Brzegu oraz materiały udostępnione przez Regionalną Dyрекcję Lasów Państwowych we Wrocławiu, pracowników Nadleśnictwa Oborniki Śląskie, Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska we Wrocławiu, Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków we Wrocławiu, Narodowy Instytut Dziedzictwa, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska. Wykorzystano dane dotyczące obszarów Natura 2000 w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa zamieszczone w serwisie internetowym Generalnej Dyрекcji Ochrony Środowiska, a także dokumentację z Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody. Do pozostałych źródeł danych należały miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego gmin zlokalizowanych w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa, a także:

- Plan zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego. Uchwała Nr XIX/482/20 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 16 czerwca 2020 r.,
- Wojewódzki Program Ochrony Środowiska Województwa Dolnośląskiego na lata 2022-2025 z perspektywą do roku 2029 wraz z prognozą oddziaływania na środowisko. Uchwała Sejmiku Województwa Dolnośląskiego NR XLVII/939/22 z dnia 14 lipca 2022 r.,
- Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2023-2028 z perspektywą do 2032 r. Uchwała Zarządu Województwa Dolnośląskiego Nr 5995/VI/22 z dnia 10 października 2022 r. w sprawie przystąpienia do opracowania Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2023-2028 z perspektywą do 2032 r.,
- Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030. Uchwała nr 2978/VI/20 w sprawie zmiany uchwały nr 6146/V/18 Zarządu Województwa Dolnośląskiego z dnia 31 października 2018 r. w sprawie przyjęcia Planu wykonawczego Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030,
- Program Opieki nad Zabytkami Województwa Dolnośląskiego na lata 2021-2024. Uchwała Nr 2944/VI/20 Zarządu Województwa Dolnośląskiego z dnia 5 listopada 2020 r.,
- Opracowanie ekofizjograficzne dla województwa dolnośląskiego. Zarząd Województwa Dolnośląskiego, Wojewódzkie Biuro Urbanistyczne we Wrocławiu, 2005 r.,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Wrocławia. Uchwała Nr L/1177/18 Rady Miejskiej Wrocławia z dnia 11 stycznia 2018 r.,

- Opracowanie ekofizjograficzne dla potrzeb Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Wrocławia. Urząd Miejski Wrocławia, Biuro Rozwoju Wrocławia, Biuro Zrównoważonej Mobilności, 2014 (2017),
- Gminny program opieki nad zabytkami Wrocławia na lata 2017-2020. Uchwała Nr XLI/914/17 Rady Miejskiej Wrocławia z dnia 22 czerwca 2017 r.,
- Program ochrony środowiska dla miasta Wrocławia na lata 2021-2025 z perspektywą do roku 2030. Uchwała Nr XLVI/1194/21 Rady Miejskiej Wrocławia z dnia 25 listopada 2021 r.,
- Aktualizacja programu ochrony środowiska powiatu wrocławskiego na lata 2024-2030. Uchwała Nr XXXI/364/23 Rady Powiatu Wrocławskiego z dnia 27 września 2023 r.,
- Program ochrony środowiska dla powiatu trzebnickiego na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027. Uchwała Nr XXXII.205.2020 Rady Powiatu Trzebnickiego z dnia 28.12.2020 r.;
- Program ochrony środowiska dla gminy Oborniki Śląskie na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028, Westmor Consulting 2021,
- Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Oborniki Śląskie. Uchwała nr LIII/810/18 Rady Miejskiej w Obornikach z dnia 6 lipca 2018 r.,
- Opracowanie ekofizjograficzne na potrzeby miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy Oborniki Śląskie, REGIOPLAN Sp. z o.o. 2003 r.,
- Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Prusice na lata 2016-2019 z uwzględnieniem perspektywy do 2023 roku. Uchwała Nr XXXVII/237/16 Rady Miasta i Gminy Prusice z dnia 26 października 2016 r.,
- Gminny Program opieki nad zabytkami Gminy Prusice na lata 2017 – 2020. Uchwała nr LVII/297/22 Rady Miejskiej w Prusicach z dnia 28 kwietnia 2022 r. w sprawie zmiany uchwały nr LIX/416/10 Rady Miasta i Gminy Prusice z dnia 22 marca 2010 roku w sprawie ustalenia zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, położonych na terenie Gminy Prusice.,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Wisznia Mała Załącznik nr 5.2 do Uchwały nr VII/XXVII/210/17 Rady Gminy Wisznia Mała z dnia 25 stycznia 2017 r.,
- Program ochrony środowiska dla Gminy Wisznia Mała na lata 2014 – 2017 z perspektywą do 2020 r. Załącznik nr 1 do Uchwały Nr VI/XLVIII/417/14 Rady Gminy Wisznia Mała z dnia 29.10.2014 r.,

- Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Wisznia Mała na lata 2022 – 2025. Uchwała Nr VIII/XLII/423/22 Rady Gminy Wisznia Mała z dnia 30 marca 2022 r.,
- Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Żmigród. Załącznik nr 1 do Uchwały Nr 0007.XXXVI.253.2013 Rady Miejskiej w Żmigrodzie z dnia 29 lipca 2013 r. w sprawie uchwalenia zmiany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Żmigród” dla obszaru gminy w granicach administracyjnych,
- Program ochrony środowiska dla Miasta i Gminy Żmigród, 2004 r.,
- Program opieki nad zabytkami Gminy Żmigród na lata 2020 – 2023. Uchwała nr 0007.XIX.257.2020 Rady Miejskiej w Żmigrodzie z dnia 29 września 2020 r. w sprawie przyjęcia „Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Żmigród” na lata 2020-2023”,
- Program ochrony środowiska dla powiatu wołowskiego na lata 2017 - 2020 z perspektywą do roku 2024 wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko Programu ochrony środowiska dla powiatu wołowskiego na lata 2017 – 2020 z perspektywą do roku 2024. Uchwała nr XLI/212/17 Rady Powiatu Wołowskiego z dnia 30 listopada 2017 r.,
- Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Wołów. Uchwała nr LXIV4092018 Rady Miejskiej w Wołowie z dnia 28 września 2018 r.,
- Gminny Programu Opieki nad Zabytkami dla Gminy Brzeg Dolny na lata 2023-2026. Uchwała nr LXIV/400/23 Rady Miejskiej w Brzegu Dolnym z dnia 27 kwietnia 2023 r.,
- Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Brzeg Dolny, 2019 r. Uchwała Nr VII/50/19 z dnia 25 kwietnia 2019 roku.,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Długołęka. Uchwała Nr XL/471/22 Rady Gminy Długołęka z dnia 17 lutego 2022 r.,
- Program ochrony środowiska dla gminy Długołęka na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 roku. Uchwała Nr XXXVIII/439/21 Rady Gminy Długołęka z dnia 22 grudnia 2021 r.,
- Gminny program opieki nad zabytkami gminy Długołęka na lata 2020-2023. Uchwała Nr XVIII/194/20 Rady Gminy Długołęka z dnia 27 lutego 2020 r.,
- Inwentaryzacja przyrodnicza gminy Długołęka. 2018. „FULICA” Jankowski Wojciech;
- Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Trzebnica. Tekst ujednoczony. Uchwała Nr XXXIX/403/22 Rady Miejskiej w Trzebnicy z dnia 30 czerwca 2022 r.,

- Program ochrony środowiska dla powiatu trzebnickiego na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027. Załącznik do uchwały Rady Powiatu Trzebnickiego w sprawie przyjęcia Programu ochrony środowiska dla powiatu trzebnickiego na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027”,
- Waloryzacja przyrodnicza gminy Trzebnica. Polskie Towarzystwo Przyjaciół Przyrody „pro Natura”, Wrocław 2004 r.,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zawonia. Uchwała Nr XXXI/199/2021 Rady Gminy Zawonia z dnia 23 września 2021 r.,
- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Zawonia na lata 2017-2020 z perspektywą na okres 2021-2024. Uchwała Nr XXXVI/224/2017 Rady Gminy Zawonia z dnia 27 czerwca 2017 r.,
- Dajdok Z., Pomorski J. 1992. Inwentaryzacja przyrodnicza gminy Zawonia. Uniwersytet Wrocławski.,
- Aktualizacja krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych - AKPOŚK 2022. Załącznik do obwieszczenia Ministra Infrastruktury z dnia 17 marca 2023 r. (M.P. 2023 poz. 503),
- Stan środowiska w województwie dolnośląskim. Raport 2020. Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska we Wrocławiu, Departament Monitoringu Środowiska Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, Wrocław, 2020 r.,
- Ochrona środowiska 2022. Analizy statystyczne. Główny Urząd Statystyczny, Departament Badań Przestrzennych i Środowiska, Warszawa 2023 r.,
- Roczna ocena jakości powietrza w województwie dolnośląskim. Raport wojewódzki za rok 2022. Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska we Wrocławiu, Departament Monitoringu Środowiska Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, Wrocław 2023 r.,
- Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz.U. 2017 poz. 1566),
- Ocena stopnia zanieczyszczenia gleb w województwie dolnośląskim w 2017 roku. Obszary bezpośrednio zagrożone zanieczyszczeniami. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu, Wrocław, kwiecień 2018 r.,
- Badania monitoringowe gleb w województwie dolnośląskim w 2021 roku. Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska we Wrocławiu, Departament Monitoringu Środowiska Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, Wrocław 2022 r.,

- Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa dolnośląskiego. Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska we Wrocławiu, Departament Monitoringu Środowiska Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, Wrocław 2022 r.

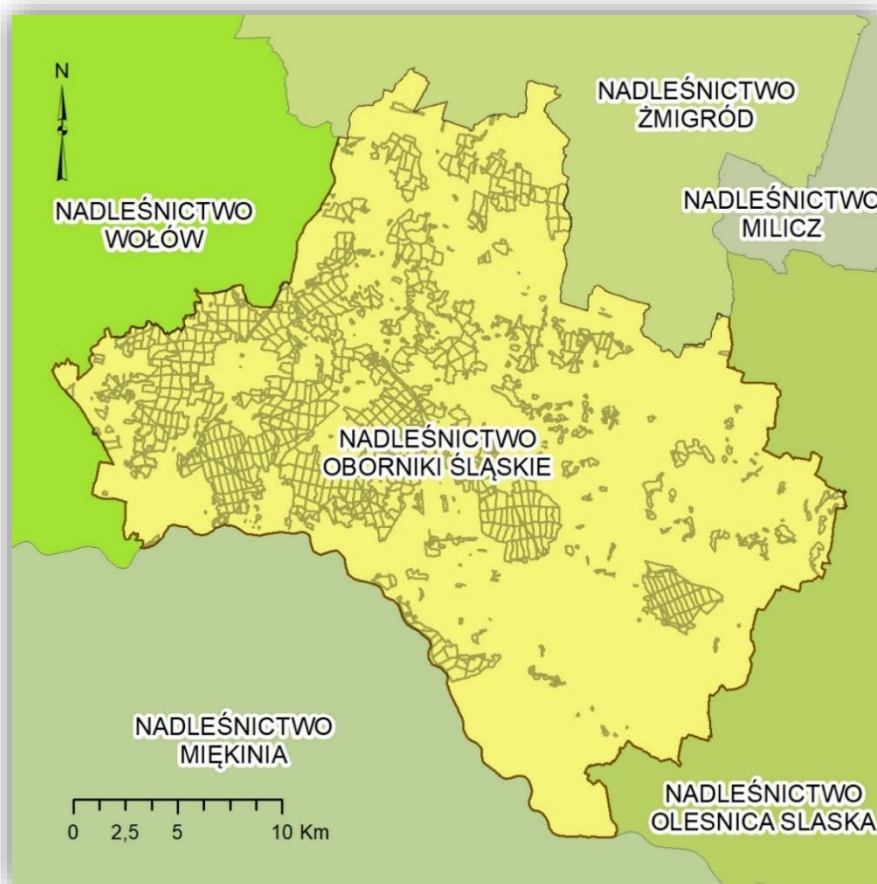
III. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA NADLEŚNICTWA

III.1. POŁOŻENIE

III.1.1. USYTUOWANIE W STRUKTURACH LASÓW PAŃSTWOWYCH

Nadleśnictwo Oborniki Śląskie jest jednym z 33 nadleśnictw wchodzących w skład Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych we Wrocławiu. Graniczy z następującymi jednostkami administracyjnymi Lasów Państwowych:

- od północy z Nadleśnictwem Żmigród (RDLP Wrocław),
- od zachodu z Nadleśnictwem Wołów (RDLP Wrocław),
- od południa z Nadleśnictwem Miękinia (RDLP Wrocław),
- od wschodu z Nadleśnictwem Oleśnica Śląska (RDLP Wrocław).

Ryc. 1. Położenie Nadleśnictwa Oborniki Śląska w strukturach Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych we Wrocławiu

Nadleśnictwo Oborniki Śląskie składa się z 2 obrębów leśnych: Bagno (obręb 1) oraz Oborniki Śląskie (obręb 2) podzielonych na 11 leśnictw, których łączna powierzchnia wynosi

150510,52 ha. Siedziba nadleśnictwa mieści się w Obornikach Śląskich, przy ul. Wrocławskiej 12.

Tabela 1. Szczegółowy podział Nadleśnictwa Oborniki Śląskie na leśnictwa

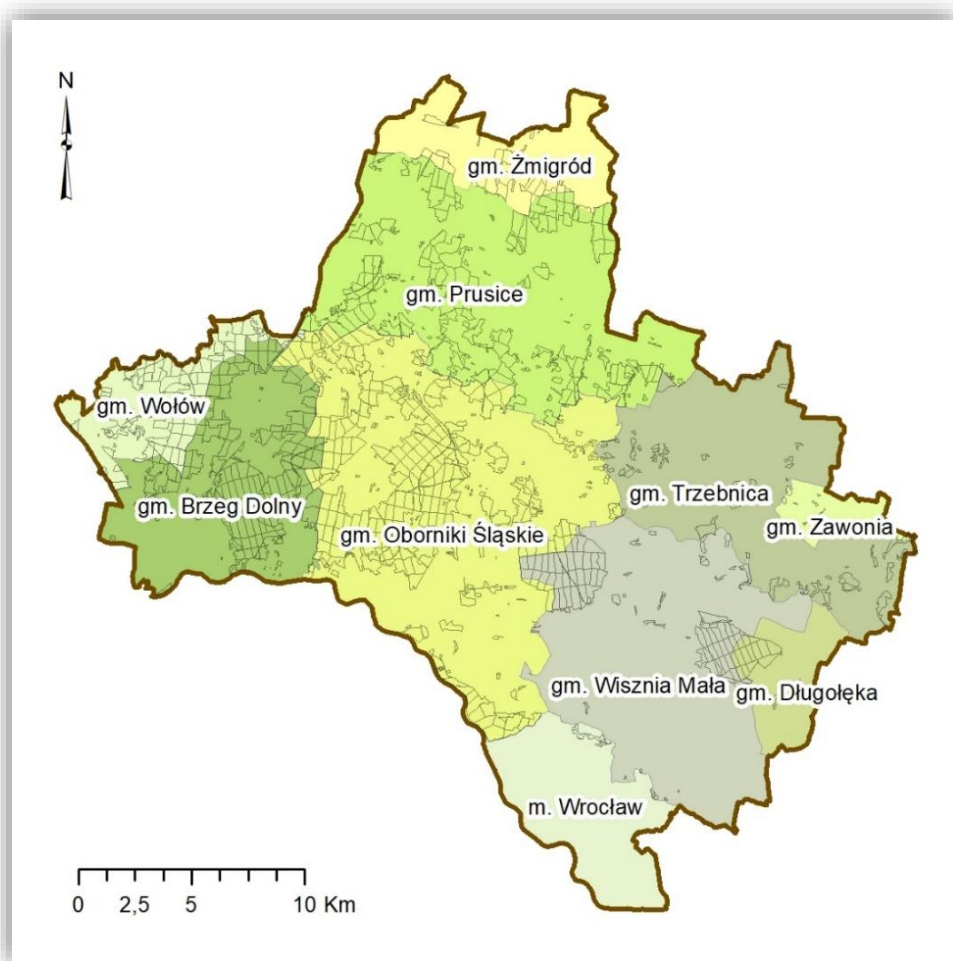
Nr	Nazwa leśnictwa	Oddziały	Powierzchnia [ha]				Powierzchnia ogółem [ha]
			Grunty leśne		Razem grunty leśne	Grunty nieleśne	
			zalesione i niezalesione	związane z gosp. leśną			
1	Cieplice	9,13-16,60-67A, 70-76,85-93,97-100,228-232,234-238,243-247,254-256	1338,49	38,14	1376,63	51,35	1427,98
2	Zwierzyniec	68-69,77-81,81A,82-84,94-96,101-118,233,239-242,248-253,257-263	1357,69	38,19	1395,88	17,11	1412,99
3	Lipnica	119-141,264-273,273A-276,276A,277-286	1281,85	35,46	1317,31	20,22	1337,53
4	Kraniec	314-316,332-338,348-365,365A, 366-377, 377A,378-387	1349,08	49,58	1398,66	21,10	1419,76
5	Radecz	287-313,317-331,339-347	1217,98	35,28	1253,26	9,03	1262,29
Razem Obręb Bagno			6545,09	196,65	6741,74	118,81	6860,55
6	Prusice	1-8,10,10A,11-12,461-495,558-565	1462,16	40,66	1502,82	229,66	1732,48
7	Osolin	17-59,553-557	1513,64	29,49	1543,13	61,21	1604,34
8	Trzebnica	436,496,496A, 497-498, 498A, 499-551	1167,80	38,02	1205,82	21,46	1227,28
9	Pęgów	388-398,400-435,437-444,460,552	1375,90	38,02	1413,92	36,72	1450,64
10	Rościszawice	142-184	1067,83	24,91	1092,74	10,96	1103,70
11	Jary	185-227,399,445-459	1416,20	44,22	1460,42	71,11	1531,53
Razem Obręb Oborniki Śląskie			80003,53	215,32	8218,85	431,12	8649,97
Razem Nadleśnictwo Oborniki Śląskie			14548,62	411,97	14960,59	549,93	15510,52

* powierzchnia bez współwłasności

III.1.2. POŁOŻENIE WEDŁUG PODZIAŁU ADMINISTRACYJNEGO KRAJU

Pod względem przynależności administracyjnej Nadleśnictwo Oborniki Śląskie położone jest w północno - wschodniej części województwa dolnośląskiego. Zasięg terytorialny nadleśnictwa obejmuje następujące jednostki podziału administracyjnego kraju:

powiat trzebnicki:	gmina Oborniki Śląskie
	gmina Prusice
	gmina Trzebnica
	gmina Wisznia Mała
	gmina Zawonia
	gmina Żmigród
powiat wołowski	gmina Brzeg Dolny
	gmina Wołów - obszar wiejski
powiat Miasto Wrocław:	gmina Miasto Wrocław
powiat wrocławski:	gmina Długołęka.

Ryc. 2. Nadleśnictwo Oborniki Śląskie na tle jednostek podziału administracyjnego kraju

III.1.3. POŁOŻENIE W PRZESTRZENI PRZYRODNICZO-LEŚNEJ KRAJU

Według **fizycznogeograficznego podziału kraju**, Nadleśnictwo Oborniki Śląskie położone jest w następujących jednostkach fizycznogeograficznych Polski (Richling i in. 2021):

Obszar: Europa Zachodnia

Podobszar: Pozaalpejska Europa Środkowa (3)

Prowincja: Niż Środkowoeuropejski (31)

Podprowincja: Niziny Środkowopolskie (318)

Makroregion: Obniżenie Milicko-Głogowskie (318.3)

Mezoregiony: Kotlina Żmigrodzka (318.33)

Makroregion: Wał Trzebnicki (318.4)

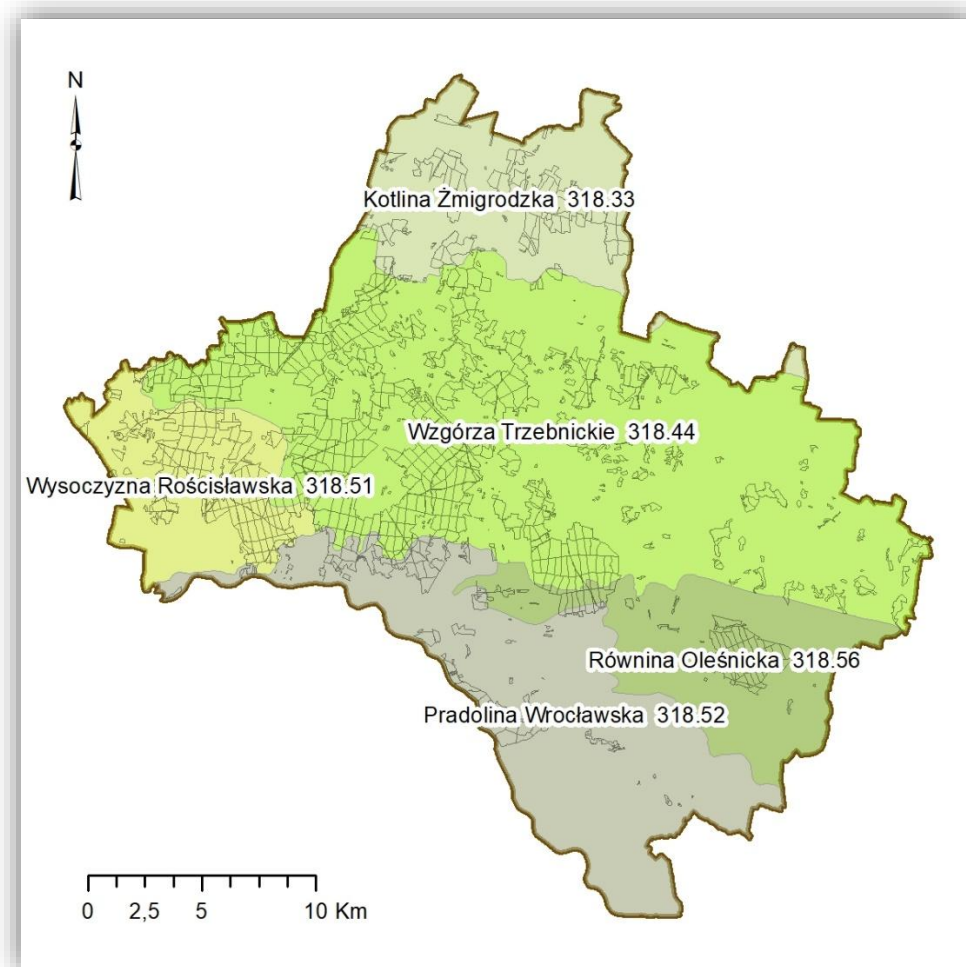
Mezoregiony: Wzgórza Trzebnickie (318.44)

Makroregion: Nizina Śląska (318.5)

Mezoregiony: Wysoczyzna Rościszawska (318.51)

Pradolina Wrocławska (318.52)

Równina Oleśnicka (318.56)

Ryc. 3. Nadleśnictwo Oborniki Śląskie na tle podziału fizycznogeograficznego Polski na mezoregiony (Richling i in. 2021)

Zgodnie z **regionalizacją przyrodniczo-leśną Polski 2010** (Zielony i Kliczkowska 2012) Nadleśnictwo Oborniki Śląskie znajduje się w zasięgu następujących mezoregionów:

Kraina Wielkopolsko-Pomorska (III)

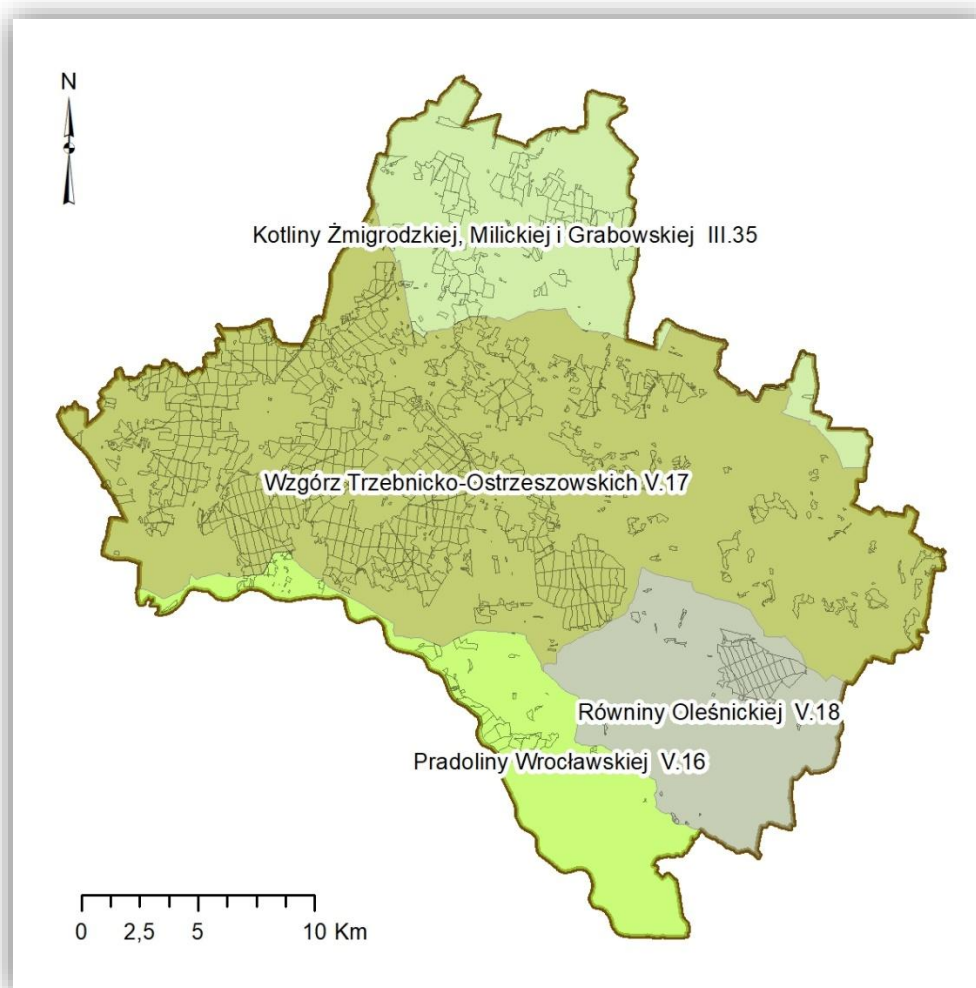
Mezoregion: Kotliny Żmigrodzkiej, Milickiej i Grabowskiej (III-35)

Kraina Śląska (V)

Mezoregion: Pradoliny Wrocławskiej (V-16)

Mezoregion: Wzgórz Trzebnicko-Ostrzeszowskich (V-17)

Mezoregion: Równiny Oleśnickiej (V-18)

Ryc. 4. Nadleśnictwo Oborniki Śląskie na tle podziału przyrodniczo-leśnego Polski na mezoregiony (Zielony i Kliczkowska 2012)

Kolejnym podziałem, opartym na zróżnicowaniu przestrzennym typów roślinności, jest **podział geobotaniczny** (Matuszkiewicz 2008). Według niego obszar Nadleśnictwa Oborniki Śląskie położony jest w granicach następujących jednostek geobotanicznych:

Prowincja Środkowoeuropejska

Podprowincja Środkowoeuropejska właściwa

Dział Brandenbursko-Wielkopolski (B)

Kraina Południowowielkopolsko - Łużycka (B.4)

Podkraina Południowowielkopolska (B.4b)

Okręg Doliny Baryczy (B.4b.12)

Podokręg Żmigrodzki (B.4b.12.a)

Okręg Wzgórz Trzebnickich (B.4b.13)

Podokręg Wiński (B.4b.13.a)

Podokręg Wołowski (B.4b.13.b)

Podokręg Trzebnicki (B.4b.13.c)

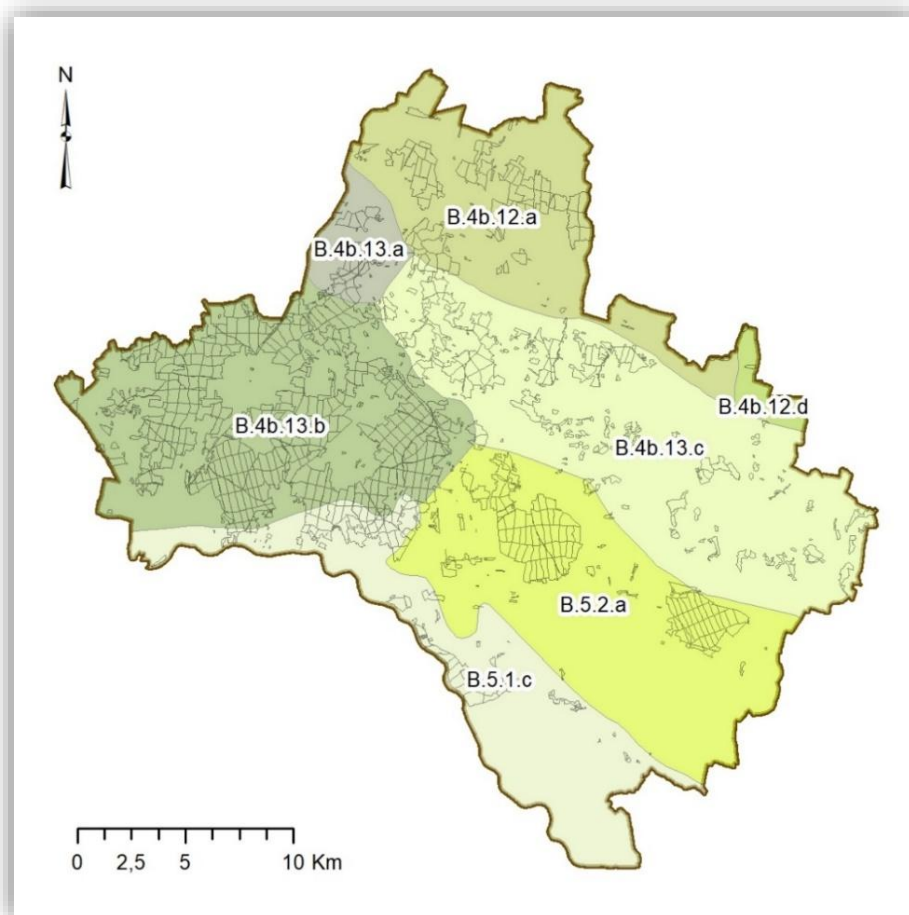
Kraina Dolnośląska (B.5)

Okręg Legnicko-Brzeski (B.5.1)

Podokręg Doliny Odry „Wrocław – Lubiąż” (B.5.1.c)

Okręg Oleśnicki (B.5.2)

Podokręg Zakrzowski (B.5.2.a)

Ryc. 5. Położenie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie na tle podziału geobotanicznego Polski na podokręgi (Matuszkiewicz 2008)

III.2. KLIMAT

Obszar Dolnego Śląska jak i cały obszar kraju zaliczany jest do klimatu umiarkowanego o cechach przejściowych między klimatem morskim i kontynentalnym. Dodatkowy, choć sporadycznie notowany, jest napływ mas powietrza arktycznego i zwrotnikowego. Wszystkie te cechy warunkują znaczną zmienność typów pogody w ciągu roku. Warunki pogodowe Dolnego Śląska zalicza się do pięciu głównych typów pogody, wyróżnionych dla tego regionu:

- typ pogody cyklonalnej pochodzenia północnoatlantyckiego (najczęstszy), związanej z napływem wilgotnych mas powietrza polarno-morskiego znad Atlantyku,
- typ pogody antycyklonalnej ciepłej (letniej), związanej z wpływem wyżu azorskiego,
- typ pogody cyklonalnej ciepłej i wilgotnej pochodzenia śródziemnomorskiego, powodujący obfite i intensywne opady powodziowe w Sudetach,
- typ pogody antycyklonalnej zimnej, związany z napływem mas powietrza polarno-kontynentalnego,
- typ pogody wiosennej (kwietniowej), zmiennej, związany z napływem mas powietrza arktycznego.

Istotny wpływ na kształtowanie się warunków klimatycznych na Dolnym Śląsku ma ukształtowanie i urozmaicona rzeźba terenu. Wpływają one na zmiany poszczególnych elementów meteorologicznych i występowanie lokalnych warunków pogodowych i klimatycznych (źródło: *Opracowanie ekofizjograficzne dla województwa dolnośląskiego, 2005 r.*).

Charakterystykę klimatyczną Nadleśnictwa Oborniki Śląskie oparto o wielkości wieloletnich pomiarów meteorologicznych w stacji Wrocław ($\gamma=51^{\circ}06' N$, $\lambda=16^{\circ}53' E$, $H=120$ m n.p.m.) znajdującej się około 25 kilometrów na południe od centralnej części nadleśnictwa. Przedstawione średnie wartości temperatury powietrza i sumy opadu atmosferycznego w tej stacji, obejmujące okres 1951-2005, zestawione zostały w oparciu o globalną, historyczną bazę danych meteorologicznych (GHCN) oraz o globalną bazę danych wielkości dobowych (GLOBALSOD).

Warunki pogodowe na obszarze nadleśnictwa określane są na podstawie danych ze stacji synoptycznych, zaliczanych do I i II rzędu sieci pomiarowej Państwowej Służby Hydrologiczno-Meteorologicznej. Na obszarze nadleśnictwa stacja synoptyczna znajduje się we Wrocławiu, dodatkowo w sąsiedztwie nadleśnictwa funkcjonuje stacja w Lesznie, Kaliszu i Wieluniu. Stacja synoptyczna we Wrocławiu jest stacją reprezentatywną, zbierającą pełne ciągi danych pomiarowych, na podstawie których opierają się analizy klimatyczne z wielolecia. Na podstawie zebranych danych dokonuje się ich interpolacji przestrzennej. Ostatnie

analizowane przez Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej - Państwowy Instytut Badawczy (IMGW-PIB) wielolecie obejmuje okres 1991-2020 (źródło: *serwer klimat.imgw.pl*).

Średnia roczna temperatura powietrza z wielolecia (1991-2020) na przeważającej części obszaru nadleśnictwa jest zbliżona i wynosi ponad 9°C. Notowane w wieloleciu maksymalne temperatury wahały się między 28-29°C w północnej części nadleśnictwa oraz ponad 29°C w obrębie Pradoliny Wrocławskiej. Minimalne temperatury w wieloleciu wynosiły przeciętnie między -7 a -8°C. Średnia roczna suma usłonecznienia z wielolecia (1991-2020) utrzymywała się na poziomie ponad 1850 godzin. Suma opadów w tym okresie wyniosła średnio od 500 mm w Pradolinie Odry, 600 mm w obrębie Równiny Oleśnickiej, do 650 mm w rejonie Wzgórz Trzebnickich i Twardogórskich (źródło: *serwer klimat.imgw.pl*).

III.3. WARUNKI HYDROLOGICZNE

Zgodnie z podziałem hydrograficznym Polski (2007) teren nadleśnictwa położony jest w obszarze następujących jednostek hydrograficznych:

I Odra

II Barycz

III Barycz od Sąsiecznicy do Orli (p)

IV Krępa

V Krępa do Kisieliny (I), Kisielina, Krępa od Kisieliny do Jastrząbki (I), Jastrząbka, Krępa od Jastrząbki do Czarnego Potoku (p), Czarny Potok

III Sąsiecznica (Sieczka)

IV Struga

V Struga od Głownika do ujścia, Głownik, Struga od Poręby do Głownika (I), Struga od Bzianki do Poręby (p), Bzianka, Struga do Bzianki (I), Poręba

IV Sąsiecznica od Jesionki do Brzeźnicy (p)

V Strużyna (Struga)

IV Głęboki Rów

V Kanał Trzebnicki (Polska Woda), Sowa, Mleczna

II Odra od Nysy Kłodzkiej do Baryczy (p)

III Odra od Kaczawy do Baryczy (p)

IV Jezierzycza

V Juszka

III Odra od Widawy do Kaczawy (I)

IV Odra od Lubniówki do Średzkiej Wody (I)

- V Odra od Lutyni do Średzkiej Wody (I), Lutynia, Odra od Jodłówki do Lutyni (p), Jodłówka, Odra od Uchodzy do Jodłówki (p), Odra od Strużni do Uchodzy (I), Strużnia, Odra od Lubniówki do Strużni (p)
- IV Lubniówka (Młynówka)
  - V Lubniówka (Młynówka)
- IV Odra od Ławy do Lubniówki (p)
  - V Odra od Ławy do Lubniówki (p)
- IV Ława
  - V Ława od Mieni do ujścia, Mienia, Ława od dopł. spod Piotrkowiczek do Mieni (p), Dopływ spod Piotrkowiczek, Ława od Jagodnicy do dopł. spod Piotrkowiczek (p), Ława do Jagodnicy (p), Jagodnica
- IV Odra od Widawy do Ławy (p)
  - V Odra od Widawy do Ławy (p)
- III Widawa
  - IV Dobra (Widawka)
    - V Mielnica, Przyłek
  - IV Widawa od Dobrej do ujścia
    - V Rakowski Potok, Dopływ spod Rogóza, Widawa od dopł. z Polanowic do dopł. spod Rogóza (p), Widawa od Rakowskiego Potoku do dopł. z Polanowic (I), Widawa od Dobrej do Rakowskiego Potoku (p), Dopływ z Szewców, Widawa od dopł. spod Rogóza do dopł. z Szewców (p), Widawa od dopł. z Szewców do ujścia
- III Odra od Stobrawy do Bystrzycy (I)
  - IV Odra od Ługowiny do Bystrzycy (I)
    - V Trzciana, Odra od Ługowiny do Trzciany (p), Odra od Trzciany do Bystrzycy (I)
  - IV Odra od Oławy do Ślęzy (I)
    - V Odra od Starej Odry do Ślęzy (p), Stara Odra
  - IV Odra od Ślęzy do Ługowiny (I)
    - V Odra od Ślęzy do Ługowiny (I)
- III Odra od Bystrzycy do Widawy (p)
  - IV Odra od Bystrzycy do Widawy (p)
    - V Odra od Bystrzycy do Widawy (p)

Pod względem hydrograficznym lasy Nadleśnictwa Oborniki Śląskie należą do zlewni rzeki Odry. Wody północnej części nadleśnictwa zbiera rzeka Barycz, natomiast południowej rzeka Odra i Widawa. Południowa granica nadleśnictwa opiera się o rzekę Odrę. Poza Widawą jednymi z największych dopływów Odry w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa są: Strużnia, Lubniówka, Ława, Trzciana, Jodłówka. Spośród większych cieków leżących w zasięgu zlewni Baryczy należy wymienić: Głownik, Strugę, Porębę, Strużynę, Krępę, Sowę. W zasięgu terytorialnym nadleśnictwa znajdują się liczne stawy i zbiorniki wodne.

Ryc. 6. Sieć hydrograficzna w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie oraz lokalizacja głównych zbiorników wód podziemnych (GZWP)

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie zlokalizowany jest jeden główny zbiornik wód podziemnych (GZWP):

- GZWP nr 303 Pradolina Barycz – Głogów (E). Zbiornik położony częściowo w zasięgu granic nadleśnictwa, wzdłuż rzeki Baryczy, na przedpolu Wzgórz

Trzebnickich i Twardogórskich. Zbiornik czwartorzędowy o charakterze porowym, na ogół pozbawiony izolacji lub słabo izolowany od powierzchni terenu. Zwierciadło wody ogólnie zalega na głębokości 1-5 m, miejscami nieco głębiej. Tworzą go osady piaszczysto żwirowe, piaszczyste i piaszczysto pylaste, związane ze wszystkimi kolejnymi ogniwami plejstocenu i holocenu, tworząc dwie warstwy wodonośne: górną, przypowierzchniową o zwierciadle swobodnym i dolną o zwierciadle napiętym, rozdzielone serią półprzepuszczalnych utworów zastoiskowych (mułków, pyłów, ilów warwowych i lokalnie z wkładkami torfów) i glin zwałowych. Zasilany jest głównie na drodze przesączania wód opadowych w przepuszczalne i półprzepuszczalne podłoże, zaś od południa oraz częściowo zachodu i wschodu wodami spływającymi ze Wzgórz Trzebnickich, a od północy wodami napływającymi z Wysoczyzny Leszczyńskiej i Kaliskiej. Stan chemiczny wód podziemnych czwartorzędowego piętra wodonośnego jest na ogół dobry, a ich jakość ogólnie zaliczono do klas I–III. Z uwagi na brak izolacji od powierzchni, warstwy wodonośne pradoliny są podatne na zanieczyszczenie, a jakość wód może być zmienna. Szacunkowe zasoby dyspozycyjne wynoszą 123 330 m³/d. Dominującymi elementami zagospodarowania powierzchni zbiornika są tereny rolnicze i lasy (95% powierzchni), z rozproszonymi ogniskami potencjalnych zanieczyszczeń (Mikołajków i Sadurski 2017).

Nadleśnictwo Oborniki Śląskie realizuje projekt mający na celu poprawę stanu gospodarki wodnej na obszarach leśnych pn. *„Kompleksowy projekt adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu - mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach nizinnych”*, planowany na lata 2016-2022 i współfinansowany z funduszy UE w ramach II osi priorytetowej Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowiska (działanie 2.1 Adaptacja do zmian klimatu wraz z zabezpieczeniem i zwiększeniem odporności na klęski żywiołowe, w szczególności katastrofy naturalne oraz monitoring środowiska). Celem tych prac jest wzmocnienie odporności na zagrożenia związane ze zmianami klimatu w nizinnych ekosystemach leśnych. Podejmowane działania będą ukierunkowane na zapobieganie powstawaniu lub minimalizację negatywnych skutków zjawisk naturalnych takich jak: niszczące działanie wód wezbraniowych, powódzie i podtopienia, susza i pożary.

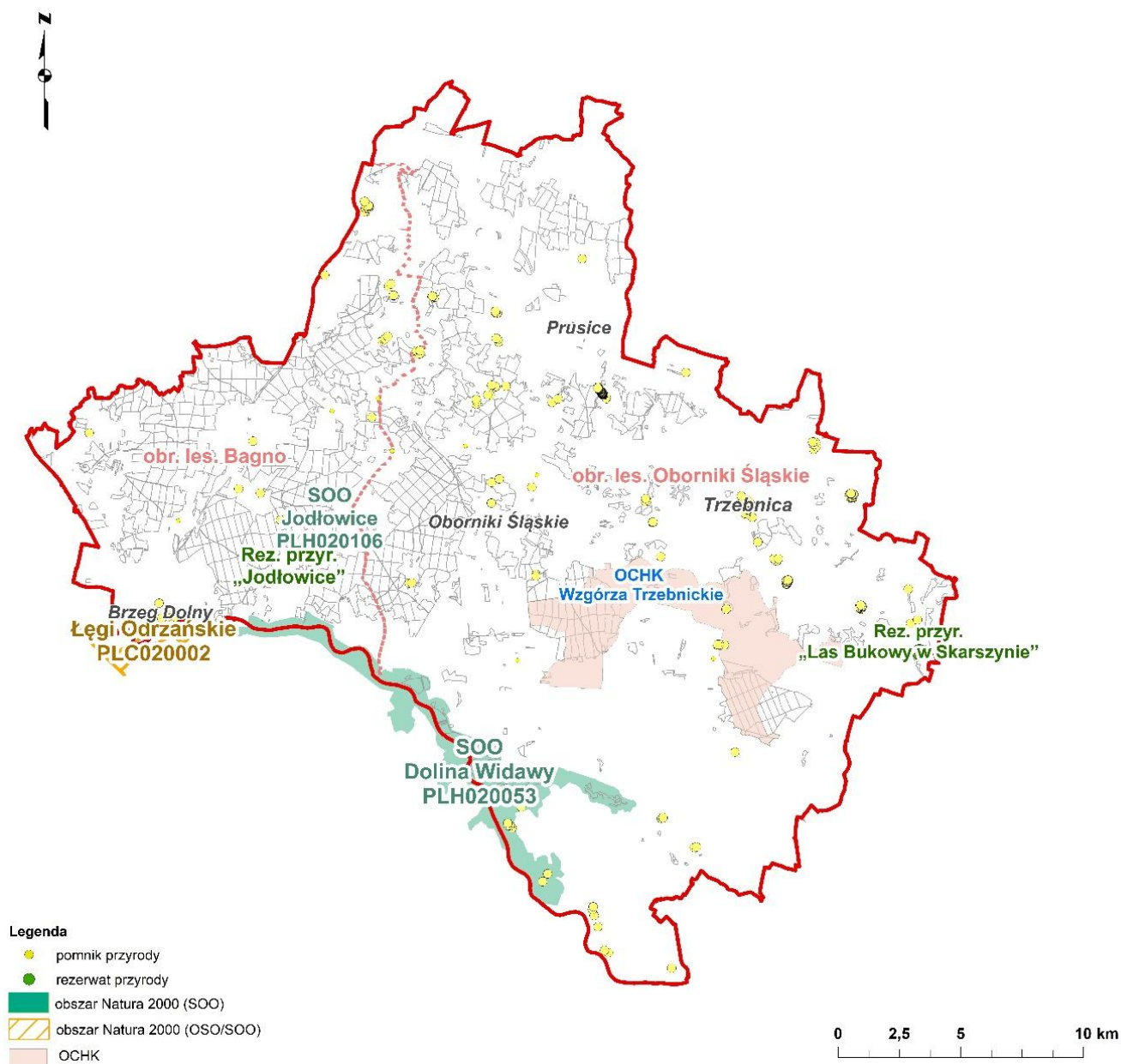
Zakres rzeczowy i finansowy realizowany przez Nadleśnictwo Oborniki Śląskie w ramach powyższego projektu dotyczy odbudowy zbiorników małej retencji w leśnictwach: Radech, Cieplice, Trzebnica, Osolin i Rościszewice o objętości retencjonowanej wody 22 300 m³ i wartości wydatków kwalifikowanych 1 800 000 zł.

IV. FORMY OCHRONY PRZYRODY

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie zlokalizowane są następujące formy ochrony przyrody, ustanowione na podstawie zapisów Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o *ochronie przyrody* (t.j. Dz.U. 2024 poz. 1478):

- ✓ rezerwat przyrody „Jodłowice”,
- ✓ rezerwat przyrody „Las Bukowy w Skarszynie”,
- ✓ Obszar Chronionego Krajobrazu „Wzgórza Trzebnickie”,
- ✓ 3 obszary Natura 2000, w tym:
  - ✓ 2 specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO):
    - Dolina Widawy PLH020036,
    - Jodłowice PLH020106,
  - ✓ 1 obszar specjalnej ochrony ptaków (OSO) i obszarów ochrony siedlisk (SOO)
Łęgi Odrzańskie PLC020002,
- ✓ 169 pomników przyrody (w tym 15 na gruntach w zarządzie LP),
- ✓ chronione gatunki roślin, zwierząt oraz grzybów.

Ponadto w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa zlokalizowane jest stanowisko dokumentacyjne „Lessy Winnej Góry”.

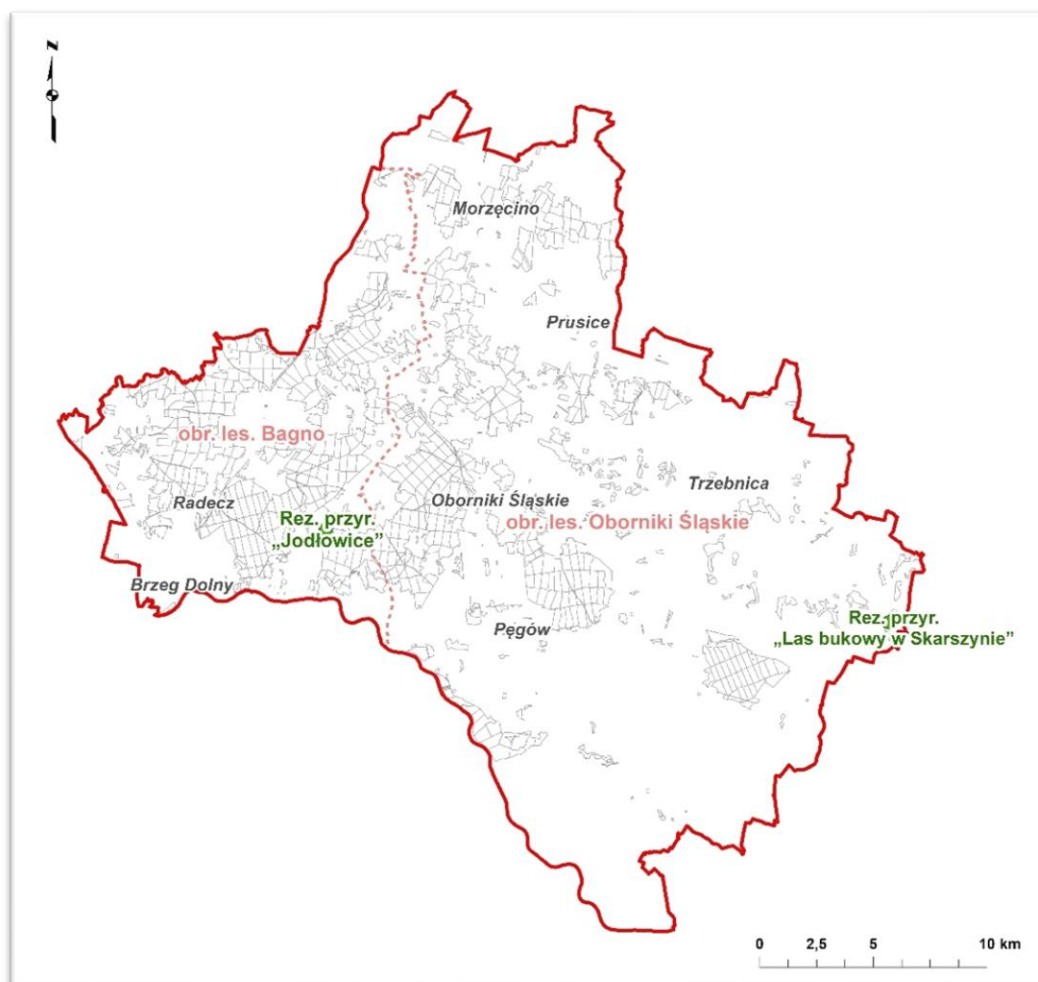
Ryc. 7. Lokalizacja istniejących form ochrony przyrody w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Tabela 2. Zestawienie powierzchniowych form ochrony przyrody na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Powierzchniowe formy ochrony przyrody	Powierzchnia wydziałów literowanych leżących w całości w granicach obszaru [ha]	Powierzchnia wydziałów nieliterowanych leżących w całości w granicach obszaru [ha]	Łączna powierzchnia gruntów nadleśnictwa w granicach obszaru [ha]	Powierzchnia wg aktu powołującego [ha]
1	Rezerwat przyrody „Jodłowice”	9,08	0,28	9,36	9,36
2	Rezerwat przyrody „Las Bukowy w Skarszynie”	23,58	0,10	23,68	23,68
3	Łęgi Odrzańskie PLC020002	9,13	-	9,13	21350,49
4	Jodłowice PLH020106	9,08	0,28	9,36	9,37
5	Dolina Widawy PLH020036	435,23	4,2	439,43	2279,23
6	Obszar Chronionego Krajobrazu „Wzgórza Trzebnickie”	1218,49	30,42	1248,91	3440,00

IV.1. REZERWATY PRZYRODY

Według ustawy o ochronie przyrody (t.j. Dz.U. 2024 poz. 1478) rezerwat przyrody obejmuje *obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi* (art.13). Uznanie za rezerwat przyrody oraz wszelkie zmiany dotyczące jego granic, powierzchni, celów ochrony następuje w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska. Aktualnie na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie zlokalizowane są dwa rezerwaty przyrody – „Jodłowice” oraz „Las Bukowy w Skarszynie”.

Ryc. 8. Lokalizacja rezerwatów przyrody w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

IV.1.1. ISTNIEJĄCE REZERWATY PRZYRODY

Rezerwat przyrody „Jodłowice” został powołany Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 20 marca 1958 r. w sprawie uznania za rezerwaty przyrody (M.P. z 1958 r. nr 36 poz. 204). Aktualnie obowiązującym aktem prawnym jest Zarządzenie Nr 4 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 28 stycznia 2011 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Jodłowice” (Dz. Urz. z 2011 r. nr 28 poz. 348). Nadzór nad rezerwatem sprawuje Regionalny Konserwator Przyrody we Wrocławiu. Na dzień 01.01.2025 r. rezerwat nie posiada planu ochrony, natomiast ma wyznaczone zadania ochronne na okres pięciu lat, ustanowione Zarządzeniem Nr 18.2024 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 10 września 2024 roku w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Jodłowice” (zostały one przedstawione w poniższej tabeli).

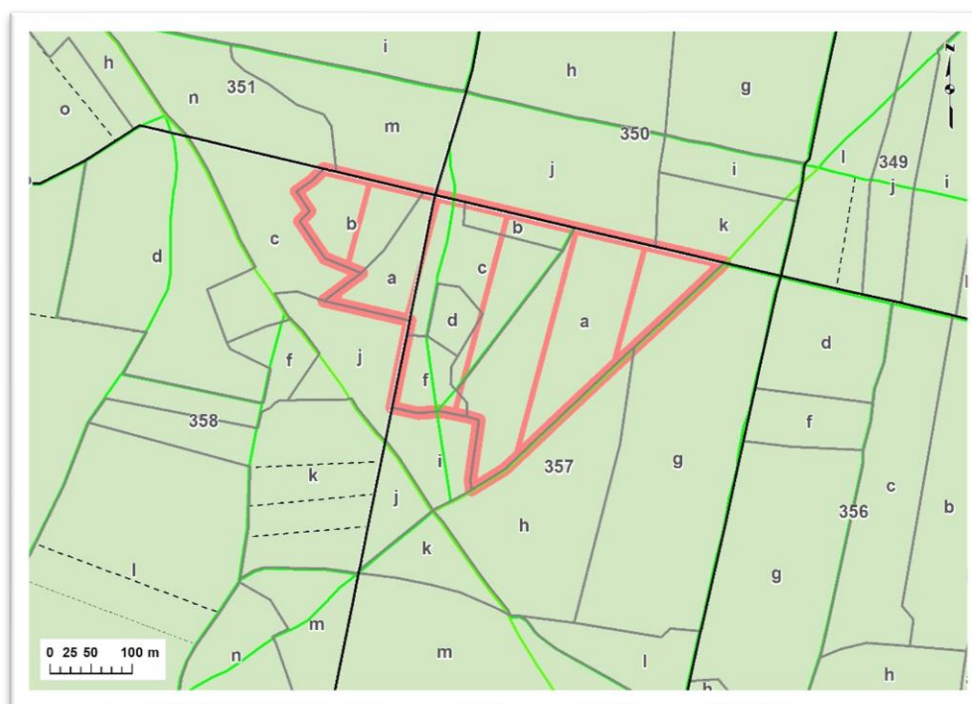
Tabela 3. Identyfikacja zagrożeń oraz opis sposobów ochrony czynnej ekosystemów na terenie rezerwatu przyrody „Jodłowice” wg załącznika do Zarządzenia Nr 18.2024 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 10 września 2024 r.

Identyfikacja i ocena istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych	Sposoby eliminacji lub ograniczania zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków	Opis sposobów ochrony czynnej ekosystemów			
		Rodzaj zadania	Rozmiar zadania*	Lokalizacja zadania wg załącznika do Zarządzenia Nr 18.2024	Lokalizacja zadania wg stanu na 01.01.2025 r.
Ekosystem leśny					
Wolna regeneracja jodły pospolitej <i>Abies alba</i> .	Zbiór szyszek jodły pospolitej <i>Abies alba</i>	Zbiór szyszek jodły pospolitej <i>Abies alba</i> z drzew stojących z gospodarczego drzewostanu nasiennego (drzewa o wysokich walorach przyrodniczych, będące bazą do pozyskania materiału rozmnożeniowego).	Według potrzeb – po ustaleniu rozmiaru i terminu zbioru z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska we Wrocławiu.	Oddziały o numerach: 357-a, 357-b, 357-c Leśnictwa Kraniec.	Oddziały 357a, 357b, 357c Leśnictwa Kraniec
Uszkodzenie (zgryzanie) osobników jodły pospolitej <i>Abies alba</i> znajdujących się w zasięgu strefy żerowania zwierzyny.	Zabezpieczenie mechaniczne.	Utrzymanie i konserwacja ogrodzenia otaczającego rezerwat (w tym wszelkie naprawy i wymiana zniszczonych lub zużytych elementów). Do dnia 31 grudnia każdego roku obowiązywania niniejszych zadań ochronnych należy przedłożyć Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska we Wrocławiu sprawozdanie z zakresu wykonanych prac.	Według potrzeb	Teren rezerwatu	Teren rezerwatu
Występowanie gatunków obcych w szczególności czeremchy amerykańskiej <i>Prunus serotina</i> .	Usuwanie czeremchy amerykańskiej.	W celu zahamowania wzrostu udziału gatunków obcych w szczególności czeremchy amerykańskiej <i>Prunus serotina</i> należy systematycznie usuwać mechanicznie osobniki tego gatunku (ciąć, wyrwać lub	Według potrzeb – po ustaleniu zakresu prac z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska we Wrocławiu.	Teren rezerwatu	Teren rezerwatu

Identyfikacja i ocena istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych	Sposoby eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków	Opis sposobów ochrony czynnej ekosystemów			
		Rodzaj zadania	Rozmiar zadania*	Lokalizacja zadania wg załącznika do Zarządzenia Nr 18.2024	Lokalizacja zadania wg stanu na 01.01.2025 r.
		obrządkować w okresie jesienno-zimowym).			

Rezerwat obejmuje obszar lasu o powierzchni **9,36 ha**, położony w województwie dolnośląskim na terenie gmin Oborniki Śląskie i Brzeg Dolny, w obrębach ewidencyjnych: Rościślawice na części działki ewidencyjnej 470/357 oraz w obrębie ewidencyjnym Jodłowice na części działki ewidencyjnej nr 718. Obszar oznaczony w planie urządzania lasu na lata 2025-2034 jako wydz. 357 a-f, 357 ~a - ~c, 358 a-b, 358 ~a - ~b leśnictwa Kraniec (obr. leś. Bagno). Dla rezerwatu przyrody planowane jest utworzenie otuliny.

Szczegóły dotyczące wewnętrznego podziału gruntów rezerwatu obrazuje zamieszczona poniżej mapa lokalizacji opisywanego rezerwatu. Rezerwat zawiera się w zasięgu granic obszaru Natura 2000 Jodłowice PLH020106.

Ryc. 9. Lokalizacja rezerwatu przyrody „Jodłowice” na tle podziału powierzchniowego nadleśnictwa

Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych fragmentu lasu mieszanego z udziałem jodły, występującej na granicy zasięgu. Dla rezerwatu ustala się rodzaj rezerwatu Leśny (L), typ i podtyp:

- ze względu na dominujący przedmiot ochrony: typ fitocenotyczny (PFi), podtyp zbiorowisk leśnych (zl), typ – Florystyczny (PFI), podtyp – roślin na granicy zasięgu (gz),
- ze względu na główny typ ekosystemu: typ – Leśny i borowy (EL), podtyp – lasów nizinnych (lni).

Tabela 4. Zestawienie powierzchni rezerwatu przyrody „Jodłowice” na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Obręb leśny	Adresy leśne	Pow. leśna zalesiona i niezalesiona	Pow. leśna zw. z gosp. leśną	Pow. nieleśna	Ogółem
Bagno	357 a-f, 357 ~a - ~c, 358 a-b, 358 ~a - ~b	9,08	0,28	-	9,36

Rezerwat przyrody „Jodłowice” położony jest w całości w granicach Nadleśnictwa Oborniki Śląskie.

W bazie Taksator informacja o rezerwacie przyrody została przypisana wyłącznie do wydzieleń, które w całości leżą w granicach rezerwatu przyrody.

Charakterystyka przyrodnicza

Rezerwat przyrody „Jodłowice” położony jest w południowej części kompleksu leśnego pomiędzy miejscowościami Jodłowice a przysiółkiem Podgórna. Pod względem fizjograficznym rezerwat przyrody położony jest w całości na Wzgórzach Trzebnickich. Granice rezerwatu częściowo wyznaczają drogi leśne, teren rezerwatu jest ogrodzony.

Rezerwat obejmuje obszar zajmowany przez siedlisko wyżynnego boru jodłowego (*Abietetum polonicum*), stanowiące siedlisko przyrodnicze 91P0. Jest to jedno z najdalej na północ wysuniętych stanowisk jodły pospolitej *Abies alba* w Polsce. Runo określono jako ubogie składem, będące wynikiem kresowego występowania siedliska przyrodniczego. Do gatunków diagnostycznych należą: nerecznica szerokolistna *Dryopteris dilatata*, jeżyna gruczołowata *Rubus hirtus* oraz tujowiec tamaryszkowy *Thuidium tamariscinum*. Licznie notowane są rośliny przenikające do zbiorowiska z sąsiednich siedlisk składająca się z przedstawicieli mezofilnych lasów liściastych, tj. borówki czarnej *Vaccinium myrthillius*, borówka brusznica *Vaccinium vitis-idea*, konwalijka dwulistna *Maianthemum bifolium*, nerecznica samcza *Dryopteris filix-mas*, sałatnik leśny *Mycelis muralis*, szczawik zajęczy *Oxalis acetosella* i jastrzębiec leśny *Hieracium murorum*.

Oprócz boru jodłowego w rezerwacie zidentyfikowano także dwa inne siedliska lasów liściastych. Na niewielkich powierzchniach w zachodniej części występuje siedlisko kwaśnej dąbrowy (*Quercetea robori-petraeae*), której drzewostan zdominowany jest przez dęby bezszypułkowe z udziałem sosny zwyczajnej i buka pospolitego. Warstwa podszytu jest bardzo słabo wykształcona, występują pojedyncze okazy brzozy brodawkowatej oraz młodych drzewek bukowych, dębowych i świerkowych. W przeciwieństwie do drzewostanu, runo leśne nie odbiega składem od reszty rezerwatu. W północno-wschodnim fragmencie rezerwatu wykształcił się ubogi wariant grądu środkowoeuropejskiego (*Galio sylvatici-Carpinetum*), którego drzewostan zdominowany jest przez dorodne okazy dębu bezszypułkowego w przedziale wiekowym 65-180 lat, z udziałem jodły pospolitej, buka pospolitego oraz innych drzew iglastych przenikających z sąsiednich siedlisk. Podobnie jak w przypadku innych siedlisk rezerwatu, tu także warstwa podszytu jest uboga. Głównymi czynnikami jest suche, kwaśne i ubogie w składniki podłoże wytworzone na piaszczystej glebie.

Rezerwat przyrody „Las Bukowy w Skarszynie” został powołany Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 15 grudnia 1980 r. w sprawie uznania za rezerwaty przyrody (M.P. z 1980 r. Nr 30, poz. 171). Aktualnie obowiązującym aktem prawnym jest Zarządzenie Nr 6 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 28 stycznia 2011 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Las Bukowy w Skarszynie" (Dz. Urz. z 2011 r. Nr 28, poz. 350). Nadzór nad rezerwatem sprawuje Regionalny Konserwator Przyrody we Wrocławiu. Rezerwat nie posiada obowiązującego planu ochrony ani zadań ochronnych.

Rezerwat obejmuje obszar lasu o powierzchni **23,68 ha**, położony w województwie dolnośląskim na terenie gminy Trzebnica, w obrębie ewidencyjnym Skaryszew na części działki ewidencyjnej 219. Obszar oznaczony w planie urządzania lasu na lata 2025-2034 jako wydz. 505a, 505d, 505f, 505g, 505~a leśnictwa Trzebnica (obr. Oborniki Śląskie). Szczegóły dotyczące wewnętrznego podziału gruntów rezerwatu obrazuje zamieszczona poniżej mapa lokalizacji opisywanego rezerwatu.

Ryc. 10. Lokalizacja rezerwatu przyrody „Las Bukowy w Skarszynie” na tle podziału powierzchniowego nadleśnictwa

Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie fragmentu lasu bukowego z interesującymi oraz rzadkimi roślinami zielnymi. Dla rezerwatu ustala się rodzaj rezerwatu Leśny (L), typ i podtyp:

- a) ze względu na dominujący przedmiot ochrony: typ – Fitocenotyczny (PFi), podtyp - zbiorowisk leśnych (zl),
- b) ze względu na główny typ ekosystemu: typ – Leśny i borowy (EL), podtyp – lasów nizinnych (lni).

Tabela 5. Zestawienie powierzchni rezerwatu przyrody „Las Bukowy w Skarszynie” na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Obręb leśny	Adresy leśne	Pow. leśna zalesiona i niezalesiona	Pow. leśna zw. z gosp. leśną	Pow. nieleśna	Ogółem
Oborniki Śląskie	505a, 505d, 505f, 505g 505~a	23,58	0,1	-	23,68

Rezerwat przyrody „Las Bukowy w Skarszynie” położony jest w całości w granicach Nadleśnictwa Oborniki Śląskie.

W bazie Taksator informacja o rezerwacie przyrody została przypisana wyłącznie do wydzieleń, które w całości leżą w granicach rezerwatu przyrody.

Charakterystyka przyrodnicza

Teren rezerwatu przyrody „Las Bukowy w Skarszynie” stanowią wzniesienia morenowe (polodowcowe) zlodowacenia środkowoeuropejskiego zbudowane głównie z utworów

morenowych oraz trzeciorzędowych piasków i ilów. Rzeźba terenu jest zróżnicowana, występują liczne niewielkie wzniesienia i dolinki.

W rezerwacie przyrody występuje dobrze zachowany płat siedliska kwaśnej buczyny niżowej *Luzulo pilosae* – *Fagetum*. Na południowej i wschodniej części zbocza występują płaty siedliska żyznej buczyny niżowej *Galio odorati* – *Fagetum*. Jest to zbiorowisko roślinne najmniej zmienione o stosunkowo najbogatszym florystycznie runie. Wzdłuż strumienia Mielnica ciągną się niewielkie płaty łągów jesionowo – olszowych *Fraxino-Alnetum*, w runie których napotkać można m.in. niewielkie kępy śnieżycy wiosennej *Leucoium vernum*. Jest to teren najbardziej zdegradowany, który graniczy bezpośrednio z zabudowaniami, powodując stosunkowo łatwe przedostawanie się na teren rezerwatu roślin synantropijnych. Przy wschodniej i południowej granicy rezerwatu występują również płaty grądu środkowoeuropejskiego *Galio odorati* - *Carpinetum betuli*.

Na terenie rezerwatu stwierdzono występowanie m.in. kokoryczy wątlej *Corydalis intermedia*, konwalii majowej *Convallaria majalis*, kopytnika pospolitego *Asarum europaeum*, kruszczyka szerokolistnego *Epipactis helleborine*, łuskiewnika różowego *Lathraea squamaria*, przylaszczki pospolitej *Hepatica nobilis*, wyżpina jagodowego *Cucubalus bacciger* oraz złoci małej *Gagea minima*. Osobliwością jest występowanie dużych populacji bodziszka żałobnego *Geranium phaeum* (element górski) oraz zdrojówki rutewkowatej *Isopyrum thalictroides* (element wschodni, rzadki na Dolnym Śląsku).

IV.1.2. PROPONOWANE REZERWATY PRZYRODY

Po przeprowadzonej przez Regionalną Dyrekcja Ochrony Środowiska we Wrocławiu oraz PGL LP Nadleśnictwem Oborniki Śląskie lustracji terenowej, przyjęto jako proponowane rezerwaty przyrody te obszary wskazane przez Klub Przyrodników, które będą procedowane przez RDOŚ we Wrocławiu w okresie obowiązywania Planu Urządzania Lasu dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie na lata 2025-2034. Zamieszczone opisy rezerwatów przyrody pochodzą z projektu „Rezerwaty przyrody – czas na comeback!” realizowanego przez Klub Przyrodników.

Proponowany rezerwat przyrody „Wąwóz Włóknicy” – położony w gminie Trzebnica o powierzchni 18,56 ha. Położony jest w całości na gruntach w zarządzie Nadleśnictwo Oborniki Śląskie, w leśnictwie Trzebnica w oddziale 553a i 553c. Proponowany rezerwat przyrody obejmuje wąskie, wijące się wąwozy określane jako Malczyckie Jary, znajdujące się w środkowej części Wzgórz Trzebnickich. Głównym ciekim jest Włóknica wraz z dopływami tworzącymi silnie meandrujący i głęboko wcięty potok. Celem ochrony są głęboko wcięte wąwozy wraz z potokiem Włóknica i wielogatunkowymi lasami liściastymi ze stanowiskami zgniotka cynobrowego i poczwarówki zwężonej. Na terenie „Wąwozy Włóknicy” występuje łąg wiązowo-jesionowy (*Ficario-Ulmetum minoris*), z drzewostanem złożonym

głównie z wiązu pospolitego, dębu szypułkowego i licznych gatunków wierzb. W jego runie występują powszechne gatunki łąkowe jak ziarnopłon wiosenny, niecierpek pospolity, czartawa pospolita, zawilec gajowy czy poziewniki. Na zboczach i w suchszych fragmentach wytworzyła się uboga forma grądu środkowoeuropejskiego z dominacją dębu szypułkowego i buka. Licznie występują gatunki jeżyn, czeremchy i dziczałych drzewek owocowych, szczególnie w miejscach graniczących z polami i sadami. Z rzadszych lokalnie gatunków można wyróżnić paprotkę pospolitą i kalinę koralową. Wąwóz Włóknicy stanowi niewielką leśną ostoję wśród dziesiątków hektarów pól, sadów i terenów zabudowanych, z tego względu można tutaj spotkać liczne gatunki ssaków, takich jak sarny, dziki, lisy, borsuki, wiewiórki czy drobne gryzonie. Z ptaków odnotowano: dzięcioła zielonego, ortolana i turkawkę.

Proponowany rezerwat przyrody „Pększyńskie Bagno” – położony w gminie Prusice o powierzchni 51,49 ha. Obejmuje głównie grunty w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie, w leśnictwie Prusice, częściowo w oddziałach: 4 i 10A. Celem ochrony rezerwatu są olsy ze stagnującą wodą, posiada bogatą faunę, występuje tu m.in. orzeł bielik.

Inne obszary cenne przyrodniczo zaproponowane przez organizacje pozarządowe i naukowców jako wymagające ochrony opisano w rozdziale V.

IV.2. OBSZARY NATURA 2000

Aktualnie w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie zlokalizowane są trzy obszary Natura 2000: dwa z nich to specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO) - Dolina Widawy PLH020036 oraz Jodłowice PLH020106, jeden to obszar mający wspólne granice dla obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty oraz obszaru specjalnej ochrony ptaków - Łęgi Odrzańskie PLC020002.

Ryc. 11. Lokalizacja obszarów Natura 2000 w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Uwaga! Przy sporządzaniu wykazu gruntów leśnych w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie znajdujących się w zasięgu granic obszarów Natura 2000 przyjęto, że do danego obszaru zalicza się wszystkie wydzielania leśne zlokalizowane w jego zasięgu, których granice pokrywają się w całości lub w części z danym obszarem. Dla wydzialeń leśnych pokrywających się w części z obszarem Natura 2000 zastosowano kryterium odległości granicy obszaru od

granicy wydzielenia. Jako minimalną wielkość przyjęto odległość 5 metrów zakładając, że podczas wektoryzacji granic obszaru Natura 2000 dopuszczalna odchyłka mogłaby wynosić +/- 1mm na mapie w skali 1:5000 (mapa gospodarcza). Danymi referencyjnymi analizy jest aktualny obiekt podstawowy i granice obszarów chronionych pochodzące z danych referencyjnych przekazanych wykonawcy planu przez zamawiającego oraz wynikające z obowiązujących aktów prawnych. Dane obiektu podstawowego wynikają z przyjętych do projektu planu danych ewidencyjnych i numerycznego modelu terenu. Metodyka zaliczania wydzieleni do obszarów Natura 2000 jest wieloetapowa, w pierwszym etapie dokonano zaliczania wydzieleni wchodzących w granice obszaru chronionego w całości i w części. W drugim etapie dla wydzieleni leżących w części w granicach obszaru chronionego dokonano analizy matematycznej i wizualnej przebiegu granicy wydzieleni w stosunku do granicy obszaru chronionego. Efektem analizy jest poprawne zaliczenie wydzieleni leżących w całości i w częściach obszaru Natura 2000. W Nadleśnictwie Oborniki Śląskie wydzielenia zaliczone w całości do obszarów Natura 2000 to powierzchnie w przeważającej większości powyżej 50% udziału powierzchniowego, wydzielenia zaliczone w części do obszarów Natura 2000 to powierzchnie poniżej 45% udziału powierzchniowego.

Granice obszarów przyjęto wg Decyzji wykonawczej Komisji (UE) 2024/433 z dnia 2 lutego 2024 r. w sprawie przyjęcia siedemnastego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (Dz.U.UE L z dnia 9 lutego 2024 r.) oraz odpowiednich rozporządzeń Ministra właściwego do spraw Środowiska: Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 27 marca 2023 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Łęgi Odrzańskie (PLC020002) (Dz.U. 2023 poz. 861), Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 14 października 2021 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Jodłowice (PLH020106) (Dz.U. 2021 poz. 2060), Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 13 czerwca 2022 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Dolina Widawy (PLH020036) (Dz.U. 2022 r. poz. 1546), Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 21 maja 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Łęgi Odrzańskie PLB020008 (Dz. Urz. 2014 r., poz. 2446), Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 8 listopada 2021 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz.U. 2022 poz. 96).

Podstawą w określeniu roślinności rzeczywistej w granicach obszarów Natura 2000 na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie jest „*Opracowanie fitosocjologiczne dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie (stan na 1.01.2023 r.)*”

IV.2.1. SPECJALNE OBSZARY OCHRONY SIEDLISK

IV.2.1.1. JODŁOWICE PLH020106

Typ ostoi: B (specjalny obszar ochrony siedlisk powołany Rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 14 października 2021 r.)

Powierzchnia obszaru wg SDF z 03. 2024: 9,37 ha

Powierzchnia wg Dec. wyk. Komisji (UE) 2022/231 z dnia 16 lutego 2022 r.: 9,37 ha

Uwaga! Obszar Natura 2000 Jodłowice PLH020106 posiada plan zadań ochronnych ustanowiony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 11 października 2022 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Jodłowice PLH020106 (Dz. Urz. Woj. Dolno. z dnia 11 października 2022 r. poz. 4903)¹.

Charakterystyka obszaru

Obszar Natura 2000 Jodłowice PLH020106 położony jest w województwie dolnośląskim, na terenie dwóch gmin: Brzeg Dolny i Oborniki Śląskie, pomiędzy wsiami Jodłowice a Rościszewice, w odległości około 30 km na północny-zachód od Wrocławia. Znajduje się on na terenie Wzgórz Trzebnickich usytuowanych w północno-zachodniej części Niziny Śląskiej. Granice obszaru pokrywają się z obszarem leśnego rezerwatu przyrody „Jodłowice”, powołanego w 1958 r. (aktualnie uznanego Zarządzeniem nr 4 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu w sprawie rezerwatu przyrody „Jodłowice” z dnia 28 stycznia 2011 r. (Dolno. z 2011 r. Nr 28, poz. 348)), którego celem ochrony jest zachowanie fragmentu lasu mieszanego z udziałem jodły, występującej na granicy zasięgu. Jest to jedno z najdalej na północ wysuniętych stanowisk jodły pospolitej *Abies alba*. Przez okres ostatnich 30 lat obszar objęty był praktycznie ochroną bierną, a teren rezerwatu ogrodzono dla powstrzymania zwierzyny płowej przed zgryzaniem siewek jodły, w przeszłości znacznie ograniczającej odnawianie się gatunku. Rezerwat nie posiada planu ochrony, natomiast ma wyznaczone zadania ochronne na okres pięciu lat, ustanowione Zarządzeniem Nr 18.2024 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 10 września 2024 roku w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Jodłowice” (zostały one przedstawione w poniższej tabeli).

Na całej powierzchni obszaru występuje wyżynny bór jodłowy reprezentujący siedlisko przyrodnicze 91P0. W drzewostanie dominują gatunki typowe dla siedliska: jodła zwyczajna *Abies alba*, buk zwyczajny *Fagus sylvatica*, sosna zwyczajna *Pinus sylvestris* oraz – będący naturalnym elementem mezofilnych borów na Dolnym Śląsku – dąb szypułkowy *Quercus petraea*, a towarzyszą im inne gatunki. Runo – ubogie gatunkowo o niewielkim zwarcu –

¹ <https://www.gov.pl/web/rdos-wroclaw/plan-zadan-ochronnych-dla-obszaru-natura-2000-jodlowice-plh020106>

również jest typowe dla opisywanego siedliska. Dzięki wieloletniej ochronie biernej badane siedlisko cechuje się dużymi zasobami martwego drewna oraz strukturą zbliżoną do naturalnej (tj. obecność luk i prześwietleń, w których odnawia się m.in. jodła). Reprezentatywność płatu oceniono na doskonałą (A), ponieważ badany płat zajmuje całą powierzchnię obszaru Natura2000, wykształcony jest w sposób typowy, a dzięki wieloletniej ochronie rezerwatowej stan jego zachowania jest właściwy oraz jest to prawdopodobnie najlepiej zachowany płat 91P0 w Polsce południowo – zachodniej. Niewielkie zaburzenia obserwowane są tylko przy granicy obszaru i spowodowane są wnikaniem niepożądanych gatunków z sąsiadujących terenów leśnych intensywnie użytkowanych gospodarczo, są to przede wszystkim monokulturowe uprawy sosny.

W granicach zasięgu terytorialnego Nadleśnictwa Oborniki Śląskie znajduje się cały obszar Natura 2000 Jodłowice PLH020106, zlokalizowany w południowej części nadleśnictwa na terenie leśnictwa Kraniec. Łączna powierzchnia gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie wchodzących w zasięg ostoi wynosi **9,36 ha**.

Tabela 6. Wykaz gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie leżących w całości w zasięgu granic obszaru Natura 2000 Jodłowice PLH020106 (granica obszaru wg Rozp. Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 13 czerwca 2022 r.)

Nazwa obrębu	Adres leśny	Powierzchnia [ha]*		
		leśna	nieleśna	razem
Bagno	357 a-f, 357 ~a - ~c, 358 a-b, 358 ~a - ~b	9,36	-	9,36
Ogółem		9,36	-	9,36

*powierzchnia wydziełów literowanych i nieliterowanych

Nie wykazano gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie leżących w części w zasięgu granic obszaru Natura 2000 Jodłowice PLH020106.

W bazie Taksator informacja o obszarze Natura 2000 została przypisana wyłącznie do wydziełów, które w całości leżą w granicach obszaru Natura 2000.

Przedmioty ochrony obszaru

W Planie Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie na lata 2025-2034 lokalizację siedlisk przyrodniczych na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie przyjęto za „Opracowaniem fitosocjologicznym dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie (stan na 1.01.2023 r.)”

Do przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Jodłowice PLH020106 w postaci siedlisk przyrodniczych występujących na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie należą:

- 91P0 Wyżynny jodłowy bór mieszany (*Abietetum polonicum*) – 9,08 ha.

Szczegółowe informacje na temat lokalizacji wyżej wymienionych przedmiotów ochrony na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie oraz wykazane w projekcie pzo zagrożenia dla zachowania właściwego stanu ochrony tych przedmiotów ochrony, cele działań ochronnych oraz działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania zawiera tabela umieszczona poniżej. Lokalizację przedmiotów ochrony zawiera również załącznik do programu ochrony przyrody w postaci tabeli XXII.

Tabela 7. Działania ochronne dla obszaru Natura 2000 Jodłowice PLH020106 na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie na podstawie Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 11 października 2022 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 PLH020106 Jodłowice (Dz.Urz. Woj. Doln. 2022 poz.4903)

W Planie Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie na lata 2025-2034 lokalizację siedlisk przyrodniczych na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie przyjęto za „Opracowaniem fitosocjologicznym dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie (stan na 1.01.2024 r.)”

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja - obręb, leśnictwo, oddział, wydzielenie)		Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania i podmiotem odpowiedzialnym	
		wg zarządzenia z 17.04.2014 r.	wg stanu PUL na 01.01.2025 r.			Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/ przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/ przewidywane metody i okresy realizacji
1	91P0 wyżynny jodłowy bór mieszany (<i>Abietetum polonicum</i>)	<p>Oddziały leśne położone w Nadleśnictwie Oborniki Śląskie:</p> <p>13-19-04-357-a-00 13-19-04-357-b-00 13-19-04-357-c-00 13-19-04-357-d-00 13-19-04-357-f-00 13-19-04-358-a-00 13-19-04-358-b-00</p>	<p>Oddział leśny położony w Nadleśnictwie Oborniki Śląskie (z potwierdzoną obecnością siedliska 91P0):</p> <p>13-19-04-357-a-00 13-19-04-357-b-00 13-19-04-357-c-00 13-19-04-357-d-00 13-19-04-357-f-00 13-19-04-358-a-00 13-19-04-358-b-00</p>	<p><u>Zagrożenia istniejące:</u> I01 – obce gatunki inwazyjne I02 - problematyczne gatunki rodzime. K02.01 – zmiana składu gatunkowego (sukcesja)</p> <p><u>Zagrożenia potencjalne:</u> B02.02 – wycinka lasu K04.05 – szkody wyrządzone przez roślinożerców (w tym przez zwierzynę łowną)</p>	<p>Utrzymanie obecnego, właściwego stanu ochrony na poziomie FV, na co najmniej 90% powierzchni siedliska</p>	brak	<p>Działania obligatoryjne:</p> <ol style="list-style-type: none"> Zachowanie siedliska przyrodniczego we właściwym stanie ochrony poprzez kontynuację dotychczasowych metod ochrony, w tym utrzymanie wyłączenia z użytkowania gospodarczego (granice obszaru pokrywają się z granicami rezerwatu przyrody „Jodłowice”). Na powierzchniach leśnych z siedliskiem przyrodniczym pozostawiać drzewa martwe i zamierające z wyjątkiem sytuacji zagrażających bezpieczeństwu ludzi i ich mienia oraz trwałości drzewostanu. Zabezpieczenie przed zgryzaniem poprzez utrzymanie ogrodzenia wzdłuż granicy obszaru Natura 2000 W celu zahamowania wzrostu udziału gatunków inwazyjnych w szczególności czeremchy amerykańskiej <i>Prunus serotina</i> należy systematycznie usuwać mechanicznie osobniki tego gatunku (ciąć, wyrwać lub obrączkować) zabiegi powtarzać 2 – 3 krotnie w trakcie trwania PZO

Program Ochrony Przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja - obręb, leśnictwo, oddział, wydzielenie)		Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania i podmiotem odpowiedzialnym	
		wg zarządzenia z 17.04.2014 r.	wg stanu PUL na 01.01.2025 r.			Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/ przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/ przewidywane metody i okresy realizacji
							<p><u>Podmiot odpowiedzialny:</u> Nadleśniczy Nadleśnictwa Oborniki Śląskie</p> <p>Działania fakultatywne: Monitoring realizacji celów działań ochronnych i monitoring stanu przedmiotów ochrony. Badania siedliska należy wykonać zgodnie z metodyką PMŚ GIOŚ (opisaną w przewodniku metodycznym); Monitoring należy przeprowadzić na wskazanym stanowisku dwukrotnie w trakcie obowiązywania PZO, w okresie od 1 czerwca do 30 sierpnia; między 5 a 9 rokiem obowiązywania pzo.</p> <p><u>Podmiot odpowiedzialny:</u> Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000</p>

IV.2.1.2. DOLINA WIDAWY PLH020036

Typ ostoi: B (specjalny obszar ochrony siedlisk powołany Rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 13 czerwca 2022 r.)

Powierzchnia obszaru wg SDF z 03.2024: 2279,23 ha

Powierzchnia wg Dec. wyk. Komisji (UE) 2022/231 z dnia 16 lutego 2022 r.: 2279,23 ha

Uwaga! Na dzień 1.01.2025 roku obszar Natura 2000 Dolina Widawy PLH020036 posiada plan zadań ochronnych ustanowiony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 1 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Widawy PLH020036 (Dz. Urz. Woj. Dolno. z dnia 3 kwietnia 2014 r. poz. 1687), zmienione Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 16 marca 2018 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Widawy PLH020036 (Dz. Urz. Woj. Dolno. z dnia 19 marca 2018 r., poz. 1396).

Podstawą w określeniu roślinności rzeczywistej na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie było „*Opracowanie fitosocjologiczne dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie* (stan na 1.01.2023 r.)”

Charakterystyka obszaru

Obszar Natura 2000 PLH020036 Dolina Widawy położony jest we wschodniej części Niziny Śląskiej w bezpośredniej bliskości aglomeracji miejskiej Wrocławia. Zajmuje dolinę rzeki Odry na długości blisko 20 km od Rędzina aż po stopień wodny w Brzegu Dolnym, dolinę Widawy od jej ujścia do Odry do miejscowości Szymanów na długości 7 kilometrów, a także ujściowy odcinek rzeki Bystrzycy. Obszar położony jest w Pradolinie Wrocławskiej oraz w południowej części Równiny Oleśnickiej. Pradolina Wrocławska stanowi istotny element w strukturze krajobrazu Dolnego Śląska zarówno ze względu na znaczną powierzchnię, jak i fakt, że podlega cyklicznym wezbraniom. Krajobraz dolnośląskiej pradoliny to mozaika pastwisk, olsów i podmokłych łągów, poprzecinana elementami infrastruktury przeciwpowodziowej.

W obszarze dominują lasy liściaste, które zajmują prawie 75 % jego powierzchni. Pozostałą część stanowią wody śródlądowe i mozaikowe tereny rolno-łąkowe. Krajobraz typowy jest dla uregulowanych dolin rzecznych niżu polskiego, jednak w przypadku Widawy, niektóre z jej fragmentów wskutek braku regularnej konserwacji przybierają charakter zbliżony do naturalnego.

Najważniejsze walory przyrodnicze obszaru związane są z międzywalem – zarówno na terenie doliny Widawy, jak i Odry. Mimo położenia na granicy dużej aglomeracji miejskiej oraz przeprowadzanych w przeszłości prac regulacyjnych na obu wchodzących w jego skład

rzekach, Obszar posiada cały szereg wartości przyrodniczych świadczących o dużych zdolnościach regeneracyjnych środowiska przyrodniczego

Głównymi walorami przyrodniczymi obszaru są ekosystemy związane z dolinami rzecznyymi. Pomimo, iż zarówno rzeka Odra, jak i Widawa na przestrzeni lat poddawane były regulacji i innym pracom związanym z szeroko pojętym utrzymaniem wód, to jednak występujące tu siedliska przyrodnicze i zróżnicowane ekosystemy wodne i lądowe cechuje wysoki stopień naturalności. Na uwagę zasługuje zwłaszcza wpływ procesów aluwialnych wpływający na funkcjonowanie i współistnienie wielu typów siedlisk przyrodniczych. Z naturalnymi i półnaturalnymi siedliskami związana jest także bogata fauna rzadkich i zagrożonych bezkręgowców, a także ryb, płazów i ssaków. W granicach obszaru wyróżniono 10 siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej, zajmujących w sumie ponad 40% jego powierzchni. Największą powierzchnię zajmują łągowe lasy dębowo – wiązowo – jesionowe. Łęgi tego typu niemal zawsze są elementem mozaiki siedliskowej dolin rzecznych, w skład której wchodzi także łągi wierzbowo-topolowe (*91E0), łąki zalewowe (6440) i ziołorośla nadrzeczne (6430).

W granicach zasięgu terytorialnego Nadleśnictwa Oborniki Śląskie znajduje się południowa część obszaru Natura 2000 Dolina Widawy PLH020036, zlokalizowany w południowej części nadleśnictwa. Łączna powierzchnia gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie wchodzących w zasięg ostoi wynosi **439,43 ha**.

Tabela 8. Wykaz gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie leżących w całości w zasięgu granic obszaru Natura 2000 Dolina Widawy PLH020036 (granica obszaru wg Rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 13 czerwca 2022 r.)

Nazwa obrębu	Adres leśny	Powierzchnia [ha]*		
		leśna	nieleśna	razem
Oborniki Śląskie	377Ax, 552a-m, 447a-n, 448a-f, 449a-l, 450a-i, 451a-m, 452a-h, 453a-o, 454a-l, 455a-f, 456a-s, 457a-g, 458a-n, 459a-ry, 447~a - ~b, 448~b - ~c, 448~a, 449~a - ~b, 450~a - ~b, 451~a - ~c, 452~a, 452~c, 453~a, 453~c, 454~a, 455~b, 456~a, 456~b, 456~c, 457~a, 458~c, 458~f, 458~g, 458~i, 458~j, 458~k, 458~l, 458~m, 458~n, 459~a, 459~c, 459~d, 459~b, 552~a, 453~b, 452~d, 452~d, 452~d, 452~d, 452~f, 452~a, 452~a, 452~b, 455~a, 458~a, 458~b, 458~d, 458~h,	390,40	49,03	439,43
Ogółem		390,40	49,03	439,43

*powierzchnia wydziałów literowanych i nieliterowanych

Nie wykazano gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie leżących w części w zasięgu granic obszaru Natura 2000 Dolina Widawy PLH020036.

W bazie Taksator informacja o obszarze Natura 2000 została przypisana wyłącznie do wydziałów, które w całości leżą w granicach obszaru Natura 2000.

Przedmioty ochrony obszaru

Do przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Widawy PLH020036 w postaci siedlisk przyrodniczych występujących na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie (w wydzieleniach zaliczonych w całości i części do ostoi) należą:

- 3150 Starorzeczca i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion* i *Potamion* – 9,07 ha,
- 6440 Łąki selernicowe – 14,48 ha,
- 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*) – 266,89 ha,
- 91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe – 25,58 ha.

Do przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Widawy PLH020036 w postaci gatunków zwierząt występujących na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie (w wydzieleniach zaliczonych w całości i części do ostoi) należą:

- 1052 przeplatka matura *Euphydryas maturna*,
- 1060 czerwończyk nieparek *Lyceana dispar*,
- 1074 barczatka kataks *Eriogaster catax*,
- 1084 pachnica dębowa *Osmoderma eremita*,
- 1086 zgniotek cynobrowy *Cucujus cinnaberinus*,
- 1088 kozioróg dębosz *Cerambyx cerdo*,
- 6177 modraszek tulejus *Phangeris teleius*,
- 6179 modraszek nausitous *Phengeris nausithous*,
- 1145 piskorz *Misgurnus fossilis*,
- 1166 traszka grzebieniasta *Triturus cristatus*,
- 1188 kumak nizinny *Bombina bombina*,
- 1337 bóbr *Castor fiber*,
- 1355 wydra *Lutra lutra*.

Szczegółowe informacje na temat lokalizacji wyżej wymienionych przedmiotów ochrony na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie zawiera załącznik do programu ochrony przyrody w postaci tabeli XXII.

W wyniku przeprowadzonych prac fitosocjologicznych nie potwierdzono występowania siedliska łęgów wierzbowych, topolowych, olszowych i jesionowych (91E0). Obecnie są to zbiorowiska zastępcze.

Tabela 9. Działania ochronne dla obszaru Natura 2000 Dolina Widawy PLH020036 na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie na podstawie Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 16 marca 2018 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 PLH020036 Dolina Widawy (Dz.Urz.Woj. Doln. 2018 poz. 1396)

W Planie Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie na lata 2025-2034 lokalizację siedlisk przyrodniczych na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie przyjęto za „Opracowaniem fitosocjologicznym dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie (stan na 1.01.2024 r.)”

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja - obręb, leśnictwo, oddział, wydzielenie)		Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania i podmiotem odpowiedzialnym	
		wg zarządzenia z 17.04.2014 r.	wg stanu PUL na 01.01.2025 r.			Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/ przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/ przewidywane metody i okresy realizacji
1.	3150 Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nympheion</i> i <i>Potamion</i>	Oddziały leśne położone w Nadleśnictwie Oborniki Śląskie: 13-19-2-11-459 -g -00 13-19-2-11-456 -b -00 13-19-2-11-456 -c -00 13-19-2-11-459 -i -00 13-19-2-11-451 -k -00 13-19-2-11-453 -b -00 13-19-2-11-453 -c -00 13-19-2-11-453 -g -00 13-19-2-11-453 -i -00 13-19-2-11-459 -j -00 13-19-2-11-459 -k -00 13-19-2-11-454 -f -00	Oddziały leśne położone w Nadleśnictwie Oborniki Śląskie z potwierdzoną obecnością siedliska 3150: 13-19-2-11-450 -a -00 13-19-2-11-450 -b -00 13-19-2-11-453 -b -00 13-19-2-11-453 -g -00 13-19-2-11-454 -f -00 13-19-2-11-456 -b -00 13-19-2-11-456 -c -00 13-19-2-11-456 -h -00 13-19-2-11-458 -b -00 13-19-2-11-458 -c -00 13-19-2-11-459 -g -00 13-19-2-11-459 -i -00 13-19-2-11-459 -k -00 13-19-2-11-459 -my -00	<u>Zagrożenia istniejące:</u> X – Brak zagrożeń i nacisków <u>Zagrożenia potencjalne:</u> H01.04 – Rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych z powodu działalności związanej z rolnictwem i leśnictwem H02.06 - Rozproszone zanieczyszczenie wód podziemnych z powodu działalności związanej z rolnictwem i leśnictwem J 02.01.03 Wypełnianie rowów, tam, stawów, sadzawek, bagien lub torfiarek	Zachowanie siedliska w obszarze Natura 2000 we właściwym stanie.	brak	brak

Program Ochrony Przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja - obręb, leśnictwo, oddział, wydzielenie)		Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania i podmiotem odpowiedzialnym	
		wg zarządzenia z 17.04.2014 r.	wg stanu PUL na 01.01.2025 r.			Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/ przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/ przewidywane metody i okresy realizacji
2.	6440 Łąki selernicowe	Oddziały leśne położone w Nadleśnictwie Oborniki Śląskie: 456j, 456k, 456r, 459m, 459t, 459bx, 459ix, 459dx, 459kx, 459o, 459x	Oddziały leśne położone w Nadleśnictwie Oborniki Śląskie z potwierdzoną obecnością siedliska 6440: 13-19-2-11-459 -w -00 13-19-2-11-459 -ax -00 13-19-2-11-459 -cx -00 13-19-2-11-459 -hx -00 13-19-2-11-459 -jx -00 13-19-2-11-459 -nx -00 13-19-2-11-459 -px -00 13-19-2-11-459 -wx -00 13-19-2-11-456 -g -00 13-19-2-11-456 -k -00 13-19-2-11-456 -p -00 13-19-2-11-456 -r -00 13-19-2-11-459 -s -00 13-19-2-11-459 -yx -00 13-19-2-11-459 -cy -00 13-19-2-11-459 -fy -00	<u>Zagrożenia istniejące:</u> A03.01 Intensywne koszenie lub intensyfikacja. A03.03 Zaniechanie/brak koszenia. D01.03 Parkingi samochodowe i miejsca postojowe D02.02 Rurociągi. I01 Obce gatunki inwazyjne. I02 Problematyczne gatunki rodzime. J02.03.01 Zmiana przebiegu koryt rzecznych na dużą skalę. K02 Ewolucja biocenotyczna, sukcesja. <u>Zagrożenia potencjalne:</u> A02.03 Usuwanie trawy pod grunty orne G05.06 Wydeptywanie, nadmierne użytkowanie	Zachowanie lub odtworzenie siedliska i poprawa jego stanu (do stanu U1) poprzez ochronę czynną – ekstensywne użytkowanie łąkarskie oraz modyfikację metod gospodarowania	brak	Usunięcie krzewów i podrostów drzew w terminie 1 października - 15 marca. Wydzielenia: 456k, 456r, 459m, 459t, 459bx, 459ix, 459dx, 459kx, 459o, 459x - obręb Oborniki Śląskie <u>Podmiot odpowiedzialny:</u> Nadleśnictwo Oborniki Śląskie Działania obligatoryjne: 1. Zachowanie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków stanowiących przedmioty ochrony, położonych na trwałych użytkach zielonych, ekstensywne użytkowanie kośne, kośno – pastwiskowe, pastwiskowe trwałych użytków zielonych. <u>Podmiot odpowiedzialny:</u> Nadleśnictwo Oborniki Śląskie Działania fakultatywne: Jeden pokos w roku w terminie od 15 do 30 czerwca lub w terminie od 1 września do 31 października z zebraniem skoszonej biomasy <u>Podmiot odpowiedzialny:</u> Właściciel lub posiadacz terenu na podstawie umowy zawartej z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000 albo

Program Ochrony Przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja - obręb, leśnictwo, oddział, wydzielenie)		Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania i podmiotem odpowiedzialnym	
		wg zarządzenia z 17.04.2014 r.	wg stanu PUL na 01.01.2025 r.			Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/ przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/ przewidywane metody i okresy realizacji
							na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości
3.	9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>)	Oddziały leśne położone w Nadleśnictwie Oborniki Śląskie: 1. 456a 2 – 4. 449d, 450a, 450c, 452c, 454c, 454h, 454i, 454j, 454l, 454m, 455a, 455d, 457c, 457f, 457g, 458a, 458c, 458g, 459a, 459b, 552a, 552c, 552g, 552i, 552j, 552k, 552l	Oddziały leśne położone w Nadleśnictwie Oborniki Śląskie z potwierdzoną obecnością siedliska przyrodniczego 9170: 13-19-2-11-447 -k -00 13-19-2-11-447 -l -00 13-19-2-11-447 -m -00 13-19-2-11-447 -n -00 13-19-2-11-448 -a -00 13-19-2-11-448 -c -00 13-19-2-11-459 -bx -00 13-19-2-11-459 -ix -00 13-19-2-11-459 -ox -00 13-19-2-11-459 -rx -00 13-19-2-11-459 -xx -00 13-19-2-11-447 -d -00 13-19-2-11-447 -f -00 13-19-2-11-447 -g -00 13-19-2-11-447 -h -00 13-19-2-11-447 -i -00 13-19-2-11-447 -j -00 13-19-2-11-448 -d -00 13-19-2-11-449 -b -00 13-19-2-11-449 -c -00 13-19-2-11-449 -d -00 13-19-2-11-449 -f -00 13-19-2-11-449 -g -00	<u>Zagrożenia istniejące:</u> J03.01 Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska J03.01 Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska J02.03.01 Zmiana przebiegu koryt rzecznych na dużą skalę J02.04.01 Zalewanie. M02.01 Przesunięcie i zmiana siedlisk. <u>Zagrożenia potencjalne:</u> X Brak zagrożeń i nacisków	Zachowanie siedliska i poprawa jego stanu (głównie w zakresie wskaźników: udział grabu, martwe drewno). Ograniczenie ekspansji obcych gatunków inwazyjnych runa.	1. Pozostawienie płatów siedliska bez wskazań gospodarczych w celu zachowania naturalnych procesów przyrodniczych. Wydzielenie 456a (część północna) - obręb Oborniki Śląskie, Nadleśnictwo Oborniki Śląskie <u>Podmiot odpowiedzialny:</u> Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych we Wrocławiu 2. Zwiększenie udziału grabu, lipy i liściastych gatunków domieszkowych z jednoczesnym ograniczaniem udziału dębu - zwiększenie udziału grabu, lipy i liściastych gatunków domieszkowych (jawor, buk) w zaplanowanych odnowieniach (w celu osiągnięcia składu gatunkowego zgodnego ze składem określonym w planach urzędzenia lasu), - preferowanie grabu i lipy w planowaniu cięć pielęgnacyjnych i rębni, - pozostawianie drzew w wieku przeszłorębnym oraz przestojów Gb, Lp, Bk, Jw, Brz, Klpol.. 3. Zwiększenie różnicowania struktury pionowej i przestrzennej drzewostanu	brak

Program Ochrony Przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja - obręb, leśnictwo, oddział, wydzielenie)		Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania i podmiotem odpowiedzialnym	
		wg zarządzenia z 17.04.2014 r.	wg stanu PUL na 01.01.2025 r.			Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/ przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/ przewidywane metody i okresy realizacji
			13-19-2-11-449 -h -00 13-19-2-11-449 -i -00 13-19-2-11-450 -a -00 13-19-2-11-450 -c -00 13-19-2-11-450 -g -00 13-19-2-11-450 -i -00 13-19-2-11-451 -a -00 13-19-2-11-451 -b -00 13-19-2-11-451 -f -00 13-19-2-11-451 -h -00 13-19-2-11-452 -c -00 13-19-2-11-452 -h -00 13-19-2-11-453 -a -00 13-19-2-11-453 -b -00 13-19-2-11-453 -i -00 13-19-2-11-453 -j -00 13-19-2-11-454 -a -00 13-19-2-11-454 -c -00 13-19-2-11-454 -g -00 13-19-2-11-454 -h -00 13-19-2-11-454 -i -00 13-19-2-11-454 -j -00 13-19-2-11-454 -l -00 13-19-2-11-455 -a -00 13-19-2-11-455 -c -00 13-19-2-11-455 -d -00 13-19-2-11-455 -f -00 13-19-2-11-456 -a -00 13-19-2-11-456 -h -00 13-19-2-11-456 -l -00 13-19-2-11-456 -m -00 13-19-2-11-456 -n -00			- planowanie cięć rębnych przy zastosowaniu rębni z długimi i bardzo długimi okresami odnowienia i długimi okresami nawrotu cięć (głównie rębnie stopniowe), dopuszcza się stosowanie rębni II i III, o ile ich zakres i sposób przeprowadzenia zapewni utrzymanie lub poprawę parametru struktura i funkcje siedliska. - nie planowanie cięć rębnych w skrajnym 30 metrowym pasie drzewostanu przylegającym lub położonym najbliżej rzeki Odry. 4. Zwiększenie ilości martwego drewna W miarę wydzielania się zwiększać ilość martwego drewna stojącego i leżącego poprzez: - nie usuwanie wywrotów i złomów, - pozostawianie martwych drzew stojących i nie usuwanie drzew dziuplastych i próchniejących, - we fragmentach pozostawiać do naturalnego rozpadu nieuporządkowane pozostałości pozrębowe (nie zagrażające trwałości lasu), z wyłączeniem sytuacji stwarzających zagrożenie zdrowia, życia lub mienia ludzkiego i w przypadku wykonywania cięć sanitarnych. 5. Usuwanie gatunków drzew i krzewów obcych siedliskowo i geograficznie na etapie zaplanowanych prac gospodarczych. Podmiot odpowiedzialny:	

Program Ochrony Przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja - obręb, leśnictwo, oddział, wydzielenie)		Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania i podmiotem odpowiedzialnym	
		wg zarządzenia z 17.04.2014 r.	wg stanu PUL na 01.01.2025 r.			Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/ przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/ przewidywane metody i okresy realizacji
			13-19-2-11-456 -o -00 13-19-2-11-457 -f -00 13-19-2-11-457 -g -00 13-19-2-11-458 -a -00 13-19-2-11-458 -c -00 13-19-2-11-458 -g -00 13-19-2-11-458 -h -00 13-19-2-11-458 -j -00 13-19-2-11-458 -k -00 13-19-2-11-458 -n -00 13-19-2-11-459 -b -00 13-19-2-11-459 -i -00 13-19-2-11-459 -zx -00 13-19-2-11-459 -dy -00 13-19-2-11-459 -gy -00 13-19-2-11-459 -iy -00 13-19-2-11-459 -jy -00 13-19-2-09-552 -a -00 13-19-2-09-552 -g -00 13-19-2-09-552 -i -00 13-19-2-09-552 -l -00 13-19-2-09-552 -m -00 13-19-2-11-453 -o -00 13-19-2-11-459 -ny -00 13-19-2-11-459 -py -00			Wydzielenia: 449 d; 450 a, c; 452 c; 454 c, h, i, j, l, m; 455 a, d;; 457 c, f, g; 458 a, c, g; 459 a, b; 552 a, c, g, i, j, k, l - obręb Oborniki Śląskie, Nadleśnictwo Oborniki Śląskie	
4.	91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion</i>)	Siedlisko przyrodnicze występuje na granicy z gruntami Nadleśnictwa Oborniki Śląskie	Nie stwierdzono występowania siedliska na gruntach Nadleśnictwa	<u>Zagrożenia istniejące:</u> X Brak zagrożeń i nacisków. <u>Zagrożenia potencjalne</u>	Zachowanie siedliska w obszarze Natura 2000 w nie pogorszonej formie (co najmniej U1).	brak	brak

Program Ochrony Przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja - obręb, leśnictwo, oddział, wydzielenie)		Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania i podmiotem odpowiedzialnym	
		wg zarządzenia z 17.04.2014 r.	wg stanu PUL na 01.01.2025 r.			Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/ przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/ przewidywane metody i okresy realizacji
	<i>glutinoso-incanae</i>) i olsy źródłiskowe			J02.02 Usuwanie osadów (mułu). J02.03.02 Regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych. J02.03.01 Zmiana przebiegu koryt rzecznych na dużą skalę. J02.05.05 Niewielkie projekty hydroenergetyczne, jazy.			
5.	91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (<i>Ficario-Ulmetum</i>)	Oddziały leśne położone w Nadleśnictwie Oborniki Śląskie: Działanie 1.: 450h, 454d, 456a Działania 2 - 4.: 448 a, c, d; 449 b, f, g, h, i; 450 g, i; 451 a, b, c, f, h, i; 452 b; 453 c, d; 454 a, g; 455 c, f; 456h, l; 458 j, k, n; 459 i, k, m, n, y, cx, fx, jx, lx, nx - obręb Oborniki Śląskie, Nadleśnictwo Oborniki Śląskie (z PZO)	Oddział leśny położony w Nadleśnictwie Oborniki Śląskie (z potwierdzoną obecnością siedliska 91F0): 13-19-2-11-459 -dx -00 13-19-2-11-450 -h -00 13-19-2-11-453 -n -00 13-19-2-11-454 -d -00 13-19-2-11-459 -k -00 13-19-2-11-459 -m -00 13-19-2-11-459 -n -00 13-19-2-11-459 -o -00 13-19-2-11-459 -t -00 13-19-2-09-552 -a -00 13-19-2-09-552 -j -00 13-19-2-09-552 -k -00	<u>Zagrożenia istniejące:</u> J03.01 Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska. J03.01 Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska. J02.03.01 Zmiana przebiegu koryt rzecznych na dużą skalę. K04.03 Zawleczenie choroby (patogeny mikrobowe). M01.02 Susze i zmniejszenie opadów. M02.01 Przesunięcie i zmiana siedlisk	Zachowanie siedliska i poprawa jego stanu (głównie w zakresie wskaźników: gatunki dominujące, martwe drewno). Ograniczenie ekspansji obcych gatunków inwazyjnych runa.	1. Pozostawienie płatów siedliska bez wskazań gospodarczych w celu zachowania naturalnych procesów przyrodniczych. Wydzielenia: 450 h; 454 d; 456 a (część południowa) - obręb Oborniki Śląskie, Nadleśnictwo Oborniki Śląskie <u>Podmiot odpowiedzialny:</u> Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych we Wrocławiu 1. Zwiększenie udziału jesionu i wiązu z jednoczesnym ograniczaniem udziału dębu - zwiększenie udziału jesionu i wiązu w zaplanowanych odnowieniach (w celu osiągnięcia składu gatunkowego zgodnego ze składem określonym w planach urządzenia lasu); optymalny skład odnowień - 30% Db, 30% Js, 30% Wz i 10 % Tp, Jw, Ol, Kl i inne), popieranie	brak

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja - obręb, leśnictwo, oddział, wydzielenie)		Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania i podmiotem odpowiedzialnym	
		wg zarządzenia z 17.04.2014 r.	wg stanu PUL na 01.01.2025 r.			Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/ przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/ przewidywane metody i okresy realizacji
				<p><u>Zagrożenia potencjalne:</u> J02.05.05 Niewielkie projekty hydroenergetyczne, jazy. J02.12.02 Tamy i ochrona przeciwpowodziowa w śródlądowych systemach wodnych.</p>		<p>naturalnego odnowienia, w szczególności wiązu i jesionu, w razie potrzeby stosowanie odnowień sztucznych; wykorzystanie w pierwszym etapie mikrosiedlisk, w których obecnie występuje jesion i wiąz i stopniowe powiększanie powierzchni z regularnym udziałem tych gatunków w drzewostanie. - preferowanie Js i Wz w planowaniu cięć pielęgnacyjnych i rębni, - pozostawianie drzew w wieku przeszłorębnym oraz przestojów Js i Wz 2. Zwiększenie zróżnicowania struktury pionowej i przestrzennej drzewostanu - planowanie cięć rębnych przy zastosowaniu rębni z długimi i bardzo długimi okresami odnowienia i długimi okresami nawrotu cięć (głównie rębnie stopniowe), dopuszcza się stosowanie rębni II i III, o ile ich zakres i sposób przeprowadzenia zapewni utrzymanie lub poprawę parametru struktura i funkcje siedliska. - nie planowanie cięć rębnych w skrajnym 30 metrowym pasie drzewostanu przylegającym lub położonym najbliżej rzeki Odry. 3. Zwiększenie ilości martwego drewna W miarę wydzielania się zwiększać ilość martwego drewna stojącego i leżącego</p>	

Program Ochrony Przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja - obręb, leśnictwo, oddział, wydzielenie)		Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania i podmiotem odpowiedzialnym	
		wg zarządzenia z 17.04.2014 r.	wg stanu PUL na 01.01.2025 r.			Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/ przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/ przewidywane metody i okresy realizacji
						<p>poprzez: - nie usuwanie wywrotów i złomów, - pozostawianie martwych drzew stojących i nie usuwanie drzew dziuplastych i próchniejących, - we fragmentach pozostawiać do naturalnego rozpadu nieuporządkowane pozostałości pozrębowe (nie zagrażające trwałości lasu), z wyłączeniem sytuacji stwarzających zagrożenie zdrowia, życia lub mienia ludzkiego i w przypadku wykonywania cięć sanitarnych</p> <p>4. Usuwanie gatunków drzew i krzewów obcych siedliskowo i geograficznie na etapie zaplanowanych prac gospodarczych</p> <p><u>Podmiot odpowiedzialny:</u> Nadleśnictwo Oborniki Śląskie</p>	
6.	6169 Przeplatka maturna <i>Hypodryas maturna</i>	<p>Działanie 1.: 448a, 449a-g, 450a-c, f-i, 452a,c-f, h-j, 456g, i, j - obręb Oborniki Śląskie, Nadleśnictwo Oborniki Śląskie</p> <p>Działanie 2.: Oddziały: 448, 449, 450, 452, 456, j - obręb Oborniki Śląskie, Nadleśnictwo Oborniki Śląskie</p>	<p>13-19-2-11-448 -b -00 13-19-2-11-448 -c -00 13-19-2-11-448 -d -00 13-19-2-11-449 -a -00 13-19-2-11-449 -b -00 13-19-2-11-449 -c -00 13-19-2-11-449 -d -00 13-19-2-11-449 -f -00 13-19-2-11-449 -g -00 13-19-2-11-449 -h -00 13-19-2-11-449 -i -00 13-19-2-11-449 -j -00 13-19-2-11-449 -k -00 13-19-2-11-450 -a -00</p>	<p><u>Zagrożenia istniejące:</u> B02.02 Wycinka lasu D01.01 Ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe. K04.03 Zawleczenie choroby (patogeny mikrobowe).</p> <p><u>Zagrożenia potencjalne:</u> B04 Stosowanie biocydów, hormonów i</p>	Zachowanie siedlisk gatunku i poprawa ich stanu (w zakresie wskaźników: baza pokarmowa i izolacja).	<p>1. Stopniowe wzbogacanie stanowisk gatunku poprzez nasadzenia kaliny koralowej w obrębie i w bezpośrednim sąsiedztwie stref okrajowych siedlisk gatunku. Wydzielenia: 448a, 449a-g, 450a-c, f-i, 452a, c-f, h-j, 456g, i, j - obręb Oborniki Śląskie, Nadleśnictwo Oborniki Śląskie</p> <p>2. Nie prowadzenie prac związanych z pozyskaniem drewna w okresie od początku kwietnia do końca października celem ograniczenia możliwości niszczenia złóż jajowych oraz zabijania żerujących gąsienic, z</p>	brak

Program Ochrony Przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja - obręb, leśnictwo, oddział, wydzielenie)		Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania i podmiotem odpowiedzialnym	
		wg zarządzenia z 17.04.2014 r.	wg stanu PUL na 01.01.2025 r.			Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/ przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/ przewidywane metody i okresy realizacji
			13-19-2-11-450 -b -00 13-19-2-11-450 -c -00 13-19-2-11-450 -d -00 13-19-2-11-450 -f -00 13-19-2-11-450 -g -00 13-19-2-11-450 -h -00 13-19-2-11-450 -i -00 13-19-2-11-452 -a -00 13-19-2-11-452 -b -00 13-19-2-11-452 -c -00 13-19-2-11-452 -d -00 13-19-2-11-452 -f -00 13-19-2-11-452 -g -00 13-19-2-11-452 -h -00 13-19-2-11-456 -a -00 13-19-2-11-456 -b -00 13-19-2-11-456 -c -00 13-19-2-11-456 -d -00 13-19-2-11-456 -f -00 13-19-2-11-456 -g -00 13-19-2-11-456 -h -00 13-19-2-11-456 -i -00 13-19-2-11-456 -j -00 13-19-2-11-456 -k -00 13-19-2-11-456 -l -00 13-19-2-11-456 -m -00 13-19-2-11-456 -n -00 13-19-2-11-456 -p -00 13-19-2-11-456 -r -00 13-19-2-11-456 -s -00	substancji chemicznych (leśnictwo).		wyłączeniem sytuacji stwarzających zagrożenie zdrowia, życia lub mienia ludzkiego oraz sytuacji klęskowych stwarzających zagrożenie trwałości drzewostanu. Podmiot odpowiedzialny: Nadleśnictwo Oborniki Śląskie	

Program Ochrony Przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja - obręb, leśnictwo, oddział, wydzielenie)		Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania i podmiotem odpowiedzialnym	
		wg zarządzenia z 17.04.2014 r.	wg stanu PUL na 01.01.2025 r.			Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/ przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/ przewidywane metody i okresy realizacji
7.	6177 Modraszek tulejus <i>Phangeris teleius</i> , 6179 Modraszek nausitous <i>Phengeris nausithous</i> ,	Wszystkie wały przeciwpowodziowe i wszystkie rowy melioracyjne i ciek wodne (z wyjątkiem odcinków wałów oraz rowów i cieków biegnących w zwartych obszarach leśnych)	13-19-2-11-456 -k -00 13-19-2-11-456 -j -00 13-19-2-11-459 -jx -00 13-19-2-11-459 -ix -00 13-19-2-11-459 -w -00	<u>Zagrożenia istniejące:</u> A03 Koszenie/ścinanie trawy. J02.03.01 Zmiana przebiegu koryt rzecznych na dużą skalę. <u>Zagrożenia potencjalne:</u> A03 Koszenie/ścinanie trawy.	Zachowanie siedlisk gatunku i poprawa ich stanu (w zakresie wskaźników izolacja i dostępność roślin żywicielskich).	brak	1. Przeprowadzanie koszenia wałów przeciwpowodziowych i skarp rowów i cieków wodnych w okresach do końca czerwca lub/i po 15 września, z zebraniem skoszonej biomasy i usunięciem poza obręb siedliska. <u>Podmiot odpowiedzialny</u> Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie spółki wodne
8.	1060 Czerwończyk nieparek <i>Lyceana dispar</i> ,	Wszystkie wały przeciwpowodziowe i wszystkie rowy melioracyjne i ciek wodne (z wyjątkiem odcinków wałów oraz rowów i cieków biegnących w zwartych obszarach leśnych)	13-19-2-11-452 -a -00 13-19-2-11-459 -s -00	<u>Zagrożenia istniejące:</u> X Brak zagrożeń i nacisków <u>Zagrożenia potencjalne:</u> A03 Koszenie/ścinanie trawy.	Zachowanie siedlisk gatunku i poprawa ich stanu (w zakresie wskaźników izolacja i baza pokarmowa).	brak	brak
9.	1074 Barczatka kataks <i>Eriogaster catax</i>	Wydzielenia: 448a, 450a, d, 451f, h-l, 452a, d-g, j, 454 i, m, 459fx, 552a, h - obręb Oborniki Śląskie, Nadleśnictwo Oborniki Śląskie	13-19-2-09-552 -a -00 13-19-2-11-448 -a -00 13-19-2-11-448 -c -00 13-19-2-11-448 -d -00 13-19-2-11-450 -d -00 13-19-2-11-451 -j -00 13-19-2-11-451 -k -00 13-19-2-11-451 -m -00 13-19-2-11-452 -a -00 13-19-2-11-452 -g -00 13-19-2-11-454 -i -00	<u>Zagrożenia istniejące</u> A10.01 Usuwanie żywopłotów i zagajników lub roślinności karłowatej. J02.03.01 Zmiana przebiegu koryt rzecznych na dużą skalę	Zachowanie siedlisk gatunku w obszarze Natura 2000 we właściwym stanie.	1. Utrzymanie w ostoi czyżni i okrajkowych zarośli ze sliwą tarniną jako siedlisk gatunku. W przypadku konieczności wycinki zaleca się wprowadzić nowe nasadzenia w zakresie uwzględniającym konieczność zachowania siedlisk gatunku. <u>Podmiot odpowiedzialny:</u> Nadleśnictwo Oborniki Śląskie	brak

Program Ochrony Przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja - obręb, leśnictwo, oddział, wydzielenie)		Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania i podmiotem odpowiedzialnym	
		wg zarządzenia z 17.04.2014 r.	wg stanu PUL na 01.01.2025 r.			Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/ przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/ przewidywane metody i okresy realizacji
			13-19-2-11-454 -l -00 13-19-2-11-456 -k -00	<u>Zagrożenia potencjalne:</u> A07 Stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych. B04 Stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych (leśnictwo).			
10.	1084 Pachnica dębowa <i>Osmoderma eremita</i>	Wydzielenia: 50a, f, i, 451b, 452a, c, f, h, obręb Oborniki Śląskie, Nadleśnictwo Oborniki Śląskie	13-19-2-09-552 -a -00 13-19-2-11-450 -a -00 13-19-2-11-450 -f -00 13-19-2-11-450 -i -00 13-19-2-11-451 -a -00 13-19-2-11-452 -a -00 13-19-2-11-452 -c -00 13-19-2-11-452 -f -00 13-19-2-11-458 -n -00	<u>Zagrożenia istniejące</u> X Brak zagrożeń i nacisków. <u>Zagrożenia potencjalne:</u> B02.04 Usuwanie martwych lub umierających drzew. G05.06 Chirurgia drzewna, ścinanie na potrzeby bezpieczeństwa, usuwanie drzew przydrożnych. J02.03.01 Zmiana przebiegu koryt rzecznych na dużą skalę.	Zachowanie siedlisk gatunku i poprawa ich stanu (w zakresie wskaźnika: liczba zasiedlonych drzew).	1. Zachowanie i utrzymanie stanowisk gatunków i potencjalnych miejsc ich rozwoju, poprzez pozostawienie zasiedlonych drzew lub drzew z widocznymi wypróchnieniami do naturalnej śmierci i rozpadu, z wyłączeniem sytuacji stwarzających zagrożenie zdrowia, życia lub mienia ludzkiego. <u>Podmiot odpowiedzialny:</u> Nadleśnictwo Oborniki Śląskie	brak
11.	1088 Kozioróg dębosz <i>Cerambyx cerdo</i> ,	Wydzielenia: 449c, h, 450a, f, i, 451b, 451c, 452a, c, f, h, 456o, 552a, f, i, l - obręb Oborniki Śląskie,	13-19-2-09-552 -a -00 13-19-2-09-552 -g -00 13-19-2-09-552 -h -00 13-19-2-09-552 -i -00	<u>Zagrożenia istniejące</u> X Brak zagrożeń i nacisków.	Zachowanie siedlisk gatunku i poprawa ich stanu (w	1. Zachowanie i utrzymanie stanowisk gatunków i potencjalnych miejsc ich rozwoju, poprzez pozostawienie zasiedlonych drzew lub drzew z	brak

Program Ochrony Przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja - obręb, leśnictwo, oddział, wydzielenie)		Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania i podmiotem odpowiedzialnym	
		wg zarządzenia z 17.04.2014 r.	wg stanu PUL na 01.01.2025 r.			Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/ przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/ przewidywane metody i okresy realizacji
		Nadleśnictwo Oborniki Śląskie	13-19-2-09-552 -k -00 13-19-2-09-552 -l -00 13-19-2-09-552 -m -00 13-19-2-11-449 -c -00 13-19-2-11-449 -h -00 13-19-2-11-450 -a -00 13-19-2-11-450 -f -00 13-19-2-11-450 -i -00 13-19-2-11-451 -a -00 13-19-2-11-451 -c -00 13-19-2-11-452 -a -00 13-19-2-11-452 -c -00 13-19-2-11-452 -f -00 13-19-2-11-452 -h -00 13-19-2-11-455 -a -00 13-19-2-11-455 -d -00 13-19-2-11-456 -l -00 13-19-2-11-458 -l -00	<u>Zagrożenia potencjalne:</u> B02.04 Usuwanie martwych lub umierających drzew. G05.06 Chirurgia drzewna, ścinanie na potrzeby bezpieczeństwa, usuwanie drzew przydrożnych. J02.03.01 Zmiana przebiegu koryt rzecznych na dużą skalę	zakresie wskaźników: liczba zasiedlonych drzew i potencjał siedliska).	widocznymi wypróchnieniami do naturalnej śmierci i rozpadu, z wyłączeniem sytuacji stwarzających zagrożenie zdrowia, życia lub mienia ludzkiego. <u>Podmiot odpowiedzialny:</u> Nadleśnictwo Oborniki Śląskie	
12.	1145 Piskorz <i>Misgurnus fossilis</i>	Wszystkie ciekie, rowy i starorzecza w granicach obszaru Natura 2000.	13-19-2-11-453 -b -00	<u>Zagrożenia istniejące</u> J02.03.01 Zmiana przebiegu koryt rzecznych na dużą skalę. <u>Zagrożenia potencjalne:</u> J02.02 Usuwanie osadów (mułu).	Zachowanie siedlisk gatunku w obszarze Natura 2000 we właściwym stanie. Uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie parametrów populacji i siedliska gatunku.	brak	brak
13.	1086 Zgniotek cynobrowy	Lasy Gminne Miasta Wrocław - Las	13-19-2-11-449 -g -00	<u>Zagrożenia istniejące</u>	Zachowanie siedlisk gatunku i	1. Zwiększenie zasobów martwego drewna w ilości od 2 – 9 sztuk na hektar drewna	brak

Program Ochrony Przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja - obręb, leśnictwo, oddział, wydzielenie)		Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania i podmiotem odpowiedzialnym	
		wg zarządzenia z 17.04.2014 r.	wg stanu PUL na 01.01.2025 r.			Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/ przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/ przewidywane metody i okresy realizacji
	<i>Cucujus cinnaberinus</i>	Rędziński oddziały: 1, 2, 3, 4		B02.04 Usuwanie martwych lub umierających drzew. <u>Zagrożenia potencjalne:</u> X Brak zagrożeń i nacisków.	poprawa ich stanu (w zakresie wskaźnika: ilość i jakość martwego drewna).	leżącego lub stojącego o pierśnicy powyżej 0,3 m w różnych klasach rozkładu. - nie usuwanie wywrotów i złomów, z wyłączeniem sytuacji stwarzających zagrożenie zdrowia, życia lub mienia ludzkiego i w przypadku konieczności wykonania cięć sanitarnych. - pozostawianie martwych drzew stojących, - nie usuwanie drzew dziuplastych i próchniejących - nie korowanie drzew leżących. <u>Podmiot odpowiedzialny</u> Zarząd Zieleni Miejskiej we Wrocławiu	
14.	1337 Bóbr <i>Castor fiber</i> , 1355 Wydra <i>Lutra lutra</i> .	dz. ew. nr 166 - obręb Jodłowice, gm. Brzeg Dolny dz. ew. nr 108/6 - obręb Prężyce, gm. Miękinia	13-19-2-11-448 -c -00 13-19-2-11-452 -h -00 13-19-2-11-456 -b -00 13-19-2-11-456 -g -00 13-19-2-11-458 -a -00 13-19-2-11-458 -c -00 13-19-2-11-458 -g -00 13-19-2-11-458 -h -00 13-19-2-11-458 -n -00 13-19-2-11-459 -fx -00 13-19-2-11-459 -gx -00 13-19-2-11-459 -jy -00 13-19-2-11-459 -lx -00 13-19-2-11-459 -tx -00 13-19-2-11-459 -y -00 13-19-2-11-459 -z -00	<u>Zagrożenia istniejące</u> J02.03.01 Zmiana przebiegu koryt rzecznych na dużą skalę. <u>Zagrożenia potencjalne:</u> J02.02 Usuwanie osadów (mułu). J02.03.02 Regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych J02.03.01 Zmiana przebiegu koryt rzecznych na dużą.	Zachowanie siedlisk gatunku w obszarze Natura 2000 we właściwym stanie.	brak	brak

Program Ochrony Przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja - obręb, leśnictwo, oddział, wydzielenie)		Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania i podmiotem odpowiedzialnym	
		wg zarządzenia z 17.04.2014 r.	wg stanu PUL na 01.01.2025 r.			Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/ przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/ przewidywane metody i okresy realizacji
15.	1166 Traszka grzebieniasta <i>Triturus cristatus</i> 1188 Kumak nizinny <i>Bombina bombina</i>	Wszystkie siedliska gatunków w obszarze Natura 2000	13-19-2-09-552 -a -00 13-19-2-09-552 -d -00 13-19-2-11-450 -b -00 13-19-2-11-453 -b -00 13-19-2-11-453 -g -00 13-19-2-11-454 -f -00 13-19-2-11-454 -j -00 13-19-2-11-455 -a -00 13-19-2-11-456 -b -00 13-19-2-11-456 -g -00 13-19-2-11-458 -b -00 13-19-2-11-459 -g -00 13-19-2-11-459 -i -00 13-19-2-11-459 -ly -00 13-19-2-11-459 -my -00 13-19-2-11-459 -r -00	<u>Zagrożenia istniejące</u> X Brak zagrożeń i nacisków <u>Zagrożenia potencjalne:</u> K02.02 Nagromadzenie materii organicznej. K02.03 Eutrofizacja (naturalna). M01.02 Susze i zmniejszenie opadów. J02.03.01 Zmiana przebiegu koryt rzecznych na dużą skalę.	-	brak	brak

W Planie Urządzania Lasu dane dotyczące zidentyfikowanych typów siedlisk przyrodniczych oraz ich lokalizacji na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie przyjęto za „*Opracowaniem fitosocjologicznym dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie (stan na 1.01.2023 r.)*”. Weryfikacja płatów siedlisk różni się od przyjętych w dokumentacji planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 typów siedlisk przyrodniczych i ich lokalizacji. Różnice te zebrano w wykazie rozbieżności, w postaci zestawienia tabelarycznego (Tabela 10) zamieszczonego w Programie Ochrony Przyrody. Zestawiono zarówno rozbieżności wykazane w kodach przyjętych siedlisk, wraz z określeniem adresu leśnego, jak i zaprojektowane w pul wskazania gospodarcze dla lokalizacji stanowisk siedlisk. Ponadto, w tabeli zamieszczono także dodatkowe uwagi wynikające z zapisów zawartych w Planie Urządzania Lasu.

Dla obszaru Natura 2000 Dolina Widawy PLH020036 planowana jest aktualizacja planu zadań ochronnych, w ramach której zostanie przeprowadzona powtórna weryfikacja siedlisk przyrodniczych. Do momentu wykonania aktualizacji planu zadań ochronnych dla płatów z niepotwierdzoną lub różną niż przyjęta za „*Opracowaniem fitosocjologicznym dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie (stan na 1.01.2023 r.)*” diagnozą siedliska przyrodniczego, Nadleśnictwo Oborniki Śląskie wstrzyma się z wykonaniem zaplanowanych w Planie Urządzania Lasu wskazań gospodarczych. Dotyczy to bezwzględnie zabiegów związanych z pozyskaniem drewna (trzebież, rębnie). Wskazania o charakterze hodowlanym (tj. odnowienia, pielęgnacje młodszych drzewostanów CW, CP) są dopuszczalne.

Tabela 10. Działania ochronne dla obszaru Natura 2000 Dolina Widawy PLH020036 na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie na podstawie Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 16 marca 2018 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 PLH020036 Dolina Widawy (Dz.Urz.Woj. Doln. 2018 poz. 1396) dla siedlisk, w których wykazano różnice pomiędzy PZO a „Opracowaniem fitosocjologicznym dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie (stan na 1.01.2023 r.)”

Lp.	Kod siedliska wg PZO	Kod siedliska wg „Opracowania fitosocjologicznego”	Adres leśny	Pow. płątu	Działania ochronne	Wskazania gospodarcze dla płątów siedlisk Uwagi	
1	3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nympheion, Potamion</i>	9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny <i>Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum</i>	13-19-2-11-459 -i -00	0,30 ha	brak	Brak wskazań	
		Nie potwierdzono siedliska	13-19-2-11-459 -j -00	0,08 ha		Brak wskazań	
2	9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum</i>)	91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (<i>Ficario-Ulmetum</i>)	13-19-2-09-552 -a -00	Łącznie 1,83 ha	1. Pozostawienie płątów siedliska bez wskazań gospodarczych w celu zachowania naturalnych procesów przyrodniczych. Wydzielenie 456a (część północna) - obręb Oborniki Śląskie, Nadleśnictwo Oborniki Śląskie Podmiot odpowiedzialny: Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych we Wrocławiu 2. Zwiększenie udziału grabu, lipy i liściastych gatunków domieszkowych z jednoczesnym ograniczaniem udziału dębu - zwiększenie udziału grabu, lipy i liściastych gatunków domieszkowych (jawor, buk) w zaplanowanych odnowieniach (w celu osiągnięcia składu gatunkowego zgodnego ze składem określonym w planach urządzenia lasu), - preferowanie grabu i lipy w planowaniu cięć pielęgnacyjnych i rębni, - pozostawianie drzew w wieku przesiłobnym oraz przestojów Gb, Lp, Bk, Jw, Brz, Klpol.. 3. Zwiększenie zróżnicowania struktury pionowej i przestrzennej drzewostanu - planowanie cięć rębnych przy zastosowaniu rębni z długimi i bardzo długimi okresami odnowienia i długimi okresami nawrotu cięć (głównie rębnie stopniowe), dopuszcza się stosowanie rębni II i III, o ile ich zakres i sposób przeprowadzenia zapewni utrzymanie lub poprawę parametru struktura i funkcje siedliska.	Brak wskazań	
			13-19-2-09-552 -j -00				Brak wskazań W wydz. 459a - TW
			13-19-2-09-552 -k -00				
			Nie potwierdzono siedliska	13-19-2-11-452 -g -00		Łącznie 0,81 ha	
				13-19-2-11-457 -c -00			
		13-19-2-11-459 -a -00					
		13-19-2-11-459 -c -00					

Program Ochrony Przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Kod siedliska wg PZO	Kod siedliska wg „Opracowania fitosocjologicznego”	Adres leśny	Pow. płatu	Działania ochronne	Wskazania gospodarcze dla płatów siedlisk Uwagi
					<p>- nie planowanie cięć rębnych w skrajnym 30 metrowym pasie drzewostanu przylegającym lub położonym najbliżej rzeki Odry.</p> <p>4. Zwiększenie ilości martwego drewna W miarę wydzielania się zwiększać ilość martwego drewna stojącego i leżącego poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nie usuwanie wywrotów i złomów, - pozostawianie martwych drzew stojących i nie usuwanie drzew dziuplastych i próchniejących, - we fragmentach pozostawiać do naturalnego rozpadu nieuporządkowane pozostałości pozrębnowe (nie zagrażające trwałości lasu), z wyłączeniem sytuacji stwarzających zagrożenie zdrowia, życia lub mienia ludzkiego i w przypadku wykonywania cięć sanitarnych. <p>5. Usuwanie gatunków drzew i krzewów obcych siedliskowo i geograficznie na etapie zaplanowanych prac gospodarczych.</p>	
3	91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (<i>Ficario-Ulmetum</i>)	9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum</i>)	<p>13-19-2-11-448 -a -00</p> <p>13-19-2-11-448 -c -00</p> <p>13-19-2-11-448 -d -00</p> <p>13-19-2-11-449 -b -00</p> <p>13-19-2-11-449 -f -00</p> <p>13-19-2-11-449 -g -00</p> <p>13-19-2-11-449 -h -00</p> <p>13-19-2-11-450 -g -00</p> <p>13-19-2-11-450 -i -00</p> <p>13-19-2-11-451 -a -00</p> <p>13-19-2-11-451 -b -00</p> <p>13-19-2-11-451 -f -00</p> <p>13-19-2-11-451 -h -00</p> <p>13-19-2-11-452 -h -00</p> <p>13-19-2-11-453 -j -00</p> <p>13-19-2-11-453 -o -00</p> <p>13-19-2-11-454 -a -00</p>	Łącznie: 89,80 ha	<p>1. Pozostawienie płatów siedliska bez wskazań gospodarczych w celu zachowania naturalnych procesów przyrodniczych. Wydzielenia: 450 h; 454 d; 456 a (część południowa) - obręb Oborniki Śląskie, Nadleśnictwo Oborniki Śląskie</p> <p>Podmiot odpowiedzialny: Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych we Wrocławiu</p> <p>1. Zwiększenie udziału jesionu i wiązu z jednoczesnym ograniczaniem udziału dębu</p> <ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie udziału jesionu i wiązu w zaplanowanych odnowieniach (w celu osiągnięcia składu gatunkowego zgodnego ze składem określonym w planach urządzenia lasu); optymalny skład odnowień - 30% Db, 30% Js, 30% Wz i 10 % Tp, Jw, Ol, Kl i inne), popieranie naturalnego odnowienia, w szczególności wiązu i jesionu, w razie potrzeby stosowanie odnowień sztucznych; wykorzystanie w pierwszym etapie mikrosiedlisk, w których obecnie występuje jesion i wiąz i stopniowe powiększanie powierzchni z regularnym udziałem tych gatunków w drzewostanie. - preferowanie Js i Wz w planowaniu cięć pielęgnacyjnych i rębni, 	<p>Brak wskazań</p> <p>W wydz.: 448c, 448d, 449f, 449h, 450g, 451b, 458n - TP</p>

Program Ochrony Przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Kod siedliska wg PZO	Kod siedliska wg „Opracowania fitosocjologicznego”	Adres leśny	Pow. płatu	Działania ochronne	Wskazania gospodarcze dla płatów siedlisk Uwagi
			13-19-2-11-454 -g -00 13-19-2-11-455 -c -00 13-19-2-11-455 -f -00 13-19-2-11-456 -a -00 13-19-2-11-456 -h -00 13-19-2-11-456 -l -00 13-19-2-11-458 -j -00 13-19-2-11-458 -k -00 13-19-2-11-458 -n -00 13-19-2-11-459 -bx -00 13-19-2-11-459 -dy -00 13-19-2-11-459 -gy -00 13-19-2-11-459 -ix -00 13-19-2-11-459 -ox -00 13-19-2-11-459 -rx -00 13-19-2-11-459 -xx -00 13-19-2-11-459 -zx -00		- pozostawianie drzew w wieku przeszłorębnym oraz przestojów Js i Wz 2. Zwiększenie zróżnicowania struktury pionowej i przestrzennej drzewostanu - planowanie cięć rębnych przy zastosowaniu rębni z długimi i bardzo długimi okresami odnowienia i długimi okresami nawrotu cięć (głównie rębnie stopniowe), dopuszcza się stosowanie rębni II i III, o ile ich zakres i sposób przeprowadzenia zapewni utrzymanie lub poprawę parametru struktura i funkcje siedliska. - nie planowanie cięć rębnych w skrajnym 30 metrowym pasie drzewostanu przylegającym lub położonym najbliższej rzeki Odry. 3. Zwiększenie ilości martwego drewna W miarę wydzielania się zwiększać ilość martwego drewna stojącego i leżącego poprzez: - nie usuwanie wywrotów i złomów, - pozostawianie martwych drzew stojących i nie usuwanie drzew dziuplastych i próchniejących, - we fragmentach pozostawiać do naturalnego rozpadu nieuporządkowane pozostałości po zrębówce (nie zagrażające trwałości lasu), z wyłączeniem sytuacji stwarzających zagrożenie zdrowia, życia lub mienia ludzkiego i w przypadku wykonywania cięć sanitarnych	
		3150 Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nympeion, Potamion</i>	13-19-2-11-453 -b -00	0,30 ha	4. Usuwanie gatunków drzew i krzewów obcych siedliskowo i geograficznie na etapie zaplanowanych prac gospodarczych Podmiot odpowiedzialny: Nadleśnictwo Oborniki Śląskie	Brak wskazań
		Nie potwierdzono siedliska	13-19-2-11-449 -a -00 13-19-2-11-449 -l -00 13-19-2-11-451 -c -00 13-19-2-11-451 -i -00 13-19-2-11-451 -j -00 13-19-2-11-452 -b -00 13-19-2-11-452 -f -00 13-19-2-11-453 -c -00 13-19-2-11-453 -l -00	Łącznie 16,93 ha		Brak wskazań W wydz. 459kx - TW

Program Ochrony Przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Kod siedliska wg PZO	Kod siedliska wg „Opracowania fitosocjologicznego”	Adres leśny	Pow. płatu	Działania ochronne	Wskazania gospodarcze dla płatów siedlisk Uwagi
			13-19-2-11-453 -m -00 13-19-2-11-455 -b -00 13-19-2-11-459 -kx -00			
4	91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i>) i olsy źródłiskowe	91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (<i>Ficario-Ulmetum</i>)	13-19-2-11-459 -k -00	2,67 ha	Brak	Brak wskazań

IV.2.2. OBSZAR MAJĄCY WSPÓLNE GRANICE DLA OBSZARU MAJĄCEGO ZNACZENIE DLA WSPÓLNOTY ORAZ OBSZARU SPECJALNEJ OCHRONY PTAKÓW

IV.2.2.1. ŁĘGI ODRZAŃSKIE PLC020002

Typ ostoi: C (obszar wyznaczony jako PLH020018. Zmiana kodu na PLC - połączenie z PLB020008. Obecnie obowiązującym aktem wyznaczającym obszar jest Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 27 marca 2023 r. (zmiana granic i kodu na PLC))

Powierzchnia obszaru wg SDF z 03.2024: 21 350,49 ha

Powierzchnia wg Dec. wyk. Komisji (UE) 2022/231 z dnia 16 lutego 2022 r.: 21 350,49 ha

Obszar obejmuje specjalny obszar ochrony siedlisk Łęgi Odrzańskie PLH020018 oraz obszar specjalnej ochrony ptaków Łęgi Odrzańskie PLB020008.

Uwaga! Na dzień 1.01.2025 roku wchodzące w skład obszaru Natura 2000 Łęgi Odrzańskie PLC020002 obszary PLH020018 i PLB020008 posiadają zatwierdzone plany zadań ochronnych: Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 30 września 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Łęgi Odrzańskie PLH020018 oraz Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 21 maja 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Łęgi Odrzańskie PLB020008. Obszar został powołany na mocy Rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 27 marca 2023 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Łęgi Odrzańskie (PLC020002).

Charakterystyka obszaru

Obszar Łęgi Odrzańskie PLC020002 stanowi fragment doliny Odry o długości 101 km, od Brzegu Dolnego do Głogowa (od 290km do 385 km szlaku żeglugowego rzeki Odry), w granicach dawnej terasy zalewowej rzeki, wraz z ujściowym odcinkiem doliny Baryczy. Położony jest w centralnej i północnej części województwa dolnośląskiego (powiat głogowski: gmina Głogów, gmina Pęcław; powiat górowski: gmina Jemielno, gmina Niechlów; powiat legnicki: gmina Prochowice; powiat lubiński: gmina Rudna, gmina Ścinawa; powiat średzki: gmina Malczyce, gmina Miękinia, gmina Środa Śląska; powiat wołowski: gmina Brzeg Dolny, gmina Wołów, gmina Wińsko) oraz w niewielkim stopniu w południowo-zachodniej części województwa lubuskiego (powiat wschowski, gmina Szlichtyngowa). Obszar obejmuje siedliska nadrzeczne zachowane w międzywalu oraz najlepiej wykształcone lasy, łąki i torfowiska niskie poza jego obrębem. Duża część terenu jest regularnie zalewana. Obszar porośnięty jest lasami, głównie łęgami jesionowymi i wiązowymi, rozwijającymi się na glebach aluwialnych. Przeważają dobrze zachowane płyty siedlisk, częste są starodrzewia ponad 100-

letnie z licznymi drzewami pomnikowymi. Liczne, pozostałe po dawnym korycie Odry starorzecza są w różnych fazach zarastania. Można tu obserwować kolejne stadia sukcesyjne zbiorowisk związanych z dynamicznym układem doliny rzecznej, w tym także zbiorowisk szuwarowych, związanych ze starorzeczami. W dolinie znajdują się też duże kompleksy wilgotnych łąk. Obszar spełnia rolę bardzo ważnego korytarza ekologicznego (m.in. w ramach krajowej sieci ekologicznej ECONET-Polska (Liro 1998): południowa część obszaru stanowi międzynarodowy obszar węzłowy 17M - Dolina Środkowej Odry, a północna - międzynarodowy korytarz ekologiczny 18m - Głogowski Odry).

Obszar odznacza się dużym bogactwem rzadkich i zagrożonych siedlisk przyrodniczych, charakterystycznych dla dużej rzeki nizinnej (11 typów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG, w tym oba typy bardzo dobrze zachowanych lasów łągowych, zajmujących tu znaczną powierzchnię). Cennym elementem przyrody obszaru są łąki z takimi interesującymi gatunkami jak: goryczka wąskolistna *Gentiana pneumonanthe*, kosaciec syberyjski *Iris sibirica* czy czosnek kątowaty *Allium angulosum*. Na terenie ostoi stwierdzono obecność 22 gatunków zwierząt z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG; ważne jest przede wszystkim występowanie kilku rzadkich gatunków bezkręgowców oraz rzadkich gatunków ryb. Na uwagę zasługuje cenne zimowisko nietoperzy w podziemiach dawnego klasztoru w Lubiążu - jedno z największych stanowisk mopka *Barbastella barbastellus* na terenie południowo-zachodniej Polski. Bardzo bogata jest flora ostoi z licznymi gatunkami prawnie chronionymi oraz gatunkami rzadkimi i zagrożonymi, tak w skali całej Polski, jak i lokalnie (m.in. liczne są storczykowate).

W granicach zasięgu terytorialnego Nadleśnictwa Oborniki Śląskie znajduje się część obszaru Natura 2000 Łęgi Odrzańskie PLC020002, zlokalizowany w południowej części nadleśnictwa. Łączna powierzchnia gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie wchodzących w zasięg ostoi wynosi 9,13 ha.

Tabela 11. Wykaz gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie leżących w całości w zasięgu granic Łęgi Odrzańskie PLC020002 (granica obszaru wg Rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 12 grudnia 2023 r.)

Nazwa obrębu	Adres leśny	Powierzchnia [ha]*		
		leśna	nieleśna	razem
Bagno	305n, 305o	9,13	-	9,13
Ogółem		9,13	-	9,13

*powierzchnia wydzielań literowanych

Nie wykazano gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie leżących w części w zasięgu granic obszaru Natura 2000 Łęgi Odrzańskie PLC020002.

W bazie Taksator informacja o obszarze Natura 2000 została przypisana wyłącznie do wydzielań, które w całości leżą w granicach obszaru Natura 2000.

W Planie Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie na lata 2025-2034 lokalizację siedlisk przyrodniczych w granicach obszaru Natura 2000 PLC020002 Łęgi Odrzańskie na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie przyjęto za „Opracowaniem fitosocjologicznym dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie (stan na 1.01.2023 r.)”. Obszar posiada Plan Zadań Ochronnych ustanowiony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 30 września 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Łęgi Odrzańskie PLH020018. Zawarte w PZO działania ochronne dla siedlisk przyrodniczych zostały zachowane.

Przedmioty ochrony obszaru

Do przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Łęgi Odrzańskie PLC020002 w postaci siedlisk przyrodniczych występujących na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie należą:

- 91F0 - Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (*Ficario-Ulmetum*) – 7,23 ha.

Szczegółowe informacje na temat lokalizacji przedmiotów ochrony na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie oraz wykazane w planie zadań ochronnych zagrożenia dla zachowania właściwego stanu ochrony tych przedmiotów ochrony, cele działań ochronnych oraz działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania zawiera tabela umieszczona poniżej. Lokalizację przedmiotów ochrony zawiera również załącznik do programu ochrony przyrody w postaci tabeli XXII.

Nie potwierdzono na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie występowania pozostałych przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Łęgi Odrzańskie PLC020002, do których należą:

- Siedliska przyrodnicze:
  - 3150 Starorzecza Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion*;
  - 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników (*Ranunculion fluitantis*);
  - 3270 Zalewane muliste brzegi rzek z roślinnością (*Chenopodion rubri p.p.* i *Bidention p.p.*);
  - 6210 Murawy kserotermiczne (*Festuco-Brometea* i ciepłolubne murawy z *Asplenion septentrionalis* *Festucion pallentis*);
  - 6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*);
  - 6430 Ziołorośla górskie (*Adenostylion alliariae*) i ziołorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*);
  - 6440 Łąki selernicowe (*Cnidion dubii*);

- 6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*);
- 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*);
- 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*) i olsy źródliskowe.
- Gatunki:
  - 1308 mopek *Barbastella barbastellus*,
  - 1318 nocek łydkowłosy *Myotis dasycneme*,
  - 1323 nocek Bechsteina *Myotis bechsteinii*,
  - 1324 nocek duży *Myotis myotis*,
  - 1355 wydra *Lutra lutra*,
  - 1337 bóbr europejski *Castor fiber*,
  - 1166 traszka grzebieniasta *Triturus cristatus*,
  - 1188 kumak nizinny *Bombina bombina*,
  - 1106 łosoś atlantycki *Salmo salar*,
  - 1124 kielb białopłetwy *Gobio albipinnatus*,
  - 1130 boleń *Aspius aspius*,
  - 5339 różanka *Rhodeus sericeus amarus*,
  - 1149 koza *Cobitis taenia*,
  - 1074 barczatka kataks *Eriogaster catax*,
  - 1060 czerwoczyk nieparek *Lycaena dispar*,
  - 1037 trzepla zielona *Ophiogomphus cecilia*,
  - 1042 zalotka większa *Leucorrhinia pectoralis*,
  - 6177 modraszek telejus *Maculinea (Phengaris) teleius*,
  - 6179 modraszek nausitous *Maculinea (Phengaris) nausithous*,
  - 6169 przepłatka matura *Hypodryas maturna*,
  - 1088 kozioróg dębosz *Cerambyx cerdo*,
  - 1084 pachnica dębowa *Osmoderma eremita*.

Tabela 12. Działania ochronne dla obszaru Natura 2000 PLC020002 Łęgi Odrzańskie na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie na podstawie Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 30 września 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Łęgi Odrzańskie PLH020018 (Dz. Urz. Woj. Doln. 2014 poz. 4042)

W Planie Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie na lata 2025-2034 lokalizację siedlisk przyrodniczych na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie przyjęto za „Opracowaniem fitosocjologicznym dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie (stan na 1.01.2024 r.)”

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja - obręb, leśnictwo, oddział, wydzielenie)		Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania i podmiotem odpowiedzialnym	
		wg zarządzenia z 17.04.2014 r.	wg stanu PUL na 01.01.2025 r.			Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/ przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/ przewidywane metody i okresy realizacji
1.	91F0 - Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (<i>Ficario-Ulmetum</i>)	Oddziały leśne położone w Nadleśnictwie Oborniki Śląskie: 13-19-1-05-305 -n -00 13-19-1-05-305 -o -00 (w części),	Oddział leśny położony w Nadleśnictwie Oborniki Śląskie z potwierdzoną obecnością siedliska 91F0: 13-19-1-05-305 -n -00	<u>Zagrożenia istniejące:</u> J03 – inne zmiany ekosystemu. I01 - obce gatunki inwazyjne. <u>Zagrożenia potencjalne:</u> X – Brak zagrożeń.	Zachowanie siedliska i poprawa jego stanu w zakresie wskaźnika martwe drewno do stanu co najmniej U1.	1. Odnawianie drzewostanu wyłącznie gatunkami zgodnymi z siedliskiem, z zachowaniem właściwej dla siedliska struktury składu gatunkowego; zachowanie naturalnego podrostu drzew; możliwość odstępstwa od składu gatunkowego zaleconego dla siedliska 91F0 w przypadku zamierania jesionu. 2. Ograniczenie fragmentacji runa leśnego poprzez wykorzystywanie istniejących dróg leśnych: unikanie fragmentacji runa nowymi drogami leśnymi. 3. W trakcie zabiegów rębnych pozostawiać do naturalnej śmierci i rozkładu drzewa na powierzchni 5% każdego bloku drzewostanów rębnych przeznaczonych do wycięcia w dziesięciolecie. Nie dotyczy sytuacji kłeskowych oraz bloków upraw pochodnych.	-

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja - obręb, leśnictwo, oddział, wydzielenie)		Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania i podmiotem odpowiedzialnym	
		wg zarządzenia z 17.04.2014 r.	wg stanu PUL na 01.01.2025 r.			Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/ przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/ przewidywane metody i okresy realizacji
						<p>4. Zapewnianie zasobów martwego drewna, z dostosowaniem do konkretnych uwarunkowań lokalnych (wieku i stanu sanitarnego drzewostanu, wymogów przeciwpożarowych i zagrożeń wynikających z wpływów antropogenicznych) poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pozostawianie wyrotów i złomów, - pozostawianie martwych drzew stojących i nie usuwanie drzew dziuplastych i próchniejących, - we fragmentach pozostawiać do naturalnego rozpadu, rozproszone pozostałości po zrębach (nie zagrażające trwałości lasu), z wyłączeniem sytuacji stwarzających zagrożenie zdrowia, życia lub mienia ludzkiego. <p>5. Nienaruszanie stosunków wodnych w płacie siedliska. Pozostawienie nieużytkowanych pasm drzewostanów po 30 m w każdą stronę od wszystkich rzek.</p> <p><u>Podmiot odpowiedzialny:</u> Właściciele terytorialnie Nadleśnictwa.</p>	

W Planie Urządzania Lasu dane dotyczące zidentyfikowanych typów siedlisk przyrodniczych oraz ich lokalizacji na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie przyjęto za „*Opracowaniem fitosocjologicznym dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie (stan na 1.01.2023 r.)*”. Weryfikacja płatów siedlisk różni się od przyjętych w dokumentacji planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 typów siedlisk przyrodniczych i ich lokalizacji. Różnice te zebrano w wykazie rozbieżności, w postaci zestawienia tabelarycznego (Tabela 13) zamieszczonego w Programie Ochrony Przyrody. Zestawiono zarówno rozbieżności wykazane w kodach przyjętych siedlisk, wraz z określeniem adresu leśnego, jak i zaprojektowane w pul wskazania gospodarcze dla lokalizacji stanowisk siedlisk. Ponadto, w tabeli zamieszczono także dodatkowe uwagi wynikające z zapisów zawartych w Planie Urządzania Lasu.

Dla obszaru Natura 2000 Łęgi Odrzańskie PLC020002 planowana jest aktualizacja planu zadań ochronnych, w ramach której zostanie przeprowadzona powtórna weryfikacja siedlisk przyrodniczych. Do momentu wykonania aktualizacji planu zadań ochronnych dla płatów z niepotwierdzoną lub różną niż przyjęta za „*Opracowaniem fitosocjologicznym dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie (stan na 1.01.2023 r.)*” diagnozą siedliska przyrodniczego, Nadleśnictwo Oborniki Śląskie wstrzyma się z wykonaniem zaplanowanych w Planie Urządzania Lasu wskazań gospodarczych. Dotyczy to bezwzględnie zabiegów związanych z pozyskaniem drewna (trzebież, rębnie). Wskazania o charakterze hodowlanym (tj. odnowienia, pielęgnacje młodszych drzewostanów CW, CP) są dopuszczalne.

Tabela 13. Działania ochronne dla obszaru Natura 2000 Łęgi Odrzańskie PLC020002 na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie podstawie Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 30 września 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Łęgi Odrzańskie PLH020018 (Dz. Urz. Woj. Doln. 2014 poz. 4042) dla siedlisk, w których wykazano różnice pomiędzy PZO a „Opracowaniem fitosocjologicznym dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie (stan na 1.01.2023 r.)”

Lp.	Kod siedliska wg PZO	Kod siedliska wg „Opracowania fitosocjologicznego”	Adres leśny	Pow. płatu	Działania ochronne	Wskazania gospodarcze dla płatów siedlisk Uwagi
1	6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>);	Nie potwierdzono siedliska	13-19-1-05-305 -o -00	0,79 ha	Ekstensywne użytkowanie kośne, kośno – pastwiskowe, pastwiskowe trwałych użytków zielonych.	Brak wskazań
2	91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (<i>Ficario-Ulmetum</i>)	Nie potwierdzono siedliska	13-19-1-05-305 -o -00	1,07 ha	<p>1. Odnawianie drzewostanu wyłącznie gatunkami zgodnymi z siedliskiem, z zachowaniem właściwej dla siedliska struktury składu gatunkowego; zachowanie naturalnego podrostu drzew; możliwość odstępstwa od składu gatunkowego zaleconego dla siedliska 91F0 w przypadku zamierania jesionu.</p> <p>2. Ograniczenie fragmentacji runa leśnego poprzez wykorzystywanie istniejących dróg leśnych: unikanie fragmentacji runa nowymi drogami leśnymi.</p> <p>3. W trakcie zabiegów rębnych pozostawiać do naturalnej śmierci i rozkładu drzewa na powierzchni 5% każdego bloku drzewostanów rębnych przeznaczonych do wycięcia w dziesięciolecie. Nie dotyczy sytuacji klęskowych oraz bloków upraw pochodnych.</p> <p>4. Zapewnianie zasobów martwego drewna, z dostosowaniem do konkretnych uwarunkowań lokalnych (wieku i stanu sanitarnego drzewostanu, wymogów przeciwpożarowych i zagrożeń wynikających z wpływów antropogenicznych) poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pozostawianie wywrotów i złomów, - pozostawianie martwych drzew stojących i nie usuwanie drzew dziuplastych i próchniejących, - we fragmentach pozostawiać do naturalnego rozpadu, rozproszone pozostałości pozrębowe (nie zagrażające trwałości lasu), z wyłączeniem sytuacji stwarzających zagrożenie zdrowia, życia lub mienia ludzkiego. <p>5. Nienaruszanie stosunków wodnych w płacie siedliska. Pozostawienie nieużytkowanych pasm drzewostanów po 30 m w każdą stronę od wszystkich rzek.</p>	Brak wskazań

IV.3. OBSZARY CHRONIONEGO KRAJOBRAZU

Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody (t.j. Dz.U. 2024 poz. 1478) obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych (art. 23). Działalność gospodarcza na takim obszarze nie ulega poważniejszym ograniczeniom, lecz powinna być prowadzona w sposób nienaruszający stanu względnej równowagi ekologicznej systemów przyrodniczych chronionego terenu. W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie znajduje się obecnie Obszar Chronionego Krajobrazu „Wzgórza Trzebnickie”. Do południowo-zachodniej granicy nadleśnictwa przylega również Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina Odry”.

Uwaga! Przy sporządzaniu wykazu gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie znajdujących się w zasięgu granic obszaru chronionego krajobrazu przyjęto, że do danego obszaru zalicza się wszystkie wydzielania leśne (wydzielenia literowane) zlokalizowane w jego zasięgu, których granice pokrywają się w całości lub w części z danym obszarem. Dla wydzieleni pokrywających się w części z obszarem chronionego krajobrazu przy zaliczaniu do niego nie stosowano kryterium powierzchniowego. W zamian zastosowano kryterium odległości granicy obszaru od granicy wydzielenia. Jako minimalną wielkość przyjęto odległość 5 metrów zakładając, że podczas wektoryzacji granic obszaru chronionego krajobrazu dopuszczalna odchyłka mogłaby wynosić +/- 1mm na mapie w skali 1:5000 (mapa gospodarcza).

IV.3.1. ISTNIEJĄCE OBSZARY CHRONIONEGO KRAJOBRAZU

Obszar Chronionego Krajobrazu „Wzgórza Trzebnickie” - utworzony został Uchwałą Nr V/XXVIII/164/09 Rady Gminy Wisznia Mała z dnia 24 czerwca 2009 r. w sprawie ustanowienia obszaru chronionego krajobrazu Wzgórza Trzebnickie (Dz. U. Woj. Dolnośląskiego Nr 118, poz. 2473 z dnia 16 lipca 2009 r.). Sprawującym nadzór nad obszarem jest Wójt Gminy Wisznia Mała.

Obszar o powierzchni **3444 ha** położony jest na terenie obrębów ewidencyjnych: Ozorowice, Mienice, Piotrkowiczki, Wisznia Mała, Wysoki Kościół, Machnie, Pierwoszów, Malin oraz Ligota Piękna w zasięgu gmin: Trzebnica i Wisznia Mała w powiecie trzebnickim. Opis granic obszaru określa załącznik nr 1, zaś jego granice przedstawiono na mapie, która stanowi załącznik nr 2 do Uchwały Nr V/XXVIII/164/09 Rady Gminy Wisznia Mała z dnia 24 czerwca 2009 r. w sprawie ustanowienia obszaru chronionego krajobrazu Wzgórza Trzebnickie (Dz. U. Woj. Dolnośląskiego Nr 118, poz. 2473 z dnia 16 lipca 2009 r.). Na

gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie obszar obejmuje **1248,91 ha**. Pozostała część obszaru znajduje się poza gruntami w zarządzie nadleśnictwa.

Opisywany obszar został powołany dla ochrony wyjątkowego, bardzo zróżnicowanego krajobrazu i związanych z nim cennych ekosystemów. Na jego terenie wprowadza się następujące ustalenia dotyczące czynnej ochrony ekosystemów wg Uchwały Nr V/XXVIII/164/09 Rady Gminy Wisznia Mała z dnia 24 czerwca 2009 r. (Dz. Urz. Woj. Dolno. Nr 118 poz. 2473):

- 1) dotyczące ekosystemów leśnych:
  - a) utrzymanie ciągłości i trwałości ekosystemów leśnych,
  - b) wspieranie procesów sukcesji naturalnej poprzez inicjowanie i utrwalanie naturalnego odnowienia o składzie i strukturze odpowiadającej siedlisku; tam gdzie nie są możliwe odnowienia naturalne - używanie do odnowień gatunków miejscowego pochodzenia przy ograniczaniu gatunków obcych rodzimej florze czy też modyfikowanych genetycznie,
  - c) zwiększenie udziału gatunków domieszkowych i biocenotycznych,
  - d) pozostawianie drzew o charakterze pomnikowym, przestojów, drzew dziuplastych oraz części drzew obumarłych,
  - e) stopniowe usuwanie gatunków obcego pochodzenia, chyba że zaleca się ich stosowanie w ramach przyjętych zasad hodowli lasu,
  - f) opracowanie i wdrażanie programów czynnej ochrony oraz reintrodukcji i restytucji gatunków rzadkich, zagrożonych,
  - g) wykorzystanie lasów dla celów rekreacyjno-krajoznawczych i edukacyjnych w oparciu o wyznaczone szlaki turystyczne oraz ścieżki edukacyjno-przyrodnicze,
  - h) prowadzenie racjonalnej gospodarki łowieckiej, w szczególności poprzez dostosowanie liczebności populacji zwierząt łownych do warunków środowiskowych;
- 2) dotyczące nieleśnych ekosystemów lądowych:
  - a) przeciwdziałanie zarastaniu łąk i pastwisk poprzez koszenie i wypas, a także mechaniczne usuwanie samosiewów drzew i krzewów na terenach otwartych,
  - b) preferowanie zabiegów agrotechnicznych zgodnych z wymogami zbiorowisk i zasiedlających je gatunków fauny, w szczególności ptaków (odpowiednie terminy, częstotliwość i techniki koszenia),
  - c) ochrona oraz kształtowanie zróżnicowanego krajobrazu rolniczego poprzez utrzymanie istniejących parków wiejskich, zakrzaczeń i zadrzewień śródpolnych i przydrożnych oraz formowanie nowych zadrzewień i zakrzaczeń,
  - d) preferowanie ochrony roślin metodami biologicznymi,
  - e) utrzymanie i w razie konieczności odtwarzanie lokalnych korytarzy ekologicznych;

- 3) dotyczące ekosystemów wodnych:
  - a) zachowanie i ochrona naturalnych cieków i zbiorników wód powierzchniowych wraz z pasem roślinności okalającej,
  - b) prowadzenie prac związanych z regulacją i utrzymaniem cieków wodnych w zakresie niezbędnym dla rzeczywistej ochrony przeciwpowodziowej,
  - c) zachowanie i ewentualne odtwarzanie korytarzy ekologicznych opartych o ekosystemy wodne w celu zachowania stałych i okresowych dróg migracji gatunków związanych z wodą,
  - d) ograniczanie działań powodujących zmiany poziomu zwierciadła wód podziemnych,
  - e) poprawa stanu czystości wód powierzchniowych poprzez budowę sieci kanalizacyjnych (sanitarnych) i oczyszczalni ścieków.

Dla ochrony przed zmianami lub utratą wartości przyrodniczych obszaru wprowadza się następujące zakazy:

- 1) zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- 2) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (dotyczy wyłącznie części Obszaru położonej na terenie obrębów geodezyjnych: Machnice, Wysoki Kościół, Piotrkowiczki oraz Mienice);
- 3) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych (nie dotyczy zadrzewień rosnących na gruntach określonych w ewidencji gruntów jako użytki rolne oraz usuwanych w ramach czynnej ochrony ekosystemów);
- 4) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym lub przeciwsuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych (dotyczy wyłącznie części Obszaru położonej na terenie obrębów geodezyjnych: Machnice, Wysoki Kościół, Piotrkowiczki oraz Mienice);

- 5) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;
- 6) likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych.

Tabela 14. Wykaz gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie leżących w całości w zasięgu granic obszaru chronionego krajobrazu

Nazwa obrębu	Adres leśny	Powierzchnia [ha]*		
		leśna	nieleśna	razem
Oborniki Śląskie	513a-y, 515a-i, 516a-ax, 517a-f, 518a-i, 519a-i, 520a-m, 521a-m, 522a-l, 523a-i, 525a-f, 526a-d, 527a-i, 528a-h, 528j-k, 529a-m, 530a-i, 531a-i, 532a-l, 540a-l, 542a-h, 543a-o, 544a-l, 549a-l, 550a-k, 551a-m, 401i-j, 404a-y, 405a-n, 406a-j, 407k-m, 413a-l, 414a-g, 415a-l, 416a-k, 417a-i, 418c-n, 419a-d, 420a-g, 421a-g, 422a-h, 423a-f, 424a-g, 425a-k, 426a-g, 427a-h, 428a-h, 429a-k, 430a-i, 431a-f, 432a-f, 433a-f, 434a-f, 435a-f, 437a-d, 437g-m, 438a-i, 439a-k, 440a-l, 441a-j, 442a-h, 443m-t, 460k-l, 401-d, 404-c, 405-c, 405-f, 406-d - -f, 406-c, 413-b, 413-d, 413-f, 414-d, 415-c, 415-b, 415-b, 416-h, 416-i, 417-g, 417-h, 418-f, 419-b, 419-c, 420-f, 423-c, 423-d, 424-f, 424-d, 423-f, 424-b, 513-a, 513-b, 515-b, 515-a, 516-a, 516-b, 517-a, 517-b, 518-c, 519-b, 519-d, 520-b, 520-c, 520-d, 521-a, 521-f, 526-a, 526-c, 527-b, 528-a, 528-g, 529-b, 530-d, 531-a, 531-b, 531-d, 531-c, 532-f, 532-f, 540-b, 541-d, 541-a, 542-b, 542-f, 543-f, 544-b, 544-d, 549-a, 549-b, 550-b, 550-d, 550-f, 550-c, 550-h, 551-a, 425-c, 427-b, 427-c, 428-h, 428-d, 429-c, 430-g, 431-d, 431-f, 432-g, 433-h, 434-g, 435-c, 435-f, 437-a, 438-g, 438-h, 438-i, 438-k, 438-l, 438-b, 438-j, 438-p, 439-d, 439-f, 439-g, 439-i, 440-g, 440-h, 441-b, 441-f, 441-g, 442-b, 438-d, 518-a, 518-b, 519-a, 519-c, 520-a, 521-b, 521-c, 521-d, 521-g, 522-a, 522-b, 522-c, 522-d, 522-f, 523-a, 523-b, 523-c, 523-d, 525-a, 526-b, 527-a, 527-d, 528-b, 528-c, 528-d, 529-a, 529-c, 530-a, 530-b, 530-c, 532-a, 532-b, 532-c, 532-d, 541-b, 541-c, 541-f, 541-g, 541-h, 541-i, 542-a, 542-c, 542-d, 543-a, 543-b, 543-c, 543-d, 544-a, 544-c, 549-a, 550-a, 550-b, 550-g, 551-b, 401-c, 404-a, 404-b, 405-a, 405-b, 405-d, 406-a, 406-b, 407-f, 407-g, 407-h, 407-i, 413-a, 413-c, 414-a, 414-b, 414-c, 415-a, 416-a, 416-b, 416-b, 416-c, 416-d, 416-f, 416-g, 417-a, 417-b, 417-c, 417-d, 417-f, 418-b, 418-c, 418-d, 418-g, 419-d, 419-f, 420-b, 420-b, 420-c, 420-d, 421-b, 421-c, 421-d, 422-b, 422-c, 422-d, 423-b, 423-g, 424-c, 424-g, 425-a, 425-b, 425-d, 426-a, 426-b, 426-c, 426-d, 426-f, 427-a, 427-d, 428-a, 428-b, 428-c, 428-f, 428-g, 428-i, 428-j, 429-a, 429-b, 429-d, 429-f, 430-a, 430-b, 430-c, 430-d, 430-f, 431-a, 431-b, 431-c, 431-g, 432-f, 432-h, 433-i, 434-f, 435-c, 435-d, 435-g, 437-b, 437-c, 437-d, 438-a, 438-c, 438-f, 438-n, 438-o, 439-a, 439-b, 439-c, 439-h, 439-j, 440-a - -f, 440-i - -j, 441-a, 441-c - -d, 442-a, 442-c - -g	1242,85	6,06	1248,91
Ogółem		1239,43	6,06	1245,49

*powierzchnia wydzielań literowanych

Pozostałe powierzchnie leśne zlokalizowane jedynie w części w zasięgu granic obszaru chronionego krajobrazu „Wzgórza Trzebnickie” stanowią wydzielenia leśne: 525g, 526f, 527j, 527m, 528i oraz 540d (obręb leśny Oborniki Śląskie).

W bazie Taksator informacja o obszarze chronionego krajobrazu została przypisana wyłącznie do wydzielań, które w całości leżą w granicach obszaru chronionego krajobrazu.

IV.4. STANOWISKA DOKUMENTACYJNE

IV.4.1. ISTNIEJĄCE STANOWISKA DOKUMENTACYJNE

Stanowisko dokumentacyjne „Lessy Winne Góry” utworzone zostało na mocy Uchwały nr XXII/238/16 Rady Miejskiej w Trzebnicy w sprawie ustanowienia stanowiska dokumentacyjnego "Lessy Winnej Góry" (Dz. Urz. z 2016 r. poz. 5700). Stanowisko położone jest w północno – wschodniej części miasta Trzebnica na działce ewidencyjnej 5/7 AM 9 w obrębie Trzebnica na terenie nieczynnego wyrobiska powierzchniowego, gdzie prowadzono eksploatację na potrzeby cegielni.

Stanowisko dokumentacyjne „Lessy Winnej Góry” znajdują się w całości poza gruntami w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie.

Celem ochrony jest zachowanie południowej ściany wyrobiska, w której odsłaniają się skały osadowe kilku formacji geologicznych: lessy i osady lessopochodne późnego plejstocenu zalegające na poligenicznym, plejstoceńskim bruku morenowym i/lub ilach neogeńskich. W odsłonięciu lessów widoczne są struktury po dawnych klinach lodowych (pseudomorfozy klinów lodowych), będące dowodem globalnych zmian klimatycznych i dokumentujące występowanie i zanik wieloletniej zmarzliny.

Na obszarze objętym ochroną wprowadza się następujące zakazy:

1. niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obszaru,
2. wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym lub przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymywaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych,
3. uszkodzenia i zanieczyszczania gleby,
4. wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu.

Nadzór nad stanowiskiem dokumentacyjnym sprawuje Burmistrz Gminy Trzebnica.

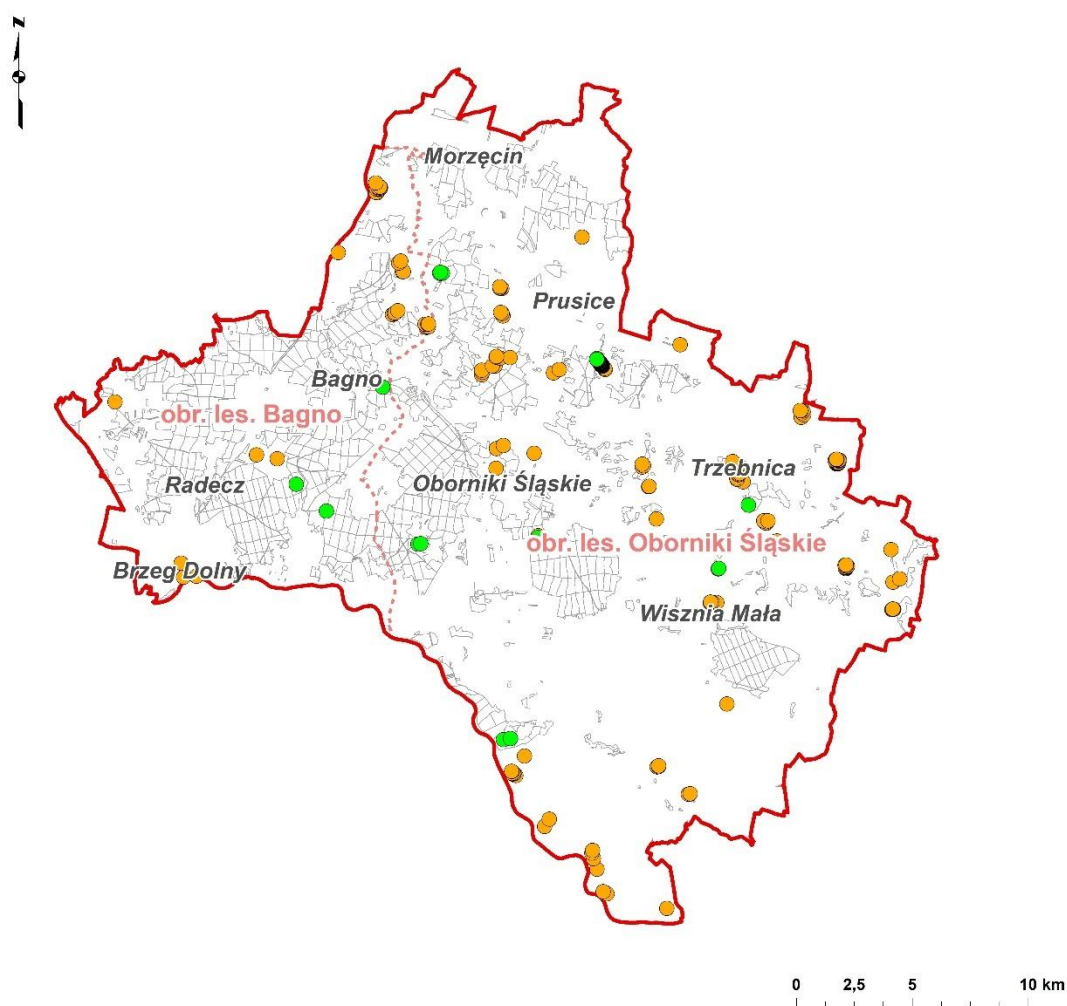
IV.5. POMNIKI PRZYRODY

Według ustawy o ochronie przyrody (t.j. Dz.U. 2024 poz. 1478) pomnikami przyrody są *pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie* (art.40). Na terenach niezabudowanych, jeżeli nie stanowi to zagrożenia dla ludzi lub mienia, drzewa stanowiące pomniki przyrody podlegają ochronie aż do ich samoistnego, całkowitego rozpadu (art. 40 ust. 2). Kryteria uznawania tworów przyrody żywej i nieożywionej za pomniki przyrody określa Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia

4 grudnia 2017 r. (Dz.U. 2017 poz. 2300). Ustanowienie oraz zniesienie ochrony pomnika przyrody następuje w drodze uchwały rady gminy. Projekty uchwał wymagają uzgodnienia z właściwym regionalnym dyrektorem ochrony środowiska. Katalog możliwych do wprowadzenia zakazów w stosunku do pomnika przyrody zawiera art. 45 ustawy o ochronie przyrody.

IV.5.1. ISTNIEJĄCE POMNIKI PRZYRODY

Aktualnie na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie znajduje się 15 pomników przyrody. Są to głównie pojedyncze okazy drzew oraz głązy narzutowe. Ponadto w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa poza gruntami w zarządzie LP znajduje się 154 pomników przyrody.

Ryc. 12. Lokalizacja pomników przyrody w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie (kolor zielony – pomniki na gruntach w zarządzie nadleśnictwa; kolor pomarańczowy – pomniki poza gruntami w zarządzie nadleśnictwa)

Wykaz istniejących pomników przyrody sporządzono na podstawie danych uzyskanych z Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody (dostęp z dnia 13.05.2024), Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu (rejestr pomników przyrody województwa

dolnośląskiego z dnia 05.02.2024) oraz danych przekazanych przez Nadleśnictwo Oborniki Śląskie w ramach prac nad projektem PUL. Szczegółowe dane dotyczące pomników przyrody zawierają tabele umieszczone poniżej.

Tabela 15. Wykaz pomników przyrody na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie (wg Rejestru Form Ochrony Przyrody RDOŚ we Wrocławiu z 2024 r., Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody z 2024 r., danych Nadleśnictwa Oborniki Śląskie)

Lp.	Nr rejestru RDOŚ	Akt prawny	Położenie		Opis obiektu			Uwagi
			Obręb, leśnictwo, wydzielenie	Gmina, obr. ew., dz. ewid.	Gatunek/ Obiekt	Obw. [cm]	Wys. [m]	
1	231299	Uchwała nr LXIV/517/23 Rady Miejskiej w Obornikach Śląskich z dnia 22 czerwca 2023 r. w sprawie ustanowienia pomnika przyrody (Dz. Urz. Woj. Dol. z dnia 3 lipca 2023 r., poz. 4032)	Bagno leś. Kraniec Oddz. 350j	Oborniki Śląskie Rościszawice 550	Głaz narzutowy „Głaz Roemera”	-	-	głaz narzutowy o obwodzie 13,65 m i wymiarach 5,70 m x 3,90 m x 2,35 m.
2	2553	Uchwała Nr X/73/15 Rady Miejskiej w Obornikach Śląskich z dnia 28 maja 2015 r. (Dz. Urz. Woj. Dol. z 2015 r. poz. 2569)	Oborniki Śląskie Leś. Pęgów Oddz. 395 I	Oborniki Śląskie Wilczyn 443	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> Kazimierz	590	19	Wiek – 155 lat.
3	1387	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 roku. W sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną.	Oborniki Śląskie Leś. Prusice Oddz. 494 r	Prusice Chodlewko 67/8	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	467	19	Rośnie w centralnej części parku.
4	1388	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 roku. W sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną.	Oborniki Śląskie Leś. Prusice Oddz. 494 r	Prusice Chodlewko 67/8	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	454	21	Rośnie we wschodniej części parku, przy drodze gruntowej. ślady żerowania kozioroga, złamane konary, ubytki w pniu.
5	1389	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 roku. W sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną.	Oborniki Śląskie Leś. Prusice Oddz. 494 r	Prusice Chodlewko 67/8	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	432	23	Rośnie w centralnej części parku, przy polanie. Suche konary.

Program Ochrony Przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Nr rejestru RDOŚ	Akt prawny	Położenie		Opis obiektu			Uwagi
			Obręb, leśnictwo, wydzielenie	Gmina, obr. ew., dz. ewid.	Gatunek/ Obiekt	Obw. [cm]	Wys. [m]	
6	1390	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 roku. W sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną.	Oborniki Śląskie Leś. Prusice Oddz. 494 r	Prusice Chodlewko 67/8	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	380	23	Rośnie w zachodniej części parku, przy polanie. Suche i złamane konary, ubytek wgłębny w pniu.
7	35211 35212 35213 35214	Uchwała nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody.	Oborniki Śląskie Leś. Osolin Oddz. 35a	Prusice Kopaszyn 227	Lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i>	150-250	21	Cztery pomniki z grupy liczącej 50 drzew znajduje się na terenie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie. Rosną przy drodze z Prusic do Kosinowa
8	2030	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995r. w sprawie uznania za pomnik przyrody.	Oborniki Śląskie Leś. Trzebnica Oddz. 500f	Trzebnica Trzebnica 45	Modrzew europejski <i>Larix decidua</i>	300	38	W lesie bukowym, naprzeciw bramy wjazdowej do kościoła leśnego. Pień zdrowy, lekko pochylony, korona zdrowa, znajdująca się ponad wierzchołkami rosnących w pobliżu buków,
9	35537	Decyzja Nr 91/64 z dnia 10 kwietnia 1964 r. (Dz. Urz. Woj. Rady Narodowej we Wrocławiu Nr 3 z 20.05.1966 r.) Uchwała nr LXIV/404/23 Rady Miejskiej w Brzegu Dolnym z dnia 27 kwietnia 2023 r. w sprawie pomnika przyrody (Dz. Urz. Woj. Dol. z dnia 19 maja 2023 r., poz. 3318)	Bagno Leś. Radech Oddz. 317g	Brzeg Dolny Bukowice 294	Głąz narzutowy „Głąz Bernarda”			Głąz narzutowy o obwodzie 6,50 m, długości 2,20 m, szerokość 1,85 m i wysokości 1,20 m
10	2263	Decyzja Nr 25/64 z dnia 21 marca 1964 r. (Dz. Urz. Woj. Rady Narodowej we Wrocławiu Nr 3 z 20.05.1966 r.)	Oborniki Śląskie Leś. Trzebnica Oddz. 515i	Wisznia Mała Machnice 116	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	442	32	Drzewo rośnie w lesie pomiędzy miejscowością Wysoki Kościół a miejscowością Machnice. Suche i złamane konary, ubytek wgłębny w pniu.
11	158891	Uchwała Nr XXIX/204/16 Rady Miejskiej w Obornikach Śląskich z dnia 30 czerwca 2016 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody w obrębach geodezyjnych: Jary i Paniowice	Oborniki Śląskie Leś. Jary Oddz. 212a	Oborniki Śląskie Jary 1020	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	409	20	

Program Ochrony Przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Nr rejestru RDOŚ	Akt prawny	Położenie		Opis obiektu			Uwagi
			Obręb, leśnictwo, wydzielenie	Gmina, obr. ew., dz. ewid.	Gatunek/ Obiekt	Obw. [cm]	Wys. [m]	
12	158892	Uchwała Nr XXIX/204/16 Rady Miejskiej w Obornikach Śląskich z dnia 30 czerwca 2016 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody w obrębach geodezyjnych: Jary i Paniowice	Oborniki Śląskie Leś. Jary Oddz. 212a	Oborniki Śląskie Jary 1020	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	423	20	
13	153970	Uchwała Nr XXIX/204/16 Rady Miejskiej w Obornikach Śląskich z dnia 30 czerwca 2016 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody w obrębach geodezyjnych: Jary i Paniowice	Oborniki Śląskie Leś. Jary Oddz. 452a	Oborniki Śląskie Paniowice 222	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	430	20	
14	153972	Uchwała Nr XXIX/204/16 Rady Miejskiej w Obornikach Śląskich z dnia 30 czerwca 2016 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody w obrębach geodezyjnych: Jary i Paniowice	Oborniki Śląskie Leś. Jary Oddz. 452a	Oborniki Śląskie Paniowice 222	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	385	18	
15	218000	Uchwała nr XLII/338/21 Rady Miejskiej w Obornikach Śląskich z dnia 25 listopada 2021 r. w sprawie ustanowienia pomnika przyrody	Bagno Leś. Cieplice Oddz. 228j	Oborniki Śląskie Wielka Lipa - Osola 540	Głaz narzutowy „Płaski Kamień”			głaz narzutowy o obwodzie 12,25 m i wymiarach: 4,64 m x 2,90 m x 1,01 m

Tabela 16. Wykaz pomników przyrody zlokalizowanych poza gruntami w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie (wg Rejestru Form Ochrony Przyrody RDOŚ we Wrocławiu z 2024 r., Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody z 2024 r.)

Lp.	Akt prawny	Położenie	Gatunek/obiekt
		Gmina, obr. ew., dz. ewid.	
1.	Uchwała nr 1004/08 Rady Miejskiej we Wrocławiu z dnia 30 grudnia 2008 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody drzewa z gat. dęb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>).	M. Wrocław Różanka 2/2 AM-14 Na terenie Szkoły Podstawowej nr 50 przy ul. Obornickiej 28	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> „Dąb Nestor”
2.	Uchwała nr 1689/10 Rady Miejskiej we Wrocławiu z dnia 14 października 2010 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody drzewa z gat. dęb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>).	M. Wrocław Osobowice 18/2, AM-19	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> „Mieszko”
3.	Uchwała nr X/199/03 Rady Miejskiej we Wrocławiu z dnia 12 czerwca 2003 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody	M. Wrocław Osobowice, AM 19, dz. 26	Cyprysik Lawsona <i>Chamaecyparis lawsoniana</i>
4.	Uchwała nr XXV/2096/04 Rady Miejskiej we Wrocławiu z dnia 8 lipca 2004 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody.	Las gminny Las Osobowicki, oddz. 27d	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>
5.	Uchwała nr XXV/2096/04 Rady Miejskiej we Wrocławiu z dnia 8 lipca 2004 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody.	Las gminny Las Osobowicki, oddz. 25c	Jesion wyniosły <i>Fraxinus excelsior</i>
6.	Uchwała nr XXV/2096/04 Rady Miejskiej we Wrocławiu z dnia 8 lipca 2004 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody.	Las gminny Las Osobowicki, oddz. 25a	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>
7.	Uchwała nr XXV/2096/04 Rady Miejskiej we Wrocławiu z dnia 8 lipca 2004 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody.	Las gminny Las Osobowicki, oddz. 24a	Grab zwyczajny <i>Carpinus betulus</i>
8.	Uchwała nr XXV/2096/04 Rady Miejskiej we Wrocławiu z dnia 8 lipca 2004 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody.	Las gminny Las Rędziński, oddz. 21a	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>
9.	Uchwała nr XXV/2096/04 Rady Miejskiej we Wrocławiu z dnia 8 lipca 2004 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody.	Las gminny Las Rędziński, oddz. 18f	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>
10.	Uchwała nr V/XXXI/175/09 Rady Gminy Wisznia Mała z dnia 30 września 2009 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody.	Wisznia Mała Psary 199/6	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>
11.	Uchwała nr V/XXXI/175/09 Rady Gminy Wisznia Mała z dnia 30 września 2009 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody.	Wisznia Mała Psary 199/6	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>
12.	Uchwała nr V/XXXI/175/09 Rady Gminy Wisznia Mała z dnia 30 września 2009 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody.	Wisznia Mała Psary 199/6	Platan klonolistny <i>Platanus xacerifolia</i>
13.	Orzeczenie nr 6/53 Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej z dnia 16 lutego 1953 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody. Uchwała nr LIII/1426/22 Rady Miejskiej Wrocławia z dnia 26 maja 2022 r. w sprawie pomnika przyrody - grupy dębów szypułkowych rosnących w Lesie Rędzińskim	Lasy gminne działka nr 2/6, AM-2, obręb Rędzin Las Rędziński, oddział 9C	Grupa 8 dębów szypułkowych <i>Quercus robur</i>
14.	Uchwała nr V/XXXI/175/09 Rady Gminy Wisznia Mała z dnia 30 września 2009 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody.	Wisznia Mała Szymanów 140/5	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>
15.	Uchwała nr V/XXXI/175/09 Rady Gminy Wisznia Mała z dnia 30 września 2009 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody.	Wisznia Mała Szymanów 140/5	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>

Program Ochrony Przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Akt prawny	Położenie	Gatunek/obiekt
		Gmina, obr. ew., dz. ewid.	
16.	Uchwała nr XXV/2096/04 Rady Miejskiej we Wrocławiu z dnia 8 lipca 2004 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody.	Lasy gminne działka nr 2, AM-2, obręb Rędzin Las Rędziński, oddział 6C	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>
17.	Uchwała nr XXV/2096/04 Rady Miejskiej we Wrocławiu z dnia 8 lipca 2004 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody.	Las gminny Las Rędziński, oddz. 18f	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>
18.	Decyzja nr 65/64 Wydziału Rolnictwa i Leśnictwa w Wołowie z dnia 1 kwietnia 1964 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody drzewa z gat. dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	Brzeg Dolny Bukowice 15/2 Bukowice, po prawej stronie drogi, 200 m od ostatniej zabudowy wsi Bukowice, w kierunku Wołowa	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>
19.	Decyzja nr 66/64 Wydziału Rolnictwa i Leśnictwa w Wołowie z dnia 22 kwietnia 1964 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody drzewa z gat. Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	Brzeg Dolny Bukowice 75 Bukowice, na terenie byłego cmentarza ewangelickiego, w odległości 20 m od główniej drogi przez wieś.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>
20.	Decyzja nr 70/64 Wydziału Rolnictwa i Leśnictwa w Wołowie z dnia 22 kwietnia 1964 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody drzewa z gat. lipa drobnolistna (<i>Tilia cordata</i>).	Brzeg Dolny Godzięcin 203/1	Lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i>
21.	Decyzja nr 13/74 Wojewody Wrocławskiego z dnia 19 kwietnia 1974 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody drzewa z gat. dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>).	Brzeg Dolny Brzeg Dolny 66/4 Brzeg Dolny, w parku XXV-lecia w pobliżu zbiornika wodnego Czarny Staw	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> Odłamany pień drzewa.
22.	Decyzja Nr 12/74 z dnia 19 kwietnia 1974 r.	Brzeg Dolny Brzeg Dolny 66/4 Brzeg Dolny, w parku XXV-lecia, przy drodze prowadzącej ze szkoły do internatu Technikum Chemicznego.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>
23.	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Piotrkowice 1/4 Piotrkowice, park.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>
24.	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Piotrkowice 1/4 Piotrkowice, park.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>
25.	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Piotrkowice 1/4 Piotrkowice, park.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>
26.	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Piotrkowice 1/4 Piotrkowice, park.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>
27.	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Piotrkowice 1/4 Piotrkowice, park.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>

Program Ochrony Przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Akt prawny	Położenie	Gatunek/obiekt
		Gmina, obr. ew., dz. ewid.	
28.	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Piotrkowice 1/4 Piotrkowice, park.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>
29.	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Piotrkowice 1/4 Piotrkowice, park.	Klon polny <i>Acer campestre</i>
30.	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Piotrkowice 1/4 Piotrkowice, park.	Lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i>
31.	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Piotrkowice 1/4 Piotrkowice, park.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>
32.	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Piotrkowice 1/4 Piotrkowice, park.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>
33.	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Piotrkowice 1/4 Piotrkowice, park.	Cyprysyk błotny <i>Taxodium distichum</i>
34.	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Piotrkowice 1/4 Piotrkowice, park.	Kasztanowiec zwyczajny <i>Aesculus hippocastanum</i>
35.	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Budzicz 178/6 Park.	Platan klonolistny <i>Platanus x hispanica</i>
36.	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Budzicz 178/6 Park.	Wiąz szypułkowy <i>Ulmus laevis</i>
37.	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Budzicz 178/6 Park.	Buk zwyczajny odmiana czerwonolistna <i>Fagus sylvatica 'Atropunicea'</i>
38.	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Budzicz 178/6 Park.	Buk zwyczajny odmiana czerwonolistna <i>Fagus sylvatica 'Atropunicea'</i> Drzewo zostało wycięte 15.10.1996 r. - do zniesienia ochrony.
39.	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Budzicz 178/6 Park.	Buk zwyczajny odmiana czerwonolistna <i>Fagus sylvatica 'Atropunicea'</i> Drzewo zamarło 15.10.1996 r. - do zniesienia ochrony.

Program Ochrony Przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Akt prawny	Położenie	Gatunek/obiekt
		Gmina, obr. ew., dz. ewid.	
40.	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Budzicz 178/6 Park.	Klon zwyczajny <i>Acer platanoides</i> Brak drzewa w terenie - do zniesienia ochrony.
41.	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Skokowa 331/1 Między drogą a stawem.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>
42.	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Skokowa 331/1 Między drogą a stawem.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>
43.	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Skokowa 331/1 Między drogą a stawem.	Topola czarna <i>Populus nigra</i>
44.	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Skokowa 333 Zadrzewienia na południe od stawu.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>
45.	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Skokowa 333 Zadrzewienia na południe od stawu.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>
46.	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Borów 67/4 Przy drodze.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>
47.	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Borów 165/1 Przy drodze.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>
48.	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Borów 165/1 Przy drodze.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>
49.	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Borów 165/1 Przy drodze.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>
50.	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Jagoszyce 136 Park komunalny.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>
51.	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Jagoszyce 136 Park komunalny.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>
52.	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Jagoszyce 136 Park komunalny.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>
53.	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Jagoszyce 136 Park komunalny.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>

Program Ochrony Przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Akt prawny	Położenie	Gatunek/obiekt
		Gmina, obr. ew., dz. ewid.	
54.	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Jagoszyce 136 Park komunalny.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>
55.	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Jagoszyce 136 Park komunalny.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>
56.	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Krościna Mała Zakład Doświadczalny Oceny Odmian w Krościnie Małej.	Lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i>
57.	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Ligotka 133/5 We wsi koło przystanku.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>
58.	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Kopaszyn 89/1 Nad stawem.	Platan klonolistny <i>Platanus x hispanica</i>
59.	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Kopaszyn 6 Przy drodze, działka prywatna.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>
60.	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Kosinowo 34/2 Przy drodze do Górkowic.	Grupa 50 drzew - Lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i>
61.	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Kosinowo 5/4 Teren dawnego PGR.	Kasztanowiec zwyczajny <i>Aesculus hippocastanum</i>
62.	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Kosinowo 5/4 Teren dawnego PGR.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>
63.	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Brzeźno 43/8 Park.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>
64.	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Brzeźno 43/8 Park.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>
65.	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Brzeźno 43/8 Park.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>
66.	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Brzeźno 43/8 Park.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>
67.	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Brzeźno 43/8 Park.	Lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i>

Program Ochrony Przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Akt prawny	Położenie	Gatunek/obiekt
		Gmina, obr. ew., dz. ewid.	
68.	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Brzeźno 43/8 Park.	Jesion wyniosły <i>Fraxinus excelsior</i>
69.	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Wilkowa Mała 165/4 Park podworski.	Buk zwyczajny odmiana czerwonołistna <i>Fagus sylvatica 'Purpurea'</i>
70.	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Wilkowa Mała 165/4 Park podworski.	Buk zwyczajny odmiana czerwonołistna <i>Fagus sylvatica 'Purpurea'</i>
71.	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Wilkowa Mała 165/4 Park podworski.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>
72.	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Wilkowa Wielka 60 Przy drodze do wsi Gola, przed lasem.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>
73.	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Wilkowa Wielka 60 Przy drodze do wsi Gola, przed lasem.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>
74.	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Wilkowa Wielka 87/40 Przy PGR.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>
75.	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Wilkowa Wielka 40/11 Przy skrzyżowaniu dróg, teren prywatny.	Żywotnik zachodni <i>Thuja occidentalis</i>
76.	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Wilkowa Wielka 87/33 Przy stawie.	Jesion wyniosły <i>Fraxinus excelsior</i>
77.	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Wilkowa Wielka 87/33 Przy stawie.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>
78.	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Wilkowa Wielka Przy drodze gruntowej.	Głąz narzutowy 300 x 300 x 200 cm
79.	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Pawłów Trzebnicki 449/1 Obok kościoła.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>
80.	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Trzebnica 21/19 W pobliżu restauracji Kasztelańska oraz dworca PKS.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>

Program Ochrony Przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Akt prawny	Położenie	Gatunek/obiekt
		Gmina, obr. ew., dz. ewid.	
81.	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Trzebnica 2 Przed murami parku klasztornego, na skwerze im. Jana Pawła II.	Grupa 4 drzew - Platan klonolistny <i>Platanus acerifolia</i>
82.	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Trzebnica 71/2 Park miejski, w pobliżu schodów prowadzących do fontanny przy ul. ks. Bochenka.	Grupa 3 drzew - Lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i>
83.	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Trzebnica 270 Ul. Witosa, w pobliżu domu towarowego „Centrum”.	Platan klonolistny <i>Platanus x hispanica</i>
84.	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Trzebnica 43 W pobliżu stacji kolejowej, obok schodów.	Klon jawor <i>Acer pseudoplatanus</i>
85.	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Trzebnica 38 W pobliżu stacji kolejowej.	Lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i>
86.	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Raszów 55/1 Na skraju parku, od strony boiska i linii wysokiego napięcia.	Dąb błotny <i>Quercus palustris</i>
87.	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Raszów 55/1 Za pałacem, przy drodze na boisko.	Żywotnik zachodni <i>Thuja occidentalis</i>
88.	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Raszów 56 Przy wjeździe do parku, niedaleko bramy.	Lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i>
89.	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Raszów 56 W parku, przed pałacem.	Lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i>
90.	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Raszów 56 W parku, przed pałacem.	Lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i>
91.	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Brochocin 44/1 Za stawem, w parku.	Grupa 3 drzew - Lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i>
92.	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Brochocin 44/1 Obok stawu.	Kasztanowiec zwyczajny <i>Aesculus hippocastanum</i>

Program Ochrony Przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Akt prawny	Położenie	Gatunek/obiekt
		Gmina, obr. ew., dz. ewid.	
93.	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Brochocin 44/1 Na łączce, przy stawie.	Sosna czarna <i>Pinus nigra</i>
94.	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Brochocin 44/1 Po drugiej stronie stawu.	Sosna wejmutka <i>Pinus strobus</i>
95.	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Brochocin 44/1 Obok stawu.	Grupa 6 drzew - Lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i>
96.	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Brochocin 44/1 Obok pałacu.	Klon jawor <i>Acer pseudoplatanus</i>
97.	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Brochocin 44/1 Pierwsze drzewo po prawej stronie przy drodże do pałacu.	Lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i>
98.	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Brochocin 44/1 Przed pałacem.	Sosna czarna <i>Pinus nigra</i>
99.	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Brochocin 44/1 Na lewo od drogi w kierunku stawu.	Magnolia pośrednia <i>Magnolia x soulangeana</i>
100.	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Jaszyce 141 Przy drodze z Księginic do Jaszyc.	Grupa 4 drzew - Platan klonolistny <i>Platanus x hispanica</i>
101.	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Jaszyce 141 Przy drodze gminnej, nieдалeko przystanku autobusowego PKS.	Lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i>
102.	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Jaszyce 141 Przy drodze gminnej, obok prywatnej posesji, na końcu miejscowości, nieдалeko boiska sportowego.	Iglicznia trójcierniowa <i>Gleditsia triacanthos</i>
103.	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Jaszyce 48/3 Usytuowany na prywatnej posesji (EKO-MAR).	Platan klonolistny <i>Platanus x hispanica</i>
104.	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Jaszyce 30 Na prywatnej posesji, w pobliżu ogrodzenia przylegającego do drogi asfaltowej prowadzącej do niegdysiejszego składowiska odpadów.	Buk zwyczajny <i>Fagus sylvatica</i>

Program Ochrony Przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Akt prawny	Położenie	Gatunek/obiekt
		Gmina, obr. ew., dz. ewid.	
105.	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Cerekwica 271/4 Na obrzeżach parku wiejskiego, w pobliżu grupy zabytkowych cisów.	Młorząd dwuklapowy <i>Ginkgo biloba</i>
106.	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Cerekwica 271/4 Na obrzeżach parku wiejskiego, w kierunku Trzebnicy.	Grupa 10 drzew - Cis pospolity <i>Taxus baccata</i>
107.	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Cerekwica 271/2 W drugiej części parku, przy boisku do piłki siatkowej, niedaleko kościoła.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>
108.	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Cerekwica 271/2 W parku wiejskim, przy ścieżce, obok cisa o obwodzie 132 cm, na skraju wąwozu.	Platan klonolistny <i>Platanus x hispanica</i>
109.	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Cerekwica 271/2 W parku wiejskim, na zakręcie wąwozu.	Jesion wyniosły <i>Fraxinus excelsior</i>
110.	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Cerekwica 271/2 W parku wiejskim, przy ścieżce, na skarpie wąwozu.	Jesion wyniosły <i>Fraxinus excelsior</i>
111.	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Cerekwica 271/2 W parku wiejskim, w pobliżu boiska oraz rowu (wąwozu).	Klon jawor <i>Acer pseudoplatanus</i>
112.	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Cerekwica 271/2 W parku wiejskim, przy boisku do piłki nożnej, od strony zabudowań.	Grupa 3 drzew - Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>
113.	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Cerekwica 271/2 W wąwozie, przy dawnym cieku wodnym, naprzeciw umieszczony jest granitowy słup graniczny, park wiejski.	Jesion wyniosły <i>Fraxinus excelsior</i>
114.	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Cerekwica 271/2 W parku wiejskim, przy boisku sportowym.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>

Program Ochrony Przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Akt prawny	Położenie	Gatunek/obiekt
		Gmina, obr. ew., dz. ewid.	
115.	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Cerekwica 271/2 W drugiej części parku wiejskiego, bliżej kościoła.	Jesion wyniosły <i>Fraxinus excelsior</i>
116.	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Cerekwica 271/2 W parku wiejskim, przy boisku do piłki siatkowej.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>
117.	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Cerekwica 270/5 Obrzeża parku wiejskiego, na otwartej przestrzeni, obok zabudowań SKR.	Platan klonolistny <i>Platanus x hispanica</i>
118.	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Głuchów Górny 203/51 W parku wiejskim, 10 m od wąwozu.	Buk zwyczajny odmiana czerwonolistna <i>Fagus sylvatica</i> ' <i>Atropunicea</i> '
119.	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Głuchów Górny 203/51 W parku wiejskim, na skraju wąwozu.	Buk zwyczajny <i>Fagus sylvatica</i>
120.	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Głuchów Górny 203/51 W parku wiejskim.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>
121.	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Głuchów Górny 203/51 W parku wiejskim, obok domu nr 131 (z tyłu).	Sosna wejmutka <i>Pinus strobus</i>
122.	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Głuchów Górny 203/51 Przy drodze do parku wiejskiego, niedaleko posesji nr 71, przy zarośniętym stawie.	Jesion wyniosły <i>Fraxinus excelsior</i>
123.	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Głuchów Górny 203/51 Przy ogrodzeniu w parku wiejskim, od strony wioski, w pobliżu magnolii.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>
124.	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Głuchów Górny 203/51 W parku wiejskim, blisko posesji 131, przy ścieżce.	Lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i>
125.	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Głuchów Górny 203/51 W parku wiejskim, przy ścieżce.	Buk zwyczajny <i>Fagus sylvatica</i>

Program Ochrony Przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Akt prawny	Położenie	Gatunek/obiekt
		Gmina, obr. ew., dz. ewid.	
126.	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Głuchów Górny 203/51 W parku wiejskim (drzewo o obwodzie pnia 533 cm na prywatnej posesji).	Grupa 3 drzew - Platan klonolistny <i>Platanus x hispanica</i>
127.	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Głuchów Górny 203/51 Plac przy posesji nr 131.	Platan klonolistny <i>Platanus x hispanica</i>
128.	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Piersno 150 Przy drodze gruntowej prowadzącej do posesji nr 16, po przeciwnej stronie stary zarośnięty staw.	Lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i>
129.	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Boleścin 52/3 Przy drodze brukowanej.	Lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i>
130.	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Boleścin 69 Obok przystanku PKS.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>
131.	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Skarszyn 143/17 W parku wiejskim, za świetlicą wiejską.	Lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i>
132.	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Skarszyn 143/17 W parku wiejskim, w pobliżu świetlicy.	Lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i>
133.	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Skarszyn 143/17 W parku wiejskim, w pobliżu świetlicy.	Lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i>
134.	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Skarszyn 143/17 W parku wiejskim, w pobliżu świetlicy.	Platan klonolistny <i>Platanus x hispanica</i>
135.	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Skarszyn 143/17 W parku wiejskim, przy świetlicy wiejskiej.	Miłorząb dwukłapowy <i>Gingko biloba</i>
136.	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Malczów 23/5 Przy drodze, w pobliżu stawu.	Kasztanowiec zwyczajny <i>Aesculus hippocastanum</i>
137.	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Malczów 2/6 Posesja pana Chmielewskiego, około 4 m od stawu.	Jesion wyniosły <i>Fraxinus excelsior</i>

Program Ochrony Przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Akt prawny	Położenie	Gatunek/obiekt
		Gmina, obr. ew., dz. ewid.	
138.	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Malczów 2/6 Posesja pana Chmielewskiego, nad stawem.	Buk zwyczajny odmiana czerwonolistna <i>Fagus sylvatica</i> ' <i>Atropunicea</i> '
139.	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Droszów 13/4 W parku wiejskim.	Lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i>
140.	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Droszów 13/4 W parku wiejskim.	Lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i>
141.	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Węgrzynów 106/2 Przy drodze gruntowej, w wąwozie (aleja dębowa).	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>
142.	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Węgrzynów 106/2 Przy drodze gruntowej, w wąwozie (aleja dębowa).	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>
143.	Uchwała Nr V/XXXI/175/09 Rady Gminy Wisznia Mała z dnia 30 września 2009 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody na terenie gminy Wisznia Mała (Dz. Urz. Woj. Dolno. Nr 193 poz. 3393)	Wisznia Mała Wisznia Mała 73 Drzewo rośnie na terenie przylegającym do Szkoły Podstawowej w Wiszni Małej przy ul. Szkolnej (lokalizacja oznaczona na mapie stanowiącej załącznik do uchwały).	Platan klonolistny <i>Platanus x</i> <i>hispanica</i>
144.	Uchwała Nr V/XXXI/175/09 Rady Gminy Wisznia Mała z dnia 30 września 2009 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody na terenie gminy Wisznia Mała (Dz. Urz. Woj. Dolno. Nr 193 poz. 3393)	Wisznia Mała Wisznia Mała 73 Drzewo rośnie na terenie przylegającym do Szkoły Podstawowej w Wiszni Małej przy ul. Szkolnej (lokalizacja oznaczona na mapie stanowiącej załącznik do uchwały).	Platan klonolistny <i>Platanus x</i> <i>hispanica</i>
145.	Uchwała Nr V/XXXI/175/09 Rady Gminy Wisznia Mała z dnia 30 września 2009 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody na terenie gminy Wisznia Mała (Dz. Urz. Woj. Dolno. Nr 193 poz. 3393)	Wisznia Mała Wisznia Mała 73 Drzewo rośnie na terenie przylegającym do Szkoły Podstawowej w Wiszni Małej przy ul. Szkolnej (lokalizacja oznaczona na mapie stanowiącej załącznik do uchwały).	Platan klonolistny <i>Platanus x</i> <i>hispanica</i>
146.	Uchwała Nr V/XXXI/175/09 Rady Gminy Wisznia Mała z dnia 30 września 2009 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody na terenie gminy Wisznia Mała (Dz. Urz. Woj. Dolno. Nr 193 poz. 3393)	Wisznia Mała Wisznia Mała 73 Drzewo rośnie na terenie przylegającym do Szkoły Podstawowej w Wiszni Małej przy ul. Szkolnej (lokalizacja oznaczona na mapie stanowiącej załącznik do uchwały).	Buk zwyczajny odmiana czerwonolistna <i>Fagus sylvatica</i> ' <i>Atropunicea</i> '

Lp.	Akt prawny	Położenie	Gatunek/obiekt
		Gmina, obr. ew., dz. ewid.	
147.	Uchwała Nr V/XXXI/175/09 Rady Gminy Wisznia Mała z dnia 30 września 2009 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody na terenie gminy Wisznia Mała (Dz. Urz. Woj. Dolno. Nr 193 poz. 3393)	Wisznia Mała Wisznia Mała 73 Drzewo rośnie na terenie przylegającym do Szkoły Podstawowej w Wiszni Małej przy ul. Szkolnej (lokalizacja oznaczona na mapie stanowiącej załącznik do uchwały).	Buk zwyczajny odmiana czerwonołistna <i>Fagus sylvatica 'Atropunicea'</i>
148.	Uchwała Nr V/XXXI/175/09 Rady Gminy Wisznia Mała z dnia 30 września 2009 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody na terenie gminy Wisznia Mała (Dz. Urz. Woj. Dolno. Nr 193 poz. 3393)	Wisznia Mała Malin 6 Drzewo rośnie na terenie parku podworskiego w Malinie (lokalizacja oznaczona na mapie stanowiącej załącznik do uchwały).	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>
149.	Uchwała Nr V/XXXI/175/09 Rady Gminy Wisznia Mała z dnia 30 września 2009 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody na terenie gminy Wisznia Mała (Dz. Urz. Woj. Dolno. Nr 193 poz. 3393)	Wisznia Mała Szymanów 140/5 Drzewo rośnie na terenie przylegającym do świetlicy wiejskiej w Szymanowie (lokalizacja oznaczona na mapie stanowiącej załącznik do uchwały).	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>
150.	Uchwała Nr LVI/399/2010 Rady Miejskiej w Wołowie z dnia 5 listopada 2010 r. (Dz. Urz. Woj. Dolno. Nr 228 poz. 3783)	Wołów Uskorz Mały 106 Na nieczynnym cmentarzu, obecnie terenie zieleni.	Morwa biała <i>Morus alba</i>
151.	Uchwała Nr XXXIV/275/93 Rady Gminy w Obornikach Śląskich z dnia 1 czerwca 1993 r. w sprawie uznania dwóch drzew rosnących na terenie gminy Oborniki Śląskie za pomniki przyrody	Oborniki Śląskie Kuraszków 266 Drzewo rośnie przy ul. Lipowej 22, w pasie drogi powiatowej nr 1330D.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>
152.	Uchwała Nr XXXIV/275/93 Rady Gminy w Obornikach Śląskich z dnia 1 czerwca 1993 r. w sprawie uznania dwóch drzew rosnących na terenie gminy Oborniki Śląskie za pomniki przyrody	Oborniki Śląskie Oborniki Śląskie 16 Drzewo rośnie w pasie drogi gminnej przy ul. Wolności.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>
153.	Orzeczenie Nr 14/53-54 z dnia 2 września 1954 r. (Dz. Urz. Woj. Rady Narodowej we Wrocławiu Nr 10 poz. 80)	Oborniki Śląskie Oborniki Śląskie 9 Drzewo rośnie w pasie drogi powiatowej nr 1348 D, naprzeciw posesji nr 42 przy ul. Wyszyńskiego.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> „Cesarz”
154.	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 roku. W sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną.	Prusice Wilkowa Wielka 87/40 Przy dawnym PGR	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>

IV.6. OCHRONA GATUNKOWA

Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody (t.j. Dz.U. 2024 poz. 1478) ochrona gatunkowa ma na celu zapewnienie przetrwania i właściwego stanu ochrony dziko występujących na terenie kraju lub innych państw członkowskich Unii Europejskiej rzadkich, endemicznych, podatnych na zagrożenia i zagrożonych wyginięciem oraz objętych ochroną na podstawie przepisów umów międzynarodowych, których Rzeczpospolita Polska jest stroną, gatunków roślin, zwierząt i grzybów oraz ich siedlisk i ostoi, a także zachowanie różnorodności gatunkowej i genetycznej (art. 46 ust 2). W tym celu mogą być ustalane strefy ochrony (art. 46 ust 3).

IV.6.1. CHRONIONE I/LUB ZAGROŻONE GATUNKI ROŚLIN

Na podstawie zebranych danych, pochodzących z monitoringu GIOŚ, inwentaryzacji florystycznych gmin, danych otrzymanych z Nadleśnictwa Oborniki Śląskie oraz z opracowania fitosocjologicznego sporządzonego dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie stwierdzono występowanie 27 gatunków roślin chronionych lub/i zagrożonych w skali regionu. Spośród nich 8 objętych jest ochroną ścisłą, 15 - częściową, 4 są niechronione, ale znajdują się na listach zagrożonych gatunków w skali kraju lub regionu.

Najcenniejsze i najrzadsze gatunki związane są ze zbiorowiskami leśnymi. Szczególną ich koncentrację stwierdzono w trójkącie wyznaczonym przez miejscowości: Oborniki Śląskie, Wielką Lipę i Osolę. Podobną koncentrację zauważyć można w dąbrowach i grądach koło Bukowic.

Do gatunków szczególnie zagrożonych w skali kraju (w randzie EN - gatunki zagrożone) odnotowanych w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie należy gatunek podlegający ochronie gatunkowej: koleantus delikatny (*Coleanthus subtilis*).

Do pozostałych gatunków odnotowanych w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie o najniższym statusie zagrożenia w skali kraju lub regionu, albo jego braku należą gatunki podlegające ochronie gatunkowej: lilia złotogłów (*Lilium martagon*), podkolan biały (*Platanthera bifolia*), buławnik mieczolistny (*Cephalanthera longifolia*), buławnik wielkokwiatowy (*Cephalanthera damasonium*), kruszczyk błotny (*Epipactis palustris*), kruszczyk szerokolistny (*Epipactis helleborine*), kruszczyk szerokolistny (*Epipactis helleborine*), kukulka szerokolistna (*Dactylorhiza majalis*), kukulka plamista (*Dactylorhiza maculata*), listera jajowata (*Listera ovata*), podkolan biały (*Platanthera bifolia*), cis pospolity (*Taxus baccata*), wawrzynek wilczelyko (*Daphne mezereum*), gładysz paprociowaty (*Homalia trichomanoides*), czosnek kątowaty (*Allium angulosum*), konitrut błotny (*Gratiola officinalis*), nasięźrzał pospolity (*Ophioglossum vulgatum*), mieczyk dachówkowaty (*Gladiolus imbricatus*), salwinia pływająca (*Salvinia natans*), śnieżyczka przebiśnieg (*Galanthus nivalis*), wiciokrzew

pomorski (*Lonicera periclymenum*), śnieżyca wiosenna (*Leucojum vernum*), widłak goździsty (*Lycopodium clavatum*), torfowce (*Sphagnum sp. dif.*), wiciokrzew pomorski (*Lonicera periclymenum*), widłak goździsty (*Lycopodium clavatum*), śnieżyczka przebiśnieg (*Galanthus nivalis*).

Do gatunków nie podlegających ochronie gatunkowej, ale cennych dla regionu Dolnego Śląska, występujących na gruntach Nadleśnictwa Oborniki Śląskie należą: fiołek przedziwny (*Viola mirabilis*), kokorycz wątła (*Corydalis intermedia*), zdrojówka rutewkowata (*Isopyrum thalictroides*) oraz złoć mała (*Gagea minima*).

W przypadku rozpoznania chronionego gatunku rośliny w miejscach nieujętych załączniku nr 1 oraz tabeli XXIII należy postępować zgodnie z wytycznymi, co do działań minimalizujących potencjalnie negatywne oddziaływanie zabiegów gospodarczych, zawartymi w tabeli XXIII oraz w programie ochrony przyrody.

IV.6.1.1. PRZEGLĄD CENNYCH GATUNKÓW ROŚLIN NA GRUNTACH W ZARZĄDZIE NADLEŚNICTWA

Gatunki, których nie dotyczy odstępstwo opisane w § 8 pkt 1 Rozp. Min. Środ. z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. 2014 poz. 1409):

- ochrona ścisła – koleantus delikatny *Coleanthus subtilis* (1 stanowisko).

Stanowisko gatunku należy stale wyłączyć z prac gospodarczych.

Gatunki wymagające ochrony czynnej zgodnie z Rozp. Min. Środ. z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. 2014 poz. 1409):

- ochrona ścisła – mieczyk dachówkowaty *Gladiolus imbricatus* (1 stanowisko), nasięźrzał pospolity *Ophioglossum vulgatum* (2 stanowiska).

Ochrona czynna gatunków obejmuje działania związane z zachowaniem siedlisk, w których występują, tj. siedlisk łąkowych oraz podmokłych.

Gatunki rzadkie siedlisk leśnych:

- ochrona ścisła – buławik mieczolistny *Cephalanthera longifolia* (2 stanowiska), buławnik wielkokwiatowy *Cephalanthera damasonium* (1 stanowisko), lilia złotogłów *Lilium martagon* (1 stanowisko),
- ochrona częściowa – cis pospolity *Taxus baccata* (17 stanowisk), gładysz paprociowaty *Homalia trichomanoides* (5 stanowisk), kruszczyk szerokolistny *Epipactis helleborine* (8 stanowisk), listera jajowata *Listera ovata* (7 stanowisk), podkolan biały *Platanthera bifolia* (8 stanowisk), śnieżyca wiosenna *Leucojum vernum* (2 stanowiska), wiciokrzew pomorski *Lonicera periclymenum* (4 stanowiska),

- gatunki niechronione, zagrożone w skali kraju i Dolnego Śląska – fiołek przedziwny *Viola mirabilis* (1 stanowisko), kokorycz wątła *Corydalis intermedia* (1 stanowisko), zdrojówka rutewkowata *Isopyrum thalictroides* (1 stanowisko), złoć mała *Gagea minima* (1 stanowisko).

Gatunki pospolite siedlisk leśnych:

- ochrona częściowa – śnieżyczka przebiśnieg *Galanthus nivalis* (6 stanowisk), wawrzynek wilczętyko *Daphne mezereum* (39 stanowisk), widłak goździsty *Lycopodium clavatum* (2 stanowiska).

Gatunki siedlisk podmokłych (torfowisk, trzęsawisk, młak i źródlisk):

- ochrona ścisła - kruszczyk błotny *Epipactis palustris* (1 stanowisko, niepotwierdzone),
- ochrona częściowa – kukułka plamista *Dactylorhiza maculata* (1 stanowisko), kukułka szerokolistna *Dactylorhiza majalis* (6 stanowisk), torfowce *Sphagnum sp dif.* (6 stanowisk).

Gatunki siedlisk ściśle wodnych:

- ochrona częściowa – salwinia pływająca *Salvinia natans* (2 stanowiska).

Gatunki siedlisk łąkowych, traworośli i obrzeży lasów:

- ochrona częściowa – czosnek kątowaty *Allium angulosum* (1 stanowisko), konitrut błotny *Gratiola officinalis* (2 stanowiska).

IV.6.1.2. POZOSTAŁE CENNE GATUNKI ROŚLIN NIEPOTWIERDZONE NA GRUNTACH W ZARZĄDZIE NADLEŚNICTWA

Do gatunków roślin wskazywanych jako występujące w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa, ale **niepotwierdzonych na gruntach w zarządzie nadleśnictwa** należą:

- ochrona ścisła – kotewka orzech wodny *Trapa natans*, kukułka Fuchsa *Dactylorhiza fuchsii*, lipiennik Loesela *Liparis loeselii*, paprotnik kolczysty *Polystichum aculeatum*, pełnik europejski *Trollius europeus*, rosiczka okrągłolistna *Drosera rotundifolia*, storczyk męski *Orchis mascula*
- ochrona częściowa - centuria pospolita *Centaurium erythraea*, czosnek niedźwiedzi *Allium ursinum*, dzięgiel litwor nadbrzeżny *Angelica archangelica ssp. litoralis*, gnieźnik leśny *Neottia nidus-avis*, gruszyczka mniejsza *Pyrola minor*, gruszyczka okrągłolistna *Pyrola rotundifolia*, grzybień białe *Nymphaea alba*, grążel żółty *Nuphar luteum*, kocanki piaszkowe *Helichrysum arenarium*, naparstnica zwyczajna *Digitalis grandiflora*, orlik pospolity *Aquilegia vulgaris*, pomocnik baldaszkowy *Chimaphila umbellata*,

szałwia okrągowa *Salvia verticillata*, śniedek baldaszkowaty *Ornithogalum umbellatum*, zimowit jesienny *Colchicum autumnale*,

- niechroniony, zagrożony w skali regionu - czyściec prosty *Stachys recta*, ostróżeczka polna *Consolida regalis*, wilczomleczeń błotny *Euphorbia palustris*.

IV.6.1.3. PAŃSTWOWY MONITORING GATUNKÓW ROŚLIN

Na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie oraz w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa nie jest prowadzony monitoring wybranych gatunków roślin w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska.

IV.6.2. CHRONIONE I/LUB ZAGROŻONE GATUNKI GRZYBÓW

Dane na temat występowania zagrożonych i chronionych gatunków grzybów na terenie nadleśnictwa są bardzo ubogie. Z dostępnych danych tylko „Opracowanie fitosocjologiczne dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie” podaje występowanie ozorka dębowego (*Fistulina hepatica*).

Szczegółowe informacje na temat lokalizacji stanowisk poszczególnych gatunków grzybów na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie zawiera załącznik nr 1 „Lokalizacja stanowisk chronionych i/lub zagrożonych gatunków roślin i grzybów” do programu ochrony przyrody. W przypadku cennych gatunków grzybów, w sytuacji przewidywanego potencjalnie negatywnego oddziaływania zapisów PUL sformułowano działania minimalizujące zamieszczone w tabeli XXIII, stanowiącej załącznik do programu ochrony przyrody. W rozdziale „Materiały źródłowe” wymieniono źródła danych wykorzystanych do opracowania programu ochrony przyrody, w tym ochrony gatunkowej

W przypadku rozpoznania chronionego gatunku grzyba w miejscach nieujętych załączniku nr 1 oraz tabeli XXIII należy postępować zgodnie z wytycznymi, co do działań minimalizujących potencjalnie negatywne oddziaływanie zabiegów gospodarczych, zawartymi w tabeli XXIII oraz w programie ochrony przyrody.

IV.6.2.1. POZOSTAŁE CENNE GATUNKI GRZYBÓW NIEPOTWIERDZONE NA GRUNTACH W ZARZĄDZIE NADLEŚNICTWA

Do gatunków grzybów i porostów, jako występujących w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa, ale **niepotwierdzonych na gruntach w zarządzie nadleśnictwa** wskazano występowanie płucnicy islandzkiej (*Cetraria islandica*), siedzunia sosnowego (*Sparassis crispa*) oraz czarki szkarłatnej (*Sarcoscypha coccinea*). Wymienione gatunki grzybów zostały wymienione w Programie Ochrony Przyrody, będącym częścią Planu Urządzania Lasu dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie na lata 2015 – 2024, których występowanie nie zostało

potwierdzone przez pracowników Nadleśnictwa podczas kompletowania danych w roku 2023 i 2024.

IV.6.3. CHRONIONE I/LUB ZAGROŻONE GATUNKI ZWIERZĄT

Zestawienie chronionych i/lub zagrożonych gatunków zwierząt na terenie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie sporządzono na podstawie danych pozyskanych z: „Inwentaryzacji płazów i gadów Wrocławia” opracowanej przez Towarzystwo Herpetologiczne NATRIX oraz bazy danych Towarzystwa Herpetologicznego NARIX z dnia 17.03.2024 r (dane pozyskane w 2024 r.), danych terenowych przekazanych przez Nadleśnictwo Oborniki Śląskie (dane pozyskane w 2024 r.), danych pozyskanych z fundacji „proNatura” (dane przekazane przez RDOŚ), „Inwentaryzacji gatunków ssaków (bez nietoperzy) wymienionych w II i IV Załączniku Dyrektywy siedliskowej w obszarach kompensacji przyrodniczych inwestycji: "Modernizacja Wrocławskiego Węzła Wodnego w zakresie zadań pozostających w kompetencji RZGW we Wrocławiu" z 2011 r., Inwentaryzacji przyrodniczej gminy Długołęka z 2018 r. (dane przekazane przez RDOŚ), inwentaryzacji wykonanej przez Komitet ochrony orłów (dane przekazane przez RDOŚ), danych pochodzących z Planu Zadań Ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Widawy PLH020036, ekspertyzy pt. „Rozmieszczenie i liczebność populacji bobra europejskiego i wydry na terenie województwa dolnośląskiego” (ViaNaturae Agata Brzezińska 2012 r.), a także danych pochodzących z Programu Ochrony Przyrody do PUL na lata 2015-2024.

Na podstawie zebranych danych na temat występowania na terenie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie cennych i rzadkich gatunków zwierząt ustalono, że w zasięgu jego granic zaobserwowano 230 chronionych gatunków, w tym 168 objętych jest ochroną ścisłą oraz 45 podlegających ochronie częściowej. Ponadto zaobserwowano wiele niechronionych gatunków zwierząt, ale ujętych na krajowych czerwonych listach gatunków zwierząt i/lub stanowiących przedmioty zainteresowania UE.

Do gatunków chronionych i szczególnie zagrożonych w skali kraju, podawanych dla obszaru Nadleśnictwa Oborniki Śląskie należą m.in.:

- **ssaki** - mopek zachodni *Barbastella barbastellus*, borowiec wielki *Nyctalus noctula*, karlik drobny *Pipistrellus pygmaeus*, mopek zachodni *Barbastella barbastellus*, karlik większy *Pipistrellus nathusii*, mroczek późny *Eptesicus serotinus*, nocek alkatoe *Myotis alcaethoe*, nocek Brandta *Myotis brandtii*, nocek wąsatek *Myotis mystacinus*, mroczek późny *Eptesicus serotinus*, nocek rudy *Myotis daubentonii*, nocek duży *Myotis myotis*,
- **ptaki** - ortolan *Emberiza hortulana*, sieweczka obroźna *Charadrius hiaticula*, dzięcioł czarny *Dryocopus martius*, dzięcioł średni *Dendrocopos medius*, myszołów *Buteo buteo*, lerka *Lullula arborea*, lelek kozodój *Caprimulgus europaeus*, krętogłów *Jynx torquilla*, muchołoka żałobna *Ficedula hypoleuca*, żuraw *Grus grus*, bielik *Haliaeetus*

- albicilla*, bocian czarny *Ciconia nigra*, żuraw *Grus grus*, bąk zwyczajny *Botaurus stellaris*, łabędź niemy *Cygnus olor*, dzięcioł zielony *Picus viridis*, gąsiorek *Lanius collurio*, siniak *Columba oenas*, dudek *Upupa epops*, dzięciołek *Dryobates minor*, dzięcioł czarny *Dryocopus martius*, remiz *Remiz pendulinus*, brzegówka *Riparia riparia*,
- **płazy** - kumak nizinny *Bombina bombina*, traszka grzebieniasta *Triturus cristatus*,
  - **gady** - gniewosz plamisty *Coronella austriaca*, żmija zygzakowata *Vipera berus*,
  - **ryby i smoczkouste** - kielb białopłetwy *Romanogobio albipinnatus*, piskorz *Misgurnus fossilis*,
  - **bezkęgowce** - barczatka kataks *Eriogaster catax*, kozioróg dębosz *Cerambyx cerdo*, pachnica dębowa *Osmoderma eremita*, czerwończyk nieparek *Lycaena dispar*, przeplatka maturna *Euphydryas maturna*, modraszek telejus *Phengaris teleius*, modraszek nausitous *Phengaris nausithous*.

W przypadku cennych gatunków zwierząt, w sytuacji przewidywanego potencjalnie negatywnego oddziaływania zapisów PUL sformułowano działania minimalizujące zamieszczone w tabeli XXIII, stanowiącej załącznik do programu ochrony przyrody. Natomiast zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami cennych gatunków zwierząt (przedmiotów ochrony obszarów Natura 2000) zawiera tabela XXII stanowiąca załącznik do programu ochrony przyrody. W rozdziale „Materiały źródłowe” wymieniono źródła danych wykorzystanych do opracowania programu ochrony przyrody, w tym ochrony gatunkowej.

IV.6.3.1. SSAKI

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie występuje 23 cenne gatunki ssaków, w tym 11 gatunków nietoperzy, 2 gatunki gryzoni, 3 gatunki drapieżnych oraz 7 gatunków owadożernych.

Gatunki terenów leśnych - drzewostany w bezpośrednim sąsiedztwie wód płynących lub otwartych powierzchni mokradeł:

- ochrona ścisła: nocek rudy *Myotis daubentonii* (zał. IV DS),
- ochrona częściowa: bóbr europejski *Castor fiber* (zał. II, IV, V DS), rzęsorek rzeczek *Neomys fodiens*, wydra *Lutra lutra* (zał. II, IV DS), zębiełek karliczek *Crocidura suaveolens*.

Gatunki terenów leśnych - drzewostany starszych klas wieku:

- ochrona ścisła: borowiec wielki *Nyctalus noctula* (zał. IV DS), gacek brunatny *Plecotus auritus* (zał. IV DS), karlik drobny *Pipistrellus pygmaeus* (zał. IV DS), karlik malutki *Pipistrellus pipistrellus* (zał. IV DS), karlik większy *Pipistrellus nathusii* (zał. IV DS), mopek *Barbastella barbastellus* (zał. II, IV DS), nocek Alkatoe *Myotis alcathoe* (zał. IV DS), nocek

Brandta *Myotis brandtii* (zał. IV DS), nocek duży *Myotis myotis* (zał. II, IV DS), nocek Natterera *Myotis nattereri* (zał. IV DS), nocek wąsatek *Myotis mystacinus* (zał. IV DS.),

Gatunki terenów leśnych - pozostałe:

- ochrona częściowa: gronostaj *Mustela erminea*, jeż zachodni *Erinaceus europaeus*, jeż wschodni *Erinaceus concolor*, łasica *Mustela nivalis*, ryjówka aksamitna *Sorex araneus*, ryjówka malutka *Sorex minutus*, wiewiórka pospolita *Sciurus vulgaris*.

Gatunki terenów otwartych, zurbanizowanych i osiedli ludzkich, śródpolnych zadrzewień i strefy ekotonu:

- ochrona ścisła: mroczek późny *Eptesicus serotinus* (zał. IV DS),
- ochrona częściowa: kret *Talpa europaea*.

Szczegółowe informacje na temat miejsc obserwacji poszczególnych gatunków ssaków na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie zawiera załącznik nr 2 do programu ochrony przyrody.

IV.6.3.2. PTAKI

Z zebranych informacji na temat zróżnicowania awifauny wynika, że w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie występują 153 gatunki ptaków, w tym 140 gatunków ściśle chronionych, 5 gatunków objętych ochroną częściową oraz 6 gatunków łownych stanowiących przedmioty zainteresowania UE.

Gatunki terenów otwartych i osiedli ludzkich, śródpolnych zadrzewień i stref ekotonu:

- ochrona ścisła: bocian biały *Ciconia ciconia* (zał. I DP8), cierniówka *Curruca communis*, czajka towarzyska *Vanellus gregarius*, derkacz *Crex crex* (zał. I DP), drzemlik *Falco columbarius* (zał. I DP), dudek *Upupa epops*, dymówka *Hirundo rustica*, dzierlatka *Galerida cristata*, dzięcioł zielony *Picus viridis*, dzwonec *Chloris chloris*, gawron *Corvus frugilegus* (zał. IIB DP), gąsiorek *Lanius collurio* (zał. I DP), jarzębatka *Curruca nisoria* (zał. I DP), jerzyk *Apus apus*, kawka *Coloeus monedula* (zał. IIB DP), kłaskawka *Saxicola rubicola*, kopciuszek *Phoenicurus ochruros*, kulczyk *Serinus serinus*, makolągwa *Linaria cannabina*, mazurek *Passer montanus*, myszołów włochaty *Buteo lagopus*, oknówka *Delichon urbicum*, ortolan *Emberiza hortulana* (zał. I DP), piegża *Curruca curruca*, pliszka siwa *Motacilla alba*, płomykówka *Tyto alba*, pokląskwa *Saxicola rubetra*, potrzyszcz *Emberiza calandra*, przepiórka *Coturnix coturnix* (zał. IIB DP), pustułka *Falco tinnunculus*, sierpówka *Streptopelia decaocto* (zał. IIB DP), skowronek *Alauda arvensis* (zał. IIB DP), słowik szary *Luscinia luscinia*, srokosz *Lanius excubitor*, szczygieł *Carduelis carduelis*, świergotek łąkowy *Anthus pratensis*, świergotek polny *Anthus campestris* (zał. I DP), trznadel *Emberiza citrinella*, wróbel *Passer domesticus*,

- ochrona częściowa: sroka *Pica pica* (zał. IIB DP), wrona siwa *Corvus cornix*,
- gatunek łowny, stanowiący przedmiot zainteresowania UE - bażant *Phasianus colchicus* (zał. IIA, IIIA DP; CzlP 20209 - nieoceniany regionalnie), kuropatwa *Perdix perdix* (zał. IIA, IIIA DP; CzlP 2020 - najmniejszej troski).

Gatunki terenów wodnych, wodno-błotnych i trzcinowisk:

- ochrona ścisła: batalion *Philomachus pugnax*, bąk *Botaurus stellaris* (zał. I DP), błotniak łąkowy *Circus pygargus* (zał. I DP), błotniak stawowy *Circus aeruginosus* (zał. I DP), biegus malutki *Calidris minuta*, biegus zmienny *Calidris alpina*, brodziec piskliwy *Actitis hypoleucos*, brodziec śniady *Tringa erythropus* (zał. IIB DP), brzegówka *Riparia riparia*, brzęczka *Locustella luscinioides*, cyranka *Spatula querquedula*, czajka *Vanellus vanellus* (zał. IIB DP), dziwonka *Carpodacus erythrinus*, gągoł *Bucephala clangula* (zał. IIB DP), helmiatka *Netta rufina* (zał. IIB DP), kokoszka *Gallinula chloropus* (zał. IIB DP), krakwa *Mareca strepera* (zał. IIA DP), krwawodziób *Tringa totanus* (zał. IIB DP), kszczyk *Gallinago gallinago* (zał. IIA, IIIB DP), kulik wielki *Numenius arquata* (zał. IIB DP), kwokacz *Tringa nebularia*, łabędź niemy *Cygnus olor* (zał. IIB DP), łożówka *Acrocephalus palustris*, perkoz dwuczuby *Podiceps cristatus*, perkoz rdzawoszyi *Podiceps grisegena*, perkozek *Tachybaptus ruficollis*, płaskonos *Spatula clypeata* (zał. IIA, IIIB DP), podgorzałka *Aythya nyroca* (zał. I DP), potrzos *Emberiza schoeniclus*, remiz *Remiz pendulinus*, rokitniczka *Acrocephalus schoenobaenus*, rycyk *Limosa limosa* (zał. IIB DP), sieweczka obroźna *Charadrius hiaticula*, sieweczka rzeczna *Charadrius dubius*, trzcinia *Acrocephalus arundinaceus*, trzcinniczek *Acrocephalus scirpaceus*, uhla *Melanitta fusca* (zał. IIB DP), wąsatka *Panurus biarmicus*, wodnik *Rallus aquaticus* (zał. IIB DP), zausznik *Podiceps nigricollis*,
- ochrona częściowa: czapla siwa *Ardea cinerea*, kormoran *Phalacrocorax carbo*,
- gatunek łowny, stanowiący przedmiot zainteresowania UE - krzyżówka *Anas platyrhynchos* (zał. IIA, IIIA DP; CzlP 2020 - najmniejszej troski), łyska *Fulica atra* (zał. IIA, IIIB DP; CzlP 2020 - najmniejszej troski).

Gatunki związane z drzewostanami w bezpośrednim sąsiedztwie wód płynących, otwartych powierzchni mokradeł, torfowisk i bagien, zarośli

pozostałe

- ochrona ścisła: samotnik *Tringa ochropus*, zimorodek *Alcedo atthis* (zał. I DP), żuraw *Grus grus* (zał. I DP),

Gatunki związane z drzewostanami starszych klas wieku (oraz ekotonami)

strefowe, szponiaste

- ochrona ścisła: bielik *Haliaeetus albicilla* (zał. I DP), kania czarna *Milvus migrans* (zał. I DP), kania ruda *Milvus milvus* (zał. I DP).

Bielik, kania czarna i kania ruda są gatunkami gniazdującymi na gruntach w zarządzie nadleśnictwa, dla których zostały wyznaczone strefy ochrony ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania.

Gatunki te podlegają całorocznej ochronie strefowej obejmującej obszar w promieniu do 200 m od gniazda dla bielika i 100 m od gniazda dla kani czarnej i kani rudej oraz objęte są ochroną okresową obejmującą obszar w promieniu do 500 m od gniazda dla wszystkich ww. gatunków wyznaczoną w terminie 01.01–31.07 dla bielika i w terminie 01.03–31.08 dla kani czarnej i kani rudej (za: Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt; t.j. Dz.U. 2022 poz. 2380 z późn. zm.). W granicach stref całorocznych nie zaplanowano zabiegów gospodarczych w ramach PUL, natomiast zaplanowano prace w strefach okresowych, które mogą zostać zrealizowane (za zgodą organu nadzorującego strefy) poza okresami ochronnymi dla tych gatunków określonymi w ww. rozporządzeniu.

strefowe, pozostałe

- ochrona ścisła: bocian czarny *Ciconia nigra* (zał. I DP).

Bocian czarny jest gatunkiem gniazdującym na gruntach w zarządzie nadleśnictwa, dla którego zostały wyznaczone strefy ochrony ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania.

Gatunek ten podlega całorocznej ochronie strefowej obejmującej obszar w promieniu do 200 m od gniazda oraz objęty jest ochroną okresową obejmującą obszar w promieniu do 500 m od gniazda w terminie 15.03–31.08 (za: Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt; t.j. Dz.U. 2022 poz. 2380 z późn. zm.). W granicach stref całorocznych nie zaplanowano zabiegów gospodarczych w ramach PUL, natomiast zaplanowano prace w strefach okresowych, które mogą zostać zrealizowane (za zgodą organu nadzorującego strefy) poza okresem ochronnym dla tego gatunku określonym w ww. rozporządzeniu.

pozostałe dziuplaki i półdziuplaki

- ochrona ścisła: dzięcioł czarny *Dryocopus martius* (zał. I DP), dzięcioł duży *Dendrocopos major*, dzięcioł średni *Dendrocoptes medius* (zał. I DP), dzięcioł zielonosiwy *Picus canus* (zał. I DP), dzięciołek *Dryobates minor*, krętogłów *Jynx torquilla*, muchołówka białoszyja *Ficedula albicollis* (zał. I DP), muchołówka mała *Ficedula parva* (zał. I DP), muchołówka szara *Muscicapa striata*, muchołówka żałobna *Ficedula hypoleuca*, puszczyk *Strix aluco*, siniak *Columba oenas* (zał. IIB DP).

pozostałe, szponiaste

- ochrona ścisła: jastrząb *Accipiter gentilis*, kobuz *Falco subbuteo*, krogulec *Accipiter nisus*, myszołów *Buteo buteo*, trzmiełojad *Pernis apivorus* (zał. I DP),

pozostałe

- ochrona częściowa: kruk *Corvus corax*.

Gatunki terenów leśnych - upraw:

- ochrona ścisła: białorzzytka *Oenanthe oenanthe*, lelek *Caprimulgus europaeus* (zał. I DP), lerka *Lullula arborea* (zał. I DP).

Gatunki terenów leśnych i ekotonów:

- ochrona ścisła: bogatka *Parus major*, czarnogłówka *Poecile montanus*, czubatka *Lophophanes cristatus*, czyż *Spinus spinus*, gajówka *Sylvia borin*, gil *Pyrrhula pyrrhula*, grubodziób *Coccothraustes coccothraustes*, kapturka *Sylvia atricapilla*, kos *Turdus merula* (zał. IIB DP), kowalik *Sitta europaea*, kukułka *Cuculus canorus*, kwiczoł *Turdus pilaris* (zał. IIB DP), modraszka *Cyanistes caeruleus*, mysikrólik *Regulus regulus*, paszkot *Turdus viscivorus* (zał. IIB DP), pełzacz leśny *Certhia familiaris*, pełzacz ogrodowy *Certhia brachydactyla*, piecuszek *Phylloscopus trochilus*, pierwiosnek *Phylloscopus collybita*, pleszka *Phoenicurus phoenicurus*, pokrzywnica *Prunella modularis*, raniuszek *Aegithalos caudatus*, rudzik *Erithacus rubecula*, sikora uboga *Poecile palustris*, słowik rdzawy *Luscinia megarhynchos*, sosnówka *Periparus ater*, sójka *Garrulus glandarius* (zał. IIB DP), strumieniówka *Locustella fluviatilis*, strzyżyk *Troglodytes troglodytes*, szpak *Sturnus vulgaris* (zał. IIB DP), śpiewak *Turdus philomelos* (zał. IIB DP), świergotek drzewny *Anthus trivialis*, świerszczak *Locustella naevia*, świstunka leśna *Phylloscopus sibilatrix*, turkawka *Streptopelia turtur* (zał. IIB DP), uszatka *Asio otus*, wilga *Oriolus oriolus*, zaganiacz *Hippolais icterina*, zięba *Fringilla coelebs*, zniczek *Regulus ignicapilla*,
- gatunek łowny, stanowiący przedmiot zainteresowania UE - grzywacz *Columba palumbus* (zał. IIA, IIIA DP; CzłpP 2020 - najmniejszej troski), słonka *Scolopax rusticola* (zał. IIA, IIIB; CzłpP 2020 - najmniejszej troski).

Szczegółowe informacje na temat miejsc obserwacji poszczególnych gatunków ptaków na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie zawiera załącznik nr 2 do programu ochrony przyrody.

Strefy ochrony ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania gatunków

Podstawy prawne ochrony strefowej zawiera Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz.U. 2024 poz. 1478) oraz Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (t.j. Dz.U. 2022 poz. 2380). W załączniku nr 4 do ww. rozporządzenia wymieniono gatunki zwierząt, wymagające ustalenia stref ochrony ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania. Informacje o stwierdzonych przypadkach gniazdowania zgłaszają leśnicy, ornitolodzy oraz służby konserwatorskie. Wyznaczanie granic miejsc rozrodu i regularnego przebywania oraz prowadzenie rejestru stref ochrony leży w gestii regionalnego dyrektora ochrony środowiska.

Strefy zatwierdza i likwiduje dyrektor Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w drodze decyzji administracyjnej. Granice stref ochrony oznacza się tablicami z napisem: „ostoja zwierząt” i informacją: „osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony”. Liczba i powierzchnia stref ulegają częstym zmianom, co związane jest z zakładaniem nowych lub opuszczaniem starych gniazd, a także w rezultacie wystąpienia przypadków losowych np. zniszczenia gniazda w wyniku huraganu, gwałtownej burzy lub uderzenia pioruna. Strefa może zostać zlikwidowana przez dyrektora RDOŚ na wniosek nadleśnictwa. Zwyczajowo jednak decyzja taka może być wydana w przypadkach, gdy gniazdo jest przez trzy kolejne sezony niezajęte. W związku z tym zaleca się, aby nadleśnictwo gromadziło informacje na temat stanu obiektu, poprzez obserwacje całoroczne, szczególnie w okresie lęgowym, które należy potwierdzić sporządzeniem notatki służbowej przez leśniczego na koniec roku (za: *Instrukcja Ochrony Lasu*, 2012). Osoby kontrolujące gniazda niebędące pracownikami zarządzanej gruntami jednostki LP (lub osobami działającymi na podstawie umów z LP) muszą posiadać pisemne upoważnienie od dyrektora RDOŚ oraz powiadomić nadleśnictwo o prowadzeniu obserwacji w obrębie stref.

Strefa ochrony całorocznej ma na celu ochronę istniejących stanowisk lęgowych ptaków. Miejsce lęgu obejmuje drzewo gniazdowe oraz cały drzewostan (lub obszar) w jego otoczeniu. Obowiązują tu zakazy: „przebywania osób, z wyjątkiem właściciela nieruchomości objętej strefą ochrony oraz osób sprawujących zarząd i nadzór nad obszarami objętymi strefą ochrony, oraz osób wykonujących prace na podstawie umowy zawartej z właścicielem lub zarządcą; wycinania drzew lub krzewów bez zezwolenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska; dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli nie jest to związane z potrzebą ochrony poszczególnych gatunków; wznoszenia obiektów, urządzeń i instalacji”. Odstępstwo od tych zakazów możliwe jest między innymi w celu wykonania niezbędnych prac sanitarnych w sytuacjach kłęskowych. Planowane prace muszą być pisemnie zgłoszone dyrektorowi RDOŚ, który rozpatruje każdy przypadek indywidualnie kierując się wymogami ochrony ostoi oraz stanowisk chronionych gatunków (art. 60 ust. 7 ustawy o ochronie przyrody). W strefach całorocznych wykonuje się niezbędne prace, po uprzednim uzyskaniu zgody RDOŚ, w tym np. obowiązkowe prace z zakresu ochrony lasu (prognostyczne czy niezbędne dla zachowania trwałości lasu).

Strefa ochrony okresowej powinna zapewniać ptakom spokój i bezpieczeństwo podczas wyprowadzania lęgów. W strefach tych, będących obszarami wyłączonymi okresowo z działalności gospodarczej, niezbędne prace związane z pozyskaniem drewna, hodowlą i ochroną lasu muszą być wykonywane poza okresowym terminem ochrony określonym ww. na początku rozdziału rozporządzeniem.

Zgodnie z danymi przekazanymi przez nadleśnictwo i Regionalną Dyrekcję Ochrony Środowiska we Wrocławiu, w Nadleśnictwie Oborniki Śląskie funkcjonuje 9 ustanowionych stref ochrony ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania chronionych gatunków zwierząt.

A030 Bocian czarny *Ciconia nigra*

- Decyzja Wojewody Dolnośląskiego SR.V.6631/s/3/KM/06 z dnia 18 września 2006 r.

A075 Bielik *Haliaeetus albicilla*

- Decyzja Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu WPN.6442.14.2015.MK z dnia 16 października 2015 r
- Decyzja Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu WPN.6442.17.2015.MK z dnia 16 października 2015 r.
- Decyzja Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu WPN.6442.16.2015.MK z dnia 16 października 2015 r.
- Decyzja Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu WPN.6442.8.2020.MK.1 z dnia 17 lipca 2020 r.
- Decyzja Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu WPN.6442.15.2015.MK z dnia 16 października 2015 r.
- Decyzja Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu WPN.6442.35.2021.MK z dnia 5 stycznia 2022 r.

A074 Kania ruda (*Milvus milvus*)

- Decyzja Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu WPN.6442.13.2022.MK.2 z dnia 21 czerwca 2023 r.
- Decyzja Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu WPN.6442.6.2023.MK.2 z dnia 29 maja 2024 r.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (t.j. Dz.U. 2022 poz. 2380) dla poszczególnych gatunków wyznacza się:

- dla bociana czarnego *Ciconia nigra* - strefę ochrony całorocznej, obejmującą obszar w promieniu do 200 m od gniazda oraz strefę ochrony okresowej (obowiązuje od 15 marca do 31 sierpnia), obejmującą obszar w promieniu do 500 m od gniazda,
- dla bielika *Haliaeetus albicilla* – strefę ochrony całorocznej, obejmującą obszar w promieniu do 200 m od gniazda oraz strefę ochrony okresowej (obowiązuje od 1 stycznia do 31 lipca), obejmującą obszar w promieniu do 500 m od gniazda,
- dla kani rudej *Milvus milvus* – strefę ochrony całorocznej, obejmującą obszar w promieniu 100 m od gniazda oraz strefę ochrony okresowej (obowiązuje od 1 marca do 31 sierpnia), obejmującą obszar w promieniu do 500 m od gniazda.

Szczegółowe informacje o lokalizacji stref ochrony ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania gatunków ptaków na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

zawiera załącznik nr 7 do programu ochrony przyrody. Dane te stanowią informacje wrażliwe i nie podlegają upublicznieniu.

IV.6.3.3. ZAGROŻENIA I ZALECENIA OCHRONNE DLA NAJCENNIEJSZYCH GATUNKÓW PTAKÓW

Gatunki strefowe:

Bocian czarny *Ciconia nigra* (A030)

Bocian czarny to bardzo nieliczny, a lokalnie nieliczny ptak lęgowy. Aktualnie jego liczebność w Polsce szacowana jest na 1,4-1,6 tys. par (Chylarecki i in. 2018). Przeciętna wielkość terytorium wynosi około 50-150 km², zaś obszar penetrowany przez ptaki dorosłe w okresie lęgowym (przy niskim zagęszczeniu populacji) oszacowano na około 540 km² (nawet do 1120 km²). Gniazduje w lasach liściastych i mieszanych położonych w bliskim sąsiedztwie obszarów podmokłych. Nie unika jednak siedlisk borowych, jeśli w ich sąsiedztwie znajdują się dobre żerowiska. Preferuje duże kompleksy leśne, ale wraz ze zwiększaniem się liczebności krajowej populacji zaczął również zasiedlać mniejsze lasy. Do budowy gniazd wybierane są zwykle stare, ponad 100-letnie, dorodne drzewa, głównie dęby, sosny oraz buki, położone w lasach liściastych i mieszanych, w pobliżu obfitujących w pokarm rzek, starorzeczy, strumieni, rozlewisk, bagien, stawów rybnych i łąk. W pokarmie dominują ryby oraz płazy, uzupełnienie stanowią owady, pierścienice, ślimaki oraz pisklęta innych gatunków ptaków. Na zimowiska bociany czarne odlatują od sierpnia do października. Liczebność bociana czarnego na powierzchniach próbnym Monitoringu Ptaków Drapieżnych charakteryzowała się dużą roczną zmiennością w latach 2008-2018. Ogólny trend w ostatniej dekadzie jest spadkowy, a wskaźnik liczebności obniżył się o około 30% w stosunku do pierwszego roku prowadzenia. Trend rozpowszechnienia pozostaje jednak nieokreślony. Aktualnie na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie zlokalizowana jest jedna strefa ochrony miejsc gniazdowania gatunku.

Bielik *Haliaeetus albicilla* (A075)

Bielik jest gatunkiem rzadkim i zagrożonym w Europie, jego liczebność w Polsce ocenia się obecnie na 1-1,4 tys. par, przy czym najliczniej występuje w pasie pojezierzy w północnej i zachodniej Polsce (Chylarecki i in. 2018). Gniazduje na terenach leśnych, poluje w środowiskach otwartych, głównie nad stawami rybnymi, jeziorami i w dolinach rzecznych. Przeciętna wielkość terytorium wynosi około 60-100 km². Zasiedla rozległe lasy sosnowe i bukowe oraz nadrzeczne łągi, preferuje drzewostany luźne w wielu 90-120 lat. Bieliki polują zwykle w promieniu 3-5 km od gniazda. Dieta składa się głównie z ryb (karp, leszcz, szczupak) i ptaków wodnych (łyska, krzyżówka, perkoz dwuczuby). Dorosłe osobniki są osiadłe i zimę spędzają w swoich terytoriach, koncentrując się nad niezamarzającymi rzekami i zalewami.

Ptaki młodociane wędrują, dojrzałość płciową osiągają dopiero w 5-6 roku życia. W latach 2008-2018 liczebność bielika wzrastała w tempie około 5% rocznie, a wskaźnik liczebności populacji ustabilizował się w ostatnich latach na poziomie około 40% wyższym niż na początku monitoringu. Rozpowszechnienie gatunku pozostało w tym okresie na stałym poziomie, z nieznaczną tendencją wzrostową. Na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie zlokalizowanych jest sześć strefy ochrony miejsc gniazdowania gatunku.

Zagrożenia potencjalne:

- niekorzystne zmiany środowiskowe ograniczające dostępność odpowiednich siedlisk lęgowych oraz żerowisk;
- niedostatek odpowiednich miejsc lęgowych – drzewostanów w starszych klasach wieku i drzew o odpowiednich rozmiarach;
- zanikanie żerowisk na skutek obniżania się poziomu wód gruntowych w wyniku suszy, melioracji lub regulacji cieków wodnych;
- niepokojenie ptaków w czasie lęgów;
- drapieżnictwo ze strony kun i kruków w stosunku do jaj i piskląt.

Wskazania ochronne:

- ochrona siedlisk lęgowych poprzez ochronę zidentyfikowanych miejsc rozrodu i regularnego przebywania w formie stref ochrony całorocznej i okresowej;
- przestrzeganie terminów ochrony okresowej, nie wykonywanie w okresie lęgowym żadnych prac gospodarczych w granicach strefy (1.01-31.07 dla bielika, 15.03-31.08 dla bociana czarnego);
- ochrona stabilnych starodrzewów oraz pozostawianie grup drzew na zrębach i pojedynczych, starych drzew, starszych niż otaczający drzewostan (przestoi, głównie dębów), co zwiększa bazę potencjalnych miejsc gniazdowania;
- zachowanie terenów podmokłych (zarówno otwartych jak i leśnych), utrzymanie naturalnego charakteru koryt rzek i potoków.

Kania ruda *Milvus milvus* (A074)

Kania ruda jest nielicznym ptakiem lęgowym, którego liczebność szacuje się na 1500-1800 par, a zasięg występowania ograniczony jest do zachodniej, północno-zachodniej oraz północnej Polski (Chylarecki i in. 2018). Kania ruda związana jest z terenami o urozmaiconym krajobrazie, ze znaczącym udziałem większych kompleksów leśnych, łąk i zbiorników wodnych (jeziora, stawy, rzeki) oraz mozaikowo ukształtowanym otoczeniem, w którym sąsiadują ze sobą płaty różnorodnych siedlisk (zróżnicowane uprawy, łąki, mokradła). Dieta składa się przeważnie z drobnych gryzoni, ptaków i ryb, przy czym proporcje zmieniają w zależności od lokalnych warunków. Przeciętna wielkość terytorium wynosi około 24-74 km².

Gatunek ten unika gniazdowania wewnątrz lasu. Kania ruda jest gatunkiem migrującym. Na lęgowiska w Polsce wraca, poczynając od przełomu lutego i marca, przeważnie w drugiej i trzeciej dekadzie marca, a opuszcza je od sierpnia do października. Na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie zlokalizowana jest jedna strefa ochrony miejsc gniazdowania gatunku.

Zagrożenia potencjalne:

- niekorzystne zmiany środowiskowe ograniczające dostępność odpowiednich siedlisk lęgowych oraz żerowisk;
- niedostatek odpowiednich miejsc lęgowych – drzewostanów w starszych klasach wieku i drzew o odpowiednich rozmiarach;
- zanikanie żerowisk na skutek obniżania się poziomu wód gruntowych w wyniku suszy, melioracji lub regulacji cieków wodnych;
- niepokojenie ptaków w czasie lęgów;
- drapieżnictwo ze strony kun i kruków w stosunku do jaj i piskląt.

Wskazania ochronne:

- ochrona siedlisk lęgowych poprzez ochronę zidentyfikowanych miejsc rozrodu i regularnego przebywania w formie stref ochrony całorocznej i okresowej;
- przestrzeganie terminów ochrony okresowej, nie wykonywanie w okresie lęgowym żadnych prac gospodarczych w granicach strefy (1.03-31.07);
- ochrona stabilnych starodrzewów oraz pozostawianie grup drzew na zrębach i pojedynczych, starych drzew, starszych niż otaczający drzewostan (przestoi, głównie dębów), co zwiększa bazę potencjalnych miejsc gniazdowania;
- zachowanie terenów podmokłych (zarówno otwartych jak i leśnych), utrzymanie naturalnego charakteru koryt rzek i potoków.

IV.6.3.4. RYBY I SMOCZKOUSTE

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie zaobserwowano 7 cennych gatunków ryb, znajdujących się na Czerwonej liście minogów i ryb (Witkowski i in. 2009). Część z nich podlega ochronie ścisłej lub częściowej. Gatunki te zostały odnotowane głównie w wodach Odry, Widawy, Baryczy, Sąsiecznicy, Jezierzycy, Juszki.

- ochrona częściowa: kielb białopłetwy *Romanogobio albipinnatus* (zał. II DS), koza pospolita *Cobitis taenia* (zał. II DS), piskorz *Misgurnus fossilis* (zał. II DS), różanka *Rhodeus amarus* (zał. II DS), śliz pospolity *Barbatula barbatula*.
- gatunki niechronione, ujęte na czerwonej liście minogów i ryb: boleń *Aspius aspius* (zał. II DS), brzana *Barbus barbus* (zał. V DS).

Szczegółowe informacje na temat miejsc obserwacji poszczególnych gatunków ryb na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie zawiera załącznik nr 2 do programu ochrony przyrody.

IV.6.3.5. PŁAZY I GADY

Z zebranych informacji na temat zróżnicowania herpetofauny wynika, że w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie zaobserwowano 11 chronionych gatunków płazów i 6 chronionych gatunków gadów. Wszystkie gatunki podlegają ochronie ścisłej lub częściowej.

Gatunki związane z drzewostanami w bezpośrednim sąsiedztwie wód płynących, otwartych powierzchni mokradeł, torfowisk i bagien:

- ochrona ścisła: ropucha zielona *Bufo viridis* (zał. IV DS), rzekotka drzewna *Hyla arborea* (zał. IV DS), żaba moczarowa *Rana arvalis* (zał. IV DS), gniewosz plamisty *Coronella austriaca*
- ochrona częściowa: ropucha szara *Bufo bufo*, żaba trawna *Rana temporaria* (zał. IV DS), jaszczurka zwinka *Lacerta agilis* (zał. IV DS), jaszczurka żyworodna *Zootoca vivipara*, padalec zwyczajny *Anguis fragilis*, zaskroniec zwyczajny *Natrix natrix*, żmija zygzakowata *Vipera berus*.

Gatunki, które nie są związane z terenami leśnymi lub pojawiają się na nich sporadycznie w czasie wędrówek:

- ochrona ścisła: grzebiuszka ziemna *Pelobates fuscus* (zał. IV DS), kumak nizinny *Bombina bombina* (zał. II, IV DS), traszka grzebieniasta *Triturus cristatus* (zał. II, IV DS),
- ochrona częściowa: żaba jeziorkowa *Pelophylax lessonae* (zał. IV DS), żaba wodna *Pelophylax esculentus* (zał. V DS), żaba wodna *Pelophylax esculentus*.

Szczegółowe informacje na temat miejsc obserwacji poszczególnych gatunków płazów i gadów na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie zawiera załącznik nr 2 do programu ochrony przyrody.

IV.6.3.6. BEZKRĘGOWCE

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie odnotowano dotychczas występowanie 23 cennych i rzadkich gatunków owadów oraz 7 pospolitych gatunków owadów nie będących pod ochroną.

Gatunki siedlisk nieleśnych, łąk, muraw:

- ochrona ścisła: czerwończyk nieparek *Lycaena dispar* (zał. II, IV DS), modraszek nausitous *Phengaris nausithous* (zał. II, IV DS), modraszek telejus *Phengaris teleius* (zał. II, IV DS), przeplatka matura *Euphydryas maturna* (zał. II DS),
- ochrona częściowa: trzmiel kamiennik *Bombus lapidarius*, trzmiel ogrodowy *Bombus hortorum*, trzmiel ziemny *Bombus terrestris*,
- gatunki niechronione, ujęte na krajowej czerwonej liście gatunków ginących i zagrożonych: paź królowej *Papilio machaon* oraz *Acosmetia caliginosa*. podłateczyn szary *Platycleis grisea*, siwoszek błękitny *Oedipoda caerulea*, kraśnik karyncki *Zygaena carniolica*, ogończyk akacjowiec *Satyrium acaciae*

Gatunki siedlisk wodnych, nadwodnych, torfowisk i bagien:

- ochrona ścisła: trzepla zielona *Ophiogomphus cecilia* (zał. II, IV DS),

Gatunki terenów leśnych - drzewostany starszych klas wieku:

- ochrona ścisła: kozioróg dębosz *Cerambyx cerdo* (zał. II, IV DS), pachnica dębowa *Osmoderma eremita* (zał. II, IV DS), zgniotek cynobrowy *Cucujus cinnaberinus*
- gatunki niechronione, ujęte na krajowej czerwonej liście gatunków ginących i zagrożonych: mieniak strużnik *Apatura ilia*, mieniak tęczowiec *Apatura iris*.

Gatunki siedlisk leśnych i obrzeży drzewostanów:

- ochrona ścisła: barczatka kataks *Eriogaster catax* (zał. II, IV DS), przeplatka matura *Euphydryas maturna* (zał. II, IV DS),
- ochrona częściowa: biegacz problematyczny *Carabus problematicus*, biegacz pomarszczony *Carabus intricatus*, biegacz skórzasty *Carabus coriaceus*, biegacz Ullricha *Carabus ulrichii*, biegacz wypukły *Carabus convexus*, tęcznik liszkarz *Calosoma sycophanta*, tęcznik mniejszy *Calosoma inquisitor*, trzmiel leśny *Bombus pratorum*, trzmiel rudonogi *Bombus ruderarius*, trzmiel rudy *Bombus pascuorum*.

Szczegółowe informacje na temat miejsc obserwacji poszczególnych gatunków bezkręgowców na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie zawiera załącznik nr 2 do programu ochrony przyrody.

IV.6.3.7. ZAGROŻENIA I ZALECENIA OCHRONNE DLA NAJCENNIJSZYCH GATUNKÓW BEZKRĘGOWCÓW ZWIĄZANYCH Z SIEDLISKAMI LEŚNYMI

Chrzążcze saproksyliczne

W zasięgu terytorialnym nadleśnictwa notowano obecność kozioroga dębosza *Cerambyx cerdo* oraz pachnicy dębowej *Osmoderma eremita*.

Mikrosiedliskami dla chrząszczy saproksylicznych mogą być stojące, leżące lub zawieszane pnie martwych drzew, karpny i kłody, pniaki, konary lub gałęzie, grzyby porastające drewno, dziuple wypełnione próchnem i odchodami zwierząt w nich żyjących, korzenie drzew znajdujące się w glebie lub sama gleba wokół pniaków i wykrotów. Złożoność mozaiki mikrosiedlisk wzrasta, gdy martwe drzewa znajdują się w różnych fazach rozkładu (wstępnej, butwienia, murszenia lub gnicia), kiedy lasy składają się z różnych gatunków drzew oraz kiedy osiągają one wyższe klasy wiekowe. Obecność różnych gatunków chrząszczy saproksylicznych związana jest również z wysokością, na jakiej tworzą się dziuple lub martwice drzewne oraz stopniem uwilgocenia rozkładającego się drewna i stopnia nasłonecznienia mikrosiedliska.

Warunkiem występowania chrząszczy saproksylicznych i wielkość ich populacji jest więc od występowania w lasach martwych drzew oraz liczby innych zwierząt, art. dzięciołów, odżywiających się ich larwami. Na ich liczebność wpływają także długotrwałe susze, z uwagi na kilkuletni okres życia larwalnego. Istotny jest również stopień fragmentacji starodrzewów oraz ich odległości od siebie, gdyż większość gatunków ma małe zdolności dyspersji. W monitoringu przeprowadzonym na obszarze Szwecji stwierdzono, że minimalna grupa dziuplastych drzew, która warunkuje wieloletnie przeżywanie w jednym miejscu pachnicy dębowej wynosi 10, a zdolności dyspersji tego gatunku obliczono na około 190 m (Liberski i Miszta 2011).

Gatunki saproksylicznych chrząszczy związane są głównie z drzewostanami liściastymi, jak grądy i łągi, a także pojedynczymi drzewami i alejami w parkach, sadach lub zadrzewieniach przydrożnych. Strategie ochrony pachnicy w lasach gospodarczych przedstawia art. publikacja Instytutu Badawczego Leśnictwa pt. „Pachnica dębowa *Osmoderma eremita* (Scop.) (Coleoptera, Scarabaeidae) w lasach gospodarczych Polski; wymagania środowiskowe oraz możliwości ochrony” (Hilszczański J. 2012) lub „Ochrona pachnicy w Polsce. Propozycja programu działań” (Oleksa 2012).

Biegaczowate *Carabidae*

W zasięgu terytorialnym nadleśnictwa występuje szereg gatunków biegaczowatych, w tym biegacz gładki *Carabus glabratus*, biegacz pomarszczony *Carabus intricatus*, biegacz skórzasty *Carabus coriaceus*, biegacz zielonozłoty *Carabus auronitens*, tęcznik mniejszy *Calosoma inquisitor*.

Biegacze zasiedlają drzewostany różnego typu, w większości liściaste, w niższych położeniach bory sosnowe. Miejsca rozwoju larw to zazwyczaj spróchniałe drewno. Pokarm stanowią głównie ślimaki, larwy i imagines chrząszczy, gąsienice motyli, dżdżownice, czasem padlina. Zimują pod korą, kłodami, konarami martwych drzew leżących na ziemi, w ściółce, pod kamieniami, niektóre gatunki w pobliżu gniazd mrówek (Liberski i Miszta 2011).

Jednym z głównych zagrożeń dla tej grupy gatunków jest usuwanie martwych drzew, zarówno stojących, jak i powalonych stanowiących miejsca zimowania. Główne działania ochronne powinny polegać na zachowaniu właściwych biotopów. W miejscach występowania art. biegacza pomarszczonego zaleca się rezygnację z usuwania obumarłych drzew i pozostawianie ich do całkowitego rozkładu.

IV.6.3.8. PAŃSTWOWY MONITORING GATUNKÓW ZWIERZĄT

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska prowadzony jest monitoring wybranych gatunków zwierząt. Projekt ten w latach 2006-2014, 2015-2018 i 2020-2021 realizowany był na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska przez Instytut Ochrony Przyrody Polskiej Akademii Nauk i finansowany ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie zlokalizowane są 3 stanowiska monitoringowe, na terenie których prowadzone są badania takich gatunków jak: kozioróg dębosz *Cerambyx cerdo*, barczatka kataks *Eriogaster catax*, przeplatka maturna *Euphydryas maturna*. Monitoring prowadzony był dla barczatki kataks w roku 2021, dla przeplatki maturny w roku 2023, a dla kozioroga dębosza w roku 2015.

Tabela 17. Zestawienie wyników monitoringu gatunków zwierząt prowadzonego w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lokalizacja stanowiska	Obszar Natura 2000	Nazwa gatunku	Nazwa stanowiska	Rok badań	Ocena ogólna	Perspektywy zachowania	Stan populacji	Stan siedliska	Uwagi GIOŚ
Poza gruntami w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie – dane wrażliwe	Dolina Widawy PLH020036	Barczatka kataks <i>Eriogaster catax</i>	Uraz-Raków-Kotowice	2017	U1	U1	U1	U1	-
				2021	U2	U1	U2	FV	<u>Aktualne oddziaływania:</u> stosowanie nawozów, herbicydów i substancji chemicznych, oddziaływanie lokalnej drogi <u>Zagrożenia przyszłe, przewidywane oddziaływania:</u> stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych. <u>Proponowane działania ochronne:</u> sugerowanym zaleceniem ochronnym może być odmładzanie zarośli taminowych na stanowiskach, gdzie krzewy się wyraźnie starzeją.
Poza gruntami w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie – dane wrażliwe	-	Barczatka kataks <i>Eriogaster catax</i>	Wrocław – Rędzin	2017	U2	U1	U2	FV	-
				2021	U2	U1	U2	FV	<u>Aktualne oddziaływania:</u> stosowanie nawozów, herbicydów i substancji chemicznych. <u>Zagrożenia przyszłe, przewidywane oddziaływania:</u> stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych. <u>Proponowane działania ochronne:</u> sugerowanym zaleceniem ochronnym może być odmładzanie zarośli taminowych na stanowiskach, gdzie krzewy się wyraźnie starzeją.
Poza gruntami w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie – dane wrażliwe	Dolina Widawy PLH020036	Przeplatka matura <i>Euphydryas maturna</i>	Wrocław – Las Rędziński	2021	U2	U1	U2	U2	-
				2023	U2	U1/ U2	U2	U1/ U2	<u>Aktualne oddziaływania:</u> choroba zamierania jesionów, sukcesja gatunków drzew i krzewów, rośliny inwazyjne, oddziaływanie dróg. <u>Zagrożenia przyszłe, przewidywane oddziaływania:</u> zawleczenie choroby (patogeny mikrobowe), zmiany sukcesyjne w roślinności. <u>Proponowane działania ochronne:</u> w roku 2013 przeprowadzono akcję wzmocnienia populacji poprzez przeniesienie oprzędów na jesiony (akcja nie zakończyła się powodzeniem).
Poza gruntami w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie – dane wrażliwe	Dolina Widawy PLH020036	Kozioróg dębosz <i>Cerambyx cerdo</i>	Wrocław – Rędzin	2015	U2	I2	U2	U2	<u>Aktualne oddziaływania:</u> niszczenie drzew rozwojowych, wycinanie drzew i drzewostanów, wandalizm, kolekcjonerstwo. <u>Zagrożenia przyszłe, przewidywane oddziaływania:</u> j.w.. <u>Proponowane działania ochronne:</u> brak

Dodatkowo w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie prowadzony jest Monitoring Ptaków Polski (MPP), należący do Państwowego Monitoringu Środowiska. Głównym celem programu jest monitorowanie stanu populacji jak największej liczby gatunków ptaków, ze szczególnym uwzględnieniem sieci obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000. Ptaki są monitorowane w ramach systemu programów dedykowanych grupom gatunków lub pojedynczym gatunkom. Poszczególne podprogramy wykorzystują metody dostosowane do specyfiki monitorowanej grupy ptaków i są prowadzone w odpowiednim sezonie. W 2020 roku w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie prowadzony był Monitoring Noclegowisk Żurawia (MNZ), z kolei w latach 2022 – 2023 prowadzony był Monitoring Łabędzia Krzykliwego (MLK), Monitoring Noclegowni Gęsi (MNG), Monitoring Podgorzałki (MPO), Monitoring Pospolitych Ptaków Miast (MPPL), Monitoring Żoły (MZO), Monitoring Pospolitych Ptaków Lęgowych (MPPL).

Wyniki Monitoringu Ptaków Polski prowadzonego na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 18. Wyniki Monitoringu Ptaków Polski w 2020 roku i w latach 2022-2023 na powierzchniach monitoringowych na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lokalizacja stanowiska	Obszar Natura 2000	Rodzaj i numer powierzchni monitoringowej	Nazwa gatunku / Liczba par/ osobników (łącznie)
Leśnictwo Cieplice	-	MLK_CC165	łabędź niemy <i>Cygnus olor</i> (1), łabędź krzykliwy <i>Cygnus cygnus</i> (1)
Leśnictwo Osolin	-	MLK_CC161	łabędź niemy <i>Cygnus olor</i> (6), łabędź krzykliwy <i>Cygnus cygnus</i> (2)
Leśnictwo Jary	Dolina Widawy PLH020036	MLK_CC250	łabędź krzykliwy <i>Cygnus cygnus</i> (1)
Leśnictwo Prusice	-	MNG_ANS13	gęś białoczelna <i>Anser albifrons</i> (300), gęś nieoznaczona <i>Anser sp. indetermini</i> (500), gęś zbożowa/tundrowa <i>Anser fabalis / serrirostris</i> (5200)
Leśnictwo Pęgów	Dolina Widawy PLH020036	MNG_ANS124	bernikla białolica <i>Branta leucopsis</i> (1), gęgawa <i>Anser anser</i> (260), gęś białoczelna <i>Anser albifrons</i> (170), gęś zbożowa/tundrowa <i>Anser fabalis / serrirostris</i> (1530)
Leśnictwo Pęgów	Dolina Widawy PLH020036	MNZ_GRU84	Żuraw <i>Grus grus</i> (5)
Leśnictwo Prusice	-	MPO_AN58	Podgorzałka <i>Aythya nyroca</i> (1)
Leśnictwo Prusice	-	MPPL_DS28	bażant <i>Phasianus colchicus</i> (1), bogatka <i>Parus major</i> (2), błotniak stawowy <i>Circus aeruginosus</i> (1), cierniówka <i>Curruca communis</i> (3), czapla siwa <i>Ardea cinerea</i> (1), dudek <i>Upupa epops</i> (1), dymówka <i>Hirundo rustica</i> (6), dzięcioł czarny <i>Dryocopus martius</i> (1), dzwonec <i>Chloris chloris</i> (3), grzywacz <i>Columba palumbus</i> (6), gąsiorek <i>Lanius collurio</i> (1), jer <i>Fringilla montifringilla</i> (1), jerzyk <i>Apus apus</i> (1), kapturka <i>Sylvia atricapilla</i> (7), kopciuszek <i>Phoenicurus ochruros</i> (3), kos <i>Turdus merula</i> (8), kruk <i>Corvus corax</i> (3), krzyżówka <i>Anas platyrhynchos</i> (2), kukułka <i>Cuculus canorus</i> (2), kulczyk <i>Serinus serinus</i> (4), lerka <i>Lullula arborea</i> (1), makolągwa <i>Linaria cannabina</i> (2), mazurek <i>Passer montanus</i> (15), modraszka <i>Cyanistes caeruleus</i> (4), myszółw <i>Buteo buteo</i> (1), oknówka <i>Delichon urbicum</i> (9), piecuszek <i>Phylloscopus trochilus</i> (5), piegża <i>Curruca curruca</i> (5), pierwiosnek <i>Phylloscopus collybita</i> (2), pliszka <i>Phoenicurus phoenicurus</i> (2), pliszka siwa <i>Motacilla alba</i> (3), pliszka żółta <i>Motacilla flava</i> (2), potrzęsacz <i>Emberiza calandra</i> (2), rudzik <i>Erithacus rubecula</i> (2), sierpówka <i>Streptopelia decaocto</i> (30), skowronek <i>Alauda arvensis</i> (9), sroka <i>Pica pica</i> (7), strzyżyk

Lokalizacja stanowiska	Obszar Natura 2000	Rodzaj i numer powierzchni monitoringowej	Nazwa gatunku / Liczba par/ osobników (łącznie)
			<i>Troglodytes troglodytes</i> (1), szczygieł <i>Carduelis carduelis</i> (6), szpak <i>Sturnus vulgaris</i> (40), sójka <i>Garrulus glandarius</i> (12), słowik rdzawy <i>Luscinia megarhynchos</i> (4), trznadel <i>Emberiza citrinella</i> (4), wilga <i>Oriolus oriolus</i> (2), wróbel <i>Passer domesticus</i> (15), zaganiacz <i>Hippolais icterina</i> (2), zięba <i>Fringilla coelebs</i> (1), tabędz niemy <i>Cygnus olor</i> (3), śmieszka <i>Chroicocephalus ridibundus</i> (2), śpiewak <i>Turdus philomelos</i> (2)
Leśnictwo Jary	Dolina Widawy PLH020036	MPPL_DS269	bażant <i>Phasianus colchicus</i> (2), bielik <i>Haliaeetus albicilla</i> (1), bogatka <i>Parus major</i> (1), brzęczka <i>Locustella luscinioides</i> (1), cierniówka <i>Curruca communis</i> (2), czapla siwa <i>Ardea cinerea</i> (1), dymówka <i>Hirundo rustica</i> (2), dzięcioł duży <i>Dendrocopos major</i> (4), grzywacz <i>Columba palumbus</i> (2), gąsiorek <i>Lanius collurio</i> (2), jarzębatka <i>Curruca nisoria</i> (1), kania ruda <i>Milvus milvus</i> (2), kapturka <i>Sylvia atricapilla</i> (6), kłaskawka <i>Saxicola rubicola</i> (3), kos <i>Turdus merula</i> (2), kowalik <i>Sitta europaea</i> (1), krętogłów <i>Jynx torquilla</i> (1), kukulka <i>Cuculus canorus</i> (5), mazurek <i>Passer montanus</i> (3), modraszka <i>Cyanistes caeruleus</i> (2), myszółw <i>Buteo buteo</i> (2), piecuszek <i>Phylloscopus trochilus</i> (1), pierwiosnek <i>Phylloscopus collybita</i> (5), pliszka siwa <i>Motacilla alba</i> (1), pokląskwa <i>Saxicola rubetra</i> (1), potrzyszcz <i>Emberiza calandra</i> (6), potrzos <i>Emberiza schoeniclus</i> (2), rokitniczka <i>Acrocephalus schoenobaenus</i> (2), skowronek <i>Alauda arvensis</i> (12), szpak <i>Sturnus vulgaris</i> (7), słowik rdzawy <i>Luscinia megarhynchos</i> (2), trzciniak <i>Acrocephalus arundinaceus</i> (2), trznadel <i>Emberiza citrinella</i> (10), wilga <i>Oriolus oriolus</i> (1), wrona siwa <i>Corvus cornix</i> (7), zięba <i>Fringilla coelebs</i> (2), śmieszka <i>Chroicocephalus ridibundus</i> (3), śpiewak <i>Turdus philomelos</i> (1), świerszczak <i>Locustella naevia</i> (1), żuraw <i>Grus grus</i> (3),
Leśnictwo Trzebnica	-	MPPL_DS159	bażant <i>Phasianus colchicus</i> (2), bogatka <i>Parus major</i> (14), błotniak stawowy <i>Circus aeruginosus</i> (1), cierniówka <i>Curruca communis</i> (9), dzięcioł czarny <i>Dryocopus martius</i> (2), dzięcioł duży <i>Dendrocopos major</i> (6), dzięcioł zielonosiwy <i>Picus canus</i> (1), dzięcioł zielony <i>Picus viridis</i> (2), gajówka <i>Sylvia borin</i> (2), grubodziób <i>Coccothraustes coccothraustes</i> (6), grzywacz <i>Columba palumbus</i> (9), kapturka <i>Sylvia atricapilla</i> (20), kos <i>Turdus merula</i> (42), kowalik <i>Sitta europaea</i> (4), kruk <i>Corvus corax</i> (3), kukulka <i>Cuculus canorus</i> (5), lerka <i>Lullula arborea</i> (2), modraszka <i>Cyanistes caeruleus</i> (11), mucholówka białoszyja <i>Ficedula albicollis</i> (1), mysikrólik <i>Regulus regulus</i> (2), myszółw <i>Buteo buteo</i> (1), oknówka <i>Delichon urbicum</i> (1), pełzacz leśny <i>Certhia familiaris</i> (4), pełzacz ogrodowy <i>Certhia brachydactyla</i> (4), piecuszek <i>Phylloscopus trochilus</i> (22), pierwiosnek <i>Phylloscopus collybita</i> (28), pokrzywnica <i>Prunella modularis</i> (1), potrzos <i>Emberiza schoeniclus</i> (1), rudzik <i>Erithacus rubecula</i> (4), sikora uboga <i>Poecile palustris</i> (2), skowronek <i>Alauda arvensis</i> (2), strzyżyk <i>Troglodytes troglodytes</i> (2), szczygieł <i>Carduelis carduelis</i> (2), szpak <i>Sturnus vulgaris</i> (76), sójka <i>Garrulus glandarius</i> (4), słowik rdzawy <i>Luscinia megarhynchos</i> (1), trznadel <i>Emberiza citrinella</i> (17), wilga <i>Oriolus oriolus</i> (7), zaganiacz <i>Hippolais icterina</i> (1), zięba <i>Fringilla coelebs</i> (22), zniczek <i>Regulus ignicapilla</i> (1), żozówka <i>Acrocephalus palustris</i> (1), śpiewak <i>Turdus philomelos</i> (21), świergotek drzewny <i>Anthus trivialis</i> (3), świstunka leśna <i>Phylloscopus sibilatrix</i> (4)
Leśnictwo Pęgów	-	MPPM_DW13	bażant <i>Phasianus colchicus</i> (6), bogatka <i>Parus major</i> (12), cierniówka <i>Curruca communis</i> (5), czapla siwa <i>Ardea cinerea</i> (3), czyż <i>Spinus spinus</i> (3), dymówka <i>Hirundo rustica</i> (14), dzięcioł zielony <i>Picus viridis</i> (2), dzięciołek <i>Dryobates minor</i> (1), dzwoniak <i>Chloris chloris</i> (4), gołąb miejski <i>Columba livia forma urbana</i> (95), grubodziób <i>Coccothraustes coccothraustes</i> (3), grzywacz <i>Columba palumbus</i> (28), jeryk <i>Apus apus</i> (9), kapturka <i>Sylvia atricapilla</i> (16), kawka <i>Corvus monedula</i> (1), kopciuszek <i>Phoenicurus ochruros</i> (16), kos <i>Turdus merula</i> (14), kruk <i>Corvus corax</i> (1), krzyżówka <i>Anas platyrhynchos</i> (7), kukulka <i>Cuculus canorus</i> (1), kulczyk <i>Serinus serinus</i> (8), makolągwa <i>Linaria cannabina</i> (7), mazurek <i>Passer montanus</i> (21), modraszka <i>Cyanistes caeruleus</i> (7), nurogęś <i>Mergus merganser</i> (3), oknówka <i>Delichon urbicum</i> (28), piecuszek <i>Phylloscopus trochilus</i> (2), piegża <i>Curruca curruca</i> (7), pierwiosnek <i>Phylloscopus collybita</i> (9), pleszka <i>Phoenicurus phoenicurus</i> (2), pliszka siwa <i>Motacilla alba</i> (1), potrzyszcz <i>Emberiza calandra</i> (1), rudzik <i>Erithacus rubecula</i>

Lokalizacja stanowiska	Obszar Natura 2000	Rodzaj i numer powierzchni monitoringowej	Nazwa gatunku / Liczba par/ osobników (łącznie)
			(1),sierpówka <i>Streptopelia decaocto</i> (31),skowronek <i>Alauda arvensis</i> (4),sroka <i>Pica pica</i> (17),strumieniówka <i>Locustella fluviatilis</i> (1),szpak <i>Sturnus vulgaris</i> (39),sójka <i>Garrulus glandarius</i> (5),słowik rdzawy <i>Luscinia megarhynchos</i> (6),trzciniak <i>Acrocephalus arundinaceus</i> (2),trznadel <i>Emberiza citrinella</i> (1),wilga <i>Oriolus oriolus</i> (1),wrona siwa <i>Corvus cornix</i> (5),wróbel <i>Passer domesticus</i> (18),zaganiacz <i>Hippolais icterina</i> (1),śpiewak <i>Turdus philomelos</i> (2)
Leśnictwo Prusice	-	MZO_MR242	Brzegówka <i>Riparia riparia</i> (0), żoła <i>Merops apiaster</i> (1)
Leśnictwo Radech	Jodłowice PLH020106	MZO_MR10	Brzegówka <i>Riparia riparia</i> (0), żoła <i>Merops apiaster</i> (0)
Leśnictwo Trzebnica	-	MZO_MR11	Brzegówka <i>Riparia riparia</i> (0), żoła <i>Merops apiaster</i> (2)
Leśnictwo Jary	-	MZO_MR165	Brzegówka <i>Riparia riparia</i> (200), żoła <i>Merops apiaster</i> (1)
Leśnictwo Trzebnica	Dolina Widawy PLH020036	MZO_MR13	Brzegówka <i>Riparia riparia</i> (300), żoła <i>Merops apiaster</i> (20)

V. WALORY PRZYRODNICZO–LEŚNE

V.1. SIEDLISKA PRZYRODNICZE

Siedlisko przyrodnicze jest pojęciem wprowadzonym przez przepisy prawa Unii Europejskiej w ramach wyznaczania obszarów sieci Natura 2000. Oznacza ono obszar lądowy lub wodny wyodrębniony w oparciu o cechy geograficzne, abiotyczne i biotyczne, zarówno całkowicie naturalne, jak i półnaturalne. Należy mieć na uwadze, że siedlisko przyrodnicze w ujęciu obszarów sieci Natura 2000 nie jest tożsame z definicją biologiczną, ekologiczną lub leśną siedliska. Pojęcie siedliska przyrodniczego wprowadziła w Unii Europejskiej Dyrektywa Siedliskowa 92/43/EWG, a polskie prawo (Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody; t.j. Dz.U. 2024 poz. 1478) w oparciu o tą dyrektywę definiuje siedlisko przyrodnicze, jako „obszar lądowy lub wodny, naturalny, półnaturalny lub antropogeniczny, wyodrębniony w oparciu o cechy geograficzne, abiotyczne i biotyczne” (art. 5 pkt. 17). Siedliska przyrodnicze zostały wyznaczone celem ochrony miejsc bytowania cennych z punktu widzenia przyrodniczego gatunków roślin i zwierząt często zagrożonych wyginieciem. Na mocy ustawy o ochronie przyrody w Polsce został wprowadzony zakaz podejmowania działań mogących w istotny sposób pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych, co w konsekwencji prowadziłoby do negatywnego oddziaływania na gatunki, dla których obszar chroniony został stworzony (art. 33). Wyjątek od zakazu stanowi nadrzędny interes publiczny o charakterze społecznym lub gospodarczym, gdy nie ma żadnej innej alternatywy. W takim przypadku może dojść do zniszczenia siedliska, lecz wskazane są działania rekompensujące straty (art. 34).

UWAGA! W bazie Taksator dla wydzieleń leśnych, w których zostały zidentyfikowane płyty siedlisk przyrodniczych w polu „Siedlisko przyrodnicze” umieszcza się informację o danym siedlisku przyrodniczym i powierzchni jaką zajmuje. Powierzchnia płyt siedlisk przyrodniczych została wyrównana zgodnie z rozliczoną powierzchnią wydzieleń taksacyjnych, z uwzględnieniem procentu powierzchni wydzielenia zajmowanego przez dany płat siedliska. Do bazy danych „Taksator” została wpisana powierzchnia wyrównana płyt siedlisk przyrodniczych przypisanych do poszczególnych wydzieleń taksacyjnych.

Tabela 19. Wykaz typów siedlisk przyrodniczych odnotowanych na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Nazwa siedliska	Kod typu	Powierzchnia siedliska na gruntach w zarządzie nadleśnictwa [ha]**	Powierzchnia siedliska w obszarach Natura 2000 [ha]**	Powierzchnia siedliska poza obszarami Natura 2000 [ha]**
Siedliska nieleśne					
1	Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nymphaeion, Potamion</i>	3150	9,07	9,07	0
2	Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)	6410	1,05	-	1,05
3	Łąki selemnicowe (<i>Cnidion dubii</i>)	6440	14,48	14,48	-
Siedliska leśne					
4	Kwaśne buczyny (<i>Luzulo-Fagenion</i>)	9110	20,03	-	20,03
5	Żyzne buczyny (<i>Dentario glandulosae-Fagenion, Galio odorati-Fagenion</i>)	9130	85,11	-	85,11
6	Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum</i>)	9170	1614,60	266,89	1347,71
7	Kwaśne dąbrowy (<i>Quercion roboripetraeae</i>)	9190	159,61	-	159,61
8	Bory i lasy bagienne (<i>Vaccinio uliginosi Betuletum pubescentis, Vaccinio uliginosi Pinetum, Pino mugo-Sphagnetum, Sphagno girgensohnii-Piceetum</i>) i brzoźowo-sosnowe bagienne lasy borealne	91D0	0,76	-	0,76
9	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnenion glutinoso-incanae</i>) i olsy źródłiskowe	91E0	196,82	-	196,82
10	Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (<i>Ficario-Ulmetum</i>)	91F0	53,75	32,81	20,94
11	Wyżyny jodłowy bór mieszany (<i>Abietetum polonicum</i>)	91P0	9,08	9,08	-
Razem			2164,36	332,33	1832,03

***) powierzchnia siedliska przyrodniczego rozliczonego w bazie Taksator

Podstawą w określeniu roślinności rzeczywistej na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie było *Opracowanie fitosocjologiczne dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie* wg stanu na dzień 01.01.2023 r. Przyjęty przebieg granic płatów siedlisk przyrodniczych

odpowiadał przebiegowi granic wydzieleń leśnych na stan 1.01.2025 r. Przebieg ten został skorygowany zgodnie z przyjętym w PUL 2025 r. podziałem powierzchniowym. Ze względu na korekty w przebiegu granic wydzieleń leśnych, jakich dokonano w pracach nad projektem PUL w 2025 r. nastąpiły zmiany w powierzchni płatów siedlisk przyrodniczych wykazanych w opracowaniu fitosocjologicznym a aktualnym PUL. Korekty przebiegu granic wydzieleń leśnych wynikały z uwzględnienia zmian ewidencyjnych gruntów oraz korekty elementów liniowych zgodnie z numerycznym modelem terenu i numerycznym modelem pokrycia koron. Wykonane zmiany wpłynęły na zmianę powierzchni poszczególnych wydzieleń leśnych, a tym samym na zmianę powierzchni ujawnionych w nich siedlisk przyrodniczych.

Przy sporządzaniu wykazu siedlisk przyrodniczych w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie znajdujących się w zasięgu granic obszarów Natura 2000 przyjęto, że do danego obszaru zalicza się wszystkie siedliska przyrodnicze zlokalizowane w jego zasięgu, których granice pokrywają się w całości lub w części z daną ostoją. Przyjęto tu takie same kryteria jak przy sporządzaniu wykazu gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie znajdujących się w zasięgu granic obszarów Natura 2000. Granice obszarów siedliskowych przyjęto wg Decyzji wykonawczej Komisji (UE) 2024/433 z dnia 2 lutego 2024 r. w sprawie przyjęcia siedemnastego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2024) 543.) oraz Rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 14 października 2021 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Jodłowice PLH020106 (Dz. U. z 2021 r. poz. 2060), Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 13 czerwca 2022 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Dolina Widawy PLH020036 (Dz. U. z 2022 r. poz. 1546), Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 27 marca 2023 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Łęgi Odrzańskie PLC020002 (Dz. U. z 2023 r. poz. 861).

V.1.1. CHARAKTERYSTYKA SIEDLISK LEŚNYCH

9110 Kwaśne buczyny (*Luzulo-Fagenion*)

Do kwaśnych buczyn zaliczane są środkowoeuropejskie lasy bukowe, w górach także bukowo-świerkowe i bukowo-jodłowe oraz mezofile jedliny górskie rozwijające się na ubogich i kwaśnych glebach. W kraju występują w całym zasięgu buka zwyczajnego *Fagus sylvatica*.

Zgodnie z opracowaniem fitosocjologicznym sporządzonym dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie są to fitocenozy z dominacją buka *Fagus sylvatica* w drzewostanie oraz z udziałem sosny zwyczajnej *Pinus sylvestris* i dębu szypułkowego *Quercus robur*. Występują na siedliskach ubogich, złożonych z osadów żwirowych i gliniastych (Świerkosz i in. 2018). Warstwa krzewów jest słabo rozwinięta (kruszyna pospolita *Frangula alnus*, jarząb pospolity *Sorbus aucuparia*), a runo jest ubogie i skąpe z dominacją gatunków acydofilnych. Istotną wartość diagnostyczną dla zespołu posiada warstwa mszysta, gdzie ważnym gatunkiem

charakterystycznym jest widłoząb kędzierzawy *Dicranum polysetum* oraz złotowłos strojny *Polytrichastrum formosum*.

Siedlisko przyrodnicze kwaśnych buczyn występuje w rozproszeniu na terenie całego Nadleśnictwa. Najwięcej płatów kwaśnej buczyny zlokalizowanych jest na terenie Wzgórz Trzebnickich. Ponad 66% powierzchni wszystkich płatów wykazuje cechy zniekształcenia, takich jak neofityzacja i monotypizacja. Postać niezaburzoną reprezentuje około 34% powierzchni wszystkich płatów kwaśnej buczyny niżowej.

W gospodarce leśnej siedlisko kwaśnych buczyn związane jest z następującymi typami siedliskowymi lasu: las mieszany świeży (LMśw), las mieszany wyżynny świeży (LMwyżśw), las mieszany górski świeży (LMGśw), las mieszany górski wilgotny (LMGw), las górski świeży (LGśw), las górski wilgotny (LGw), bór mieszany górski świeży (BMGśw) i bór mieszany górski wilgotny (BMGw). Na nizinach siedlisko tworzą drzewostany bukowe, na wyżynach i w górach drzewostany z udziałem buka zwyczajnego *Fagus sylvatica*, jodły pospolitej *Abies alba*, świerka pospolitego *Picea abies*, sosny zwyczajnej *Pinus sylvestris* i klonu jawora *Acer pseudoplatanus*. Do odnawiania kwaśnych buczyn odpowiednie są: rębnia stopniowa gniazdowa udoskonalona (IVd) i rębnia częściowa pasowa (IIb), ewentualnie rębnia częściowa wielkopowierzchniowa (IIa). Należy popierać odnowienie naturalne, zwłaszcza buka. Istotne jest unikanie pełnej uprawy gleby, zwłaszcza na stokach. W lasach gospodarczych na siedlisku kwaśnych buczyn udział buka zwyczajnego *Fagus sylvatica* powinien osiągać 70%, przy niewielkim udziale innych gatunków drzew. W drzewostanach jodłowych udział jody pospolitej *Abies alba* powinien zajmować 50-90% w zależności od zasobności siedliska (Kącki i in. 2016).

Do zagrożeń siedlisk kwaśnych buczyn zalicza się upraszczanie struktury wiekowej drzewostanu, niedobór martwego drewna, przerywane zwarcie drzewostanu sprzyjające ekspansji światłolubnych gatunków obcych lub rodzimych. (Kącki i in. 2016).

9130 Żyzne buczyny (*Dentario glandulosae-Fagenion*, *Galio odorati-Fagenion*)

Żyzne buczyny obejmują bukowe, a w górach bukowo – jodłowe i bukowo – jodłowo-świerkowe lasy rosnące na żyznych siedliskach, z reguły na glebach o neutralnym lub słabo kwaśnym odczynie i z dominacją gatunków typowych dla lasów liściastych w runie. Lasy te występują w Polsce w granicach zasięgu buka, mając jednak zasięg o charakterze wyspowym i miejscowo porozrywany.

Na terenie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie odnotowano zespół *Galio odorati-Fagetum sylvaticae* - zbiorowisko będące identyfikatorem siedliska przyrodniczego 9130 Żyzne buczyny (*Dentario glandulosae-Fagenion*, *Galio odorati-Fagenion*). Zespół ten rozwija się na wyniesieniach morenowych, na glebach brunatnych wytworzonych z ilów, glin lub piasków gliniastych. Odnotowano go w rozproszonych płatach we wschodniej części nadleśnictwa, na terenie Leśnictwa Trzebnica na obszarze Wzgórz Trzebnickich.

Drzewostany siedliska żyznych buczyn to drzewostany z dominacją buka zwyczajnego *Fagus sylvatica* z domieszką takich gatunków jak: klon jawor *Acer pseudoplatanus*, świerk pospolity *Picea abies* i klon zwyczajny *Acer platanoides*, lipa drobnolistna *Tilia cordata* i lipa szerokolistna *Tilia platyphyllos* a nawet grab *Carpinus betulus*. Warstwa podszytu zależna jest od ilości światła docierającego do niższych warstw lasu. W płatach, w których korony drzew są bardzo mocno zwarte, krzewy występują sporadycznie. Gdy zwarcie koron jest mniejsze, warstwa krzewów ma pokrycie około 20% i zdominowana jest przez młode okazy buka zwyczajnego *Fagus sylvatica* oraz klonu jawora *Acer pseudoplatanus*. W runie charakterystyczna jest obecność gatunków mezofilnych, przede wszystkim przytulii wonnej *Galium odoratum* oraz gajowca żółtego *Lamium galeobdolon*.

W Nadleśnictwie Oborniki Śląskie siedlisko żyznych buczyn występuje w rozproszeniu we wschodniej części Nadleśnictwa na terenie Wzgórz Trzebnickich.

9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*)

Grądy reprezentują wielogatunkowe, żyzne lasy liściaste zwykle z dominacją dębu, lipy drobnolistnej i graba, zajmujące rozległe obszary nizinne i piętro pogórza. Wykształcają się w szerokiej skali warunków siedliskowych, co wpływa na znaczne zróżnicowanie gatunków runa. Na siedliskach suchych i uboższych wyróżnia się grądy wysokie, na siedliskach wilgotniejszych i żyznych grądy niskie. W naturalnych warunkach grądy odznaczają się złożoną strukturą drzewostanu i bogatą szatą roślinną. Szerokie spektrum występowania tych zbiorowisk leśnych wpłynęło na znaczne zniekształcenia spowodowane przez zabiegi gospodarcze, widoczne w uproszczonej strukturze przestrzennej i wiekowej oraz niedoborze martwego drewna. Duże zróżnicowanie ekologiczne i geograficzne zbiorowisk grądowych wpływa na znaczne zróżnicowanie roślin diagnostycznych (Perzanowska i in. 2015).

Na gruntach Nadleśnictwa Oborniki Śląskie wyróżniono dwa zespoły należące do identyfikatora siedliska przyrodniczego grądów środkowoeuropejskich i subkontynentalnych 9170, tj. *Stellario holosteeae-Carpinetum betuli* (które wynika z najnowszych publikacji Novak i in., 2020 r. i zostało szczegółowo opisane w „Opracowaniu fitosocjologicznym dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie, stan na 1 stycznia 2023 r.” BULiGL) oraz *Tilio-Carpinetum*.

Na terenie Nadleśnictwa do zespołu *Stellario holosteeae-Carpinetum betuli* zaliczono wszystkie żyzne grądy z udziałem w drzewostanie dębu szypułkowego *Quercus robur*, jesionu *Fraxinus excelsior*, graba *Carpinus betulus*, klonu polnego *Acer campestre*, wiązu szypułkowego *Ulmus laevis* i lipy drobnolistnej *Tilia cordata*. W warstwie krzewów typowy jest udział czeremchy zwyczajnej *Prunus padus* oraz bzu czarnego *Sambucus nigra*. Zbiorowiska te charakteryzuje stały udział gatunków eutroficznych (kuklik pospolity *Geum urbanum*, bodziszek cuchnący *Geranium robertianum*, pokrzywa zwyczajna *Urtica dioica*, czosnaczek pospolity *Alliaria petiolata*, bluszcz kurdybanek *Glechoma hederacea*, miódunka ćma

Pulmonaria obscura, czyściec leśny *Stachys sylvatica*), jak i również wilgociolubnych (czartawa pospolita *Circaea lutetiana*, kostrzewa olbrzymia *Festuca gigantea*, niecierpek pospolity *Impatiens noli-tangere*). Zespół ten występuje w obu obrębach leśnych, także w obszarze Natura 2000 Dolina Widawy PLH020036. W przypadku tego zespołu 38% spośród udokumentowanych płatów była słabo zniekształcona, a główną przyczyną była monotypizacja i neofityzacja. Na silnie zniekształconej części zbiorowiska (62% płatów) główną przyczyną zniekształcenia była monotypizacja, neofityzacja oraz juwenalizacja.

Zespół *Tilio-Carpinetum* charakteryzuje się występowaniem w drzewostanie dębu szypułkowego *Quercus robur*, graba zwyczajnego *Carpinus betulus* i lipy drobnolistnej *Tilia cordata*. Często pojawia się dąb bezszypułkowy *Quercus petraea*, praktycznie nieobecny w *Stellario-Carpinetum*. Wysoki udział jawora *Acer pseudoplatanus* przejawia się głównie w warstwie runa. Na terenie Nadleśnictwa, w warstwie krzewów często występuje jarząb pospolity *Sorbus aucuparia*, częściej też niż w grądach niskich rośnie leszczyna *Corylus avellana*. Runo jest znacznie uboższe w gatunki niż w zespole poprzednim. Spotykamy w nim zazwyczaj siewki drzew i krzewów, zaś z roślin zielnych najczęściej odnotowano obecność kostrzewy leśnej *Festuca altissima*, kłosownicy leśnej *Brachypodium sylvaticum* oraz nerecznicy krótkoostnej *Dryopteris carthusiana*. Zespół *Tilio-Carpinetum* jest zbiorowiskiem najczęściej spotykanym na terenie Nadleśnictwa, szczególnie w środkowej jego części. Około 49% udokumentowanych płatów była słabo zniekształcona, a główną przyczyną była monotypizacja. Na silnie zniekształconej części (50% pow.) zbiorowiska główną przyczyną zniekształcenia była monotypizacja, juwenalizacja i neofityzacja. Postać niezaburzona wykształciła się jedynie na około 0,56% powierzchni zbiorowiska.

Dla płatów łągowych lasów zlokalizowanych w obszarze Natura 2000 Dolina Widawy PLH020036 w ramach PZO zostały zidentyfikowane zagrożenia istniejące i potencjalne. Do zagrożeń istniejących zaliczono: zmniejszenie lub utratę określonych cech siedliska (związane w przeszłości z upraszczaniem składu gatunkowego drzewostanu, niedostosowanie składu gatunkowego odnowień do siedliska, występowanie w drzewostanie gatunków obcych geograficznie oraz ekspansywnych gatunków roślin zielnych w runie), zmianę przebiegu koryt rzecznych na dużą skalę, zalewanie oraz przesunięcie i zmianę siedlisk (związane z realizacją modernizacji Wrocławskiego Węzła Wodnego i rozbiórką wału). Nie określono zagrożeń potencjalnych. Do działań ochronnych dla siedliska zaliczono: zwiększenie udziału grabu, lipy i liściastych gatunków domieszkowych z jednoczesnym ograniczeniem udziału dębu, zwiększenie zróżnicowania struktury pionowej i przestrzennej drzewostanu, zwiększenie ilości martwego drewna oraz usuwanie gatunków drzew i krzewów obcych siedliskowo i geograficznie (Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 16 marca 2018 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Widawy PLH020036). Szczegółowy opis działań

ochronnych wraz z miejscem ich wdrażania zawiera rozdział dotyczący obszaru Dolina Widawy PLH020036.

Dla wszystkich płatów siedliska w celu minimalizacji zagrożeń zaleca się, aby w przypadku prowadzenia cięć rębnych nadleśniczy – przy podejmowaniu decyzji o terminie rozpoczęcia odnowień w drzewostanach dębowych – uwzględnił również aspekt dotyczący ryzyka ekspansji gatunków roślin zielnych np.. trzcinnika piaskowego (*Calamagrostis epigejos*), czy inwazyjnych gatunków nawłoci (*Solidago sp.*). Ponadto, w przypadku występowania litych dąbrów należy dążyć do zwiększenia udziału gatunków domieszkowych poprzez promowanie ich w trakcie zabiegów gospodarczych oraz uwzględnianie ich w ramach odnowień, w szczególności wiązu, grabu, lipy oraz klonu zwyczajnego, które należy ująć w typie drzewostanu (TD) w kategorii gatunki inne.

9190 Kwaśne dąbrowy (*Quercion robori-petraeae*)

Kwaśne dąbrowy obejmują ubogie lasy dębowe z acydofilnym runem, występujące w zachodniej części kraju, w zasięgu strefy klimatu atlantyckiego. Pod względem fitosocjologicznym przynależą do klasy *Quercetea robori-petraeae*, w obrębie której wyróżniono kilka związków i przynależnych do nich zespołów roślinnych. Śródlądowe niżowe i podgórskie formy tych zbiorowisk mogą przechodzić w ubogie grądy z drzewostanem dębowym lub kwaśne buczyny w zasięgu występowania buka zwyczajnego *Fagus sylvatica*. Występują one również w wariacie ciepłolubnym nawiązującym do podgórskiej dąbrowy brekiniowej. Kwaśne dąbrowy rozwijają się w różnorodnych warunkach topograficzno-siedliskowych, formy śródlądowe porastają zazwyczaj utwory piaszczyste i żwirowe, najczęściej na wzniesieniach terenu. Postacie podgórskie zasiedlają stoki i płaskie wierzchowiny wzgórz o wysokości 300-500 m n.p.m., najczęściej zbudowanych ze skał bezwęglanowych (Pawlaczyk 2012).

Siedlisko kwaśnych dąbrów reprezentowane jest przez zespół środkowoeuropejskiego acidofilnego lasu dębowego *Calamagrostio arundinaceae-Quercetum petraeae* oraz, rzadziej spotykany, zespół *Molinio caeruleae-Quercetum roboris*. Drzewostan zespołu *Calamagrostio arundinaceae-Quercetum petraeae* buduje dąb bezszypułkowy *Quercus petraea*, z częstym udziałem sosny i modrzewia, a także świerka pochodzącego prawdopodobnie z nasadzeń. Zespół ma charakter mezofilny, w runie pojawiają się zarówno gatunki roślin siedlisk żyźniejszych (niecierpek drobnokwiatowy *Impatiens parviflora*, poziwnik dwudzielnny *Galeopsis bifida*) jak i typowo acydofilne (*Vaccinium myrtillus*, *Luzula pilosa*, *Melampyrum pratense*, *Deschampsia flexuosa*). Bonitacja drzew jest zdecydowanie wyższa w porównaniu z innymi typami dąbrów acidofilnych, co wskazuje na wykształcanie się siedliska na glebach żyźniejszych. Zespół *Molinio caeruleae-Quercetum roboris* jest jednym z rzadziej spotykanych identyfikatorów siedliska przyrodniczego 9190. Drzewostan budują dęby, głównie dąb szypułkowy *Quercus robur*, z domieszką brzozy brodawkowatej *Betula pendula* i brzozy

omszonej *Betula pubescens* oraz świerka pospolitego *Picea abies*. Podszyt jest słabo wykształcony, dominuje kruszyna pospolita *Frangula alnus* oraz jarząb pospolity *Sorbus aucuparia*. Charakterystycznym składnikiem runa jest trzęślica modra *Molinia caerulea*, której często towarzyszą typowe gatunki kwaśnych dąbrów (turzyca pigułkowata *Carex pilulifera*, borówka czernica *Vaccinium myrtillus*).

W gospodarce leśnej siedlisko kwaśnych dąbrów związane jest z następującymi typami siedliskowymi lasu: bór mieszany świeży (BMśw), bór mieszany wilgotny (BMw), bór mieszany wyżynny świeży (BMwyżśw), las mieszany wyżynny świeży (LMwyżśw) i las mieszany wyżynny wilgotny (LMwyżw). Do zagrożeń siedliska kwaśnych dąbrów zalicza się odnawianie drzewostanu dużą ilością sosny zwyczajnej *Pinus sylvestris* lub świerka pospolitego *Picea abies*, upraszanie struktury wiekowej drzewostanu, obecność gatunków obcych, głównie dębu czerwonego *Quercus rubra* i czeremchy amerykańskiej *Prunus serotina* (Kącki i in. 2016).

Na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie płaty zbiorowiska *Calamagrostio arundinaceae-Quercetum petraeae* występują w obrębie całego nadleśnictwa. Około 44% powierzchni płatów reprezentuje siedlisko słabo zniekształcone, z kolei na 56% powierzchni stwierdzono silne zniekształcenie. Najczęstszą przyczyną jest monotypizacja i pinetyzacja. Zespół *Molinio caeruleae-Quercetum roboris* reprezentuje 6 płatów położonych w południowo-zachodniej części Nadleśnictwa. Większość płatów jest zniekształcona w stopniu silnym, a dominującą formą zniekształcenia jest neofityzacja.

Zagrożeniami istniejącymi jest występowanie obcych gatunków inwazyjnych oraz problematycznych gatunków rodzimych, a zagrożeniami potencjalnymi – usuwanie martwych i umierających drzew. Do działań ochronnych zaliczono czynności, których celem jest zachowanie lub/i poprawa stanu siedliska, tj.: pozostawienie drzew martwych i zamierających, usuwanie gatunków inwazyjnych (czeremchy amerykańskiej, dębu czerwonego), pozostawianie kęp starodrzewu na powierzchniach po wykonaniu rębni, wykonanie cięć rębniami złożonymi z wydłużonym okresem odnowienia.

Dla wszystkich płatów siedliska w celu minimalizacji zagrożeń zaleca się, aby w przypadku prowadzenia cięć rębnych nadleśniczy – przy podejmowaniu decyzji o terminie rozpoczęcia odnowień w drzewostanach dębowych – uwzględnił również aspekt dotyczący ryzyka ekspansji gatunków roślin zielnych np.. trzcinnika piaskowego (*Calamagrostis epigejos*), czy inwazyjnych gatunków nawłoci (*Solidago sp.*).

91D0 Bory i lasy bagienne (*Vaccinio uliginosi Betuletum pubescentis*, *Vaccinio uliginosi Pinetum*, *Pino mugo-Sphagnetum*, *Sphagno girgensohnii-Piceetum*) i brzozowo-sosnowe bagienne lasy borealne – siedlisko priorytetowe

Bory i lasy bagienne związane są z kompleksami torfowisk wysokich i przejściowych, rzadziej wilgotnych siedlisk torfowych na płytkiej warstwie torfu. Pozostają one pod wpływem zasilania wodą opadową lub wodą z płytkich warstw gruntowych. Zwykle wykształcają się na

warstwach torfu mszarnego, mszystego i turzycowego, oligo- lub mezotroficznego. Typowe postacie borów i lasów bagiennych są reprezentowane przez bory, brzeziny i świerczyny bagienne. Zbiorowiska te tworzą głównie takie gatunki jak: brzoza omszona *Betula pubescens*, sosna zwyczajna *Pinus sylvestris* i świerk pospolity *Picea abies* oraz gatunki specyficzne dla oligotroficznych i mezotroficznych terenów bagiennych. Krajowe zbiorowiska są niejednorodne ze względów fitogeograficznych i lokalno-siedliskowych. Znaczone wewnętrzne zróżnicowanie zbiorowisk wpływa na brak jednorodnego zestawu gatunków dla poszczególnych podtypów. Dobrze zachowane bory bagienne posiadają w składzie bagno zwyczajne *Ledum palustre*, borówkę bagienną *Vaccinium uliginosum* oraz torfowce *Sphagnum spp.*, żurawinę błotną *Oxycoccus palustris*, modrzewnicę zwyczajną *Andromeda polifolia* i wełniankę pochwowatą *Eriophorum vaginatum*. Bardziej suche, namurszowe brzeziny bagienne odznaczają się dodatkową obecnością widłaka jałowcowatego *Lycopodium annotinum* oraz częstszym występowaniem brzozy brodawkowatej *Betula pendula* zamiast brzozy omszonej w formach bardziej zdegradowanych. Bory i lasy bagienne są elementem złożonej i dynamicznej mozaiki ekosystemów torfowiskowych. Zbiorowiska te często ulegają degeneracji pod wpływem antropogenicznych odwodnień, przesuszeń czy eutrofizacji (Pawlaczyk 2010).

W kraju wyróżniono sześć podtypów borów i lasów bagiennych: brzezina bagienna 91D0-1, bagienny bór sosnowy 91D0-2, górskie torfowiska z sosną błotną 91D0-3, dolnoreglowa i górską świerczyna na torfie 91D0-4, borealna świerczyna bagienna 91D0-5, ols torfowcowy 91D0-6 (Kącki i in. 2016).

Na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie siedlisko borów i lasów bagiennych 91D0 wykształciło się w postaci jednego płatu lokalizowanego w leśnictwie Lipnica, w północno-zachodniej części Nadleśnictwa.

W Nadleśnictwie Oborniki Śląskie siedlisko przyrodnicze 91D0 reprezentuje ols torfowcowy *Sphagno squarrosi-Alnetum*. W drzewostanie dominuje olsza czarna *Alnus glutinosa* oraz dwa gatunki brzozy (*Betula pendula*, *B. pubescens*). Ols torfowcowy jest zbiorowiskiem występującym często na torfach przejściowych, a charakterystyczna struktura kępkowa jest w nim słabiej zaznaczona. W runie współdominowały: mietlica psia *Agrostis canina*, śmiełek darniowy *Deschampsia caespitosa*, zachyłnik błotny *Thelypteris palustris*, sitowie leśne *Scirpus sylvaticus*. W zbiorowisku obecny jest stały udział gatunków torfowiskowych, takich jak fiołek bagienny *Viola palustris*, czy turzyca siwa *Carex curta*. Kardynalnym elementem diagnozującym zbiorowisko jest stała i dominująca obecność mchów z rodzaju *Sphagnum* (w tym przypadku torfowca błotnego *Sphagnum palustre* i torfowca nastroszonego *S. squarrosum*). Dla omawianego płatu siedliska stwierdzono silne zniekształcenie spowodowane przesuszeniem.

Najważniejszą ochroną dla siedlisk borów i lasów bagiennych jest ochrona bierna, przy zachowanych naturalnych warunkach wodnych siedliska. Zaleca się wyłączenie płatów

siedlisk z użytkowania rębego. W szczególnych przypadkach dopuszczalna jest rębna przerębowa (V). Sztucznie odwodnione siedliska przez rowy melioracyjne zaleca się poddać renaturalizacji poprzez blokowanie odpływu wody w rowach i zaniechanie ich oczyszczania. W przypadku małych płątów siedliska wskazane jest unikanie zmian w ich bezpośrednim otoczeniu, np. poprzez odstąpienie od zrębów zupełnych na odległość około dwóch wysokości drzewostanu od płątów boru bagiennego (Pawlaczyk 2010).

91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnetum glutinoso-incanae*) i olsy źródliskowe - siedlisko priorytetowe

Zbiorowiska łęgów reprezentowane są przez nadrzeczne lasy: olszowe, jesionowe, wierzby białej i kruchej oraz topoli białej i czarnej. Występują one na całym obszarze kraju w postaci różnych podtypów drzewostanów. Drzewostany jesionowo-olszowe wykształcają się w obrębie źródlisk i związanych z nimi cieków. Drzewostany olszowe występują w dolinach szybko płynących rzek, a olszyny nad wolno płynącymi strumieniami. W wyższych położeniach wykształcają się górskie olszyny z olszą czarną, a nad dużymi rzekami - nadbrzeżne lasy wierzbowe i topolowe. Zbiorowiska te powstają na glebach zalewanych wodami rzecznyymi, o wysokim poziomie wód gruntowych, tzw. glebach pobagiennych lub napływowych aluwialnych. Łęgi znajdują się pod wpływem okresowego zalewania lub pod wpływem ruchu wód gruntowych (Pawlaczyk 2010).

W kraju wyróżniono siedem podtypów siedliska łęgów wszystkie występują na obszarze Dolnego Śląska, należą do nich: *Salicetum albae* nadrzeczny łęg wierzbowy oraz *Salicetum fragilis* nadrzeczny łęg wierzbowy 91E0-1, *Fraxino excelsioris-Populetum albae* nadrzeczny łęg topolowy 91E0-2, *Fraxino excelsioris-Alnetum glutinosae* łęg jesionowo-olszowy i *Pruno padis-Fraxinetum excelsioris* łęg czeremchowo-jesionowy oraz *Stellario nemorum-Alnetum glutinosae* łęg gwiazdnicowy 91E0-3, *Cardamino amarae-Alnetum glutinosae* źródliskowy łęg jesionowo-olszowy 91E0-4, *Carici remotae-Fraxinetum excelsioris* podgórski łęg jesionowy 91E0-5, *Alnetum incanae* nadrzeczna olszyna górską 91E0-6 *Piceo abietis-Alnetum glutinosae* górskie olszyny ze świerkiem 91E0-7 (Kački i in. 2016).

Na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie zinwentaryzowano wyłącznie siedlisko 91E0-1 *Fraxino excelsioris-Alnetum glutinosae*. Łęgi występują na terenie całego nadleśnictwa, głównie w dolinach rzek, takich jak Struga, Ława, Strużnia, Jodłówka oraz Jezierzycza.

Drzewostan łęgów budowany jest przez jesioną wyniosłego *Fraxinus excelsior* oraz olszę czarną *Alnus glutinosa*. Warstwa krzewów najczęściej jest dobrze rozwinięta – dominuje czeremcha zwyczajna *Prunus padus*. Runo najczęściej silnie zwarte i bogate w gatunki eutroficzne oraz higrofilne: kosaciec żółty *Iris pseudoacorus*, karbieniec pospolity *Lycopus europaeus*, turzyca rzadkokłosa *Carex remota*, niecierpek pospolity *Impatiens noli-tangere*, turzyca błotna *Carex acutiformis*, wietlica samicza *Athyrium filix-femina*, kostrzewa olbrzymia

Festuca gigantea, pokrzywa zwyczajna *Urtica dioica*, przytulia błotna *Galium palustre*, pępawa błotna *Crepis paludosa*, sitowie leśne *Scirpus sylvaticus*, gwiazdnica gajowa *Stellaria nemorum*. Zespół *Fraxino excelsioris-Alnetum glutinosae* na około 61% zajmowanej powierzchni występował w postaci słabo zniekształconej, zaś na pozostałej – silnie zniekształconej. Główne przyczyny zniekształceń to monotypizacja, neofityzacja i przesuszenie.

W gospodarce leśnej siedlisko łągów związane jest z następującymi typami siedliskowymi lasu: las łągowy (Lł), ols jesionowy (OIJ), las łągowy wyżynny (Lłwyż), ols jesionowy wyżynny (OIJwyż), las łągowy górski (LłG), ols jesionowy górski (OIJG). Siedlisko tworzą drzewostany wierzbowo-topolowe, jesionowo-olszowe, olszowe, dębowo-jesionowe lub jaworowo-jesionowe. Do odnawiania łągów odpowiednia jest rębnia stopniowa gniazdowa udoskonalona (IVd), ale stosowana jest także rębnia gniazdowa częściowa (IIIb). Płaty siedliska zajmują zwykle niewielkie powierzchnie. Szczególnie cenne płaty siedliska powinny być wyłączone z gospodarowania lub podlegać działaniom służącym wyłącznie ich ochronie (Kącki i in. 2016).

Do zagrożeń siedlisk łągów zalicza się regulacje cieków wodnych powodujące osuszenie lub zaburzenia i ograniczenie zalewów, usuwaniem nadwodnych zadrzewień, zbyt małe zasoby martwego drewna. Płaty siedliska z udziałem jesionów są zagrożone zmianą struktury określonych podtypów siedliska. Ze względu na zamieranie jesionów w wyniku choroby wywołanej grzybem *Hymenoscyphus fraxineus*, część odnowień jesionowych jest zastępowana innymi gatunkami, jak klon jawor *Acer pseudoplatanus*, olsza czarna *Alnus glutinosa*, wiąz *Ulmus sp.* (Kącki i in. 2016).

Zaleca się wyłączenie z gospodarowania najcenniejszych i najlepiej zachowanych płatów łągów i ich ochronę tak, aby w nadleśnictwie z łągami, istniał przykład „łągów rozwijających się w naturalny sposób” o powierzchni co najmniej 30-50 ha. Wyłączenia z gospodarowania powinny uwzględniać łągi źródłiskowe. W sąsiedztwie łągów źródłiskowych nie powinno wykonywać się cięć zupełnych na odległość dwóch wysokości drzewostanu od skraju płatu siedliska. Należy zrezygnować z rębni zupełnej, a ewentualne użytkowanie prowadzić rębniami złożonymi z pozostawieniem 5% drzewostanu, o powierzchni nie mniejszej niż 0,5 ha, w formie zwartego fragmentu. Należy pozostawiać drzewa martwe i zamierające, w celu osiągnięcia odpowiednich zasobów martwego drewna (docelowo co najmniej 10% dojrzałego drzewostanu) oraz zostawiać stare brzozy, osiki, olsze i graby jako gatunki dziuplotwórcze. W trakcie planowania użytkowania rębego należy zachować strukturę stanu ochrony siedliska w skali nadleśnictwa oraz nie zmniejszać udziału drzewostanów ponad 100-letnich. Wskazane jest zachowanie jesionu, wiąza i dębu w odnowieniach, jeżeli występują one w drzewostanie. Należy usuwać gatunki obce, jak topola kanadyjska. Należy tolerować lokalne zabagnianie się siedliska z przyczyn naturalnych, w tym

także wynikające z działalności bobrów oraz naturalne zaburzenia spowodowane powodziami, erozją rzeki (Pawlaczyk 2010).

91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (*Ficario-Ulmetum*)

Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe związane są z terenami sporadycznie zalewanymi wodami rzecznyymi lub pod wpływem spływów powierzchniowych, czy ruchów wód gruntowych. Rozpowszechnione są na niżowym obszarze całego kraju, lecz występują rzadziej niż łęgi jesionowo-olszowe. Wyróżniono dwie grupy lasów łęgowych - lasy łęgowe wykształcone w dolinach większych rzek będące pod wpływem okresowych zalewów oraz lasy łęgowe w dolinach mniejszych cieków, wąwozach, rynnach terenowych będące pod wpływem ruchu wód, ale nie zalewowych. Zbiorowiska te występują często w sąsiedztwie wilgotnych, niskich grądów, często tworząc z nimi formy przejściowe. Dobrze wykształcony las łęgowy posiada zróżnicowaną strukturę pionową i przestrzenną (Pawlaczyk 2012).

W kraju wyróżniono dwa podtypy siedliska łęgowych lasów: wiązowo-jesionowy łęg typowy 91F0-1 i wiązowo jesionowy łęg śledziennicowy 91F0-2. Na obszarze Dolnego Śląska łęgi nadrzeczne występują głównie w dolinie Odry i jej większych dopływów i są reprezentowane przez *Ficario vernaе-Ulmetum minoris* łęg jesionowo-wiązowy 91F0-1 (Kącki i in. 2016).

Na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki śląskie łęgowe lasy wykształciły się w postaci pojedynczych płatów zlokalizowanych w Pradolinie Wrocławskiej, głównie w południowej części Nadleśnictwa. Łęgowe lasy zinwentaryzowano w granicach obszaru Natura 2000 Dolina Widawy PLH020036, gdzie występują w mozaice z grądami. Dla około 83% powierzchni płatów siedliska określono zniekształcenie silne, a na około 17% – zniekształcenie słabe. Przyczyną zniekształceń było głównie grądowanie, rzadziej fruticetyzacja, neofityzacja i monotypizacja.

Drzewostany łęgów dębowo-wiązowo-jesionowych zlokalizowanych na gruntach Nadleśnictwa tworzą takie gatunki jak: jesion wyniosły *Fraxinus excelsior*, wiąz pospolity *Ulmus campestris* i szypułkowy *Ulmus laevis*, dąb szypułkowy *Quercus robur*, a w domieszce również klon polny *Acer campestris*, lipa drobnolistna *Tilia cordata*, grab zwyczajny *Carpinus betulus*. Niższe warstwy budowane są przez dziką jabłoń *Malus sylvestris* i czeremchę zwyczajną *Prunus padus*. W silnie rozwiniętej warstwie krzewów dominuje czeremcha zwyczajna *Prunus padus*, z udziałem bzu czarnego *Sambucus nigra*, trzmieliny pospolitej *Euonymus europaeus* i derenia świdwy *Cornus sanguinea*. Charakterystyczne dla tego zespołu jest stała obecność gatunków charakterystycznych dla lasów łęgowych, takich jak: czartawa pospolita *Circea lutetiana*, perz psi *Elymus caninus*, czy kostrzewa olbrzymia *Festuca gigantea*. Liczny udział posiadają gatunki o wyższych wymaganiach, często współwystępujące w zespole *Stellario-Carpinetum* (czosnaczek pospolity *Allaria petiolata*, kupkówka Aschersona *Dactylis glomerata subsp. aschersoniana*, jeżyna popielica *Rubus*

caesius, prosownica rozpięchła *Milium effusum*, miodunka ćma *Pulmonaria obscura*, czyściec leśny *Stachys sylvatica*, pokrzywa zwyczajna *Urtica dioica*).

Do zagrożeń siedlisk łągowych lasów zalicza się zaburzenia stosunków wodnych, zwłaszcza zanikanie zalewów lub ruchów wód gruntowych, co przyczynia się do zmian struktury roślinności - grądowienia, neofityzacja, zamieranie jesionu wyniosłego *Fraxinus excelsior* powodujące zaburzenie struktury siedliska, upraszczanie struktury przestrzennej i wiekowej drzewostanu (Kącki i in. 2016).

Dla płatów łągowych lasów zlokalizowanych w obszarze Natura 2000 Dolina Widawy PLH020036 w ramach PZO zostały zidentyfikowane zagrożenia istniejące i potencjalne. Do zagrożeń istniejących zaliczono: zmniejszenie lub utratę określonych cech siedliska (prowadzenie w sposób nieprawidłowy gospodarki leśnej, poprzez preferowanie w odnowieniu jednego gatunku, odnowienia gatunkami niezgodnymi z siedliskiem, usuwanie gatunków charakterystycznych jak wiąz i jesion, usuwanie martwych drzew), obecność obcych gatunków inwazyjnych (występowanie dębu czerwonego, robinii, niecierpka drobnokwiatowego), zmianę przebiegu koryt rzecznych na dużą skalę, zawleczone choroby (holenderka choroba wiązków, zamieranie jesionu i dębu), susze i zmniejszenie opadów. Do zagrożeń potencjalnych zaliczono: projekty hydroenergetyczne, jazy, tamy i ochronę przeciwpowodziową (Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 16 marca 2018 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Widawy PLH020036).

Dla płatów łągowych lasów zlokalizowanych w obszarze Natura 2000 Dolina Widawy PLH020036 (na gruntach w zarządzie nadleśnictwa) w ramach PZO zostały określone działania ochronne, należą do nich m.in. zwiększenie udziału jesionu i wiązu z jednoczesnym ograniczeniem udziału dębu, zwiększenie zróżnicowania struktury pionowej i przestrzennej drzewostanu, zwiększenie ilości drewna martwego oraz usuwanie gatunków drzew i krzewów obcych siedliskowo i geograficznie. Szczegółowy opis działań ochronnych wraz z miejscem ich wdrażania zawiera rozdział dotyczący obszaru Dolina Widawy PLH020036.

Dla wszystkich płatów siedliska w celu minimalizacji zagrożeń zaleca się, aby w przypadku prowadzenia cięć rębnych nadleśniczy – przy podejmowaniu decyzji o terminie rozpoczęcia odnowień w drzewostanach dębowych – uwzględnił również aspekt dotyczący ryzyka ekspansji gatunków roślin zielnych np. trzcinnika piaskowego (*Calamagrostis epigejos*), czy inwazyjnych gatunków nawłoci (*Solidago sp.*). Ponadto, w przypadku występowania litych dąbrów należy dążyć do zwiększenia udziału gatunków domieszkowych poprzez promowanie ich w trakcie zabiegów gospodarczych oraz uwzględnianie ich w ramach odnowień, w szczególności wiązu, grabu, lipy oraz klonu zwyczajnego, które należy ująć w typie drzewostanu (TD) w kategorii gatunki inne.

91P0 Wyżynny jodłowy bór mieszany (*Abietetum polonicum*)

Wyżynne bory jodłowe, jodłowo-świerkowe lub jodłowo-sosnowo-dębowe, rozwijające się na mezotroficznych, kwaśnych glebach w Polsce południowo-wschodniej, a w szczególności w Górach Świętokrzyskich i na Podkarpaciu. W runie zaznacza się duży udział paproci i mszaków, a także gatunków przechodzących z gradów subkontynentalnych *Tilio-Carpinetum* (9170). Typowe drzewostany zaliczane do 91P0 zajmują piaszczyste, kamieniste i płytkie gleby na stromych, zacienionych zboczach. Charakteryzują się zdecydowaną dominacją jodły oraz domieszką świerka i sosny w postaciach uboższych oraz gatunków liściastych (buk, osika) w żyzniejszych. Warstwa krzewów, runo i warstwa mszysta są zwykle dobrze rozwinięte. W runie dominują gatunki borowe, ale często zdarza się znaczący udział gatunków grądowych. Nazwą *Abietetum polonicum* (*Abietetum albae*) często obejmuje się jakiegokolwiek bory i lasy z dominującą jodłą, także poza właściwym zasięgiem zespołu. Poza borami mieszanymi o stosunkowo naturalnym charakterze można by tutaj zaliczyć rozmaite antropogeniczne formy przejściowe, charakteryzujące się dużym udziałem jodły (Mróz, Łabaj, Poradniki ochrony siedlisk i gatunków).

Wyżynny bór jodłowy na terenie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie został wyróżniony ze względu na występowanie kresowego stanowiska jodły pospolitej. Występuje wyłącznie w granicach rezerwatu przyrody „Jodłowice” (teren rezerwatu jest tożsamy z granicami obszaru Natura 2000 Jodłowice PLH020106). W drzewostanie dominują gatunki typowe dla siedliska: jodła zwyczajna *Abies alba*, buk zwyczajny *Fagus sylvatica*, sosna zwyczajna *Pinus sylvestris* oraz – będący naturalnym elementem mezofilnych borów na Dolnym Śląsku – dąb szypułkowy *Quercus petraea*. Runo jest ubogie w gatunki, o niewielkim zwarcie – typowe dla opisywanego siedliska – występuje m.in. nieczelnica szerokolistna *Dryopteris dilatata*, kosmatka owłosiona *Luzula pilosa*, konwalijska dwulistna *Maianthemum bifolium*, jeżyna gruczołowata *Rubus hirtus* a w warstwie mszystej: złotowłos strojny *Polytrichastrum formosum* oraz tujowiec tamaryszkowy *Thuidium tamariscinum*.

Zasięg omawianego zespołu, ograniczony jest do jednego płatu (w trzech wydzieleniach leśnych) w Leśnictwie Kraniec. Stwierdzone tam silne zniekształcenie siedliska spowodowane jest przez pinetyzację oraz grądowienie.

Dla płatów siedliska występujących w granicach obszaru Natura 2000 Jodłowice PLH020106 w ramach PZO zostały zidentyfikowane zagrożenia istniejące i potencjalne. Do zagrożeń istniejących zaliczono: obce gatunki inwazyjne, problematyczne gatunki rodzime, zmianę składu gatunkowego. Do zagrożeń potencjalnych zaliczono: wycinkę lasu oraz szkody wyrządzone przez roślinożerców, w tym przez zwierzynę łowną (Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 11 października 2022 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Jodłowice PLH020106).

Do zadań ochronnych określonych w PZO dla płatów siedliska 91P0 zaliczono: kontynuację dotychczasowych metod ochrony, w tym utrzymanie wyłączenia obszaru z użytkowania gospodarczego, pozostawianie drewna martwego i zamierającego, zabezpieczenie przed zgryzaniem poprzez utrzymanie ogrodzenia wzdłuż granicy obszaru oraz usuwanie gatunków obcych inwazyjnych tj. czeremchy amerykańskiej *Prunus serotina*. Szczegółowy opis działań ochronnych wraz z miejscem ich wdrażania zawiera rozdział dotyczący obszaru Jodłowice PLH020106.

V.1.2. CHARAKTERYSTYKA SIEDLISK NIELEŚNYCH

3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion*

Ten typ siedliska przyrodniczego obejmuje szeroką grupę naturalnych zbiorników wodnych o różnym statusie troficznym (głównie: mezo- i eutroficznych) oraz różnej genezie (naturalne jeziora, naturalne drobne zbiorniki wodne, starorzecza). Starorzecza są starymi korytami rzek odciętych w wyniku wyżłobienia (odcięcia) przez rzekę nowego koryta. Wyróżniają się zwykle półkolistym kształtem wynikającym z procesów erozyjno-akumulacyjnych w korycie rzeczonym prowadzących do powstania zakoli i meandrów. Najczęściej są to zbiorniki wód nieprzepływowych o słabej dynamice mas wodnych. Wiele spośród nich jest silnie wypłycona (Wilk-Woźniak i in. 2012).

Na gruntach Nadleśnictwa Oborniki Śląskie zbiorowisko reprezentowane jest na 17 stanowiskach zlokalizowanych w dolinie Odry, na terenie obrębu Oborniki Śląskie w leśnictwie Jary. Budowane jest głównie przez rzęsę drobną *Lemna minor* i spirodelę wielokorzeniową *Spirodela polyrhiza*, częstymi komponentami zbiorowiska są również: wyczyniec łąkowy *Alopecurus pratensis* oraz wolfia bezkorzeniowa *Wolffia arrhiza*.

Wszystkie płaty zlokalizowane są w granicach obszaru Natura 2000 Dolina Widawy PLH020036, dla których w PZO określona wyłącznie zagrożenia potencjalne. Zaliczono do nich: rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych z powodu działalności związanej z rolnictwem i leśnictwem oraz wypełnianie rowów, tam, stawów, sadzawek, bagien i torfowisk. Nie określono zadań ochronnych dla siedliska przyrodniczego 3150 (Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 16 marca 2018 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Widawy PLH020036).

6410 Zmienne-wilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*)

Omawiane siedlisko przyrodnicze jest jedną z najbardziej zróżnicowanych gatunkowo półnaturalnych formacji łąkowych powstałych na skutek specyficznym prowadzonej ekstensywnej gospodarki kośnej, polegającej na rzadkim i późnym koszeniu łąk (koszenie pod koniec sierpnia lub na początku września, raz do roku lub rzadziej). Łąki te wyróżniają się

wielogatunkową strukturą i swoistą fenologią rozwoju, a ich amplituda ekologiczna jest bardzo szeroka. Powstają zarówno na podłożach zasobnych, jak i mezotroficznych oraz oligotroficznych, wilgotnych i świeżych. Specyficzną cechą siedliska jest zmienny poziom wody gruntowej w ciągu roku, stanowiący zasadniczy element różnicujący i decydujący o wykształceniu się swoistej roślinności. Stale wilgotne podłoże utrzymuje się na łąkach sitowo-trzęślicowych (Michalska-Hejduk i Kopeć 2012). Fizjonomicznie łąki trzęślicowe odznaczają się stałym udziałem trzęślicy modrej *Molinia caerulea*, która ma jednak małą wartość diagnostyczną. Najwierniejsze i zarazem najlepsze gatunki reprezentatywne dla tego typu biotopu to: kosaciec syberyjski *Iris sibirica*, goryczka wąskolistna *Gentiana pneumonanthe*, mieczyk dachówkowaty *Gladiolus imbricatus*, goździk pyszny *Dianthus superbus*, nasięźrzał pospolity *Ophioglossum vulgatum*, przytulia północna *Galium boreale*, okrzyń łąkowy *Laserpitium prutenicum*, krwiściąg lekarski *Sanguisorba officinalis*, czarcikęs łąkowy *Succisa pratensis*, sierpik barwierski *Serratula tinctoria*, oman wierzbolistny *Inula salicina*, bukwica zwyczajna *Betonica officinalis*. Rozwój łąk trzęślicowych bywa najczęściej efektem melioracji torfowisk przejściowych lub niskich. Osuszenie tych siedlisk spowodowało wymuszenie w okresie wegetacyjnym znacznych ruchów pionowych wody w glebie. Zmienność poziomu zwierciadła wody gruntowej, która utrzymuje się wysoko wiosną i jesienią, a opada nisko lub bardzo nisko w pełni lata, daje możliwość koegzystencji wielu gatunkom roślin, często o skrajnie różnych wymaganiach siedliskowych, charakterystycznych dla omawianego siedliska przyrodniczego. Innym ważnym czynnikiem wpływającym na wykształcenie się łąk trzęślicowych było ekstensywne ich użytkowanie. Sianokosy rozpoczynano zwykle jesienią i wykonywano bardzo rzadko, nawet co kilka (np. 3–5) lat.

Najpoważniejszym zagrożeniem dla łąk zmiennowilgotnych związku *Molinion* jest odchodzenie od tradycyjnej, ekstensywnej gospodarki łąkarskiej powodujące uruchomienie procesu zarastania (sukcesja) lub dominację gatunków ekspansywnych, w tym obcych, inwazyjnych (zwłaszcza nawłoci). W efekcie zostaje zaburzona struktura i funkcja zbiorowisk, zanikają rzadkie gatunki charakterystyczne i stopniowo zmniejsza się areal łąk. Dla utrzymania odpowiedniego stanu siedlisko powinno być użytkowane we właściwy dla tego typu łąki sposób, poprzez odkrzaczenie i okresowe koszenie (raz na 2-3 lata) połączone z usuwaniem biomasy z powierzchni siedliska. Siedlisko występuje w Nadleśnictwie Oborniki Śląskie w jednym płacie, w obrębie leśnym Bagno, w leśnictwie Zwierzyniec. Siedlisko zostało zinwentaryzowane w ramach prac nad opracowaniem „Zmapowanie oraz ocena stanu zachowania siedlisk torfowisk, bagien oraz terenów podmokłych poza obszarami siedliskowymi Natura 2000 i poza korytarzami ekologicznymi na gruntach w zarządzie PGL LP w Nadleśnictwie Oborniki Śląskie”. Siedlisko występuje poza obszarami Natura 2000.

6440 Łąki selernicowe (*Cnidion dubii*)

Typ siedliska przyrodniczego obejmujący ekstensywnie użytkowane łąki niżowe, będące pod wpływem okresowych zalewów lub wyraźnie zmiennych warunków wilgotnościowych. Łąki selernicowe skupiają się głównie w środkowych i dolnych odcinkach dolin dużych rzek, a także w ujściowych odcinkach dolin ich dopływów. Niekiedy można spotkać je także na niewielkich, śródleśnych lub śródpolnych łąkach albo w kompleksach rozległych łąk nad jeziorami, gdy w podłożu zalega kreda jeziorna. Zwykle płaty łąk selernicowych występują między łąkami trzęślicowymi (od których często nie są odróżniane) lub łąkami świeżymi a turzycowiskami, w miejscach o zróżnicowanym reliefie dna dolin. Zazwyczaj tworzą płaty o niewielkiej powierzchni, w postaci wąskich pasów wyznaczających ślady dawnych starorzeczy, rzadziej tworzą większe skupienia, zasiedlając gleby aluwialne, różnego typu mady – głównie jednak gleby brunatne. W ich składzie zaznacza się większy lub mniejszy udział gatunków łąkowych, typowych dla miejsc okresowo zalewanych, o zmiennej wilgotności. Podobnie jak łąki trzęślicowe, łąki selernicowe utrzymują się dzięki ekstensywnej gospodarce łąkarskiej, koszone są zwykle raz w roku, dość późno (Załuski 2012).

Na gruntach Nadleśnictwa Oborniki Śląskie siedlisko łąk selernicowych reprezentowane jest przez płaty zlokalizowane w dolinie Odry, na terenie obrębu Oborniki Śląskie, w leśnictwie Jary w zasięgu obszaru Natura 2000 Dolina Widawy PLH020036. W fitocenozach poza selernicą żyłkowaną *Cnidium dubium* spotykano m.in. wyczyńca łąkowego *Alopecurus pratensis*, krwawnik pospolity *Achillea millefolium*, krwiściąg lekarski *Sanguisorba officinalis*, olszewnika kminkolistnego *Selinum carvifolia*, koniopłocha łąkowego *Silaum silaus*, chabra łąkowego *Centaurea jacea*, przytulię właściwą *Galium verum* czy kłosówkę wełnistą *Holcus lanatus*.

Część łąk selernicowych stwierdzonych na terenie nadleśnictwa jest użytkowanych kośnie, natomiast inne ulegają procesom sukcesyjnym. W efekcie pierwotny ich skład jest zaburzony przez obecność wysokich bylin, takich jak np. wrotycz pospolity *Tanacetum vulgare*, a również inwazyjna nawłóć późna *Solidago gigantea*.

Wszystkie płaty zlokalizowane są w granicach obszaru Natura 2000 Dolina Widawy PLH020036, dla których w PZO określa zagrożenia istniejące oraz potencjalne. Do zagrożeń potencjalnych zaliczono: intensyfikację lub zaniechanie koszenia, parkingi samochodowe, rurociągi, występowanie obcych inwazyjnych gatunków oraz problematycznych gatunków rodzimych, zmianę przebiegu koryt rzecznych związanych z modernizacją Wrocławskiego Węzła Wodnego oraz sukcesję. Do zagrożeń potencjalnych zaliczono: usuwanie trawy pod grunty orne, a także wydeptywanie i nadmierne użytkowanie (w przypadku występowania siedliska blisko miejsc biwakowania). Plan zadań Ochronnych obszaru określa następujące działania ochronne dla siedliska 6440: usuwanie drzew i krzewów, ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe, pastwiskowe trwałych użytków zielonych (Zarządzenie

Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 16 marca 2018 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Widawy PLH020036). Szczegółowy opis działań ochronnych wraz z miejscem ich wdrażania zawiera rozdział dotyczący obszaru Dolina Widawy PLH020036.

V.1.1. PAŃSTWOWY MONITORING SIEDLISK PRZYRODNICZYCH

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska prowadzony jest monitoring siedlisk przyrodniczych. W latach 2006-2014 projekt ten realizowany był w całości przez Instytut Ochrony Przyrody Polskiej Akademii Nauk. W latach 2016-2018 monitoring realizowany był na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska przez konsorcjum: Instytut Badawczy Leśnictwa, Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej, Instytut Ochrony Przyrody Polskiej Akademii Nauk, Instytut Ochrony Środowiska Państwowy Instytut Badawczy oraz TAXUS IT Sp. z o.o. i finansowany ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. W latach 2020-2021 prowadzono badania monitoringowe siedlisk przyrodniczych, były to prace kontynuujące badania z lat 2016-2018, zlecniodawcą był GIOŚ, wykonawcą było konsorcjum w takim samym składzie jak w latach poprzednich.

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie zlokalizowanych jest osiem stanowisk monitoringowych siedlisk przyrodniczych, w tym 5 na gruntach Nadleśnictwa, w tym 4 wyznaczone w granicach obszarów Natura 2000. Ostatnie wyniki z przeprowadzonych badań dla siedliska 9170 pochodzą z lat 2013 – 2014, a dla siedliska 6410 – z lat 2016 - 2018.

Tabela 20. Zestawienie wyników monitoringu siedlisk przyrodniczych prowadzonego w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lokalizacja stanowiska	Obszar Natura 2000	Kod siedliska	Nazwa stanowiska	Rok badań	Ocena ogólna	Perspektywy zachowania	Specyficzna struktura i funkcje siedliska	Powierzchnia siedliska	Uwagi GIOŚ
Poza gruntami w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie - dane wrażliwe	Łęgi Odrzańskie PLC020002	3270	Brzeg Dolny	2015-2018	U1	FV	U1	U1	<u>Aktualne oddziaływania:</u> wędkarstwo, regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych i zmiana przebiegu koryt rzecznych oraz zalewanie. <u>Proponowane działania ochronne:</u> ograniczenie działania przyczyniających się do degradacji siedliska, takie jak regulacja koryta rzecznoego, dzikie plaże, czy mechaniczne niszczenie roślinności przez turystów i wędkarzy.
Na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie - dane wrażliwe	Dolina Widawy PLH020036	91F0	Kotowice I	2009-2011	U1	U1	U1	U1	<u>Aktualne oddziaływania:</u> sztuczne plantacje na terenach otwartych, drogi i autostrady <u>Proponowane działania ochronne:</u> pozostawianie martwego drewna wydzielającego się naturalnie, regulacja składów gatunkowych drzewostanów (usuwanie gatunków obcych geograficznie i ekologicznie)
Na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie - dane wrażliwe	Dolina Widawy PLH020036	91F0	Kotowice II	2016-2018	U2	U1	U2	U1	<u>Aktualne oddziaływania:</u> salinizacja <u>Proponowane działania ochronne:</u> pozostawianie martwego drewna wydzielającego się naturalnie, regulacja składów gatunkowych drzewostanów (usuwanie gatunków obcych geograficznie i ekologicznie)
Na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie - dane wrażliwe	Dolina Widawy PLH020036	91F0	Kotowice III	2016-2018	U1	U1	U1	FV	<u>Aktualne oddziaływania:</u> leśnictwo, sztuczne plantacje na terenach otwartych, ścieżki szalki piesze szlaki rowerowe, nierodzone gatunki zaborcze, regulowanie koryt rzecznych, pobór wód powierzchniowych <u>Proponowane działania ochronne:</u> pozostawianie martwego drewna wydzielającego się naturalnie, regulacja składów gatunkowych drzewostanów (usuwanie gatunków obcych geograficznie i ekologicznie)
Poza gruntami w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie - dane wrażliwe	Dolina Widawy PLH020036	91F0	Lesice	2016-2018	U2	U1	U2	U1	<u>Aktualne oddziaływania:</u> odnawianie lasu po wycince (drzewa rodzime), nierodzone gatunki zaborcze, brak zalewania <u>Proponowane działania ochronne:</u> pozostawianie martwego drewna wydzielającego się naturalnie, regulacja składów gatunkowych drzewostanów (usuwanie gatunków obcych geograficznie i ekologicznie)
Na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie - dane wrażliwe	Dolina Widawy PLH020036	9170	Las Rędziński	2013-2014	U2	U1	U2	XX	<u>Aktualne oddziaływania:</u> usuwanie martwych i umierających drzew, nieuporządkowany ruch pieszy i rowerowy, pozytywnym oddziaływaniem jest nieintensywna produkcja drewna, występowanie nierodzących gatunków inwazyjnych <u>Proponowane działania ochronne:</u> zaleca się zwiększenia zasobów martwego drewna i urozmaicenia struktury wiekowej drzewostanów, likwidacja dzikich wysypisk

Program Ochrony Przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lokalizacja stanowiska	Obszar Natura 2000	Kod siedliska	Nazwa stanowiska	Rok badań	Ocena ogólna	Perspektywy zachowania	Specyficzna struktura i funkcje siedliska	Powierzchnia siedliska	Uwagi GIOŚ
Poza gruntami w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie - dane wrażliwe	Dolina Widawy PLH020036	9170	Las Lesicki	2013-2014	U2	U2	U2	XX	<u>Aktualne oddziaływania</u> : usuwanie martwych i umierających drzew, nieuporządkowany ruch pieszy i rowerowy, pozytywnym oddziaływaniem jest nieintensywna produkcja drewna, występowanie nierodzimych gatunków inwazyjnych <u>Proponowane działania ochronne</u> : zaleca się zwiększenia zasobów martwego drewna i urozmaicenia struktury wiekowej drzewostanów, likwidacja dzikich wysypisk
Na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie - dane wrażliwe	-	9110	Skarszyn	2016-2018	U2	U1	U2	U2	<u>Aktualne oddziaływania</u> : nierodzime gatunki zaborcze <u>Proponowane działania ochronne</u> : pozostawienie martwego drewna, usuwanie gatunków obcych i inwazyjnych, w lasach gospodarczych stosowanie właściwych rębni.

V.2. OBSZARY O SZCZEGÓLNYCH WALORACH PRZYRODNICZYCH

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie występuje wiele obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych. Najcenniejsze z nich objęto prawnymi formami ochrony przyrody, co zostało opisane we wcześniejszych rozdziałach. Poniżej zostały opisane pozostałe obszary o wyróżniających się walorach przyrodniczych. Informacje o obszarach cennych pochodzą głównie z inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczych, obowiązujących dokumentów planistycznych gmin w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa oraz danych literaturowych i propozycji zgłaszanych przez stronę społeczną.

(Przytoczone opisy pochodzą ze strony stowarzyszenia Klubu Przyrodników, w ramach realizowanego projektu „Rezerваты przyrody – czas na comeback!”)

„Krościńskie bagna” – obszar znajdujący się w gminie Żmigród o powierzchni około 43,6 ha. Położony w całości na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie, w leśnictwie Prusice w oddziale 486 oraz częściowo w oddziale 487. Celem ochrony jest zachowanie siedliska łągów i grądów wraz z rzadkimi gatunkami fauny, m.in. bociana czarnego.

„Stawy w Saniach” – obszar znajdujący się w gminach Prusice i Żmigród i obejmujący powierzchnię około 302 ha. Położony jest zarówno na gruntach spółki handlowej (Sańskie Stawy), jak i na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie (w części oddz. 451 i 474 oraz w całości w oddz. 464, 472, 473, 477-479). Celem ochrony jest zachowanie dobrze wykształconych grądów i łągów, a na stawach zachowanie bardzo licznych populacji płazów, w tym kumaka nizinnego oraz obszarów łągowych gatunków ptaków, m.in. łabędzia krzykliwego, żurawia, bielika, bąka.

„Grzybek” – obszar położony w gminie Oborniki Śląskie o powierzchni około 42 ha. Obejmuje wyłącznie grunty w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie w obrębie leśnym Oborniki Śląskie, w oddziałach: 178 (w części) i 179. W granicach obszaru znajduje się wielogatunkowy las liściasty, z dominacją siedlisk grądowych, dawniej teren ten stanowił park sanatoryjny. Celem ochrony jest zachowanie starodrzewu, częściowo w wieku powyżej 200 lat, z cenną fauną saproksylicznych chrząszczy, m. in. pachnicą dębową, koziorogiem dęboszem i zgniotkiem cynobrowym.

„Łęg w Wiszni Małej” – obszar położony w gminie Wisznia Mała o powierzchni około 8,5 ha. Położony jest w całości na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie, obrębu leśnego Oborniki Śląskie w leśnictwie Trzebnica w oddziałach 519, 520 oraz 521. Celem ochrony jest zachowanie doliny rzeki Ławy i jej dopływów wraz z ich terenami źródłkowymi i wysiękami zboczowymi rozciągająca się między dwoma wniesieniami terenu. Obejmuje dobrze zachowane siedliska łągów i olszyn z bogatą populacją wawrzynka wilczyłyko i innych rzadkich gatunków roślin.

„**Buczyna Trzebnicka**” – obszar położony w gminie Trzebnica o powierzchni około 55 ha, wyłącznie na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie w leśnictwie Trzebnica w oddziałach 498-500. Celem ochrony jest zachowanie kompleksu kwaśnych i żyznych buczyn niżowych wraz z cenną fauną. Obszar ten obejmuje niewielki fragment leśny w środkowej części Wzgórz Trzebnickich, znajdujący się w południowo-wschodniej części miasta Trzebnica graniczący bezpośrednio z zabudowaniami miejskimi oraz drogą powiatową. Położony jest na terenie o urozmaiconej rzeźbie składającej się z licznych wąwozów, dolinek i wzniesień. Dolinki wyglądem nawiązują wyglądem do typu suchej doliny, pozbawionej naturalnego potoku płynącego dołem o wąskiej gardzieli. Teren zajmuje mozaika siedlisk, składająca się głównie ze zbiorowisk lasów bukowych. Dominuje żyzna buczyna niżowa o bogatym runie, porastająca niżej położone fragmenty lasu, gdzie występuje wilgotniejsze i żyzniejsze podłoże. Na północnych i południowych zboczach oraz na wyżej położonych suchszych troficznie miejscach występuje kwaśna buczyna niżowa. Teren jest poddawany silnej antropopresji, a sam obszar jest poprzecinany liczną siecią ścieżek oraz szlakami.

Cenne drzewa

W Nadleśnictwie Oborniki Śląskie w obrębie Oborniki Śląskie w oddz. 171k znajdują się 2 cenne drzewa – buki zwyczajne *Fagus sylvatica*.

Korytarze ekologiczne

Korytarze ekologiczne to obszary umożliwiające przemieszczanie się roślin, grzybów i zwierząt pomiędzy siedliskami. Dzięki temu wiele gatunków może egzystować pomimo niekorzystnych zmian w środowisku, korytarze umożliwiają zachowanie łączności pomiędzy populacjami rzadkich i zagrożonych gatunków. Zgodnie z danymi zawartymi w Planie Zagospodarowania Województwa Dolnośląskiego (2020) przez obszar Nadleśnictwa Oborniki Śląskie przebiega jeden z siedmiu głównych korytarzy o znaczeniu paneuropejskim i krajowym: Korytarz Południowo-Centralny (KPdC) łączący Roztocze z Lasami Janowskimi, Puszcza Sandomierską i Świętokrzyską, Przedborskim Parkiem Krajobrazowym, Załęczańskim Parkiem Krajobrazowym, skąd prowadzi do Lasów Lublinieckich i Borów Stobrawskich oraz do Lasów Milickich, Doliny Baryczy i Borów Dolnośląskich. Są częścią regionalnego systemu obszarów chronionych województwa dolnośląskiego, składającego się z obszarów o różnych reżimach ochronnych oraz obszarów łącznikowych i buforowych, które nie są obecnie objęte ochroną prawną.

Wyróżniono tu następujące odcinki:

- korytarz o randze krajowej KPdC-18B Wzgórza Trzebnickie, obejmujący środkową część Nadleśnictwa, tj. cały obręb leśny Bagno oraz leśnictwa Rościszewice, Jary, Pęgów i część leśnictwa Trzebnica;

- fragment korytarza o randze krajowej KPdC-19A Dolina Środkowej Odry, przebiegający wzdłuż południowej granicy zasięgu terytorialnego Nadleśnictwa, obejmujący południową część leśnictwa Jary.

V.3. WAŻNIEJSZE OBIEKTY I MIEJSCA O WARTOŚCI HISTORYCZNEJ I KULTUROWEJ

Wykaz obiektów i obszarów (archeologicznych, historycznych i kulturowych) zlokalizowanych na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie opracowano w oparciu o dane udostępnione przez Narodowy Instytut Dziedzictwa (NID) wg stanu rejestrów z 2023 r., danych Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków we Wrocławiu, dokumentacji planistycznych gmin leżących w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa, materiałów zebranych podczas prac taksacyjnych z lat 2023-2024, a także informacji przekazanych przez Nadleśnictwo. Zestawienie stanowisk archeologicznych opracowano na podstawie danych przekazanych przez Narodowy Instytut Dziedzictwa (zawierające warstwy zabytków wpisanych do rejestru zabytków oraz ewidencji zabytków). Dane zebrane podczas prac terenowych oraz informacje przekazane przez Nadleśnictwo Oborniki Śląskie wykorzystano do wykazu dóbr materialnych na terenie w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie. Wśród wszystkich zgromadzonych danych znalazła się duża część dotycząca obiektów wpisanych do wojewódzkiego rejestru zabytków, dlatego całe zestawienie wskazujące szczegółową lokalizację obiektów i obszarów cennych zlokalizowanych na gruntach w zarządzie nadleśnictwa zostało umieszczone w załącznikach do POP.

Zgodnie z Art. 7.3. Ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (t.j. Dz.U. 2024 poz. 530) gospodarka leśna w lasach, wpisanych do rejestru zabytków i w lasach, na terenie których znajdują się zabytki archeologiczne wpisane do rejestru zabytków, prowadzona jest w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków, z uwzględnieniem przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz.U. 2022 poz. 840) definiuje zabytek jako „nieruchomość lub rzecz ruchomą, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową”, w tym zabytek archeologiczny jako „zabytek nieruchomy, będący powierzchnią, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów albo zabytek ruchomy, będący tym wytworem” (art. 3). Formami ochrony zabytków są (art. 7): wpis do rejestru zabytków; wpis na Listę Skarbów Dziedzictwa; uznanie za pomnik historii; utworzenie parku kulturowego; ustalenia ochrony

w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego. W studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego uwzględnia się, w szczególności ochronę (art. 19): zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia; innych zabytków nieruchomych, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków; parków kulturowych. Ewidencja zabytków jest podstawą do sporządzania programów opieki nad zabytkami przez województwa, powiaty i gminy (art. 21). Na wniosek właściciela lub posiadacza zabytku wojewódzki konserwator zabytków przedstawia, w formie pisemnej, zalecenia konserwatorskie, określające sposób korzystania z zabytku, jego zabezpieczenia i wykonania prac konserwatorskich, a także zakres dopuszczalnych zmian, które mogą być wprowadzone w tym zabytku (art. 27). Osoba fizyczna lub jednostka organizacyjna, która zamierza realizować (art. 31): roboty ziemne lub dokonać zmiany charakteru dotychczasowej działalności na terenie, na którym znajdują się zabytki archeologiczne, co doprowadzić może do przekształcenia lub zniszczenia zabytku archeologicznego jest obowiązana, z zastrzeżeniem art. 82a ust. 1, pokryć koszty badań archeologicznych oraz ich dokumentacji, jeżeli przeprowadzenie tych badań jest niezbędne w celu ochrony tych zabytków. Zakres i rodzaj niezbędnych badań archeologicznych, o których mowa w ust. 1a, ustala wojewódzki konserwator zabytków w drodze decyzji, wyłącznie w takim zakresie, w jakim roboty budowlane albo roboty ziemne lub zmiana charakteru dotychczasowej działalności na terenie, na którym znajdują się zabytki archeologiczne, zniszczą lub uszkodzą zabytek archeologiczny.

Tabela 21. Wykaz dóbr materialnych oraz chronionych układów przestrzennych zlokalizowanych na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Typ obiektu	Lokalizacja		Wskazania ochronne (za zapisami w dokumentach planistycznych)	Zapisy PUL	Zalecenia ochronne
		obręb leśny, leśnictwo, oddział, wydzielenie	gmina, obręb ewid., działka			
Obiekty historyczne i kulturowe						
1	Nieczynny cmentarz	Bagno, Radeecz 293 r	Wołów obszar wiejski Lipnica 360	-	pielęgnacja upraw	W trakcie realizacji planowanych prac zaleca się zachowanie bezpiecznego odstępu od obiektu kulturowego i niewykonywanie cięć w jego bezpośrednim otoczeniu.
2	„Głaz Romera” Głaz narzutowy o wymiarach 5,5 x 1,7 x 1,5 m	Bagno Kraniec 350j	Oborniki Śląskie obszar wiejski Rościśławice 550	-	brak wskazań	Wpływ neutralny

Lp.	Typ obiektu	Lokalizacja		Wskazania ochronne (za zapisami w dokumentach planistycznych)	Zapisy PUL	Zalecenia ochronne
		obręb leśny, leśnictwo, oddział, wydzielenie	gmina, obręb ewid., działka			
3	Krzyż Pokutny, XIV – XVI w.	Bagno Kraniec 351k	Brzeg Dolny obszar wiejski Jodłowice 721	-	pielęgnacja młodników i młodszych drzewostanów	W trakcie realizacji planowanych prac zaleca się zachowanie bezpiecznego odstępu od obiektu kulturowego i niewykonywanie cięć w jego bezpośrednim otoczeniu.
4	Kapliczka	Bagno Kraniec 358i	Brzeg Dolny obszar wiejski Jodłowice 729	-	trzebież późna	W trakcie realizacji planowanych prac zaleca się zachowanie bezpiecznego odstępu od obiektu kulturowego i niewykonywanie cięć w jego bezpośrednim otoczeniu.
5	Pomnik	Bagno Kraniec 358r	Brzeg Dolny obszar wiejski Jodłowice 737	-	brak wskazań	Wpływ neutralny
6	Kapliczka	Bagno Radeecz 304j	Brzeg Dolny obszar wiejski Żerkówek 80	-	trzebież późna	W trakcie realizacji planowanych prac zaleca się zachowanie bezpiecznego odstępu od obiektu kulturowego i niewykonywanie cięć w jego bezpośrednim otoczeniu.
7	Pozostałości cmentarza	Bagno Radeecz 331g	Brzeg Dolny obszar wiejski Radeecz 501/1	-	pielęgnacja młodników i młodszych drzewostanów	W trakcie realizacji planowanych prac zaleca się zachowanie bezpiecznego odstępu od obiektu kulturowego i niewykonywanie cięć w jego bezpośrednim otoczeniu.
8	Głaz „Płaski Kamień” Głaz narzutowy obwód 12,3 m, wysokość 1,1 m	Bagno Cieplice 228j	Oborniki Śląskie obszar wiejski Wielka Lipa – Osola 540	-	pielęgnacja młodników i młodszych drzewostanów	W trakcie realizacji planowanych prac zaleca się zachowanie bezpiecznego odstępu od obiektu kulturowego i niewykonywanie cięć w jego bezpośrednim otoczeniu.
9	Grodzisko	Oborniki Śląskie Prusice 480f	Prusice Miasto Prusice 847	-	brak wskazań	Wpływ neutralny
10	Stary cmentarz	Oborniki Śląskie Prusice 24gx	Prusice obszar wiejski Wilkowa Mała 203	-	brak wskazań	Wpływ neutralny
11	Droga krzyżowa „Dęby Pamięci”	Oborniki Śląskie Trzebnica 500f, 500h	Trzebnica Miasto Trzebnica 45	-	pielęgnacja młodników i młodszych drzewostanów	W trakcie realizacji planowanych prac zaleca się zachowanie bezpiecznego odstępu od obiektu kulturowego i niewykonywanie cięć w jego bezpośrednim otoczeniu.
12	Miejsce kultu religijnego kurhany	Oborniki Śląskie Pęgów 391s	Oborniki Śląskie obszar wiejski Wilczyn 427	-	trzebież późna	W trakcie realizacji planowanych prac zaleca się zachowanie bezpiecznego odstępu od obiektu kulturowego i niewykonywanie cięć w jego bezpośrednim otoczeniu.
13	Miejsce kultu religijnego kurhany	Oborniki Śląskie Pęgów 391w	Oborniki Śląskie obszar wiejski Wilczyn	-	trzebież późna	W trakcie realizacji planowanych prac zaleca się zachowanie bezpiecznego odstępu od obiektu

Lp.	Typ obiektu	Lokalizacja		Wskazania ochronne (za zapisami w dokumentach planistycznych)	Zapisy PUL	Zalecenia ochronne
		obręb leśny, leśnictwo, oddział, wydzielenie	gmina, obręb ewid., działka			
			427			kulturowego i niewykonywanie cięć w jego bezpośrednim otoczeniu.
14	Miejsce kultu religijnego	Oborniki Śląskie Rościslawice 176a	Oborniki Śląskie Miasto Oborniki Śląskie 63-AM 44	-	brak wskazań	Wpływ neutralny
15	Źródło Wolfganga	Oborniki Śląskie Rościslawice 178r	Oborniki Śląskie Miasto Oborniki Śląskie 54	-	brak wskazań	Wpływ neutralny
16	Pamiętkowy kamień	Oborniki Śląskie Jary 214d	Oborniki Śląskie obszar wiejski Jary 1024	-	trzebież późna	W trakcie realizacji planowanych prac zaleca się zachowanie bezpiecznego odstępu od obiektu kulturowego i niewykonywanie cięć w jego bezpośrednim otoczeniu.

Informacje na temat lokalizacji zabytków archeologicznych zamieszczone są w załączniku nr 6 do Programu ochrony przyrody – dane wrażliwe.

Tabela 22. Zabytkowe parki podworskie zlokalizowane w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Typ obiektu	Lokalizacja	Nr rejestru zabytków	Opis obiektu
1	Park przy zespole pałacowym	Brzeg Dolny	A/2664/195 z dnia 31.05.1950 r.	Park w zespole pałacowo-folwarcznym, 2 poł. XVIII- XIX w.
2	Park pałacowy	Godzięcin	A/2593/405/W z dnia 24.05.1978 r.	2 poł. XIX w.
3	Park leśny	Żerków	A/2753/408/W z dnia 24.05.1978 r.	Park w zespole pałacowym, XIX w.
4	Park pałacowy	Bagno	A/3903/410/W z dnia 24.05.1978 r.	Park w zespole pałacowym ob. Klasztoru salwatorianów, XVIII –XIX w.
5	Park pałacowy	Kowale	A/3919/414/W z dnia 29.05.1978 r.	poł. XIX w.
6	Dawny park sanatoryjny	Oborniki Śląskie	535/1-5/A/05 z dnia 17.11.2005 r.	Park zdrojowy w zespole sanatoryjnym, 1835-1910 r.
7	Park dworski	Osolin	A/3917/412/W z dnia 24.05.1978 r.	Ogród dworski, 2 poł. XVIII/XIX w.
8	Park (promenada)	Rościslawice	A/3923/666/W z dnia 07.05.1992 r.	Park w zespole pałacowym, 1 ćw. XIX w.
9	Park pałacowy	Siemianice	A/3920/442/W z dnia 13.04.1979 r.	Park w zespole pałacowym, 1869-1906 r.
10	Park zamkowy	Uraz	A/3918/413/W z dnia 29.05.1978 r.	Park w zespole zamkowym, XVIII w.
11	Park pałacowy	Wielka Lipa	A/3914/411/W z dnia 29.06.1978 r.	Park w zespole pałacowym, 2 poł. XIX w.
12	Park dworski	Borów	A/3936/645/W z dnia 30.05.1990 r.	Park w zespole dworskim z fragmentami muru, ok. 1840, k. XIX w.
13	Park dworski	Brzeżno	A/3928/402/W z dnia 16.05.1978 r.	Park w zespole pałacowym, 2 poł. XIX w., ok. 1870 r.
14	Park dworski	Budzicz	A/3932/409/W z dnia 24.05.1978 r.	Park w zespole dworskim, XVIII/XIX w.
15	Park pałacowy	Piotrkowice	A/3929/403/W z dnia 24.05.1978 r.	Park w zespole pałacowo-folwarcznym, poł. XIX w.
16	Park pałacowy	Boleścín	A/3884/661/W z dnia 5.05.1991 r.	Park w zespole pałacowym, k. XIX w.
17	Park	Trzebnica	A/3859/712/W z dnia 21.06.1995 r.	Park w zespole pensjonatu przy ul. Oleśnickiej, 1890-XX w.

Lp.	Typ obiektu	Lokalizacja	Nr rejestru zabytków	Opis obiektu
18	Ogród	Trzebnica	A/3860/674/W z dnia 10.02.1993 r.	Ogród przy pałacyku, ul. Ks. Bochenka 8, k. XIX/XX w.
19	Park pałacowy	Machnice	A/3888/440/W z dnia 13.04.1979 r.	Park w zespole pałacowym, 1830 r.
20	Park pałacowy	Malin	A/3863/454/W z dnia 29.11.1980 r.	Park w zespole pałacowym, 2 poł. XIX w.
21	Park pałacowy	Wisznia Mała	A/3886/418/W z dnia 29.06.1978 r.	Park w zespole pałacowym, poł. XIX w.
22	Park dworski	Ozorowice	A/3891/449/W z dnia 3.05.1979 r.	Park w zespole dworskim, XIX/XX w.
23	Park krajobrazowy	Rogoż	A/3885/530/W z dnia 31.01.1984 r.	Park w zespole folwarcznym, k. XIX w.
24	Park pałacowy	Strzeszów	A/3889/451/W z dnia 3.05.1979 r. i z 29.04.2009 r.	Park w zespole pałacowo-folwarcznym, 2 poł. XIX w.
25	Park dworski	Uskorz Wielki	A/2596/438/W z dnia 13.04.1979 r.	Park z k. XIX w. ze znaczną ilością gatunków drzew liściastych i iglastych z rzadkim okazem korkowca amurskiego. Występują ponadto modrzewie, daglezie, buki i dęby czerwone. Drzewostan parkowy liczy przeciętnie 70-120 lat.
26	Park pałacowy	Czachowo	422/W z dnia 30.09.1978 r.	Park w zespole pałacowo-parkowym, XIX/XX w.

Tabela 23. Stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków zlokalizowane w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Typ obiektu	Lokalizacja	Nr rejestru zabytków	Opis obiektu
1	Grodzisko	Bagno	30/Arch z dnia 16.06.1964 r.	późne średniowiecze
2	Grodzisko stożkowate	Lubnów	83/Arch z dnia 20.01.1965 r.	późne średniowiecze
3	Grodzisko	Lubnów	92/Arch/65 z dnia 01.02.1965 r.	wczesne średniowiecze
4	Cmentarzisko kurhanowe	Oborniki Śląskie	268/Arch z dnia 08.04.1967 r.	epoka brązu II
5	Cmentarzisko ciałopalne	Oborniki Śląskie	488/Arch/70 z dnia 24.06.1970 r.	epoka brązu – halsztat
6	Grodzisko	Uraz	29/Arch z dnia 16.06.1964 r.	wczesne średniowiecze
7	Cmentarzisko kurhanowe, ślad osadnictwa	Wielka Lipa	60/Arch z dnia 29.09.1964 r.	mezolit, epoka brązu II – III, wczesne średniowiecze
8	Cmentarzisko kurhanowe, ślad osadnictwa	Wielka Lipa	60/Arch z dnia 29.09.1964 r.	neolit, epoka brązu II – III, wczesne średniowiecze
9	Cmentarzisko kurhanowe	Wielka Lipa	60/Arch z dnia 29.09.1964 r.	epoka brązu II

V.4. ZADRZEWIENIA I ZAKRZACZENIA NA TERENACH ZARZĄDZANYCH PRZEZ NADLEŚNICTWO

Istnienie zadrzewień śródpolnych ma bardzo duże znaczenie dla rozwoju fauny i flory otwartych przestrzeni oraz stref przejściowych. Wykorzystywane są jako miejsca odpoczynku podczas migracji dużych ssaków, chronią i wzbogacają glebę, są siedliskiem roślin i zwierząt, łagodzą susze, są schronieniem dla ssaków i innych zwierząt. Zadrzewienia i zakrzewienia mają pozytywny wpływ na „przełamywanie” monotoności krajobrazu polno-łąkowego. Zadrzewienia w formie liniowej (wzdłuż rowów i miedz) ograniczają również szkody powodowane przez erozję wietrzną na sąsiadujących polach. Ogólna powierzchnia zadrzewień i zakrzaczeń na gruntach w zarządzie nadleśnictwa wynosi 277,30 ha.

V.5. CHARAKTERYSTYKA DRZEWOSTANÓW W ASPEKTCIE TYPOLOGII URZĄDZENIOWEJ

V.5.1. SIEDLISKOWE TYPY LASU

Na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie wyróżniono 9 typów siedliskowych lasu. Z wszystkich wyróżnionych w nadleśnictwie typów siedliskowych lasu dominują siedliska lasowe (ok. 59% udziału powierzchniowego), przy czym największy ich udział jest w obrębie Oborniki Śląskie. Dominującym siedliskiem w grupie siedlisk lasowych jest las mieszany świeży (31,41%). W grupie siedlisk borowych wyraźnie dominują siedliska boru mieszanego świeżego (36,88%). Pozostałe typy siedliskowe lasu obejmują niewielkie powierzchnie. Udział procentowy poszczególnych typów siedliskowych lasu dla całego nadleśnictwa ilustruje zamieszczona poniżej tabela.

Tabela 24. Struktura powierzchniowa typów siedliskowych lasu wyróżnionych na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

TSL	Obręb Bagno		Obręb Oborniki Śląskie		Nadleśnictwo Oborniki Śląska wg stanu na 1.01.2025 r. (PUL)	
	[ha]	[%]	[ha]	[%]	[ha]	[%]
BŚW	83,22	1,27	0	0	83,22	0,57
BMŚW	2867,29	43,81	2499,29	31,23	5366,58	36,88
BMW	56,51	0,86	104,24	1,30	160,75	1,1
LMŚW	2316,18	35,39	2253,03	28,15	4569,21	31,41
LMW	319,12	4,88	421,98	5,27	741,10	5,09
LŚW	526,43	8,04	1896,33	23,69	2422,76	16,65
LW	253,08	3,87	660,70	8,26	913,78	6,28
OL	90,29	1,38	81,67	1,02	171,96	1,18
OLJ	32,97	0,5	86,29	1,08	119,26	0,82
Razem	6545,09	44,99	8003,53	55,01	14548,62	100

*grunty leśne zalesione i niezalesione

V.5.2. BOGACTWO GATUNKOWE I STRUKTURA PIONOWA DRZEWOSTANÓW

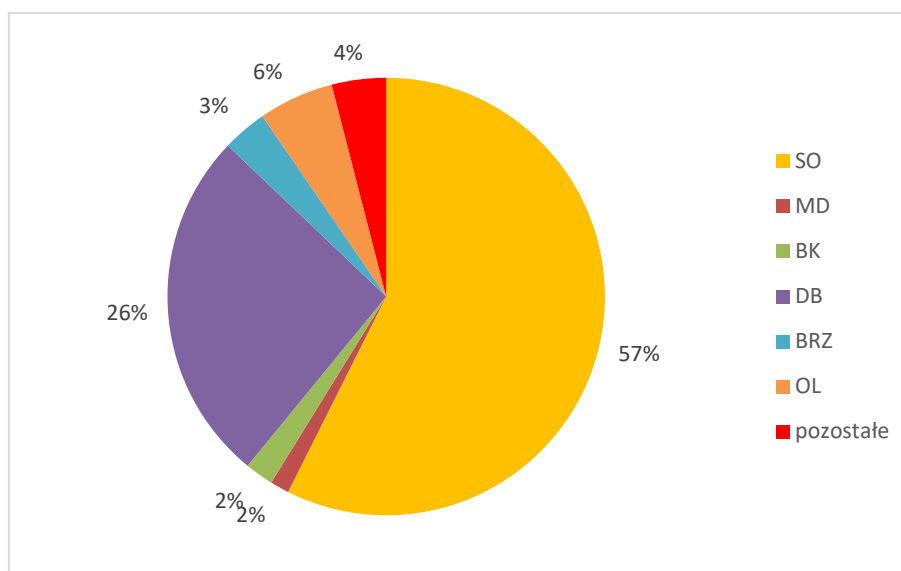
Bogactwo gatunkowe drzewostanów dobrze charakteryzuje liczba gatunków wchodzących w ich skład. Drzewostany można podzielić na: jednogatunkowe, dwugatunkowe, trzygatunkowe, cztero- i więcej gatunkowe (pod uwagę wzięto jedynie warstwę drzew tworzących I, II, i III piętro drzewostanu). Lasy Nadleśnictwa Oborniki Śląskie charakteryzują się znacznym zróżnicowaniem gatunkowym drzewostanów. Udział powierzchni w poszczególnych grupach gatunkowych na poziomie nadleśnictwa jest zbliżony. Największą powierzchnię zalesioną zajmują drzewostany cztery- i więcej gatunkowe (36,1%). Drzewostany dwugatunkowe oraz trzygatunkowe posiadają podobny udział, odpowiednio – 22,8% oraz 26 %. Najmniejszym udziałem charakteryzują się drzewostany jednogatunkowe, zajmujące około 15% powierzchni zalesionej Nadleśnictwa. Oba obręby leśne odznaczają się zbliżonym zróżnicowaniem drzewostanów.

Tabela 25. Zestawienie powierzchni [ha] i miąższości [m³] drzewostanów wg grup wiekowych i bogactwa gatunkowego

Obręb, nadleśnictwo	Bogactwo gatunkowe, drzewostany	Powierzchnia* [ha] miąższość [m ³]				
		Wiek			Ogółem	Ogółem [%]
		<=40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
Obręb Bagno	jednogatunkowe	121,29	712,07	252,17	1085,53	16,7
		22511	270439	98540	391491	21,7
	dwugatunkowe	299,13	760,25	391,46	1450,84	22,4
		45557	274587	137784	457928	25,3
	trzygatunkowe	601,06	655,48	428,13	1684,67	26,0
		73575	211767	157255	442596	24,5
cztero- i więcej gatunkowe	1150,55	536,30	577,99	2264,84	34,9	
	171000	165406	179173	515578	28,5	
Obręb Oborniki Śląskie	jednogatunkowe	147,62	568,31	386,98	1102,91	14,0
		34945	209025	148998	392968	16,9
	dwugatunkowe	301,26	848,57	674,78	1824,61	23,1
		40810	297586	270791	609187	26,1
	trzygatunkowe	583,79	808,82	657,64	2050,25	25,9
		71516	264926	235613	572054	24,5
cztero- i więcej gatunkowe	1048,25	734,09	1144,78	2927,12	37,0	
	134112	222913	399186	756211	32,4	
Nadleśnictwo Oborniki Śląskie	jednogatunkowe	268,91	1280,38	639,15	2188,44	15,2
		57457	479464	247538	784459	19,0
	dwugatunkowe	600,39	1608,82	1066,24	3275,45	22,8
		86367	572173	408575	1067116	25,8
	trzygatunkowe	1184,85	1464,30	1085,77	3734,92	26,0
		145090	476693	392867	1014651	24,5
cztero- i więcej gatunkowe	2198,80	1270,39	1722,77	5191,96	36,1	
	305112	388319	578359	1271790	30,7	

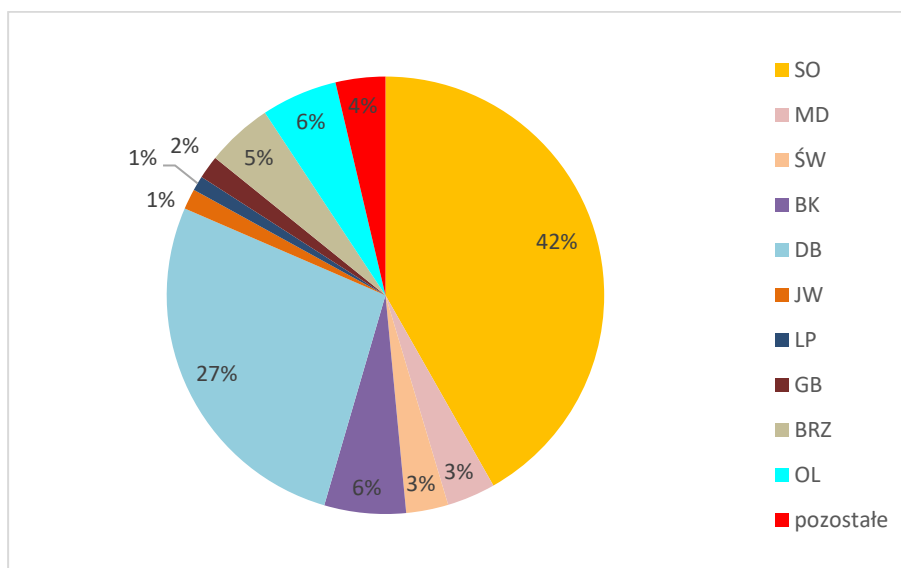
*grunty leśne zalesione

W Nadleśnictwie Oborniki Śląskie gatunkiem panującym w drzewostanach jest sosna, zajmująca 57,4% powierzchni leśnej zalesionej. Z pozostałych gatunków panujących większym udziałem odznacza się dąb (26,19%), następnie olsza (5,56%), buk (2,11%), brzoza (3,32%) i modrzew (1,41%). Pozostałe gatunki panujące w drzewostanach nadleśnictwa posiadają niewielki udział powierzchniowy (łącznie 4,01%), należą do nich m.in.: jesion, świerk, lipa, jawor, grab, osika, akacja, jodła, topola.

Ryc. 13. Struktura powierzchni udziału gatunków panujących w składach gatunkowych drzewostanów w Nadleśnictwie Oborniki Śląskie

Struktura powierzchni rzeczywistych składów gatunkowych w drzewostanach Nadleśnictwa Oborniki Śląskie jest zbliżona do struktury powierzchniowej gatunków panujących w tych drzewostanach. Dominującym gatunkiem w rzeczywistych składach gatunkowych jest sosna, zajmująca 41,78% powierzchni leśnej zalesionej. Większym udziałem powierzchniowym odznaczają się dąb (26,98%), buk (6,03%), brzoza (4,91%), olsza (5,61%) i modrzew (3,58%). Do pozostałych gatunków budujących drzewostany nadleśnictwa należą m.in.: świerk, grab, jawor, lipa.

Ryc. 14. Struktura powierzchni rzeczywistego udziału gatunków w składach gatunkowych drzewostanów w Nadleśnictwie Oborniki Śląskie

Budowa pionowa drzewostanów to jeden z podstawowych elementów określających charakter drzewostanów. Drzewostany można podzielić pod względem budowy pionowej na

jednopiętrowe, dwupiętrowe, trzypiętrowe i wielopiętrowe oraz o budowie przerębowej w klasie odnowienia (KO) i klasie do odnowienia (KDO). Złożona budowa pionowa jest pochodną wielu czynników związanych zarówno z prowadzeniem gospodarki leśnej, jak również wynikającą z uwarunkowań siedliskowych i wysokościowych. Nerozerwalnie wiąże się ona ze zwarciem pionowym decydującym o stopniu wykorzystania światła. Im bardziej zróżnicowana jest budowa pionowa tym bardziej odporny jest drzewostan na ogólnie pojmowane czynniki szkodliwe.

Drzewostany Nadleśnictwa Oborniki Śląskie odznaczają się uproszczoną strukturą pionową. Dominują tu drzewostany jednopiętrowe, zajmujące 80% powierzchni leśnej zalesionej nadleśnictwa. Drugą grupę stanowią drzewostany w klasie odnowienia i w klasie do odnowienia obejmujące 12,3% powierzchni leśnej zalesionej. Pozostałą powierzchnię (7,7%) porastają drzewostany dwupiętrowe. Nie występują tu drzewostany wielopiętrowe i drzewostany o budowie przerębowej. Struktura drzewostanów w poszczególnych obrębach leśnych jest zbliżona do ogólnej struktury drzewostanów nadleśnictwa.

Tabela 26. Zestawienie powierzchni [ha] i miąższości [m³] drzewostanów wg grup wiekowych i struktury

Obręb, nadleśnictwo	Struktura drzewostanów, drzewostany	Powierzchnia* [ha]/ miąższość [m ³]				
		Wiek			Ogółem	Ogółem [%]
		<=40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
Obręb Bagno	jednopiętrowe	2172,03	2546,36	636,15	5354,54	82,6
		312643	887167	237158	1436968	79,5
	dwupiętrowe	0,00	70,07	404,34	474,41	7,3
		0	25994	177157	203150	11,2
	w KO i KDO	0,00	47,67	609,26	656,93	10,1
0		9039	158436	167475	9,3	
Obręb Oborniki Śląskie	jednopiętrowe	2080,92	2868,48	1204,16	6153,56	77,8
		281383	966480	454904	1702767	73,1
	dwupiętrowe	0,00	40,63	600,04	640,67	8,1
		0	16101	272256	288357	12,4
	w KO i KDO	0,00	50,68	1059,98	1110,66	14,1
0		11870	327428	339297	14,6	
Nadleśnictwo Oborniki Śląskie	jednopiętrowe	4252,95	5414,84	1840,31	11508,10	80,0
		594026	1853647	692062	3139735	75,9
	dwupiętrowe	0,00	110,70	1004,38	1115,08	7,7
		0	42094	449413	491507	11,9
	w KO i KDO	0,00	98,35	1669,24	1767,59	12,3
0		20909	485864	506773	12,2	

*grunty leśne zalesione

V.5.3. POCHODZENIE DRZEWOSTANÓW

Na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie drzewostany pochodzące z nasadzeń zajmują powierzchnię 10800,75 ha, co stanowi 74,1% powierzchni leśnej nadleśnictwa. Drzewostany z samosiewu zajmują powierzchnię 184,13 ha, co stanowi zaledwie 1,3% powierzchni leśnej. Drzewostany odroślowe występują na 30,69 ha, a drzewostany z panującym gatunkiem obcym zajmują 322,82 ha. Na gruntach w zarządzie nadleśnictwa nie występują plantacje drzew szybko rosnących. Dla 24,3% powierzchni leśnej nadleśnictwa nie określono pochodzenia drzewostanów. Dane te są niepełne z uwagi na brak odnotowywania w poprzednich rewizjach pochodzenia drzewostanów. W ocenie ujęto całą I klasę wieku oraz w innych klasach tylko te drzewostany, w których można było bezsprzecznie stwierdzić ich pochodzenie.

Tabela 27. Zestawienie powierzchni [ha] wg rodzajów i pochodzenia drzewostanów oraz grup wiekowych

Obręb, nadleśnictwo	Struktura drzewostanów, drzewostany	Powierzchnia* [ha]/ miąższość [m ³]				
		Wiek			Ogółem	Ogółem [%]
		<=40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
Obręb Bagno	z panującym gatunkiem obcym	28,46	101,64	7,38	137,48	2,1
		5235	25893	2287	33416	1,8
	odroślowe	13,43	4,46	3,48	21,37	0,3
		2801	1613	1964	6378	0,3
	z samosiewu	79,39	21,42	0,16	100,97	1,5
		8348	5192	60	13600	0,7
	z sadzenia	1666,67	2319,27	1162,55	5148,49	78,5
		267446	804571	398594	1470611	80,6
	brak informacji	426,77	369,77	487,25	1283,79	19,6
		36666	123770	173275	333711	18,3
Obręb Oborniki Śląskie	z panującym gatunkiem obcym	91,54	72,00	21,80	185,34	2,3
		10482	17261	10667	38410	1,6
	odroślowe	4,16	0,00	5,16	9,32	0,1
		659	0	2601	3259	0,1
	z samosiewu	26,20	50,39	6,57	83,16	1,0
		4930	16946	2290	24165	1,0
	z sadzenia	1561,39	2238,15	1852,72	5652,26	70,7
		231991	751926	680862	1664780	70,9
	brak informacji	534,94	707,25	1010,63	2252,82	28,2
		49044	234209	374169	657422	28,0
Nadleśnictwo Oborniki Śląskie	z panującym gatunkiem obcym	120,00	173,64	29,18	322,82	2,2
		15717	43155	12954	71826	1,7
	odroślowe	17,59	4,46	8,64	30,69	0,2
		3460	1613	4565	9638	0,2
	z samosiewu	105,59	71,81	6,73	184,13	1,3
		13278	22138	2350	37765	0,9
	z sadzenia	3228,06	4557,42	3015,27	10800,75	74,2
		499438	1556497	1079456	3135391	75,1

Obręb, nadleśnictwo	Struktura drzewostanów, drzewostany	Powierzchnia* [ha]/ miąższość [m ³]				
		Wiek			Ogółem	Ogółem [%]
		<=40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
	brak informacji	961,71	1077,02	1497,88	3536,61	24,3
		85710	357979	547445	991133	23,7

*grunty leśne zalesione i niezalesione

V.5.4. ZGODNOŚĆ SKŁADU GATUNKOWEGO Z SIEDLISKIEM

Analizując zgodność składu gatunkowego drzewostanów w odniesieniu do siedliska wyróżniamy drzewostany:

- składzie zgodnym z warunkami siedliskowymi,
- składzie częściowo zgodnym z siedliskiem,
- niezgodne.

Drzewostany o składzie gatunkowym zgodnym z siedliskiem uznaje się wówczas, gdy gatunek główny (zgodnie z przyjętym typem drzewostanu) jest gatunkiem panującym i w składzie gatunkowym drzewostanu występują wszystkie gatunki przyjętego typu drzewostanu, zaś suma udziałów występujących gatunków typu drzewostanu stanowi, co najmniej 50% składu gatunkowego tego drzewostanu (przy ocenie uwzględnia się również II piętro oraz podrost w KO - proporcjonalnie do ich udziału w składzie drzewostanu).

Skład drzewostanów jest częściowo zgodny z siedliskiem, kiedy gatunek główny (zgodnie z przyjętym typem drzewostanu) jest gatunkiem panującym w drzewostanie lub gdy gatunek główny nie jest gatunkiem panującym i wraz z pozostałymi gatunkami typu drzewostanu stanowią, co najmniej 50% składu gatunkowego tego drzewostanu (przy ocenie uwzględnia się również II piętro oraz podrost w KO - proporcjonalnie do ich udziału w składzie drzewostanu).

Skład gatunkowy drzewostanów jest niezgodny z siedliskiem, jeżeli nie spełnia wymogów określonych powyżej, co oznacza, że gatunek główny (zgodnie z przyjętym typem drzewostanu) nie jest gatunkiem panującym i jednocześnie w składzie gatunkowym drzewostanu nie występują wszystkie gatunki przyjętego typu drzewostanu. W drzewostanach niezgodnych, dodatkowo wyróżnia się niezgodność obojętną – w przypadku, gdy zalecany gatunek liściasty zastąpiony jest przez inny gatunek liściasty oraz niezgodność negatywną - gdy zalecany gatunek liściasty oraz jodła i modrzew zastąpiony jest przez sosnę lub świerk.

Podczas prac taksacyjnych obecnej rewizji urządzenia lasu na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie dokonano oceny zgodności składu gatunkowego drzewostanów z siedliskiem. Drzewostany zgodne z siedliskiem zajmują 52,69% powierzchni leśnej zalesionej nadleśnictwa. Drzewostany o składzie gatunkowym częściowo zgodnym z siedliskiem 43,96% powierzchni, zaś drzewostany niezgodne (obojętnie) z siedliskiem występują na 3,35% powierzchni leśnej zalesionej.

Tabela 28. Zestawienie powierzchni wg zgodności składu gatunkowego drzewostanów z siedliskiem

Obręb, nadleśnictwo	Siedliskowy typ lasu	Typ drzewostanu	Drzewostany o składzie gatunkowym					
			zgodnym		częściowo zgodnym		niezgodnym obojętnie	
			ha	%	ha	%	ha	%
Obręb Bagno	BMŚW	BK SO	1113,88	58,9	773,71	40,9	3,75	0,2
		DB SO	563,79	59,6	380,88	40,2	1,89	0,2
	BMW	DB SO	17,97	31,8	37,78	66,9	0,76	1,3
	BŚW	SO	77,65	100,0				
	LMŚW	DB SO	1157,41	50,3	1089,55	47,4	53,76	2,3
		JD			2,43	100,0		
	LMW	SO DB	45,37	14,4	259,49	82,2	10,95	3,5
	LŚW	DB	453,65	86,6	60,29	11,5	9,99	1,9
	LW	DB	80,66	33,1	112,82	46,4	49,90	20,5
		JS WZ DB	7,23	100,0				
	OL	OL	68,15	78,0	16,44	18,8	2,76	3,2
OLJ	JS OL	4,54	13,8	22,50	68,2	5,93	18,0	
Obręb Oborniki Śląskie	BMŚW	BK SO	827,31	51,5	774,30	48,2	3,92	0,2
		DB SO	466,11	52,5	414,60	46,7	7,08	0,8
	BMW	DB SO	34,55	33,4	68,48	66,2	0,43	0,4
	LMŚW	DB SO	1019,74	45,5	1193,48	53,3	27,07	1,2
	LMW	SO DB	44,10	10,6	308,70	74,2	63,42	15,2
	LŚW	DB	995,21	68,8	386,05	26,7	64,96	4,5
		JS WZ DB	11,21	56,6	8,61	43,4		
		JW. BK DB	45,64	42,3	62,35	57,7		
		LP DB	154,24	59,3	105,89	40,7		
	LW	DB	273,91	42,6	193,38	30,1	176,06	27,4
		LP DB	5,30	56,3	4,12	43,7		
OL	OL	77,21	96,6	2,68	3,4			
OLJ	JS OL	36,98	43,6	47,80	56,4			
Nadleśnictwo Oborniki Śląskie	BMŚW	BK SO	1941,19	55,5	1548,01	44,3	7,67	0,2
		DB SO	1029,90	56,1	795,48	43,4	8,97	0,5
	BMW	DB SO	52,52	32,8	106,26	66,4	1,19	0,7
	BŚW	SO	77,65	100,0				
	LMŚW	DB SO	2177,15	47,9	2283,03	50,3	80,83	1,8
		JD			2,43	100,0		
	LMW	SO DB	89,47	12,2	568,19	77,6	74,37	10,2
	LŚW	DB	1448,86	73,5	446,34	22,7	74,95	3,8
		JS WZ DB	11,21	56,6	8,61	43,4		
		JW. BK DB	45,64	42,3	62,35	57,7		
		LP DB	154,24	59,3	105,89	40,7		
	LW	DB	354,57	40,0	306,20	34,5	225,96	25,5
		JS WZ DB	7,23	100,0				
LP DB		5,30	56,3	4,12	43,7			
OL	OL	145,36	86,9	19,12	11,4	2,76	1,7	
OLJ	JS OL	41,52	35,3	70,30	59,7	5,93	5,0	

*grunty leśne zalesione

V.1. FORMY DEGENERACJI EKOSYSTEMÓW LEŚNYCH

V.1.1. BOROWACENIE

Zjawisko borowacenia, zwane także pinetyzacją, określa się w drzewostanach na siedliskach borów mieszanych, lasów mieszanych i lasów. Polega ono na ponadnormatywnym udziale gatunków iglastych, takich jak sosna czy świerk w składzie gatunkowym drzewostanów. W zależności od udziału sosny lub świerka w górnej warstwie drzew wyróżniono następujące stopnie borowacenia:

- słabe, jeżeli udział sosny i świerka w składzie gatunkowym drzewostanu wynosi: ponad 80% na siedliskach borów mieszanych, 50-80% na siedliskach lasów mieszanych, 10-30% na siedliskach lasowych,
- średnie, jeżeli udział sosny lub świerka wynosi: ponad 80% na siedliskach lasów mieszanych, 30-60% na siedliskach lasowych,
- mocne, jeżeli udział sosny i świerka w składzie gatunkowym drzewostanu wynosi ponad 60% na siedliskach lasowych.

Tabela 29. Zestawienie powierzchni [ha] według form degeneracji lasu - borowacenie

Obręb, nadleśnictwo	Stopień borowacenia	Powierzchnia* [ha]				
		Wiek			Ogółem [ha]	Ogółem [%]
		<=40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
Obręb Bagno	brak	1247,52	890,48	656,06	2794,06	43,1
	słabe	679,17	1305,83	725,72	2710,72	41,8
	średnie	244,41	456,09	256,89	957,39	14,8
	mocne	0,93	11,70	11,08	23,71	0,4
Obręb Oborniki Śląskie	brak	1142,98	1461,69	1929,38	4534,05	57,4
	słabe	734,57	1216,90	693,99	2645,46	33,5
	średnie	201,33	272,47	224,32	698,12	8,8
	mocne	2,04	8,73	16,49	27,26	0,3
Nadleśnictwo Oborniki Śląskie	brak	2390,50	2352,17	2585,44	7328,11	50,9
	słabe	1413,74	2522,73	1419,71	5356,18	37,2
	średnie	445,74	728,56	481,21	1655,51	11,5
	mocne	2,97	20,43	27,57	50,97	0,4

*grunty leśne zalesione

Drzewostany Nadleśnictwa Oborniki Śląskie wykazują na 37,2% powierzchni słaby stopień borowacenia. Borowacenie w stopniu średnim określono na 11,5% powierzchni nadleśnictwa, a w stopniu mocnym na 0,4% powierzchni leśnej zalesionej. Natomiast na 50,9% powierzchni leśnej zalesionej nie stwierdzono borowacenia.

V.1.2. NEOFITYZACJA

Forma degeneracji lasu polegająca na wprowadzeniu sztucznym lub samoistnym wnikaniu do drzewostanów gatunków obcych drzew i krzewów nosi miano neofityzacji. Drzewostany posiadające w swoim składzie gatunkowym, co najmniej 10% gatunków obcego pochodzenia tj.: dęba czerwonego, robinie akacjową, daglezie zieloną, czeremchę amerykańską, sosnę wejmutkę, oraz klona jesionolistnego wykazano w obszarze nadleśnictwa, jako zdegenerowane pod względem neofityzacji. Neofity zostały zaewidencjonowane podczas prac urządzeniowych w składzie gatunkowym drzewostanu we wszystkich warstwach, przy czym w warstwie podszytu nie notowano procentowego udziału poszczególnych gatunków. W zestawieniu tabelarycznym gatunki neofitów występujące w podszytu znajdują się w kolumnie „wiek <= 40 lat”. Wszystkie neofity są wynikiem prowadzenia gospodarki leśnej i zostały wprowadzone sztucznie.

Tabela 30. Wykaz gatunków obcych występujących w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Gatunek	Powierzchnia* [ha]				
	Wiek			Ogółem	%
	<=40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
robinia akacjowa	579,62	1105,30	416,22	2101,14	14,6
czeremcha amerykańska	2048,77	3035,55	1749,05	6833,37	47,5
dąb czerwony	407,21	475,54	262,89	1145,64	8,0
dagleza	43,09	2,44	9,14	54,67	0,4
sosna czarna	70,96	48,04	2,07	121,07	0,8
sosna wejmutka	1,04		1,97	3,01	0,0
Razem	3150,69	4666,87	2441,34	10258,90	71,29

*grunty leśne zalesione

Na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie zjawisko neofityzacji występuje w znaczącym stopniu. Ogólna powierzchnia zajmowana przez gatunki obce wynosi 10258,90 ha, co stanowi 71,29% powierzchni leśnej zalesionej nadleśnictwa. Z gatunków obcych największe powierzchnie w drzewostanach zajmuje czeremcha amerykańska (2048,77 ha), występująca niemal we wszystkich klasach wieku. Z uwagi na niekorzystne zjawiska, jakie są następstwem procesu neofityzacji należy dążyć do eliminowania obcych gatunków ze środowiska leśnego.

V.1.3. MONOTYPIZACJA

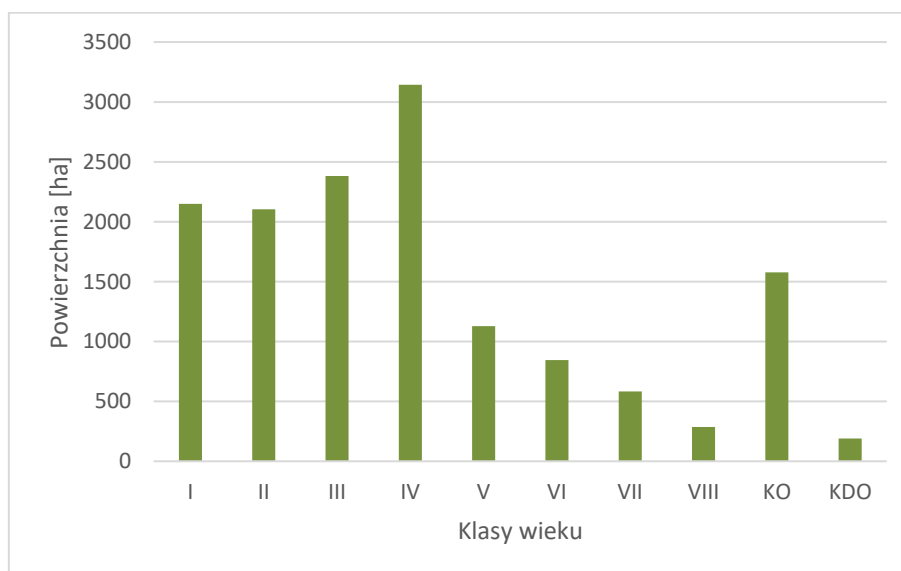
Monotypizacja to ujednoczenie gatunkowe i wiekowe drzewostanu, uproszczenie struktury warstwowej będące efektem gospodarki leśnej opartej na systemie zrębowym lub przerębowym. Przejawia się w skrajnym zubożeniu składu gatunkowego drzewostanu do jednego - dwóch gatunków lasotwórczych.

Drzewostany Nadleśnictwa Oborniki Śląskie odznaczają się uproszczoną strukturą pionową. Dominują tu drzewostany jednopiętrowe, zajmujące 80% powierzchni leśnej zalesionej nadleśnictwa. Drugą grupę stanowią drzewostany w klasie odnowienia i w klasie do odnowienia obejmujące 12,3% powierzchni leśnej zalesionej. Pozostałą powierzchnię (7,7%) porastają drzewostany dwupiętrowe. Nadleśnictwo charakteryzuje się znacznym zróżnicowaniem gatunkowym drzewostanów, największą grupę stanowią drzewostany cztero- i więcej gatunkowe – 36,1%. Drzewostany dwugatunkowe i trzygatunkowe zajmują porównywalną powierzchnię, tj. 22,8% i 26,0% powierzchni. Najmniejszy udział wykazują drzewostany jednogatunkowe (15,0%).

Wśród gatunków w rzeczywistych składach gatunkowych dominuje sosna, zajmująca 41,78% powierzchni leśnej zalesionej. Do pozostałych gatunków budujących drzewostany nadleśnictwa należą m.in.: dąb, buk, modrzew, świerk, jawor, grab, olsza, lipa.

V.1.4. JUWENALIZACJA

Juwenalizacja to jedna z form degeneracji ekosystemu leśnego polegająca na utrzymywaniu drzewostanu w młodym stadium rozwojowym poprzez cykliczne zręby. W lasach użytkowanych gospodarczo wiek zbiorowiska leśnego wyznacza wiek rębności gatunku głównego. Po zrębie sadzona jest nowa, młoda generacja drzew. Takie wielkopowierzchniowe „odmłodzenie” drzewostanu czasowo zaburza strukturę i funkcję ekosystemu i ogranicza znaczenie lasu dla podtrzymania różnorodności biologicznej.

Ryc. 15. Powierzchniowa struktura klas wieku drzewostanów w Nadleśnictwie Oborniki Śląskie

Przeciętny wiek drzewostanów w Nadleśnictwie Oborniki Śląskie wynosi 67 lat, przy czym dla obrębu Bagno wynosi 61 lat, a dla obrębu Oborniki Śląskie – 71 lat. W nadleśnictwie wyraźnie dominuje IV klasa wieku, której powierzchniowy udział wynosi około 22%.

Porównywalnymi udziałami powierzchniowymi charakteryzują się drzewostany I, II, III klasy wieku oraz klasy odnowienia, wynoszące odpowiednio: 14%, 14%, 16% i 11%. Najmniejsze powierzchnie zajmują drzewostany powyżej 100 lat i drzewostany w klasie do odnowienia.

VI. ZAGROŻENIA

VI.1. ZANIECZYSZCZENIE POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO

Cykliczna ocena jakości powietrza jest wykonywana na podstawie ustawy Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U. 2024 poz. 54) oraz przepisów prawa Unii Europejskiej przeniesionych do ustawodawstwa krajowego. Zgodnie z załącznikiem do uchwały z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2024 poz. 54) oceny tej dokonuje się w ramach wyróżnionych stref. Obszar Nadleśnictwa Oborniki Śląskie znajduje się w zasięgu dwóch z nich – aglomeracji wrocławskiej obejmującej miasto Wrocław oraz strefy dolnośląskiej. Oceny jakości powietrza dokonuje się ze względu na ochronę zdrowia ludzi i ochronę roślin. Ze względu na ochronę zdrowia ludzi ocenia się 12 substancji - dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, tlenek węgla, benzen, ozon, pył zawieszony PM₁₀, pył zawieszony PM_{2.5} oraz substancje zawarte w pyłe zawieszonym PM₁₀: ołów, arsen, kadm, nikiel, benzo(a)piren. Natomiast ze względu na ochronę roślin bada się 3 substancje - dwutlenek siarki, tlenki azotu i ozon. Podstawą oceny jakości powietrza stanowią poziomy substancji w powietrzu - dopuszczalne, docelowe, cele długoterminowe i alarmowe, liczby przekroczeń określonego poziomu, a także terminy osiągnięcia danego poziomu. Poziomy danych substancji są zróżnicowane względu na ochronę zdrowia ludzi i ochronę roślin. (źródło: *Roczna ocena jakości powietrza w województwie dolnośląskim, raport wojewódzki za 2023 r.*, RWMS we Wrocławiu).

Nadleśnictwo Oborniki Śląskie znajduje się w zasięgu strefy dolnośląskiej oraz w zasięgu aglomeracji wrocławskiej. W zasięgu terytorialnym nadleśnictwa punkty pomiarowe znajdują się w Trzebnicy oraz we Wrocławiu na ul. Wybrzeża J. Conrada – Korzeniowskiego.

Strefa dolnośląska została zakwalifikowana do klasy c ze względu na przekroczenie dopuszczalnego poziomu dla pyłu zawieszzonego PM₁₀ (w ujęciu 24-h) oraz przekroczenie poziomów docelowych ozonu, arsenu w pyłe zawieszonym PM₁₀ (w ujęciu rocznym) oraz benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM₁₀ (w ujęciu rocznym). Teren aglomeracji wrocławskiej został zakwalifikowany do klasy C ze względu na przekroczenie dopuszczalnego poziomu dwutlenku azotu NO₂.

W obu strefach został przekroczony poziom celu długoterminowego ozonu ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz w strefie dolnośląskiej w odniesieniu do kryterium ochrony roślin. Strefy zakwalifikowano do klasy D2. Niemniej jednak na przeważającym obszarze województwa dolnośląskiego w ostatnich latach stwierdzono niski poziom zanieczyszczenia powietrza dla substancji: dwutlenek siarki, benzen, tlenek węgla oraz oznaczane w pyłe zawieszonym PM₁₀, oraz metali: ołów, kadm i nikiel. Strefy w ocenie uzyskały klasę A. Przeprowadzona ocena jakości powietrza w roku 2023, w przeciwieństwie do lat

wcześniejszych, nie wykazała przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM_{2,5}.

W odniesieniu do kryterium ochrony roślin, pomiary jakości powietrza oraz wyniki modelowania, wykonane w 2023 roku, nie wykazały przekroczeń poziomów dopuszczalnych określonych dla dwutlenku siarki i tlenków azotu oraz poziomu docelowego ozonu. W strefie dolnośląskiej stwierdzono, w odniesieniu do lat wcześniejszych, przekroczenia w odniesieniu do poziomu celu długoterminowego ozonu.

Podsumowując, ocena dla roku 2023, w porównaniu z oceną wykonaną w 2022 r., wykazała:

- zmiana klasy z C na A w strefie dolnośląskiej w odniesieniu do pyłu zawieszonego PM_{2,5} oraz ozonu pod kątem ochrony roślin
- zmiana z klasy A na C w strefie dolnośląskiej w odniesieniu do ozonu w ocenie pod kątem ochrony zdrowia ludzi.

VI.2. ZAKŁADY PRZEMYSŁOWE UCIAŹLIWE DLA ŚRODOWISKA

Zgodnie z postanowieniami KZP i wytycznymi instrukcji urządzania lasu strefy uszkodzeń przemysłowych zostały przyjęte z V rewizji Planu Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie. Nadleśnictwo Oborniki Śląskie, zarówno obręb leśny Bagno jak i obręb leśny Oborniki Śląskie, znajduje się w I i II strefie uszkodzeń przemysłowych. W I strefie uszkodzeń przemysłowych znajduje się łącznie 13328,74 ha, w II strefie uszkodzeń przemysłowych znajduje się 1219,88 ha. Do czasu wprowadzenia odpowiedniego zarządzenia Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych odnośnie aktualizacji stref uszkodzeń lasu na potrzeby pul, strefy uszkodzeń przemysłowych zostały przyjęte z poprzedniej rewizji u.l.

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie oraz w jego bezpośrednim sąsiedztwie występują następujące zakłady szczególnie uciążliwe dla regionu:

- PCC „ROKITA” S.A. w Brzegu Dolnym;
- Makhteshim Agan Agro Poland S.A. w Brzegu Dolnym;
- Vita Polymers Poland Sp. z o.o. w Brzegu Dolnym;
- TENSIS Sp. z o.o. w Brzegu Dolnym;
- PCC Exol S.A. w Brzegu Dolnym;
- Linpac Packaging Production Sp. z o.o. w Brzegu Dolnym;
- Wal-Mar Sp. z o.o. w Brzegu Dolnym;
- Malborskie Zakłady Chemiczne "ORGANIKA" S.A. w Malborku zakład w Pogalewie Wielkim;
- „GAZELA” Andrzej Cichy, Rozlewnia Gazu Propan-Butan w Wilkszynie;
- HASTE INTERNATIONAL LTD Sp. z o. o. Oddział nr 2 Fabryka Mebli Ogrodowych w Obornikach Śląskich;

- Wytwórnia Mas Bitumicznych „POLSKI ASFALT” w Bykowie;
- Natursaft Prusice Sp. z o.o. w Prusicach;
- Zakład Utylizacyjny „Pilutil” Punkt Pozyskiwania i Przeladunku Surowców Utylizacyjnych w Prusicach;
- Zakład VERMEIREN Polska w Trzebnicy;
- Zakład Przetwórstwa Tuszek Drobiowych w Szymanowie;
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe „ZELMET” w Psarach;
- Zakład Wytwarzania Pianki „GL-PUMEKS” w Wiszni Małej;
- Freshtex Textile Finishing Polska Sp. z o.o. w Starym Wołowie;
- Państwowe Przedsiębiorstwo Przemysłowo-Montażowe „POMET” w Wołowie.

VI.3. STAN I KSZTAŁTOWANIE SIĘ STOSUNKÓW WODNYCH

VI.3.1. STAN CZYSTOŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH I PODZIEMNYCH

Program wodno-środowiskowy kraju (PWŚK) jako jeden z podstawowych dokumentów planistycznych, opracowany zgodnie z zapisami ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. *Prawo wodne* (tekst jednolity Dz.U. 2024 poz. 1087), stanowi realizację wymagań wskazanych w Dyrektywie 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej, tzw. Ramowej Dyrektywie Wodnej (RDW) w zakresie konieczności opracowania programów działań. Zgodnie z art. 11 RDW PWŚK uwzględnia podział kraju na obszary dorzeczy, stanowiące jednostki podziału dla zarządzania zasobami wodnymi. Dla każdego obszaru dorzecza opracowuje się plan gospodarowania wodami. Obecnie obowiązującym planem zagospodarowania wodami jest druga aktualizacja Planów gospodarowania wodami (IIaPGW). Dla dorzecza Odry plan gospodarowania wodami uchwalono Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz.U. 2023 poz. 335).

Obszar Nadleśnictwa Oborniki Śląski znajduje się w obrębie jednego regionu wodnego - Środkowej Odry. Zgodnie z *Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry* (Dz.U. 23 poz. 335) w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa znajduje się 18 zlewni jednolitych części wód powierzchniowych oraz 2 jednolite części wód podziemnych, dla których wyznaczono zbiór działań, których realizacja pozwoli na osiągnięcie przez wody celów środowiskowych przewidzianych w Ramowej Dyrektywie Wodnej (RDW).

Zgodnie z *Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry* wyróżniono po trzy kategorie znaczących oddziaływań antropogenicznych mających wpływ na stan jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) i jednolitych części wód podziemnych (JCWPd). Do oddziaływań antropogenicznych mających wpływ na stan JCWP należą:

- punktowe źródła zanieczyszczeń (gospodarka komunalna, w tym oczyszczalnie ścieków, przemysł, wody opadowe i roztopowe, hodowla ryb - stawy rybne wg art. 9 ust. 1 pkt 14 lit. g ustawy *Prawo wodne*, składowiska odpadów, zrzuty wód związanych z działalnością człowieka - wody zasolone, chłodnicze, porty);
- rozproszone i obszarowe źródła zanieczyszczeń (rolnictwo, ścieki pochodzące od ludności niekorzystającej z systemu kanalizacji sanitarnej, depozycja atmosferyczna);
- zmiany hydromorfologiczne (działalność służąca m.in. ochronie przeciwpowodziowej, retencjonowaniu wód, żegludze, małej i dużej energetyce wodnej, rolnictwu, turystyce i rekreacji, poborom kruszywa, zagospodarowaniu dolin cieków i brzegów zbiorników - zabudowa komunalna i gospodarcza, poborom wód, w szczególności na potrzeby gospodarki komunalnej, przemysłu, produkcji energii elektrycznej, rolnictwa, hodowli ryb, górnictwa, żeglugi).

Do oddziaływań antropogenicznych mających wpływ na stan JCWPd należą:

- punktowe źródła zanieczyszczeń (składowiska odpadów przemysłowych, składowiska odpadów komunalnych, gospodarka komunalna - zrzut ścieków bytowych, przemysł - zrzut ścieków przemysłowych, w tym przemysł rafineryjny oraz emisja pyłów i gazów);
- rozproszone i obszarowe źródła zanieczyszczeń (rolnictwo, zwłaszcza zanieczyszczenia azotanami i fosforami pochodzenia rolniczego, depozycja zanieczyszczeń chemicznych z atmosfery, górnictwo - odwodnienie wyrobisk i odwodnienia wgłębne, melioracje, obszary bezpośrednio zagrożone powodzią, aglomeracje miejsko-przemysłowe);
- pobory wód na różne cele (zaopatrzenie ludności w wodę, przemysł i inne czynniki sprawcze, odwodnienia kopalniane, przeszacowanie zasobów wód podziemnych)

Tabela 31. Jednolite części wód powierzchniowych w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Kod JCWP	Nazwa JCWP	Region wodny	Typ JCWP	Status	Ocena stanu JCWP	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
1	RW6000101375929	Barłóżna	Środkowej Odry	Potok nizinny piaszczysty	Naturalna część wód	b.d.	zagrożona
2	RW60001014449	Głęboki Rów	Środkowej Odry	Potok nizinny piaszczysty	silnie zmieniona część wód	Zły stan wód	zagrożona
3	RW600010139671	Jezierzyca do Rowu Stawowego	Środkowej Odry	Potok nizinny piaszczysty	silnie zmieniona część wód	Zły stan wód	zagrożona
4	RW600010137554	Jodłówka	Środkowej Odry	Potok nizinny piaszczysty	Naturalna część wód	b.d.	zagrożona
5	RW60001014529	Krępa	Środkowej Odry	Potok nizinny piaszczysty	silnie zmieniona część wód	Zły stan wód	zagrożona
6	RW6000101374	Lubniówka	Środkowej Odry	Potok nizinny piaszczysty	Naturalna część wód	Zły stan wód	zagrożona
7	RW60001013758	Lutynia	Środkowej Odry	Potok nizinny piaszczysty	Naturalna część wód	b.d.	zagrożona
8	RW60001013729	Ława	Środkowej Odry	Potok nizinny piaszczysty	silnie zmieniona część wód	Zły stan wód	zagrożona
9	RW600010136849	Mielnica	Środkowej Odry	Potok nizinny piaszczysty	silnie zmieniona część wód	b.d.	zagrożona
10	RW6000121399	Odra od Bystrzycy do Baryczy	Środkowej Odry	Wielka rzeka nizinna	silnie zmieniona część wód	Zły stan wód	zagrożona
11	RW60001213399	Odra w granicach Wrocławia	Środkowej Odry	Wielka rzeka nizinna	silnie zmieniona część wód	Zły stan wód	zagrożona
12	RW60001013688	Przyłek	Środkowej Odry	Potok nizinny piaszczysty	Naturalna część wód	Zły stan wód	zagrożona
13	RW6000111449	Sąsiedzka od Głębokiego Rowu do Baryczy	Środkowej Odry	Rzeka nizinna	silnie zmieniona część wód	Zły stan wód	zagrożona

Lp.	Kod JCWP	Nazwa JCWP	Region wodny	Typ JCWP	Status	Ocena stanu JCWP	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
14	RW60001014489	Struga	Środkowej Odry	Potok nizinny piaszczysty	Naturalna część wód	Zły stan wód	zagrożona
15	RW60001013752	Strużnia	Środkowej Odry	Potok nizinny piaszczysty	Naturalna część wód	b.d.	zagrożona
16	RW600010144549	Strużyna	Środkowej Odry	Potok nizinny piaszczysty	Naturalna część wód	b.d.	zagrożona
17	RW60001013392	Trzciana	Środkowej Odry	Potok nizinny piaszczysty	Naturalna część wód	Zły stan wód	zagrożona
18	RW60001113699	Widawa od Oleśnicy do ujścia	Środkowej Odry	Rzeka nizinna	Naturalna część wód	Zły stan wód	zagrożona

Tabela 32. Jednolite części wód podziemnych w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Kod JCWPd	Opis JCWPd	Ocena stanu JCWPd		Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
			ilościowego	chemicznego	
1	PLGW600079	<p>Dorzecze Odry. Region wodny Środkowej Odry. Główną zlewnią w obrębie JCWPd (rząd zlewni) jest Barycz (II). Obszar bilansowy: W-II Barycz. Region hydrogeologiczny: VI-wielkopolski. Powierzchnia JCWPd: 3819,90 km². Dwa piętra wodonośne: I. Piętro czwartorzędowe, zbudowane z piasków i żwirów, zbiornik porowy, zwierciadło wody swobodne, częściowo napięte, głębokość występowania warstw wodonośnych 0,5-70 m. Naturalne typy chemiczne wód podziemnych: wody wodorowęglanowo-wapniowe, wody wodorowęglanowo-wapniowo-magnezowe, wody wodorowęglanowo-siarczanowo-wapniowo-magnezowe. II. Piętro neogeńskie, zbudowane z piasków, zbiornik porowy, zwierciadło wody napięte, głębokość występowania warstw wodonośnych 40-160 m. Naturalne typy chemiczne wód podziemnych: wody wodorowęglanowo-wapniowo-magnezowe. JCWPd znajduje się w granicach form ochrony przyrody. Zasoby wód podziemnych dostępne do zagospodarowania wynoszą 268 844 m³/d, wykorzystanie zasobów to 22,1%. Źródła zanieczyszczeń stanowią obszarowe zanieczyszczenia związane z terenami zurbanizowanymi oraz zanieczyszczenia azotami pochodzenia rolniczego. Leje depresji związane z poborem wód podziemnych.</p>	dobry	dobry	zagrożona

Lp.	Kod JCWPd	Opis JCWPd	Ocena stanu JCWPd		Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
			ilościowego	chemicznego	
2	PLGW600095	<p>Dorzecze Odry. Region wodny Środkowej Odry. RZGW we Wrocławiu. Powierzchnia JCWPd: 1 716,73 km². Obszar bilansowy: Barycz, Widawa i Stobrawa (WR), Bóbr, Kaczawa, Bystrzyca - Ślęża, Przyodrze (WR). Obszar monitorowany.</p> <p>Główne Zbiorniki Wód Podziemnych: nr 319 Prochowice-Środa Śląska, nr 303 Pradolina Barycz-Głogów (E). Kompleksy wodonośne w obrębie JCWPd: kompleks 1: czwartorzęd porowy, paleozoik porowy, kompleks 2: czwartorzęd porowy, paleozoik porowy. Zasoby wód podziemnych dostępne do zagospodarowania w 2018 roku wynosiły 45131,89 tys. m³/rok, z czego wykorzystano 35%.</p> <p>Zidentyfikowane presje znaczące to (1) pobór punktowy z ujęć wód podziemnych, (2) presja obszarowa rozproszona związana z rolnictwem i gospodarką komunalną.</p> <p>JCWPd jest przeznaczona do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi. Na terenie JCWPd występują obszary przeznaczone do ochrony siedlisk lub gatunków, gdzie utrzymanie lub poprawa stanu jest ważnym czynnikiem w ich ochronie.</p> <p>Dla JCWPd zestawiono katalog działań krajowych objętych obowiązkową realizacją, poza nimi wdraża się zestaw działań dodatkowych (podstawowych i uzupełniających). Nie zaplanowano działań podstawowych. Działania uzupełniające obejmują m.in. <u>działania w obrębie leśnictwa, które mają na celu spowolnienie lub zatrzymanie odpływu wód ze zlewni oraz zwiększenie</u></p>	dobry	dobry	niezagrożona

*opis za serwisem Państwowego Instytutu Geologicznego <https://www.pgi.gov.pl/psh/zadania-psh/8913-zadania-psh-jcwpd>

VI.3.2. STAN GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ NA TERENIE GMIN

Przystępując do Unii Europejskiej, Polska zobowiązała się do wypełnienia wymogów dotyczących gospodarki ściekowej, wynikających bezpośrednio z dyrektywy Rady 91/271/EWG z dnia 21 maja 1991 roku. Wynegocjowane wymogi i zasady dostosowania się do dyrektywy zostały zapisane w Traktacie Akcesyjnym. Przyjęto w nim cele pośrednie i okresy przejściowe na wprowadzenie przepisów ww. dyrektywy do końca 2015 roku. Na potrzebny uporządkowania gospodarki ściekowej w kraju, a tym samym wywiązania się ze zobowiązań traktatowych utworzono Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych (KPOŚK). Został on przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 16 grudnia 2003 roku. KPOŚK jest dokumentem strategicznym określającym potrzeby i działania w celu wyposażenia aglomeracji w systemy kanalizacji i oczyszczalni ścieków komunalnych oraz realizacji tych działań w przyjętych terminach. W gospodarce ściekowej termin aglomeracja oznacza „teren, na którym zaludnienie lub działalność gospodarcza są wystarczająco skoncentrowane, aby ścieki komunalne były zbierane i przekazywane do oczyszczalni ścieków albo do końcowego punktu zrzutu tych ścieków” (za Prawo wodne; tekst jednolity Dz.U. 2023 poz. 1478 z późn. zm.). Dotychczas przeprowadzono sześć aktualizacji KPOŚK w latach: 2005, 2009, 2010, 2015, 2017, 2022. Przyjęta przez rząd w 2023 roku (M.P. 2023 poz. 503) aktualizacja (VI AKPOŚK 2022) dotyczy 1524 aglomeracji, w których zlokalizowanych jest 1653 oczyszczalni ścieków komunalnych. Przyjęto tu podział na aglomeracje zgodne z warunkami dyrektywy 91/271/EWG (892) oraz aglomeracje niespełniające warunków tej dyrektywy (761). W ramach szóstej aktualizacji zaplanowano budowę nowych oczyszczalni ścieków i sieci kanalizacyjnych oraz modernizację już istniejącej infrastruktury, w terminie do 2027 r. (VI AKPOŚK 2022 - M.P. 2023 poz. 503).

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie przeważająca większość obszaru gmin jest zwodociągowana, w nieco mniejszym zakresie skanalizowana. Z powodu lokalnie rozproszonej zabudowy i uwarunkowań terenowych, rozbudowa sieci kanalizacyjnej jest w pewnych zakresach utrudniona. Mieszkańcy miejscowości, które nie mają przyłącza wodnego zaopatrują się w wodę z indywidualnych bądź grupowych studni przydomowych, zaś gospodarka ściekowa opiera się na powszechnym, przejściowym gromadzeniu ścieków w zbiornikach wybieralnych (przydomowe szamba) i wywożeniu ich do lokalnych oczyszczalni ścieków, a także (coraz rzadziej) na pola uprawne lub nielegalne wylewiska. Coraz więcej mieszkańców terenów wiejskich instaluje także przydomowe oczyszczalnie ścieków.

Na terenie gminy Oborniki Śląskie znajduje się aglomeracja Oborniki Śląskie przyjęta uchwałą nr XXXI/259/21 Rady Miejskiej w Obornikach Śląskich z dnia 25 lutego 2021 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Oborniki Śląskie. W skład aglomeracji Oborniki Śląskie wchodzi miejscowości: Oborniki Śląskie, Gołędzinów oraz część

miejsowości Wilczyn. Aglomeracja obsługiwana jest przez dwa obiekty: oczyszczalnię ścieków przy ul. Grunwaldzkiej i ul. Gen. S. Maczka w Obornikach Śląskich. Oczyszczalnia ścieków znajduje się także w miejscowości Kowale. Na infrastrukturę kanalizacyjną składają się także przepompownie ścieków w Obornikach Śląskich oraz w Gołędzinowie. Do sieci kanalizacyjnej podłączone jest miasto Oborniki Śląskie, wieś Gołędzinów, część wsi Kowale oraz osiedle domków jednorodzinnych w Wilczynie. W pozostałej części gminy, niepodłączonej do sieci kanalizacyjnej, podstawową infrastrukturą techniczną stanowią przydomowe oczyszczalnie ścieków i zbiorniki bezodpływowe (*Program ochrony środowiska dla gminy Oborniki Śląskie na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028. Westmor Consulting, 2021*)

Teren gminy Prusice obejmuje aglomerację Prusice w skład której wchodzi miejscowości: Prusice, Piotrowice Małe, Krościnę Małą, Ligotkę i Dębnicę. Aglomeracja posiada 30,9 km sieci kanalizacyjnej, którą tworzą kolektory grawitacyjno-tłoczne. Na terenie aglomeracji funkcjonuje jedna oczyszczalnia ściekowa mechaniczno – biologiczna zlokalizowana w miejscowości Piotrowice Małe. Do sieci kanalizacji są odprowadzane zarówno ścieki komunalne jak i ścieki z obiektów użyteczności publicznej, zakładów pracy oraz obiektów całodobowego przebywania ludzi. Obecnie na terenie gminy Prusice ze względu na niższy niż wymagany wskaźnik koncentracji (120 Mk/km sieci) rozbudowa sieci kanalizacyjnej nie jest uzasadniona technicznie i ekonomicznie (za: *Uchwała nr XXX/172/20 Rady Miejskiej w Prusicach z dnia 25 listopada 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Prusice; Dz. Urz. Woj. Doln. z 2020 r. poz. 7090*).

Gmina Wisznia Mała wraz z miejscowościami: Strzeszów, Wysoki Kościół i Ligota Piękna tworzy aglomerację Wisznia Mała. Aglomeracja posiada 38,6 km sieci kanalizacyjnej w systemie grawitacyjno-tłocznym, co stanowi 97,6% pokrycia w aglomeracji. Pozostałe 0,8% jest oczyszczane w przydomowych oczyszczalniach ścieków oraz w szczelnych zbiornikach bezodpływowych. Planuje się budowę sieci kanalizacyjnej, która po 2027 roku powinna objąć 99,2% aglomeracji. Na terenie aglomeracji funkcjonuje gminna oczyszczalnia ścieków w Strzeszowie, która od wielu lat poddawana jest modernizacji. Na obszarze nie zarejestrowano miejsc noclegowych i nie występują ścieki przemysłowe, nie przewiduje się również podłączenia obiektów przemysłowych do sieci kanalizacyjnej do końca 2027 roku. (za: *Uchwała nr VIII/XXVI/278/20 Rady Gminy Wisznia Mała z dnia 30 listopada 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Wisznia Mała na potrzeby Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych; Dz. Urz. Woj. Doln. Z 2020 poz. 6904*).

Gmina Żmigród tworzy aglomerację Żmigród wraz z miejscowościami: Żmigródek, Borek, Garbce, Węglewo, Borzęcin, Radziądz i osadą Nowe Domy. Aglomeracja posiada 59,2 km sieci kanalizacyjnej. Nie planuje się wykonania sieci kanalizacyjnej w żadnej miejscowości wchodzącej w skład aglomeracji. Obszar obsługuje oczyszczalnia ścieków

zlokalizowana w Żmigrodzie przy ul. Wiejskiej. Na terenie aglomeracji występują także indywidualne systemy oczyszczania ścieków – na terenie aglomeracji znajduje się 20 przydomowych oczyszczalni ścieków obsługujących 52 osoby. Nie planuje się podłączenia zakładów przemysłowych do sieci zbiorczej (za: *Uchwała nr 0007.XXI.294.2020 Rady Miejskiej w Żmigrodzie z dnia 26 listopada 2020 r. w sprawie wyznaczenia Aglomeracji Żmigród*; Dz. Urz. Woj. Doln. Z 2020r., poz. 6934).

Gmina Długołęka wchodzi w skład aglomeracji obejmującej tereny miejscowości Długołęka, Domaszczyn, Kamień, Kiełczów, Mirków, Piecowice, Prusowice, Szczodre, Wilczyce. Aglomeracja posiada 146 km sieci kanalizacyjnej, co stanowi 98% pokrycia w aglomeracji. Planowane jest uzupełnienie istniejącej sieci kanalizacyjnej i budowa nowej sieci o łącznej długości 70 km. Odbiór i oczyszczanie ścieków odbywa się w biologicznej oczyszczalni ścieków zlokalizowanej w Mirkowie. Planowane jest utworzenie drugiej biologicznej oczyszczalni ścieków w Piecowicach. Na terenie aglomeracji funkcjonuje 84 przydomowych oczyszczalni ścieków oraz 573 bezodpływowych zbiorników, z których ścieki dowożone są taborem asenizacyjnym do oczyszczalni ścieków. Na terenie aglomeracji nie powstają ścieki przemysłowe, a zakłady zlokalizowane na terenie aglomeracji produkują ścieki komunalno-bytowe o nie uciążliwym składzie (za: *Uchwała Nr XIII/140/19 Rady Gminy Długołęka z dnia 30 października 2019 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Długołęka*; Dz. Urz. Woj. Doln. Z 2019 r. poz. 6570).

Teren gminy Wołów wraz z miejscowościami: Krzydlina Mała, Krzydlina Wielka, Domaszków, Lipnica, Piotroniowice, Łososiowice, Mojęcice, Stary Wołów, Pełczyn, Warzęgowo, Stęszów, Siodłkowice, Garwół, Uskorz Mały i Uskorz Wielki tworzą aglomerację Wołów. Aglomeracja posiada 136,6 km sieci kanalizacyjnej, co stanowi 96,4% pokrycia w aglomeracji. Obecnie nie planuje się rozbudowy sieci kanalizacyjnej. Oczyszczalnia ścieków znajduje się w Wołowie. Do oczyszczalni podłączone są dwie średnie firmy, nie planuje się podłączenia innych zakładów. Na terenie aglomeracji funkcjonuje 90 zbiorników bezodpływowych i 35 przydomowych oczyszczalni ścieków (za: *Uchwała nr XXXII/263/2021 Rady Miejskiej w Wołowie z dnia 26 lutego 2021 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Wołów na obszarze Gminy Wołów*, Dz. Urz. Woj. Doln. Z 2021 r., poz. 1540).

Gmina Brzeg Dolny wraz z miejscowościami: Naborów, Pyszca, Pogalewo Małe, Pogalewo wielkie, Grodzanów, Wały, Stary Dwór, Jodłowice, Bukowice, Godzięcin, Radecz, Żerków i Żerkówek wchodzi w skład aglomeracji Brzeg Dolny. Aglomeracja posiada 102,5 km sieci kanalizacyjnej. Nie planuje się budowy nowej sieci kanalizacyjnej na terenie aglomeracji. Na terenie aglomeracji funkcjonuje 20 przydomowych oczyszczalni ścieków oraz 35 bezodpływowych zbiorników. Na terenie aglomeracji Brzeg Dolny sieć kanalizacyjna obsługuje szereg zakładów przemysłowych, a ścieki oczyszczane są w Centralnej Oczyszczalni Ścieków w Brzegu Dolnym należącej do firmy PCC Rokita S.A. (za: *Uchwała*

nr XXX/193/20 Rady Miejskiej w Brzegu Dolnym z dnia 30 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic Aglomeracji Brzeg Dolny; Dz.Urz.Woj.Doln z 2021 r., poz. 217).

Aglomeracja Wrocław w granicach zasięgu terytorialnego Nadleśnictwa Oborniki Śląskie obejmuje południową część miasta Wrocław. Aglomeracja posiada 1 228,7 km sieci kanalizacyjnej, co stanowi 98% pokrycia w aglomeracji. Planowana jest rozbudowa i modernizacja istniejącej sieci kanalizacyjnej, obejmująca wybudowanie blisko 200 km sieci i 63 przepompownię. Odbiór i oczyszczanie ścieków odbywa się w mechaniczno-biologicznej Wrocławskiej Oczyszczalni Ścieków. Na terenie Wrocławia eksploatowane są trzy stacje zlewnie. Do systemu kanalizacji zbiorczej są odprowadzane ścieki przemysłowe z lokalnych zakładów przemysłowych. Ścieki te stanowią mieszaninę ścieków, w większości bytowych oraz przemysłowych, wód opadowych i wód infiltracyjnych. Na terenie aglomeracji funkcjonuje 194 przydomowych oczyszczalni ścieków oraz 4 547 bezodpływowych zbiorników, z których ścieki dowożone są taborem asenizacyjnym do oczyszczalni ścieków (za: *Uchwała Nr XXXI/794/20 Rady Miejskiej Wrocławia z dnia 20 listopada 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Wrocław na potrzeby Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych; Dz. Urz. Woj. Doln. z 2020 r. poz. 6832*).

Gmina Zawonia znajduje się w aglomeracji obejmującej teren miejscowości Budczyce, Sucha Wielka, Tarnowiec, Zawonia. Aglomeracja Zawonia jest nową aglomeracją posiadającą obecnie jedynie 5,5% pokrycia w aglomeracji. Planowana jest rozbudowa istniejącej sieci kanalizacyjnej. Odbiór i oczyszczanie ścieków odbywa się w biologicznej oczyszczalni ścieków zlokalizowanej w Suchoj Wielkiej. Planowana jest przebudowa oczyszczalni w celu zwiększenia jej wydajności i dostosowania do przyjęcia ścieków dostarczanych siecią kanalizacji z terenu aglomeracji oraz ścieków dowożonych spoza terenu aglomeracji. Do systemu kanalizacji zbiorczej nie są odprowadzane ścieki przemysłowe. Na terenie aglomeracji funkcjonuje 10 przydomowych oczyszczalni ścieków oraz 536 zbiorników bezodpływowych. Planowane jest sukcesywne podłączanie wszystkich mieszkańców aglomeracji do sieci kanalizacyjnej (za: *Uchwała Nr XXIV/153/2020 Rady Gminy Zawonia z dnia 17 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Zawonia; (Dz. Urz. Woj. Doln. z 2020 r. poz. 7106)*).

Gmina Trzebnica znajduje się w aglomeracji obejmującej Trzebnicę wraz z miejscowościami: Małuszyn, Nowy Dwór, Kobylce, Księginice, Jaszyce, Cerekwica, Ligota, Masłów, Sulisławice, Świątniki oraz Raszów. Do sieci kanalizacyjnej podłączona jest tylko miejscowość Trzebnica oraz wieś Księginice. Aglomeracja posiada 41,9 km sieci kanalizacyjnej. Pozostała część mieszkańców korzysta z przydomowych oczyszczalni ścieków lub zbiorników bezodpływowych. Obszar obsługuje mechaniczno – biologiczna oczyszczalnia ścieków w Trzebnicy. Do oczyszczalni trafiają zarówno ścieki bytowe jak i przemysłowe. Planowana jest budowa oczyszczalni ścieków w miejscowości Ujeździec Wielki oraz

w Skarszynie (za: „Program ochrony środowiska dla powiatu trzebnickiego na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027”, Greenkey 2020 r. oraz „Program ochrony środowiska i plan gospodarki odpadami dla gminy Trzebnica”, ECER Technika Sp. z o.o. 2009 r.).

VI.4. GOSPODARKA ODPADAMI NA TERENIE GMIN

Zgodnie z art. 3 ust. ustawy *o utrzymaniu czystości i porządku w gminach* z dnia 13 września 1996 r. (t.j. Dz.U. 2022 poz. 1297 z późn. zm.) każda gmina ma obowiązek zapewnić czystość i porządek na swoim terenie i tworzyć warunki niezbędne do ich utrzymania m.in. poprzez tworzenie i utrzymanie własnych lub wspólnych z innymi gminami instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych, w tym instalacji komunalnych, a także poprzez tworzenie punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych (PSZOK) w sposób, zapewniający łatwy dostęp dla wszystkich mieszkańców gminy. Gmina jest zobowiązana utworzyć co najmniej jeden stacjonarny punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych, samodzielnie lub wspólnie z inną gminą lub gminami. W gminach zlokalizowanych w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie funkcjonują punkty selektywnej zbiórki, są to pojedyncze stanowiska w poszczególnych gminach lub punkty zbiorcze dla kilku gmin, jak w mieście Oborniki Śląskie, Gołędzinów, Prusice czy Wisznia Mała. Nowe przepisy ustawy z 2021 r. zniósł regionalizację w odpadach komunalnych, regionalne instalacje przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK) zostały zastąpione przez instalacje komunalne. Ze względu na brak regionów gospodarki odpadami przestały funkcjonować zastępcze i ponadregionalne RIPOK-i. Lista funkcjonujących aktualnie instalacji komunalnych prowadzona jest przez marszałka województwa dolnośląskiego. Zgodnie z listą marszałka na terenie całego województwa dolnośląskiego funkcjonuje 17 instalacji komunalnych do mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych. Na obszarze Nadleśnictwa Oborniki Śląskie brak takich instalacji, najbliższej granic nadleśnictwa znajduje się instalacja zlokalizowana w Krynicznie (gm. Środa Śląska), w Gaci (gm. Oława), w Rudnej Wielkiej (gm. Wąsocz). Na liście marszałka województwa dolnośląskiego znalazły się również instalacje komunalne do składowania odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych. Takich instalacji jest 14, żadna z nich nie znajduje się na obszarze nadleśnictwa. Najbliższej granic nadleśnictwa zlokalizowane są składowiska w Gaci (gm. Oława) i w Rudnej Wielkiej (gm. Wąsocz) (źródło: serwis bip.umwd.dolnyslask.pl).

Zgodnie z ustawą z dnia 14 grudnia 2012 r. *o odpadach* (tekst jednolity Dz.U. 2023 poz. 1587) dla osiągnięcia celów założonych w polityce ochrony środowiska, oddzielenia

---

² <http://bip.umwd.dolnyslask.pl/>

tendencji wzrostu ilości wytwarzanych odpadów i ich wpływu na środowisko od tendencji wzrostu gospodarczego kraju, wdrażania hierarchii sposobów postępowania z odpadami oraz zasady samowystarczalności i bliskości, a także utworzenia i utrzymania w kraju zintegrowanej i wystarczającej sieci instalacji gospodarowania odpadami, spełniających wymagania ochrony środowiska, opracowuje się plany gospodarki odpadami. Plany gospodarki odpadami są opracowywane na poziomie krajowym i wojewódzkim. Sporządzane plany odnoszą się do odpadów wytworzonych na obszarze, dla którego są opracowywane jak również dla odpadów przywożonych na ten teren, w tym odpadów komunalnych, odpadów ulegających biodegradacji, odpadów opakowaniowych i odpadów niebezpiecznych. Plany obejmują także środki służące zapobieganiu powstawaniu odpadów. Na obszarze województwa dolnośląskiego funkcjonuje *Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2023-2028 z perspektywą do 2032 r.* przyjęty Uchwałą Zarządu Województwa Dolnośląskiego Nr 5995/VI/22 z dnia 10 października 2022 r. w sprawie przystąpienia do opracowania Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2023-2028 z perspektywą do 2032 r. Plan obejmuje pełen zakres zadań koniecznych do zapewnienia zintegrowanej gospodarki odpadami, w sposób gwarantujący ochronę środowiska, uwzględniający obecne i przyszłe możliwości, a także uwarunkowania ekonomiczne oraz poziom technologiczny istniejącej infrastruktury. Wojewódzki plan gospodarki odpadami jest dokumentem, do którego rada gminy dostosowuje regulamin utrzymania czystości i porządku na swoim terenie. Uchwalenie regulaminu wymaga opinii państwowego powiatowego inspektora sanitarnego, a jego przyjęcie stanowi akt prawa miejscowego, w którym określone zostają zasady utrzymania czystości i porządku na terenie gminy.

Przestrzeganie przez gminy obowiązków w zakresie utrzymania czystości i porządku na swoim terenie podlega cyklicznej kontroli przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska (WIOŚ) we Wrocławiu. W latach 2016-2018 skontrolowano łącznie 50 gmin w zakresie gospodarowania odpadami. Podczas przeprowadzonych kontroli odnotowano szereg naruszeń i nieprawidłowości, należą do nich: brak właściwej dokumentacji kontrolującej podmioty odbierające odpady oraz zawartych z nimi umów, a także nie osiągnięcie wymaganego poziomu recyklingu w niektórych gminach. W okresie 2016-2018 odnotowano 47 przypadków gospodarowania odpadami niezgodnie z przepisami prawa, w tym m.in.: magazynowanie odpadów w miejscu na ten cel nieprzeznaczonym lub bez wymaganego zezwolenia, zbieranie i przetwarzanie odpadów bez wymaganego zezwolenia, deponowanie odpadów w wyrobiskach, porzucenie odpadów oraz pożary odpadów. Stwierdzone nieprawidłowości były podstawą do wdrożenia przez WIOŚ we Wrocławiu działań pokontrolnych w zakresie wydawania decyzji nakazujących wstrzymanie działalności, czy

nakładania mandatów karnych (źródło: *Stan środowiska w województwie dolnośląskim. Raport GIOŚ 2020.*).

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) za rok 2023 w województwie dolnośląskim zebrano 13,4 mln, co stanowi wzrost o 0,2% w porównaniu z 2022 rokiem. Na jednego mieszkańca przypadło średnio 356,7 kg zebranych odpadów komunalnych, tj. o 1,9 kg więcej niż w roku poprzednim. W województwie dolnośląskim udział odpadów komunalnych skierowanych do odzysku wyniósł 47,5%. Zagospodarowaniu poprzez recykling poddano około 2120 tys. ton odpadów komunalnych, kompostowaniu lub fermentacji 1586 tys. ton, przekształceniu termicznemu ok. 2685 tys. ton, a unieszkodliwieniu poprzez składowanie i przekształcenie termiczne bez odzyskania energii około 4200 tys. ton. Zebrane selektywnie frakcje odnosiły się do papieru i tektury, szkła, tworzyw sztucznych, metali, odpadów wielkogabarytowych i biodegradowalnych. Odpady przemysłowe wytworzone w województwie dolnośląskim obejmowały ok. 109 mln ton., przy czym dominującymi sposobami postępowania z odpadami był odzysk (48,8%) oraz składowanie (41,5%). Dotychczas składowanych było ponad 1842 mln ton. (źródło: *Ochrona środowiska 2023. Analizy statystyczne GUS*).

VI.5. POZIOM ZANIECZYSZCZENIE GLEB

Na stan jakości gleb wpływają następujące czynniki:

- depozycja zanieczyszczeń z powietrza do gleby, która stanowi istotne źródło jej zanieczyszczenia metalami ciężkimi i węglowodorami, a zwłaszcza benzo(a)pirenem;
- emisja dwutlenku siarki, tlenków azotu i dwutlenku węgla, które docierają do gleb w postaci kwaśnych deszczy powodujących zakwaszenie gleb;
- wyłączanie terenów rolniczych pod trasy komunikacyjne, budownictwo i użytki kopalniane, np. kopalnie kruszywa;
- stosowanie nawozów azotowych i potasowych, powodujących zakwaszenie gleb;
- stosowanie środków poprawiających właściwości gleb np. odpadów z biogazowni czy osadów ściekowych, które mogą być źródłem metali ciężkich na glebach dotychczas nie zanieczyszczonych.

Zgodnie z ustawą *Prawo ochrony środowiska* (tekst jednolity - Dz.U. 2021 poz. 1973 z późn. zm.) oceny oraz badań i obserwacji stanu gleby i ziemi dokonuje się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. W ramach monitoringu jakości gleb realizowane są dwa zadania:

- ocena jakości gleb użytkowanych rolniczo, która przeprowadzana jest w cyklach 5-letnich przez Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa (IUNG) - Państwowy

Instytut Badawczy (PIB) w Puławach oraz w ramach badań prowadzonych przez Okręgową Stację Chemiczno-Rolniczą (OSChR). Zadanie to ma na celu śledzenie zmian różnych cech gleb użytkowanych rolniczo, szczególnie właściwości chemicznych, zachodzących pod wpływem rolniczej i pozarolniczej działalności człowieka w określonych przedziałach czasu,

- identyfikacja terenów, na których wystąpiło przekroczenie dopuszczalnych zawartości w glebie substancji, powodujących ryzyko. Badania gleb na terenach bezpośrednio zagrożonych zanieczyszczeniami prowadzone są przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska (WIOŚ).

W ramach prowadzonych badań gleb użytkowanych rolniczo pomiarom podlegają odczyn gleb, zapotrzebowanie gleb na wapnowanie, zawartość makroelementów - fosforu, potasu i magnezu, a także mikroelementów - boru, manganu, miedzi, żelaza i cynku. Analiza uzyskanych wyników w OSChR we Wrocławiu z lat 2015-2018 na obszarze Nadleśnictwa Oborniki Śląskie wykazała, że odsetek gleb bardzo kwaśnych i kwaśnych na przeważającym obszarze nadleśnictwa (powiat trzebnicki, wołowski, Wrocław) wynosi 20-40%, nieco niższy do 20% jest w południowo-zachodniej części nadleśnictwa (powiat wrocławski). Odczyn jest jednym z podstawowych parametrów fizykochemicznych gleby, który wpływa na przebieg wielu procesów glebowych, w tym na przyswajalność składników pokarmowych przez rośliny. Wraz ze spadkiem pH zmniejsza się przyswajalność azotu, fosforu, potasu, wapnia, magnezu przez rośliny. Niższy odczyn to większa rozpuszczalność metali ciężkich: kadmu, cynku, niklu, miedzi, ołowiu, rtęci. Odzwierciedleniem znacznego zakwaszenia gleb użytkowanych rolniczo są ich znaczne potrzeby wapnowania. Na całym obszarze nadleśnictwa wapnowania w stopniu koniecznym i potrzebnym wymaga 20-40% użytków rolnych. Zawartość przyswajalnych form fosforu, potasu i magnezu jest istotna w procesach życiowych roślin. Fosfor pełni ważne funkcje w fazach rozwojowych roślin, potas związany jest z gospodarką wodną roślin, aktywacją enzymów, procesem fotosyntezy, wpływa na wrażliwość na stres wodny roślin związany z suszą. Magnez wpływa na procesy fotosyntezy, aktywuje enzymy i reguluje gospodarkę azotem w roślinie. Zawartość fosforu, potasu i magnezu w glebach obszaru nadleśnictwa jest zróżnicowana. Na całym obszarze Nadleśnictwa Oborniki Śląskie odnotowano 20-40% gleb o niskiej i bardzo niskiej zawartości fosforu. Na przeważającym obszarze Nadleśnictwa Oborniki Śląskie odnotowano 20-40% gleb o niskiej i bardzo niskiej zawartości potasu, w południowo-wschodniej części nadleśnictwa odsetek tych gleb nie przekraczał 20% (powiat wrocławski). Korzystnie przedstawia się stan zasobności gleb w magnez, gdzie udział gleb ubogich w ten pierwiastek nie przekracza 40%. Zasobność gleb obszaru nadleśnictwa w mikroelementy nie jest jednorodna. Większość gleb obszaru

nadleśnictwa odznacza się niską zawartością boru, średnią zawartością manganu, miedzi i żelaza (źródło: *Stan środowiska w województwie dolnośląskim. Raport GIOŚ 2020*).

Na terenie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie nie jest zlokalizowany żaden stały punkt pomiarowo-kontrolny monitoringu chemizmu gleb ornych w ramach obowiązującego Państwowego Monitoringu Środowiska.

W ostatnich latach WIOŚ we Wrocławiu prowadził badania gleb na obszarach uprzemysłowionych, wokół składowisk odpadów, wzdłuż tras komunikacyjnych, a także na obszarach działalności rolniczej oraz obszarach chronionych, które zostały wskazane jako obszary narażone na oddziaływanie punktowych źródeł zanieczyszczeń. W latach 2015-2022 przeprowadzone badania w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie dotyczyły:

- badania gleb wokół zakładów przemysłowych: teren wokół PCC Rokita S.A. w Brzegu Dolnym (2015 r.),
- identyfikacja występowania podwyższonych wartości związków azotu lub metali ciężkich na obszarach działalności rolniczej: teren wokół fermy drobiu w Wiszni Małej (2016 r.),
- badania terenów użytkowanych rolniczo: gospodarstwo rolne Jarosław Maciocha w Sokowej (205 r.),
- badania w obszarach chronionych: PLH020036 Dolina Widawy (2021 r.), Obszar Chronionego Krajobrazu Wzgórza Trzebnickie (2021 r.)

Badanie gleb wokół zakładów przemysłowych

Teren wokół PCC Rokita S.A. w Brzegu Dolnym (2015 r.). Badania gleb przeprowadzono w 8 punktach pomiarowo-kontrolnych zlokalizowanych na polach, łąkach i ogródków działkowych zlokalizowanych wokół zakładu. Przeprowadzono następujące badania gleb: skład granulometryczny, pH, zawartość węgla organicznego, Zn, Cd, Cu, Ar, Pb, Cd, Hg, WWA, BTX, siarki. Badane próbki wykazują zróżnicowany skład granulometryczny od piasków gliniastych mocnych, przez piaski gliniastych mocnych pylastych, pył gliniastych, glin lekkich do glin ciężkich i glin ciężkich pylastych. Odczyn badanych gleb wahał się od bardzo kwaśnego w ppk 1 (pH 4,2) do obojętnego w ppk 4 (pH 6,7). Zawartość węgla organicznego kształtowała się od 1,46% do 10,72%. Badania wykazały zanieczyszczenia gleb w rejonie PCC Rokita S.A. Określono zanieczyszczenie cynkiem (od stopnia 0 do stopnia III), ołowiem (od stopnia 0 do stopnia I), kadmem (od stopnia 0 do stopnia II), miedzią (od stopnia) do stopnia II). Nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych zawartości dla ołowiu oraz rtęci. Stwierdzono przekroczenie dopuszczalnego stężenia benzo(a)pirenu (w ppk 2, 3, 5), a także, dodatkowo w ppk 2, dopuszczalnego stężenia sumy WWA. Zawartość siarki siarczanowej w skali IUNG była niska (I stopień) w ppk nr 2,3,6,7 i 8, średnia w ppk nr 4 i 5 (II stopień) oraz podwyższona antropogenicznie (IV stopień) w ppk nr 1 (źródło: *Ocena stopnia*

zanieczyszczenia gleb w województwie dolnośląskim w 2015 roku. Obszary bezpośrednio zagrożone zanieczyszczeniami. WIOŚ we Wrocławiu).

Badania terenów użytkowanych rolniczo

Teren wokół gospodarstwa rolniczego Jarosław Maciocha w gminie Prusice w m. Skokowa (2015 r.). Badaniami objęto 5 punkty pomiarowo-kontrolne (ppk) rozmieszczonych na terenie pól uprawnych i łąk w obrębie Skokowa, w których zastosowano nawozy naturalne w 2014 i 2005 r.. Zakres badań obejmował wskaźniki: skład granulometryczny, odczyn, C org, Zn, Pb, Cd, Cu, Cr, Ni, zawartość siarki i azotu oraz mikroelementów. Pobrane próbki wykazały skład granulometryczny od piasku słabogliniastego, poprzez glinę lekką do gliny lekkiej pylastej. Odczyn gleby wahała się od bardzo kwaśnego w ppk 2 (pH 4,5) poprzez kwaśny w ppk 1 i 5 (pH 4,7-5,3) do lekko kwaśnego w ppk 3 i 4 (pH 5,4-6,3). Zawartość próchnicy wynosiła od 1,19% do 3,93%. W analizowanych próbkach gleb stwierdzono naturalną zawartość cynku, ołowiu, kadmu, chromu, miedzi i niklu na całym badanym obszarze. Stężenia benzo(a)pirenu przekroczyły wartość dopuszczalną (0,03 mg/kg) w punktach nr 2, 4 i 5. Zawartość siarki siarczanowej była niska (I stopień) we wszystkich punktach, oprócz ppk 4, dla którego stwierdzono podwyższenie antropogeniczne. Z kolei zawartość azotu mineralnego określono jako niższą niż średnia dla województwa, z wyłączeniem ppk 1 i 5 dla których jej zawartość była podwyższona. Zawartość mikroelementów takich jak: fosfor, potas czy magnezu była zróżnicowana w obszarze i przyjmowała wartości od bardzo niskiej do bardzo wysokiej (źródło: *Ocena stopnia zanieczyszczenia gleb w województwie dolnośląskim w 2015 roku. Obszary bezpośrednio zagrożone zanieczyszczeniami. WIOŚ we Wrocławiu).*

Identyfikacja występowania podwyższonych wartości związków azotu lub metali ciężkich na obszarach działalności rolniczej

Teren fermy drobiu położony jest w Wiszni Małej około 1 km na zachód od miejscowości Pierwoszów, w otoczeniu terenów rolniczych. Badania przeprowadzono w 5 punktach pomiarowo-kontrolnych rozmieszczonych na polach uprawnych i łąkach przylegających do fermy. Badane próbki charakteryzowały się składem granulometrycznym od piasku słabo gliniastego do pyłu gliniastego. Odczyn gleb wahał się od bardzo kwaśnego w ppk 3 (pH 4,4) do kwaśnego (pH 4,8-5,1) na pozostałym terenie obszaru. Zawartość węgla organicznego wahała się od 1,3% do 2,67%. Próbki pobrane wokół fermy nie wykazały przekroczenia dopuszczalnych substancji powodujących ryzyko w glebie, także zawartość siarki siarczynowej była niska. Z kolei zawartość azotu mineralnego ukształtowała się nieznacznie powyżej średniej zawartości azotu w glebach województwa dolnośląskiego (źródło: *Ocena stopnia zanieczyszczenia gleb w województwie dolnośląskim w 2016 roku. Obszary bezpośrednio zagrożone zanieczyszczeniami. WIOŚ we Wrocławiu).*

Badanie gleb w obszarach chronionych

Badania gleb w obszarze Natura 2000 PLH020036 Dolina Widawy przeprowadzono w 2020 roku. Obszar położony jest w województwie dolnośląskim w rejonie wrocławskim. Badania przeprowadzono w 6 punktach pomiarowo-kontrolnych rozmieszczonych na terenach ornych w obszarze. Dla pobranych prób określono: skład granulometryczny, pH, zawartość próchnicy, Zn, Pb, Cd, Cu, Cr, Ni, As, Hg, benzo(a)piren, zawartość siarki, azot mineralny. Pobrane próbki wykazały zróżnicowany skład granulometryczny od piasku słabogliniastego do gliny ciężkiej. Gleby charakteryzowały się odczynem od bardzo kwaśnego (pH <4,5) w ppk 2, 4 i 6 do kwaśnego (pH 4,6-5,5) w ppk 1, 3 i 5. Zawartość węgla organicznego kształtowała się od 1,13% do 4,29%. Na terenie całego obszaru nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych poziomów metali ciężkich. Przekroczenie dopuszczalnej zawartości benzo(a)pirenu stwierdzono wyłącznie w ppk 6 w obrębie Świniary. Zawartość siarki siarczanowej była niska w całym obszarze. Również na całym obszarze, za wyjątkiem ppk 4, badana zawartość azotu mineralnego była niższa od średniej zawartości azotu w glebach dla województwa dolnośląskiego (źródło: *Ocena stopnia zanieczyszczenia gleb w województwie dolnośląskim w 2021 roku. Obszary bezpośrednio zagrożone zanieczyszczeniami. WIOŚ we Wrocławiu*).

Obszar Chronionego Krajobrazu Wzgórza Trzebnickie objęto badaniami w 2020 r. Badania przeprowadzono w 8 punktach pomiarowo-kontrolnych rozmieszczonych na gruntach ornych obszaru. Badania dotyczyły określenia: składu granulometrycznego, pH, zawartości próchnicy, Zn, Pb, Cd, Cu, Cr, Ni, As, Hg. Pobrane próbki wykazały zróżnicowany skład granulometryczny od piasków słabogliniastych do pyłów ilastych. Analizowane próbki charakteryzowały się odczynem od kwaśnego (pH 4,6-5,5) w ppk 1, 5 i 6, przez lekko kwaśny (pH 5,6-6,5), obojętnego (pH 6,6-7,2) do zasadowego w ppk 4 (pH >7,2). Zawartość węgla organicznego wahała się od 0,56% do 1,77%. Na terenie OChK Wzgórza Trzebnickie nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych zawartości substancji powodujących ryzyko w glebie, zawartych w obowiązującym rozporządzeniu w odniesieniu do Zn, Pb, Cd, Cu, Cr, Ni, As, Hg. Nie stwierdzono również przekroczenia dopuszczalnej zawartości benzo(a)pirenu. Zawartość siarki siarczanowej była niska (I stopień) we wszystkich punktach pomiarowych za wyjątkiem punktu nr 5, gdzie wykazano zawartość średnią (II stopień) (źródło: *Ocena stopnia zanieczyszczenia gleb w województwie dolnośląskim w 2021 roku. Obszary bezpośrednio zagrożone zanieczyszczeniami. WIOŚ we Wrocławiu*).

VI.6. PLANOWANE PRZEDSIĘWZIĘCIA ZABEZPIECZAJĄCE LASY PRZED NEGATYWNYM ODDZIAŁYWANIEM PRZYSZŁYCH INWESTYCJI

Podstawowe działania mające na celu zabezpieczenie środowiska przed negatywnym oddziaływaniem przyszłych inwestycji zawarte są w programach ochrony środowiska gmin,

programie ochrony środowiska i planie gospodarki odpadami województwa dolnośląskiego oraz w planach zagospodarowania przestrzennego gmin, uwzględniające równocześnie działania na rzecz:

- ograniczenia zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego, zwłaszcza z sektora komunalno-bytowego i wzdłuż tras komunikacyjnych;
- wzmocnienie systemu edukacji ekologicznej społeczeństwa skierowanej na promocję postaw służących ochronie powietrza;
- rozwój i dostosowanie instalacji i urządzeń służących zrównoważonej i racjonalnej gospodarce wodno-ściekowej dla potrzeb ludności i przemysłu;
- realizacja racjonalnej gospodarki energetycznej łączącej efektywność energetyczną z nowoczesnymi technologiami;
- wzmocnienie systemu wykorzystania odnawialnych źródeł energii w skali województwa śląskiego;
- gospodarowanie odpadami komunalnymi w województwie w oparciu o regionalne instalacje przetwarzania odpadów oraz zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu, w odniesieniu do szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury;
- minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów sektora gospodarczego i sukcesywne zwiększanie udziału tych odpadów poddanych procesom odzysku i unieszkodliwiania poza składowaniem;
- minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów niebezpiecznych oraz wzrost efektywności systemu zbierania i zwiększanie udziału tych odpadów poddanych procesom odzysku i procesom unieszkodliwiania;
- ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów kopalin oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją kopalin i prowadzeniem prac poszukiwawczych;
- zapobieganie zanieczyszczaniu gleb, w szczególności substancjami powodującymi ryzyko zanieczyszczenia wtórnego;
- rewitalizacja terenów przemysłowych i zdegradowanych;
- zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii, a także kreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu wystąpienia awarii przemysłowych.

Główne kierunki działań w gospodarce leśnej zmierzające do ograniczenia negatywnych skutków przyszłych inwestycji to:

- właściwe prowadzenie prac z zakresu kształtowania stosunków wodnych;

- zwiększanie różnorodności biologicznej i zróżnicowania genetycznego kształtującego naturalną odporność lasów;
- doskonalenie gatunkowej i funkcjonalnej struktury lasów;
- kształtowanie granicy rolno-leśnej;
- właściwe zagospodarowanie łowieckie lasu;
- stosowanie biologicznych metod ochrony lasu;
- utrzymanie właściwego stanu sanitarnego lasu;
- prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej z zachowaniem zasad ochrony przyrody;
- dostosowanie prac hodowlanych do warunków mikrosiedliskowych;
- odpowiednia infrastruktura techniczna;
- odpowiednie rekreacyjne użytkowanie i zagospodarowanie lasu;
- zalesianie gruntów nieprzydatnych rolniczo;
- współdziałanie leśnictwa z samorządami i administracją państwową na różnych poziomach w regionie;
- współdziałanie i doskonalenie związków leśnictwa z innymi sektorami gospodarczymi w zakresie rozwoju regionalnego;
- kształtowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa.

VI.7. ZAGROŻENIA BIOTYCZNE

Szkody powodowane przez czynniki biotyczne są najczęściej skutkiem osłabienia drzewostanów przez czynniki abiotyczne. Powtarzające się latami susze, obniżenie się poziomu wód gruntowych, zanieczyszczenia przemysłowe doprowadziły do osłabienia drzewostanów i spadku odporności drzew na szkody powodowane przez owady i patogeny. Dodatkowym czynnikiem wpływającym na zwiększenie podatności drzewostanów na gradacje i epifitozy jest ich budowa, czyli wielkopowierzchniowe monokultury.

Poniższa tabela przedstawia główne przyczyny zagrożenia biotycznego zarejestrowane podczas prac urządzeniowych na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie. Łącznie uszkodzenia od czynników biotycznych zarejestrowano na powierzchni 8949,96 ha gruntów leśnych. Największe powierzchnie zajmują drzewostany uszkodzone przez grzyby (41,1 %).

Tabela 33. Zestawienie uszkodzeń biotycznych drzewostanów na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie zarejestrowanych w trakcie prac urządzeniowych

Przyczyna uszkodzenia	Procent uszkodzeń				
	10-20%	21-50%	ponad 50%	Ogółem	%
	powierzchnia całkowita [ha]				
Grzyby	2877,09	481,11	0	3358,20	41,1
Owady	44,73	16,63	0	61,36	0,7

Przyczyna uszkodzenia	Procent uszkodzeń				
	10-20%	21-50%	ponad 50%	Ogółem	%
	powierzchnia całkowita [ha]				
Zwierzyna	1517,41	301,78	0	1819,19	22,3
Inne (jemiola)	2200,28	730,62	0	2930,90	35,9
Razem	6639,51	1530,14	0	8169,65	100

Zgodnie z obowiązującą instrukcją urządzania lasu podczas prac terenowych rejestrowano tylko główną przyczynę oraz stopień uszkodzenia. Metodyka ta różni się od stosowanej w instrukcji ochrony lasu, z czego wynikają rozbieżności w ocenie i powierzchni podawanych uszkodzeń.

VI.7.1. CHOROBY GRZYBOWE

Podczas prowadzonych prac urządzeniowych szkody powodowane przez patogeny grzybowe stwierdzone zostały na łącznej powierzchni 3358,20 ha.

VI.7.2. SZKODNIKI OWADZIE

Rejestrowane podczas prac urządzeniowych szkody od owadów stwierdzono na powierzchni 61,36 ha.

VI.7.3. SZKODY POWODOWANE PRZEZ ZWIERZYNĘ PŁOWĄ

Podczas prowadzonych prac urządzeniowych szkody powodowane przez zwierzynę płąwą stwierdzono na powierzchni 1819,19 ha. Wśród szkód powodowanych przez zwierzynę płąwą wyodrębniono szkody w uprawach i młodnikach (spałowanie i zgryzanie) oraz szkody w drągowinach (uszkodzenia w trakcie zablźniania).

VI.7.4. SZKODY INNE (JEMIOŁA)

Podczas prowadzonych prac urządzeniowych szkody powodowane przez jemiolę zostały określone jako „Inne”. Uszkodzenia drzewostanów od jemioly określono łącznie na powierzchni 2930,90 ha. Występowanie jemioly w Nadleśnictwie Oborniki Śląskie obserwowane jest od 2019 roku w drzewostanach iglastych oraz od 2021 roku w drzewostanach liściastych. W Nadleśnictwie obserwuje się masowe występowanie jemioly pospolitej rozpięzchłej (*Vascum album ssp. austriacum*) w drzewostanach sosnowych, oraz jemioly pospolitej typowej (*Vascum album ssp. album*) w drzewostanach liściastych.

VI.8. ZAGROŻENIA ABIOTYCZNE

Szkody abiotyczne są wynikiem wystąpienia klęsk żywiołowych w skali lokalnej (zmrozowiska), regionalnej (huragany) lub całego kraju (powodzie). W przeważającej części przeciwdziałanie im jest niemożliwe. Niemniej jednak, poprzez poprawne wykonanie zabiegów

pielęgnacyjnych można w pewnym stopniu ograniczyć szkody powodowane przez okiść lub silne wiatry w drzewostanach II klasy wieku, które są najbardziej narażone na uszkodzenia.

Poniższa tabela przedstawia główne przyczyny zagrożeń abiotycznych na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie zarejestrowane podczas prac urządzeniowych. Łącznie uszkodzenia od czynników abiotycznych zarejestrowano na powierzchni 780,31 ha, co stanowi 5% gruntów leśnych nadleśnictwa.

Tabela 34. Zestawienie uszkodzeń abiotycznych drzewostanów na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie zarejestrowanych w trakcie prac urządzeniowych

Przyczyna uszkodzenia	Procent uszkodzeń				
	10-20%	21-50%	ponad 50%	ogółem	%
	powierzchnia całkowita [ha]				
Czynniki klimatyczne	618,95	41,67	0	660,62	84,7
Zakłócenia stosunków wodnych	56,35	58,14	5,2	119,69	15,3
Razem	675,30	99,81	5,2	780,31	100

Zgodnie z obowiązującą instrukcją zarządzania lasu podczas prac terenowych rejestrowano tylko główną przyczynę oraz stopień uszkodzenia. Metodyka ta różni się od stosowanej w instrukcji ochrony lasu, z czego wynikają rozbieżności w ocenie i powierzchni podawanych uszkodzeń.

VI.8.1. POŻARY

W oparciu o Rozporządzenie MŚ z dnia 22 marca 2006 r., w *sprawie szczegółowych zasad zabezpieczenia przeciwpożarowego lasów* (Dz. U. Nr 58 poz. 405) wraz z późniejszymi zmianami zaktualizowano kategorię zagrożenia pożarowego lasu (KZPL) dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie zaliczając je do I kategorii zagrożenia pożarowego (całkowita liczba punktów powyżej lub równa 25).

Tabela 35. Średnia roczna liczba pożarów lasu w Nadleśnictwie Oborniki Śląskie (przeciętna z ostatnich 10 lat)

Lp.	Rok	Liczba pożarów [szt.]	Pow. pożarów ogółem [ha]	Średnia pow. pożaru [ha]
1	2015	9	1,02	0,11
2	2016	16	1,04	0,07
3	2017	1	0,10	0,10
4	2018	10	1,59	0,16
5	2019	3	0,03	0,01
6	2020	2	0,59	0,30
7	2021	2	0,06	0,03
8	2022	12	2,09	0,17
9	2023	10	0,21	0,02
10	2024	8	1,23	0,15
Ogółem		73	7,96	0,11

W minionym okresie gospodarczym na terenie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie wystąpiły 73 pożary, które objęły powierzchnię 7,96 ha. Przeciętna powierzchnia jednego pożaru wynosiła 0,11 ha. Największe zagrożenie obszaru leśnego Nadleśnictwa Oborniki Śląskie występuje w okresie wiosny i lata. Duże zagrożenie obszaru leśnego Nadleśnictwa Oborniki Śląskie występuje w okresie przedwiośnia i wczesną wiosną, po stopnieniu śniegu - przed rozwojem roślinności i zazielenieniem się runa. Niebezpiecznym zjawiskiem w tym okresie jest wypalanie traw na gruntach przylegających do lasów nadleśnictwa. Bardzo duże zagrożenie pożarowe występuje także w okresie letnim zwłaszcza w przypadku wystąpienia długotrwałych okresów z brakiem opadów atmosferycznych przy równocześnie utrzymującej się wysokiej temperaturze powietrza. Czynnikiem zwiększającym zagrożenie jest sąsiedztwo miejsc atrakcyjnych turystycznie. Okres jesienny z uwagi na niższe temperatury i większą wilgotność powietrza jest stosunkowo bezpieczny, choć nasilona penetracja lasów przez zbierających płody runa leśnego powoduje utrzymywanie się zagrożenia pożarowego.

VI.8.2. CZYNNIKI KLIMATYCZNE

VI.8.2.1. WIATR

Wiatr jest jednym z czynników przyrody nieożywionej mający duże znaczenie dla prowadzenia gospodarki leśnej. Słabo, ale stale wiejący wiatr może powodować szkody w drzewostanach zaniedbanych gospodarczo, jak również na ścianach lasu graniczących z otwartą powierzchnią. Wiatry powodują przesychnienie gleby, zubożenie jej, utratę ciepła i wilgoci. Szkody powodowane przez wiatry mają głównie charakter uszkodzeń mechanicznych (obłamywanie gałęzi, naruszanie systemu korzeniowego, pęknięcia strzał, wiatrolomy, wiatrowały). Najbardziej narażone na szkodliwe działanie wiatru są drzewostany wzrastające na siedliskach wilgotnych, lukowate, przeredzone, jednogatunkowe, zaniedbane pod względem pielęgnacyjnym (niebezpieczne jest gwałtowne rozluźnienie zwarcia w drzewostanach nietrzebionych). Na powstawanie szkód od wiatru w szczególny sposób narażone są drzewostany porażone przez opieńkę i hubę korzeni oraz intensywnie spalowane przez zwierzynę. Mniejsza stabilność drzewostanów przedrębnych i rębnych na siedliskach wilgotnych może skutkować wymuszonym i przedwczesnym ich użytkowaniem po silniejszych wiatrach.

VI.8.2.2. WYŁADOWANIA ATMOSFERYCZNE

Wyładowania atmosferyczne są jednym z czynników powodujących osłabienie kondycji zdrowotnej drzew. Na uderzenia piorunów najbardziej narażone są wysokie, górujące nad otoczeniem drzewa, a także te rosnące samotnie i w ścianie lasu. Uderzenie dotyczy najczęściej pojedynczego drzewa, ale często dochodzi również do przeniesienia ładunku na drzewa sąsiednie poprzez glebę lub stykające się systemy korzeniowe. Powstają wtedy większe

powierzchnie porażonych drzew, tzw. pogromiska. Na powstawanie pogromisk wpływają takie czynniki jak wzniesienie nad poziomem morza, ekspozycja i nachylenie terenu, wiek oraz typ drzewostanu, a także warunki geologiczne (Bednarz 2004). Szkody powstałe w wyniku wyładowań atmosferycznych mają charakter mechaniczny i fizjologiczny. Uszkodzenia polegają na powstawaniu rysy, obłamywaniu wierzchołków, rozłupaniu lub powalaniu pni. Główną przyczyną zamierania porażonych drzew jest ich osłabienie i zaburzenie gospodarki wodnej na skutek uszkodzenia systemu korzeniowego. Szkodliwe jest zamieranie grup drzew stojących wokół drzewa rażonego piorunem, zwłaszcza w drzewostanach świerkowych. Porażone kępy mogą stwarzać zagrożenie rozwojem szkodników wtórnych. Pioruny mogą być także przyczyną powstawania pożarów, zwłaszcza przy braku opadów.

VI.8.2.3. OPADY I OSADY ATMOSFERYCZNE

Nadmierne opady atmosferyczne mogą stanowić zagrożenie dla drzewostanów. Występują one w postaci deszczu, gradu, okiści, gołoledzi i szadzi. Bardzo silne deszcze mogą powodować mechaniczne uszkodzenia roślin. Szkody wywołane gradem mogą być bardzo duże zwłaszcza w młodych drzewostanach do 15 roku życia: sadzonki na uprawach mogą być całkowicie zniszczone. W starszych drzewostanach szkody polegają na uszkodzaniu liści, kwiatów, owoców, pędów i kory. Następstwem uszkodzeń mogą być choroby drzew, wzrost podatności na zasiedlenie przez szkodniki wtórne. Śnieg przy bezwietrznej pogodzie i temperaturze około 0°C może powodować okiść. Szkody powodowane przez okiść mają charakter uszkodzeń mechanicznych - łamanie gałęzi i wierzchołków, przeginianie, a nawet wywroty drzew. Gołoledź powstaje, gdy na zmrożone kory i pnie drzew pada deszcz. Powstająca warstwa lodu może powodować nadmierne obciążenie drzew i ich uszkodzenia. Wrażliwe gatunki to sosna, olsza i buk. Mało wrażliwe są jodła, modrzew i brzoza. Szadz powstaje w wyniku zetknięcia oziębionej mgły z gałązkami korony drzew. Powoduje szkody podobne do tych od gołoledzi.

VI.8.2.4. ZAKŁÓCENIA STOSUNKÓW WODNYCH

Głównymi przyczynami powstawania niekorzystnych zmian bilansu wodnego są zakłócenia procesów meteorologicznych i hydrologicznych oraz zmiany strukturalne szaty roślinnej i pokrywy glebowej (Kędziora i in. 2014). Ekosystemy leśne należą do obszarów najbardziej wrażliwych na niekorzystne zmiany klimatyczne. Susza w lasach prowadzi do obniżenia wilgotności gleby i ściółki leśnej, obniżenia lustra wód powierzchniowych i gruntowych, zmniejszenia przyrostu drzewostanów i odporności na patogeny i witalności drzewostanów, a także zwiększenia ryzyka pożarów (Miler 2008, 2013). Wzrost średniej temperatury powietrza przy jednoczesnym zwiększeniu zasobów drzewostanowych powoduje

kurczenie się dyspozycyjnych zasobów wody w lasach, co przejawia się opadaniem wód gruntowych i zmniejszeniem odpływu w ciekach. Susza wpływa na drzewostany w sposób długotrwały, często widoczny dopiero po kilku latach. Z punktu widzenia rozwoju i wzrostu drzew ważny jest termin wystąpienia suszy. Najbardziej negatywne skutki wywołują susze, które mają miejsce w pierwszych miesiącach okresu wegetacyjnego. Do bardziej wrażliwych gatunków rosnących w Polsce zaliczany jest dąb szypułkowy, u którego łatwo dochodzi do dysfunkcji przewodzenia wody w drewnie. Letnie susze mają hamujący wpływ na przyrost dębów, a susze powtarzające się w kolejnych latach doprowadzają do stopniowego osłabiania i zamierania dębów. Wahania stanu wód wpływają bezpośrednio na zdrowotny stan lasu i prowadzoną w nim gospodarkę. Rejestrowane podczas prac urzędniowych szkody we wszystkich drzewostanach nadleśnictwa wywołane przez zmiany stosunków wodnych stwierdzono na powierzchni 119,69 ha. Zachwianie stosunków wodnych w drzewostanach nadleśnictwa związane jest z niską lub wysoką roczną sumą opadów, gwałtownymi zjawiskami atmosferycznymi.

VI.8.3. CZYNNIKI ANTROPOGENICZNE

Najbardziej istotnymi, negatywnymi formami oddziaływania człowieka na środowisko leśne są: zanieczyszczenia wód powierzchniowych, emisje przemysłowe, zaśmiecanie lasu wywożonymi przez okolicznych mieszkańców śmieciami, powstawanie dzikich wysypisk, nadmierna penetracja lasów przez miejscową ludność w okresach zbioru jagód i grzybów, kłusownictwo, nielegalne pozyskiwanie choinek i stroiszu, niszczenie roślin i grzybów objętych ochroną gatunkową oraz zagrożenie zaprószenia ognia w lesie.

VII. PLAN DZIAŁAŃ – ZESTAWIENIE PRAC OBJĘTYCH PROGRAMEM OCHRONY PRZYRODY

VII.1. KSZTAŁTOWANIE STOSUNKÓW WODNYCH

Podstawą w kształtowaniu odpowiednich stosunków wodnych jest właściwa ochrona siedlisk leśnych, głównie siedlisk wilgotnych i łągowych. Na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie siedliska bagienne i łągowe (Bb, BMb, Lł, Ol, OIJ) zajmują łącznie powierzchnię 291,22 ha, co stanowi prawie 1,9% powierzchni leśnej nadleśnictwa. Siedliska wilgotne (Bw, BMw, LMw, Lw) zajmują 1815,63 ha, co stanowi około 11,7% powierzchni leśnej nadleśnictwa. Pełnią one w przyrodzie swoistą rolę magazynu, który przyjmuje wodę, magazynuje ją, a na końcu uwalnia poprzez transpirację i wysięki. Jedną z podstawowych metod pozwalających właściwie regulować zasobami wodnymi jest mała retencja wodna (na gruntach w zarządzie nadleśnictwa została opisana w podrozdziale warunki hydrologiczne). Stanowi ona istotną część racjonalnej gospodarki człowieka. Oznacza wszelkie działania ukierunkowane na zatrzymywanie lub spowalnianie spływu wód w obrębie małych zlewni, które będzie skutkowało zwiększeniem lokalnych zasobów wodnych, przy jednoczesnym zachowaniu i wspieraniu rozwoju krajobrazu naturalnego. Dlatego w ramach zwiększania możliwości retencyjnych zlewni wskazane są następujące działania (zgodnie z obowiązującymi Zasadami Hodowli Lasu oraz Instrukcją Ochrony Lasu):

- zachowanie trwałości lasu poprzez utrzymanie złożonej gatunkowo i strukturalnie szaty roślinnej oraz przebudowę drzewostanów zmierzającą do dostosowania ich składu gatunkowego do zgodnego z siedliskiem;
- wprowadzanie gatunków fitomelioracyjnych w drzewostanach o zubożałym składzie gatunkowym;
- zwiększanie lesistości, z uwzględnieniem zasięgu zlewni rzecznych i zbiorników wód powierzchniowych, brzegów rzek, obszarów zasilania zbiorników wód podziemnych, terenów zagrożonych erozją wodną i wietrzną;
- ochrona i utrzymanie w stanie zbliżonym do naturalnego obiektów małej retencji, tj. śródleśnych torfowisk, mokradeł, zbiorników wodnych, cieków, bagien, trzęsawisk, mszarów, źródlisk, młak, itp.
- ochrona zasobów leżących martwych drzew w zaawansowanym stadium rozkładu, które w wyniku nasiąkania stanowią zasób wody podczas suszy utrzymujący warunki wilgotnościowe w okresach jej niedoboru;
- stopniowy wzrost wolumenu martwych drzew leżących, pozostawianie wykrotów i wywałów, jako struktur wspomagających retencyjne funkcje ekosystemu leśnego;

- tworzenie stref buforowych – o średnicy do 10 m wokół źródeł z wykorzystaniem wszystkich gatunków drzew właściwych dla warunków siedliskowych oraz krzewów nektarodajnych dla owadów zapylających;
- opracowywanie i realizowanie planów gospodarowania wodą ukierunkowanych przede wszystkim na ograniczanie odpływu wód z kompleksów leśnych, gromadzenie wód opadowych oraz retencjonowanie wody – głównie w glebie, na siedliskach bagiennych oraz w naturalnych zbiornikach wodnych, z uwzględnieniem potrzeb organizmów leśnych;
- likwidację, konserwację, modernizację, remont, budowę lub zaniechanie utrzymania infrastruktury wodnej liniowej i punktowej w celu ograniczania odpływu wód z kompleksów leśnych oraz retencjonowania wody, głównie w glebie, na siedliskach bagiennych oraz w naturalnych zbiornikach wodnych;
- poprawa funkcjonalności, odtwarzanie lub budowa nowych urządzeń melioracyjnych służących utrzymaniu optymalnego poziomu wody lub spowolnieniu jej spływu (np. zastawek, progów, przelewów umożliwiających regulowanie stanu wilgotności siedlisk);
- budowa obiektów małej retencji, z zaleceniem unikania lokalizowania zbiorników w pobliżu potencjalnych źródeł zanieczyszczeń wód oraz preferowania budowy kilku mniejszych zbiorników o różnej głębokości i urozmaiconej linii brzegowej zamiast budowy jednego dużego zbiornika;
- stosowanie rozwiązań projektowych pozwalających na kolonizację zbiorników przez organizmy wodne i wodno-lądowe, np. przez: formowanie brzegów umożliwiających swobodne dojście do brzegu i wyjście z wody, tworzenie struktury dna umożliwiającej zakorzenienie się roślinności szuwarowej oraz kształtowanie strefy ekotonu pomiędzy środowiskiem wodnym a lądowym;
- ochronę tam wybudowanych przez bobra europejskiego *Castor fiber*, powodujących renaturyzację dolin lub koryt cieków naturalnych, ograniczanie odpływu wód i zwiększanie uwilgotnienia otaczających gruntów, z zastrzeżeniem, że ich funkcjonowanie nie powinno stwarzać zagrożenia dla życia, zdrowia i mienia;
- ograniczanie prac związanych z pozyskaniem drewna, w szczególności drewna martwych drzew, na siedliskach bagiennych lub rezygnację z tych prac przy uwzględnieniu uwarunkowań gospodarczych, społecznych i kulturowych;
- niestosowanie cięć zupełnych w obrębie siedlisk bagiennych oraz w strefie buforowej o szerokości 1 wysokości drzewostanu wokół wydzieleń taksacyjnych ze zdiagnozowanym siedliskiem bagiennym;
- niestosowanie cięć zupełnych oraz rębni gniazdowych w pasie o szerokości 25 m od linii brzegowej naturalnych cieków i naturalnych zbiorników wodnych; przed

przystąpieniem do planowanego cięcia rębego należy zinwentaryzować mikrosiedlisko hydrogeniczne, a planowane cięcia rębne należy projektować w odległości co najmniej 25 m od linii brzegowej cieków wodnych z pozostawieniem w pobliżu cieków wodnych drzew do naturalnego rozpadu w celu zwiększania ilości drzew dziuplastych i zasobów martwego drewna; w planowanych trzebieżach należy dążyć do kształtowania strefy buforowej złożonej z drzew docelowych dla mikrosiedliska;

- ograniczanie projektowania szlaków operacyjnych w odległości minimum 10 m od linii brzegowej naturalnych cieków i naturalnych zbiorników wodnych;
- niewykorzystywanie do zrywki drewna koryt cieków naturalnych, z zastrzeżeniem, że zrywka w poprzek koryt jest dopuszczalna, ale tylko w miejscach do tego przystosowanych;
- pozostawianie w pasie o szerokości 10 m od linii brzegu naturalnych cieków i naturalnych zbiorników wodnych zwalonych pni drzew, podszytu oraz dużych kamieni w celu ułatwienia zwierzętom migracji oraz dostępu do wody.

W pul dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie na lata 2025-2034 dokonano analizy planowanych zabiegów gospodarczych wzdłuż cieków wodnych i zbiorników. Na powierzchni 708,68 ha w obrębie 258 wydzieleń zlokalizowanych wzdłuż cieków wodnych oraz zbiorników, 47% powierzchni pozostawiono bez wskazań gospodarczych, trzebieże późne planowane są dla 31 wydzieleń na powierzchni 131,09 ha, a rębnie złożone w 18 wydzieleniach na powierzchni 71,54 ha. Nie planuje się rębni zupełnych w wydzieleniach zlokalizowanych wzdłuż cieków oraz zbiorników wodnych. Dla wydzieleń tych należy stosować zasady kształtowania stref ekotonowych wynikające z Zasad Hodowli Lasu i Instrukcji Ochrony Lasu, jak również z zarządzenia Dyrektora Lasów Państwowych nr 108 z dnia 5 grudnia 2023 r. Przed przystąpieniem do planowanego cięcia rębego należy zinwentaryzować mikrosiedlisko hydrogeniczne, a planowane cięcia rębne należy projektować w odległości co najmniej 25 m od linii brzegowej cieków wodnych z pozostawieniem w pobliżu cieków wodnych drzew do naturalnego rozpadu w celu zwiększania ilości drzew dziuplastych i zasobów martwego drewna. W planowanych trzebieżach należy dążyć do kształtowania strefy buforowej złożonej z drzew docelowych dla mikrosiedliska

VII.2. Kształtowanie strefy ekotonowej

Na styku dwóch biocenoz naturalnych występuje szerszy lub węższy pas przejściowy zwany inaczej ekotonem. Odznacza się on większym bogactwem flory i fauny niż sąsiadujące ze sobą ekosystemy. Szczególnie korzystne są szerokie ekotony będące miejscem bytowania

gatunków charakterystycznych dla obu sąsiadujących biocenoz oraz tzw. gatunków stykowych.

Ekoton pełni szczególne funkcje ekologiczne. Jako strefa przejściowa stanowi naturalną barierę chroniącą środowisko leśne przed negatywnymi czynnikami związanymi z bezpośrednim sąsiedztwem terenów otwartych.

Zgodnie z Zasadami Hodowli Lasu wzdłuż głównych dróg (krajowych i wojewódzkich), a także linii kolejowych zaleca się, w ramach prowadzonych cięć rębnych, tworzenie stref ekotonowych. Tworzy się je z istniejącego drzewostanu lub zakłada od podstaw. Ponadto, wskazane jest aby tworzyć strefy ekotonowe podczas prowadzenia cięć rębnych bezpośrednio przy źródłiskach, rzekach, jeziorach, miejsc kultu religijnego oraz wokół drzew matecznych. W sąsiedztwie naturalnych cieków i zbiorników wodnych zaleca się postępować zgodnie z wytycznymi zawartymi w Rozporządzeniu Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 27 marca 2023 r. w sprawie wymagań dobrej praktyki w zakresie gospodarki leśnej (Dz. U. 2023 r. poz. 672), tj. koryt cieków naturalnych nie wykorzystuje się do zrywki drewna; nie stosuje się rębni zupełnych oraz rębni gniazdowych w pasie o szerokości 25 m od linii brzegu naturalnych cieków i zbiorników wodnych; w miejscach tych zaleca się pozostawianie stref buforowych lub ich tworzenie, w szczególności przez sadzenie krzewów oraz pielęgnowanie lasu; szlaki operacyjne projektuje się z wykorzystaniem istniejących już szlaków operacyjnych lub luk w drzewostanie, w odległości minimum 10 m od linii brzegu naturalnych cieków i zbiorników wodnych.

Na powierzchniach przeznaczonych do zalesienia w ramach sukcesji naturalnej oraz położonych na styku las - powierzchnia otwarta, zwłaszcza od strony zawietrznej, zaleca się, zgodnie z zapisami Zasad Hodowli Lasu, inicjowanie odnowienia naturalnego lub stosowanie siewu na powierzchniach stref ekotonowych, przez odpowiednie przygotowanie gleby w latach dobrego urodzaju nasion pożądaných gatunków drzew i krzewów.

W drzewostanach planowanych do użytkowania rębnych położonych przy drogach krajowych, wojewódzkich, kolejowych szlakach komunikacyjnych, przy głównych ciekach (rzekach), źródłiskach i zbiornikach wodnych zaleca się tworzenie w ramach prowadzonych cięć rębnych stref przejściowych (ekotonów) o szerokości nie mniejszej niż wysokość drzew panujących. W przypadku drzewostanów, w których nie występują strefy ekotonowe, zaleca się postępowanie zgodne z zapisami w *Zasadach Hodowli Lasu* oraz *Instrukcji Ochrony Lasu*.

Strefa buforowa to pas drzewostanu o szerokości co najmniej 30 m, zabezpieczający wrażliwe i cenne ekosystemy leśne i nieleśne, w szczególności torfowiska, bory i lasy bagienne, zbiorniki wodne i naturalne ciek. Projektując granice strefy buforowej, należy w szczególności uwzględnić wielkość i kształt chronionego tą strefą siedliska oraz warunki topograficzne. W strefie buforowej co do zasady nie projektuje się użytkowania rębnych oraz mechanicznego przygotowania gleby. Nie ma potrzeby pozostawiania stref buforowych

w otoczeniu ekosystemów nieleśnych zagrożonych sukcesją. W otoczeniu siedlisk oligotroficznycych, np. torfowisk wysokich i przejściowych oraz borów bagiennych, zaleca się kształtowanie strefy buforowej składającej się głównie z gatunków iglastych. W strefach buforowych wyznaczonych wokół cieków wodnych i eutroficznycych zbiorników wodnych zaleca się pozostawianie dużej ilości martwych drzew.

Strefa krajobrazowa to pas drzewostanu o szerokości 20-30 m wzdłuż uczęszczanych szlaków komunikacyjnych, miejsc intensywnie użytkowanych rekreacyjnie, ośrodków wypoczynkowych itp., pozostawiany głównie w celach ochrony krajobrazu, ochrony przeciwpożarowej oraz zwiększenia bezpieczeństwa.

W pul dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie na lata 2025-2034 dokonano analizy planowanych zabiegów gospodarczych wzdłuż dróg oraz zabudowań mając na uwadze ochronę krajobrazu. Na powierzchni 11501,33 ha wydzieleń zlokalizowanych wzdłuż dróg publicznych i linii kolejowych dla 36% zaplanowano trzebieże późne, dla 13% - trzebieże wczesne, a 17% pozostawiono bez wskazań gospodarczych. Rębnie zupełne zaplanowano na powierzchni 76,58 ha (0,6%), a rębnie złożone na powierzchni 1660,14 ha (14%). Dla wydzieleń tych należy stosować przytoczone wcześniej zasady kształtowania stref ekotonowych wynikające z Zasad Hodowli Lasu i Instrukcji Ochrony Lasu, jak również z Zarządzenia Dyrektora Lasów Państwowych nr 108 z dnia 5 grudnia 202 r., zgodnie z którymi w pobliżu dróg i zabudowań należy kształtować strefy ekotonowe.

VII.3. Kształtowanie granicy rolno-leśnej

Głównym zagadnieniem związanym z kształtowaniem granicy rolno-leśnej jest odpowiednie zagospodarowanie terenów położonych w bezpośrednim sąsiedztwie kompleksów leśnych. Dotyczy to przede wszystkim budownictwa mieszkaniowego i zagrodowego na terenach enklaw wśród kompleksów leśnych lub wzdłuż granicy z lasami. Zabudowa tego typu miejsc zwiększa lokalnie presję na środowisko leśne i powoduje pojawianie się negatywnych zjawisk, przyczyniających się do jego degradacji. Należą do nich:

- dzikie wysypiska śmieci;
- nielegalny wywóz nieczystości do lasu zanieczyszczających wody gruntowe;
- obniżenie poziomu wód gruntowych przez kopanie studni;
- zakłócanie spokoju i ciszy;
- wydeptywanie brzegów lasu;
- pojawienie się szkodników w postaci wałęsających się psów i kotów;
- nielegalne pozyskiwanie stroiszu i choinek;
- kłusownictwo.

Zapobieganie tego typu problemom powinno odbywać się na etapie planowania w ramach sporządzania planów przestrzennego zagospodarowania lub w czasie wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Właściwa lokalizacja budynków oraz związanej z nimi infrastruktury pozwoli zminimalizować negatywne ich oddziaływanie na środowisko leśne.

Kolejnym problemem związanym z właściwym kształtowaniem granicy polno-leśnej jest ochrona nieleśnych siedlisk sąsiadujących bezpośrednio z lasem. W wielu przypadkach decydują one o różnorodności zarówno krajobrazowej, jak i gatunkowej, ponieważ stanowią często miejsca występowania cennych przyrodniczo gatunków roślin i zwierząt. W celu ochrony tego typu miejsc należy właściwie planować nowe zalesienia. Przed ich zaplanowaniem i przeprowadzeniem zaleca się wykonywanie odpowiedniej waloryzacji przyrodniczej, która pozwoli uniknąć niezamierzonego zniszczenia cennych przyrodniczo siedlisk nieleśnych. Przeznaczone grunty do zalesień muszą być zgodne z miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego gmin. W realizacji zalesień zaleca się wykorzystanie części gruntów do naturalnej sukcesji, ze szczególnym uwzględnieniem powierzchni znajdujących się w sąsiedztwie cieków jak również w tych, w których zinwentaryzowano istniejące zadrzewienia.

VII.4. OCHRONA RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ

Ochrona różnorodności biologicznej w lasach realizowana jest na podstawie obowiązujących w Lasach Państwowych zarządzeń i instrukcji. W celu ochrony, jak również powiększenia różnorodności biologicznej w lasach Nadleśnictwa Oborniki Śląskie, należy w miarę możliwości dostosować się do następujących zaleceń:

- w celu zachowania różnorodności ekosystemowej należy jak najszerzej wykorzystywać zmienność w ramach mikrosiedlisk wprowadzając na te niewielkie powierzchnie właściwe im gatunki;
- w celu zachowania bogactwa i różnorodności krajobrazowej należy unikać zalesiania śródleśnych pastwisk, bagien, łąk, nieużytków i innych podobnych im powierzchni. Jednakże w przypadku pojawienia się zaawansowanej sukcesji, na obszarach bez zidentyfikowanych osobliwości przyrodniczych, dopuszcza się wyłączenie ich i uznanie ich za powierzchnie leśne;
- dla zachowania różnorodności gatunkowej należy w lasach zwracać uwagę na dostosowanie się do zalecanych składów odnowieniowych przy zakładaniu upraw;
- dla zachowania różnorodności genowej należy dążyć, by pozyskiwany materiał siewny pochodził z jak największej liczby osobników oraz z udokumentowanych miejsc bazy nasiennej nadleśnictwa;
- dla zachowanie różnorodności ekologicznej w drzewostanach w których stwierdzono występowanie rodzimych gatunków topól (białodrzew, topola czarna)

należy pozostawiać fragmenty starodrzewiu uwzględniające obecność ww. gatunków;

- w procesie odnowienia cenne fragmenty drzewostanów (np. młodsze i stabilne kępy drzew gatunków głównych, domieszkowych i biocenotycznych, przestoje pełniące funkcję nasienników, drzewa dziuplaste i pomnikowe) powinny pozostać jako pożądane elementy strukturalne i funkcjonalne nowego drzewostanu;
- ochrona drzew mikrosiedliskowych (ekologicznych, biocenotycznych), oznaczających zgodnie z Instrukcją Ochroną Lasu (2012): żywe i martwe drzewa, miejscowo spróchniałe (ze zgnilizną) oraz drzewa z owocnikami grzybów (hubami), w tym m.in. drzewa z widocznymi, otwartymi ranami pnia, dziupłami wypełnionymi próchnem, z uszkodzeniami od pioruna, złamane, z koroną częściowo (powyżej 1/3) obumarłą; drzewa z dziupłami zasiedlonymi przez ptaki lub inne gatunki zwierząt, z dziupłami i próchnowiskami powstałymi w miejscach zranień po obumarłych gałęziach; drzewa o nietypowym pokroju, w tym pozbawione korony na skutek złamania; drzewa z nietypowymi formami morfologicznymi np. szyszek, kory, gałęzi; drzewa rodzimych gatunków biocenotycznych: naturalnie występujące lub wprowadzone, poprawiające bazę żerową zwierzyny, nektarodajne, urozmaicające krajobraz, takie jak jabłoń dzika, grusza polna, czereśnia i inne; drzewa z gniazdami ptaków, o średnicy gniazd powyżej 25 cm; przestoje: drzewa i grupy drzew pozostawione na następną kolej rębu lub do ich naturalnej śmierci i rozkładu; drzewa będące siedliskiem chronionych gatunków grzybów, roślin i zwierząt; drzewa wyraźnie wyróżniające się wiekiem lub rozmiarami w stosunku do innych drzew na tym terenie; drzewa stanowiące pamiątkę kultury leśnej, np. osobniki gatunków egzotycznych (wyróżniające się wiekiem lub wymiarami), wszystkie powierzchnie doświadczone założone przed 1945 r. (bez względu na gatunek); drzewa tworzące założenia przestrzenne, np. aleje, szpalery, w tym złożone ze starych odmian drzew owocowych.

VII.4.1. OCHRONA FAUNY KRĘGOWCÓW – ZALECENIA

Praktyczne działania na rzecz ochrony fauny kręgowców powinny skupiać się na eliminowaniu zagrożeń ze strony człowieka i odtwarzaniu warunków siedliska, umożliwiających zachowanie i rozwój populacji chronionych gatunków. Szczególnie ważna jest tu ochrona naturalnych schronień. W celu zapewnienia odpowiedniej ochrony siedlisk chronionych gatunków kręgowców w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie, jak również zabezpieczenia potencjalnych miejsc ich bytowania wskazane jest prowadzenie dodatkowych działań ochronnych.

W zakresie ochrony nietoperzy ważne jest:

- pozostawianie drzew dziuplastych (głównie dębów i drzew liściastych) w trakcie prac zrębowych oraz rosnących wzdłuż rzek i potoków z wyjątkiem sytuacji stanowiących zagrożenie dla bezpieczeństwa ludzi i ich mienia,
- w przypadku drzewostanów w młodszym wieku i ubogich w naturalne dziuple uzupełnianie i zawieszanie skrzynek dla nietoperzy;
- w trakcie realizacji cięć rębnych należy dążyć do zwiększania ilości przestojów, ze szczególnym uwzględnieniem drzew o niskiej wartości technicznej (uszkodzonych, dziuplastych), należy dążyć do grupowania przestojów pozostawionych do naturalnego rozpadu w kępy o możliwie dużych rozmiarach, zapewniających większą trwałość tworzonych w ten sposób biogrup;
- należy unikać usuwania przestojów, w szczególności gatunków liściastych o większych rozmiarach oraz z dziupłami i wypróchnieniami w ramach zwiększania bioróżnorodności oraz różnicowania wysokości drzewostanu (zwłaszcza w drzewostanach prowadzonych rębniami zupełnymi);
- utrzymywanie mozaikowości środowiska leśnego;
- preferowanie biologicznych metod ochrony lasu;
- odpowiednie kształtowanie granicy polno-leśnej w taki sposób, aby była jak najbardziej urozmaicona;
- ochrona śródleśnych oczek wodnych, stawów i innych zbiorników wodnych.

W zakresie ochrony ssaków ziemnowodnych ważne jest:

- kształtowanie ekotonów przy brzegach strumieni i rzek, które pozbawione są jakiegokolwiek roślinności;
- utrzymanie zróżnicowanych środowisk rzecznych, w szczególności dostępności kryjówek dla wydry *Lutra lutra*, występujących na odcinkach cieków o linii brzegowej zbliżonej do naturalnej, pokrytej roślinnością o wielowarstwowej strukturze;
- ochrona stawów bobrowych, także powodujących konieczność wyłączenia fragmentów lasu z produkcji leśnej, o ile nie stanowią one przedmiotu odrębnych decyzji w związku z występowaniem szkód bobrowych;
- pozostawianie wzdłuż cieków gatunków drzew i krzewów preferowanych w diecie bobra (wierzba, topola, osika, brzoza).

W zakresie ochrony płazów i gadów ważne są:

- ochrona zbiorników wodnych stanowiących miejsca ich rozrodu;

- pozostawianie pasów zadrzewień i zakrzewień wzdłuż cieków i zbiorników wodnych;
- rezygnacja z zarybiania potoków i zbiorników wodnych (nieprzeznaczonych do celów gospodarki rybackiej) będących miejscami rozrodu płazów;
- zapobieganie zarastaniu zbiorników wodnych, będących miejscami rozrodu płazów;
- pozostawianie martwego drewna, układanie stosów gałęzi i liści w rejonie zbiorników wodnych;
- pozostawianie karp korzeniowych wywrotów i wiatrowałów za wyjątkiem sytuacji zagrażających zdrowiu i życiu ludzi;
- zachowanie miejsc występowania żmii zygzakowatej *Vipera berus* (śródlądne suche łąki, maliniaki).

W zakresie ochrony ptaków ważne są:

- zakładanie budek lęgowych w drzewostanach młodszych klas wieku;
- ochrona drzew z gniazdami ptaków, o średnicy gniazd powyżej 25 cm;
- pozostawianie kęp starodrzewu lub pojedynczych przestojów na zrębach oraz drzew dziuplastych do naturalnego rozpadu, z wyjątkiem sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa ludzi i mienia oraz stanu sanitarnego drzewostanu;
- zwiększanie lub utrzymanie na powierzchniach leśnych odpowiednich ilości martwego drewna stojącego i leżącego w miarę jego wydzielania się, z wyłączeniem sytuacji stwarzających zagrożenie zdrowia, życia lub mienia ludzkiego oraz w przypadku usuwania posuszu czynnego w ramach wykonywania cięć sanitarnych, w sytuacjach zagrażających trwałości lasu;
- w trakcie realizacji zabiegów gospodarczych pozostawiać na powierzchniach leśnych pojedynczo występujące jako domieszka dorosłe brzozy *Betula pendula*, jarzębiny *Sorbus aucuparia*, wierzby *Salix sp.* i osiki *Populus tremula*;
- w zakresie szczegółowych zaleceń w sprawie realizacji zadań z zakresu gospodarki leśnej w strefach ochrony gatunków istotne jest, aby:
  - wykonanie zabiegów rębnych w granicach stref ochronnych ptaków (poza strefą ścisłą) zostało rozłożone na całe dziesięciolecie;
  - terminy wykonywania zabiegów w strefie okresowej zostały dostosowane do wymagań gatunku;
  - jeżeli wykonanie któregoś z zabiegów wpłynie negatywnie na występowanie ptaków w wyznaczonych dla nich strefach ochrony, należy niezwłocznie wstrzymać wszystkie prace przewidziane do wykonania w ww. strefach;

- o pozostawienie starodrzewu podczas prowadzenia cięć uprzętających w rębniach gniazdowych i częściowych powinno nastąpić możliwie najbliżej granicy strefy ścisłej (w kierunku gniazda ptaków).

VII.4.2. OCHRONA FAUNY BEZKRĘGOWCÓW – ZALECENIA

Działania dotyczące fauny bezkręgowców polegają na ochronie pierwotności i naturalności siedlisk oraz naturalnych procesów w nich zachodzących. Ochronie powinny podlegać zarówno siedliska gatunków, w których stwierdzono ich obecność, jak również miejsca ich potencjalnego występowania.

W Nadleśnictwie Oborniki Śląskie faunę bezkręgowców reprezentuje przede wszystkim grupa chrząszczy *Coleoptera*. Należą do niej związane z siedliskami leśnymi chrząszcze saproksyliczne, jak kozioróg dębosz *Cerambyx cerdo*, pachnica dębowa *Osmoderma eremita* oraz przedstawiciele rodziny biegaczowatych *Carabidae*. Ich ochrona powinna obejmować:

- zabezpieczenie odpowiedniej ilości starodrzewu na powierzchniach leśnych i pozostawienie ich kęp do naturalnego rozpadu;
- pozostawianie drzew sędziwych, dziuplastych i z widocznymi wypróchnieniami do ich naturalnego rozpadu;
- w trakcie realizacji cięć rębnych należy dążyć do zwiększania ilości przestojów, ze szczególnym uwzględnieniem drzew o niskiej wartości technicznej (uszkodzonych, dziuplastych), należy dążyć do grupowania przestojów pozostawionych do naturalnego rozpadu w kępy o możliwie dużych rozmiarach, zapewniających większą trwałość tworzonych w ten sposób biogrup;
- należy unikać usuwania przestojów, w szczególności gatunków liściastych o większych rozmiarach oraz z dziuplami i wypróchnieniami w ramach zwiększania bioróżnorodności oraz różnicowania wysokości drzewostanu (zwłaszcza w drzewostanach prowadzonych rębniami zupełnymi);
- zabezpieczenie odpowiedniej ilości martwego drewna poprzez pozostawianie korzeni, konarów, gałęzi, wierzchołków, itd. w różnym stopniu rozkładu (obumierające, martwe, wstępnie rozkładające się, butwiejące) i w różny sposób rozmieszczonych przestrzennie (drzewa stojące, leżące, zawieszane, złomy, karpy, itd.);
- zapewnienie następstwa pokoleniowego drzew wolno rosnących wokół zasiedlonych przez chrząszcze starych drzew;
- niestosowanie chemicznych środków do ochrony lasu.

Drugą grupę chronionych gatunków fauny bezkręgowej w Nadleśnictwie Oborniki Śląskie stanowią motyle *Lepidoptera*, w tym gatunki związane z siedliskami łąkowymi, jak modraszek nausitous *Phengaris nausithous*, modraszek telejus *Phengaris teleius*, a także czerwończyk nieparek *Lycaena dispar*, oraz gatunki związane ze skrajami drzewostanów, jak przeplatka maturna *Euphydryas maturna* i barczatka kataks *Eriogaster catax*. Ochrona ich siedlisk polega głównie na utrzymaniu dotychczasowego sposobu ich użytkowania. Dlatego w zakresie ochrony tych gatunków ważne jest:

- przestrzeganie właściwych terminów koszenia łąk dopasowanych do biologii gatunku wraz z usuwaniem z nich pokosu;
- utrzymanie dotychczasowego poziom wilgotności łąk;
- ograniczenie stosowania herbicydów, ciężkiego sprzętu oraz intensywnego nawożenia;
- pozostawianie powierzchni nie podlegających zagospodarowaniu, takich jak skarpy, miedze, przydroża, ekotony las – pole, oraz dopuszczeniu, by w wyniku naturalnej sukcesji kształtowały się na nich ciepłolubne zarośla śliwy tarniny i głogu (barczatka kataks) lub zarośla z udziałem jesionu, kaliny koralowej, derenia świdwy (przeplatka maturna).

Pozostałe działania w zakresie ochrony potencjalnych miejsc występowania cennych gatunków bezkręgowców powinny skupiać się na:

- właściwym kształtowaniu stref ekotonowych na granicy las-pole, las-woda;
- ochronie śródleśnych oczek wodnych, torfowisk i wysięków wodnych;
- utrzymanie mozaikowego charakteru teras dolin rzecznych oraz utrzymanie śródleśnych polan z roślinnością łąkową i murawową;
- pozostawianiu niewielkich powierzchni do naturalnej sukcesji.

VII.4.3. OCHRONA CENNYCH ROŚLIN NACZYNIOWYCH – ZALECENIA

Właściwa ochrona cennych gatunków flory na obszarze nadleśnictwa powinna skupiać się nie tylko na ochronie ich siedlisk, ale również na bezpośredniej ochronie stanowisk tych gatunków.

Chronione gatunki związane z siedliskami wodnymi nie wymagają szczególnych zabiegów ochronnych. W ich przypadku należy utrzymywać w stanie niezmiennym naturalne zbiorniki wodne, w których one występują. Gatunki preferujące miejsca zabagnione, młaki i torfowiska uzależnione są od panujących w danym miejscu niezakłóconych stosunków wodnych. Miejsca takie powinny być wyłączane z użytkowania gospodarczego.

W przypadku gatunków roślin związanych z siedliskami leśnymi, występujących na obszarze nadleśnictwa popolicie, charakteryzujących się dużymi zdolnościami

regeneracyjnymi i tworzących liczne populacje, odpowiednie zalecenia ochronne będą dotyczyć szczególnie sytuacji, w których w miejscach ich występowania wykonywane będą prace leśne związane z cięciami rębными i pozyskaniem drewna. W takich sytuacjach należy:

- w miejscach wykonywanych cięć rębnych stosować odpowiednie technologie prac ograniczające uszkodzenia gleby przy zrywce drewna;
- wykorzystywać stałe szlaki operacyjno-zrywkowe w celu ograniczenia zasięgu szkód powodowanych w czasie pozyskiwania drewna;
- na powierzchniach zrębowych miejsca występowania chronionych gatunków ujmować w biogrupy o promieniu 20-40 m;
- nie zaburzać i nie zmieniać stosunków wodnych na siedliskach gatunków chronionych.

W przypadku gatunków roślin związanych z siedliskami leśnymi, występujących na obszarze nadleśnictwa rzadko i szczególnie cennych w skali regionu należy:

- wykonywać prace leśne poza okresem wegetacyjnym, a w szczególnie uzasadnionych przypadkach w okresie zimowym lub stosować dostępne technologie w celu zminimalizowania uszkodzeń runa;
- dostosowywać zabiegi gospodarcze do wymogów ochronnych gatunków, w tym m.in. wyłączać z zabiegu odpowiednio oznaczone stanowiska cennych i zagrożonych gatunków;
- przeprowadzać odpowiednie szkolenia pracowników z rozpoznawania i zakresu ochrony gatunków.

W zakresie ochrony gatunków roślin związanych z siedliskami nieleśnymi należy:

- chronić płyty nieleśnych siedlisk znajdujące się w mozaice z drzewostanem;
- nie lokalizować składów drewna i szlaków operacyjnych na powierzchniach nieleśnych siedlisk przyrodniczych;
- przeciwdziałać sukcesji wtórnej na potwierdzonych łąkowych siedliskach przyrodniczych, poprzez usunięcie nalotu drzew (jeśli występuje) i wykaszanie powierzchni łąkowej zgodnie z wymaganiami danego typu siedliska;
- utrzymywać właściwe warunki wilgotnościowe na siedliskach ze zidentyfikowanymi stanowiskami chronionych gatunków roślin, zarówno na powierzchniach łąkowych, jak i ziołoroślowych.

VII.4.4. OCHRONA SIEDLISK HYDROGENICZNYCH – ZALECENIA

Siedliska hydrogeniczne to siedliska, o których istnieniu i funkcjonowaniu decyduje woda. Zalicza się do nich siedliska związane z zalewanymi dnami dolin rzecznych, tarasów nadzalewowych, bezodpływowych obszarów bagiennych oraz mniejszych i większych

zbiorników wodnych i cieków. Siedliska te odgrywają znaczącą rolę w krajobrazie i stanowią często miejsca występowania szczególnie cennych i rzadkich gatunków roślin i zwierząt. Na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie siedliska te reprezentują powierzchnie sklasyfikowane jako siedliska przyrodnicze borów i lasów bagiennych (91D0), łągów wierzbowych, topolowych, olszowych i jesionowych (91E0), łągowych lasów dębowo-wiązowo-jesionowych (91F0), zmiennowilgotnych łąk trzęślicowych (6410) oraz starorzeczy i naturalnych eutroficznych zbiorników wodnych (3150), które zajmują łącznie powierzchnię ponad 261 ha.

Z racji swojego szczególnego bogactwa przyrodniczego oraz dużych zasobów wodnych siedliska te powinny być szczególnie chronione. W związku z tym w miejscach ich występowanie wskazane jest:

- utrzymanie niepogorszonych stosunków wodnych i zachowanie siedlisk hydrogenicznych;
- w miarę możliwości odtwarzanie właściwych siedlisku stosunków wodnych w miejscach, gdzie zostały one zaburzone przez wcześniej prowadzone melioracje;
- nieprowadzenie prac konserwacyjnych na rowach (np. pogłębianie, udroźnianie), powyżej których zlokalizowane są hydrogeniczne siedliska przyrodnicze;
- pozostawianie zbiorników wodnych w stanie naturalnym, wraz z otaczającym pasem mokradeł i strefą brzegową;
- pozostawianie w naturalnym stanie strefy brzegowej cieków wodnych, wraz z naturalnym buforem, obejmującym najczęściej związane z ciekami siedliska, w szczególności na stokach wąwozów;
- pozostawianie w naturalnym stanie samoczynnych wypływów wód;
- niewprowadzanie gatunków obcych ekologicznie i geograficznie hydrogenicznym siedliskom leśnym oraz ich stopniowe usuwanie na etapie zaplanowanych prac gospodarczych;
- w przypadku prowadzenia zabiegów pielęgnacyjnych oraz odnowienia drzewostanu w leśnych siedliskach zależnych od wód skład gatunkowy kształtować zgodnie z odpowiednim dla typu siedliska przyrodniczego składem gatunkowym (gatunki charakterystyczne) poprzez stopniowe ograniczenie udziału gatunków niezgodnych z siedliskiem przyrodniczym (świerka, sosny, modrzewia) jednak z uwzględnieniem zachodzących procesów wielkoskalowych (zamieranie jesionu, choroby wiązów);
- zwiększenie lub utrzymanie na powierzchniach leśnych odpowiednich ilości martwego drewna stojącego i leżącego poprzez pozostawianie drzew martwych

i umierających, wywrotów, złomów, drzew dziuplastych i drzew z widocznymi wypróchnieniami, rozproszonych pozostałości pozrębowych.

VII.5. WYTYCZNE W SPRAWIE POPRAWY STANU ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO W TRAKCIE WYKONYWANIA PRAC LEŚNYCH

Dla zminimalizowania szkód w środowisku przyrodniczym podczas wykonywania prac leśnych należy praktykować i wprowadzać możliwie najmniej uciążliwe technologie.

W tym celu wskazane jest:

- stosowanie przyjaznych dla środowiska technologii przy pozyskiwaniu, zrywce i transporcie drewna;
- minimalizacja uszkodzeń gleby i korzeni oraz nadziemnych części drzew w trakcie wykonywania tych czynności;
- wykorzystywanie stałych szlaków operacyjno-zrywkowych w celu ograniczenia zasięgu szkód powodowanych w czasie pozyskiwania drewna;
- stosowanie w trakcie prac leśnych olejów biodegradowalnych;
- w miejscach lokalizacji stanowisk rzadkich gatunków roślin objętych ochroną prawną, wykonywanie prac związanych z pozyskaniem drewna po zakończeniu rozwoju tych gatunków na danej powierzchni leśnej, wyłączenie oznaczonych stanowisk z prac leśnych;
- ograniczanie prac gospodarczych w drzewostanach liściastych w sezonie lęgowym, przestrzeganie zaleceń dotyczących prowadzenia wizji terenowej przed rozpoczęciem prac i ochrony zasiedlonych gniazd, stanowisk chronionych gatunków zwierząt oraz drzew dziuplastych;
- zachowanie w stanie zbliżonym do naturalnego śródleśnych zbiorników i naturalnych cieków wodnych;
- zachowanie w stanie nienaruszonym śródleśnych terenów otwartych i nieużytków jak np. bagna, trzęsawiska, mszary, torfowiska oraz łąki, murawy, wrzosowiska wraz z ich florą i fauną w celu ochrony pełnej różnorodności przyrodniczej;
- w drzewostanach zdrowych, niezagrażonych przez szkodliwe owady leśne i grzyby patogeniczne, należy pozostawiać w lesie drobne gałęzie i posusz jałowy;
- należy dążyć do osiągnięcia średniego poziomu minimum 3 martwych drzew w przeliczeniu na 1 ha powierzchni leśnej, pozostawiając w miarę możliwości martwe drzewa o największym potencjale biocenotycznym;
- inicjowanie naturalnego odnowienia lasu wszędzie tam, gdzie jest to możliwe i uzasadnione, wykorzystywanie istniejących odnowień naturalnych;

- preferowanie gatunków i osobników drzew mających zdolności adaptacyjne do zmieniających się warunków środowiska i klimatu;
- nadawanie określonemu typowi drzewostanu charakteru dynamicznego – zmiennego w czasie, z uwzględnieniem cech biologicznych i wymagań ekologicznych poszczególnych gatunków drzew;
- wspieranie procesów naturalnych, które sprzyjają zwiększaniu różnorodności biologicznej w lasach;
- ukierunkowywanie cięć pielęgnacyjnych drzewostanów na stabilność, żywotność i trwałość lasów oraz na poprawę jakości produkcji
- przebudowa drzewostanów niestabilnych, odznaczających się wysokim poziomem ryzyka powstania różnego rodzaju szkód i wykazujących niezgodność składu gatunkowego z siedliskiem;
- zapewnienie ciągłości wszystkich faz rozwoju drzew i drzewostanów oraz pozostawianie drzew martwych w różnych fazach rozkładu.

w miejscach zagrożonych na pojawienie ekspansywnych gatunków roślin zielnych, m.in. trzcinnika piaskowego (*Calamagrostis epigejos*), tawuły kutnerowatej (*Spiraea tomentosa*) czy inwazyjnych gatunków nawłoci (*Solidago sp.*), zaleca się rozważenia terminu i formy odnowienia drzewostanów liściastych (zwłaszcza dębowych) uwzględniający aspekt inwazyjności ww. roślin zielnych.

VIII. ROZWIĄZANIA I WNIOSKI DO PROJEKTU PUL

VIII.1. PRZEWIDYWANE ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU OGRANICZANIE NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ PROJEKTU PUL NA ŚRODOWISKO

Zgodnie z art. 52b. *ustawy o ochronie przyrody* (tekst jednolity - Dz.U. 2024 poz. 1478) właściciel lasu w rozumieniu art. 6 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 28 września 1991 r. *o lasach* stosuje wymagania dobrej praktyki w zakresie gospodarki leśnej. Wymagania te określają sposób postępowania właściciela lasu podczas przygotowywania i realizacji działań w zakresie gospodarki leśnej. Uszczegółowienie wymagań dobrej praktyki w zakresie gospodarki leśnej zostanie określone w drodze rozporządzenia przez Ministra właściwego do spraw środowiska. Wymagania te odnoszą się do zapewnienia ochrony gatunków wymienionych w załączniku IV dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. oraz chronionych gatunków ptaków. W stosunku do gatunków roślin i zwierząt z zał. IV DS wymagania uwzględniają potrzebę zapobiegania:

- a) celowemu chwytaniu lub zabijaniu dziko występujących okazów tych gatunków,
- b) celowemu niepokojeniu okazów tych gatunków, w szczególności w okresie rozrodu, wychowu młodych, snu zimowego i migracji,
- c) celowemu niszczeniu lub wybieraniu jaj okazów tych gatunków,
- d) pogarszaniu stanu lub niszczeniu terenów rozrodu lub odpoczynku okazów tych gatunków,
- e) celowemu zrywaniu, zbieraniu, ścinaniu, wrywaniu lub niszczeniu dziko występujących roślin w naturalnym zasięgu okazów tych gatunków;

Należy podkreślić, że ochrona środowiska przyrodniczego w nadleśnictwie opiera się o przepisy i akty prawne oraz wytyczne branżowe, których przestrzeganie zapewnia właściwą ochronę wszystkich elementów środowiska przyrodniczego. Zgodnie z Instrukcją Ochrony Lasu (2012) w nadleśnictwie gromadzi się informacje na temat stanu obiektu (stanowisk chronionych gatunków roślin i grzybów, gniazd ptaków, zasiedlonych nor). Służy do tego obserwacja całoroczna, zakończona notatką sporządzaną przez leśniczego na koniec roku. W ramach corocznego monitoringu sprawdza się znane miejsca występowania gatunków oraz wskazuje się informacje o nowych miejscach ich występowania. Zebranie takich informacji ma służyć właściwej ochronie gatunków występujących na gruntach w zarządzie nadleśnictwa. Ponadto zgodnie z wytycznymi branżowymi w celu ochrony lęgów i gniazd ptasich wszystkie prace z zakresu pozyskania drewna oraz hodowli lasu, wykonywane w okresie od 15 marca do 15 lipca, muszą być poprzedzone wizją terenową, nastawioną na odszukanie gniazd ptaków i drzew dziuplastych, wykonaną do 7 dni przed ich rozpoczęciem. Poza tym okresem wizje terenowe winny być przeprowadzone każdorazowo przed rozpoczęciem prac na danej powierzchni, a fakt jej wykonania i wyniki zostają odnotowane w dokumentacji przekazywanej

wykonawcy prac. Podczas wizji terenowej oznaczeniu w postaci litery E na pniu podlegają drzewa z czynnymi gniazdami, gniazdami dużymi (o średnicy powyżej 25 cm – bez względu na stan zasiedlenia) oraz drzewa dziuplaste. Oznaczeniu taśmą podlegają również gniazda naziemne. Nadleśnictwo wyznaczyło interwencyjny numer telefonu dla osób postronnych w celu informowania o przypadkach nieumyślnego zniszczenia łągowiska na skutek prowadzonych prac gospodarczych. W ramach prowadzonej gospodarki leśnej pozostawia się drzewa biocenotyczne jako element ochrony różnorodności biologicznej w lasach. Zgodnie z Instrukcją Ochrony Lasu (2012) drzewa biocenotyczne powinny być zostawiane do ich biologicznej śmierci i naturalnego rozkładu. Za drzewa biocenotyczne uważa się m.in. żywe i martwe drzewa, miejscowo spróchniałe (ze zgnilizną) oraz drzewa z owocnikami grzybów (hubami), drzewa dziuplaste, drzewa z gniazdami ptaków, o średnicy gniazd powyżej 25 cm, przestoje drzew i grup drzew, drzewa będące siedliskiem chronionych gatunków. Pozostawianie drzew biocenotycznych i dziuplastych ma duże znaczenie w ograniczeniu ryzyka niszczenia potencjalnych siedlisk gatunków związanych ze starymi drzewostanami, szczególnie dziuplaków i nietoperzy, ptaków szponiastych, saproksylicznych chrząszczy. Szczegółowe działania ochronne dla gatunków zwierząt są również zamieszczone w programie ochrony przyrody dla nadleśnictwa. Niektóre zapisy projektu PUL wymagają zastosowania pewnych ograniczeń i towarzyszących im rozwiązań, które pozwolą zminimalizować przewidywane negatywne ich oddziaływanie. W prognozie w poszczególnych rozdziałach zostały umieszczone odpowiednie wytyczne w sprawie właściwego postępowania na siedliskach przyrodniczych i siedliskach gatunków w celu uniknięcia negatywnych zjawisk związanych z realizacją zapisów projektu PUL.

Tabela 36. Przewidywane negatywne oddziaływanie zapisów projektu pul i proponowane w prognozie działania minimalizujące ten wpływ

Obszar oddziaływania	Możliwe potencjalne negatywne oddziaływanie	Zapisy w projekcie PUL i prognozie ograniczające negatywne oddziaływanie
Przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 Jodłowice PLH020106	Pogorszenie stanu zachowania siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunku w obszarze Natura 2000	91P0 Wyżynny bór jodłowy (<i>Abietetum polonicum/ Abietetum albae</i>) Brak negatywnych oddziaływań – granice obszaru Natura 2000 pokrywają się z granicami rezerwatu przyrody – brak zaplanowanych wskazań gospodarczych.
Przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Widawy PLH020036	Pogorszenie stanu zachowania siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunku w obszarze Natura 2000	9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum</i>) 1. Zgodnie z założeniami pzo w wydzieleniu 456a (obr. 2) nie zaplanowano wskazań gospodarczych. 2. W trakcie realizacji planowanych zabiegów gospodarczych (pielęgnacji młodszych drzewostanów, trzebieży późnych) na powierzchniach z siedliskiem grądu zaleca się usuwanie gatunków niezgodnych z siedliskiem grądu (gatunki obce ekologicznie i geograficznie). 3. W trakcie realizacji planowanych zabiegów gospodarczych (trzebieży późnych) zaleca się zwiększanie zasobów martwego drewna na powierzchniach z siedliskiem grądów z odpowiednim zróżnicowaniem jego form (w tym drzewa stojące, leżące grube kłody w różnych stadiach rozwoju) oraz zachowanie drzew biocenotycznych,

Obszar oddziaływania	Możliwe potencjalne negatywne oddziaływanie	Zapisy w projekcie PUL i prognozie ograniczające negatywne oddziaływanie
		<p>za wyjątkiem drzew zagrażających bezpieczeństwu ludzi i ich mienia oraz trwałości drzewostanu.</p> <p>4. Dla zaplanowanego w wydz. 459a (obr. Oborniki Śląskie) wskazania gospodarczego – trzebieży wczesnej – należy wstrzymać się z wykonaniem zabiegu do czasu aktualizacji pzo dla obszaru Natura 2000.</p> <p>91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (<i>Ficario-Ulmetum</i>)</p> <p>1. Dla zaplanowanego w wydz. 459kx (obr. Oborniki Śląskie) wskazania gospodarczego – trzebieży wczesnej – należy wstrzymać się z wykonaniem zabiegu do czasu aktualizacji pzo dla obszaru Natura 2000.</p> <p>6169 Przeplątka matura <i>Hypodryas matura</i></p> <p>1. W trakcie realizacji zabiegu trzebieży późnej w wydz. 448c, 448d, 449c, 449f, 449h, 450c, 450g, 456m, 456n (obr. leśn. Oborniki Śląskie) należy: prowadzić prace związane z pozyskaniem drewna w terminie - od początku listopada do końca marca, z wyłączeniem sytuacji stwarzających zagrożenie zdrowia, życia lub mienia ludzkiego oraz sytuacji kłęskowych stanowiących zagrożenie trwałości drzewostanu.</p> <p>1074 Barczatka kataks <i>Eriogaster catax</i></p> <p>1. W przypadku prowadzenia prac związanych z pozyskaniem drewna (trzebieże późne) – zwracać uwagę na zakrzewienia okrajkowe, zrywać drewno w sposób gwarantujący ich zachowanie.</p> <p>1084 Pachnica dębowa <i>Osmoderma eremita</i></p> <p>1. W ramach planowanych trzebieży późnych (wydz. 458n obr. Oborniki Śląskie) konieczne jest: zachowanie i utrzymanie stanowisk gatunku i potencjalnych miejsc jego rozwoju, poprzez pozostawienie zasiedlonych drzew do naturalnej śmierci i rozpadu z wyłączeniem sytuacji stwarzających zagrożenie zdrowia, życia lub mienia ludzkiego. W przypadku wystąpienia powyższych zagrożeń prace zaplanować i prowadzić we współpracy z organem sprawującym nadzór nad obszarem oraz specjalistą entomologiem.</p> <p>2. W miejscach, gdzie zidentyfikowano występowanie gatunku oraz na siedliskach sprzyjających jej występowaniu, przy wyznaczaniu drzew do wycinki należy zwrócić szczególną uwagę na dokonywanie przeglądu drzew pod kątem ich zasiedlenia przez ww. chrząszcza. Drzewa z oznakami zasiedlenia przez gatunek wskazane jest pozostawić do naturalnej śmierci i rozpadu, z wyłączeniem sytuacji stwarzających zagrożenie zdrowia, życia lub mienia ludzkiego.</p> <p>1088 Kozióróg dębosz <i>Cerambyx cerdo</i></p> <p>1. W ramach planowanych trzebieży późnych (wydz. 449c, 449d, 449h, 458l obr. Oborniki Śląskie) konieczne jest: zachowanie i utrzymanie stanowisk gatunku i potencjalnych miejsc jego rozwoju, poprzez pozostawienie zasiedlonych drzew do naturalnej śmierci i rozpadu z wyłączeniem sytuacji stwarzających zagrożenie zdrowia, życia lub mienia ludzkiego. W przypadku wystąpienia powyższych zagrożeń prace zaplanować i prowadzić we współpracy z organem sprawującym nadzór nad obszarem oraz specjalistą entomologiem.</p> <p>2. W miejscach, gdzie zidentyfikowano występowanie gatunku oraz na siedliskach sprzyjających jej występowaniu, przy wyznaczaniu drzew do wycinki należy zwrócić szczególną uwagę na dokonywanie przeglądu drzew pod kątem ich zasiedlenia przez ww. chrząszcza. Drzewa z oznakami zasiedlenia przez gatunek wskazane jest pozostawić do naturalnej śmierci i rozpadu, z wyłączeniem sytuacji stwarzających zagrożenie zdrowia, życia lub mienia ludzkiego.</p>
Przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 Łęgi Odrzańskie PLC020002	Pogorszenie stanu zachowania siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunku w obszarze Natura 2000	<p>91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (<i>Ficario-Ulmetum</i>)</p> <p>Brak negatywnych oddziaływań – brak zaplanowanych wskazań gospodarczych.</p>
Pozostałe obszarowe formy ochrony przyrody	Pogorszenie stanu zachowania przedmiotów ochrony cennych przyrodniczo obszarów chronionych	<p>Rezerwat przyrody „Jodłowice”</p> <p>1. Działania ochronne zgodnie z Zarządzeniem Nr 18.2024 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 10 września 2024 roku w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Jodłowice”.</p> <p>Otoczenie rezerwatu przyrody „Jodłowice”</p> <p>1. Zalecane jest, aby nie prowadzić cięć w bezpośrednim otoczeniu rezerwatu i pozostawienie buforu o szerokości min. 1 wys. drzewostanu.</p> <p>2. Wokół rezerwatu przyrody planuje się utworzenie otuliny, w której nie projektuje się cięć rębnych.</p>

Obszar oddziaływania	Możliwe potencjalne negatywne oddziaływanie	Zapisy w projekcie PUL i prognozie ograniczające negatywne oddziaływanie
Obiekty chronione w formie pomników przyrody	Pogorszenie warunków na stanowisku	<p>W trakcie realizacji planowanych zabiegów gospodarczych (czyszczenia, trzebieże późne) nie wykonywać cięć w bezpośrednim otoczeniu pomników przyrody (utworzenie biogrupy wokół pomnika przyrody) w wydz. 228j, 317g (obr. Bagno), 212a, 500f (obr. Oborniki Śląskie).</p> <p>W trakcie realizacji zabiegów związanych z użytkowaniem lasu rębnią złożoną nie wykonywać cięć rębnych w bezpośrednim otoczeniu pomnika przyrody w wydz. 505i (obr. Oborniki Śląskie).</p>
Stanowiska chronionych gatunków roślin	Pogorszenie warunków siedliskowych gatunku lub zniszczenie stanowiska	<p>buławnik mieczolistny, buławnik wielokwiatowy, konitrut błotny, kukulka szerokolistna, lilia złotogłów, wiciokrzew pomorski</p> <p>1. W trakcie realizacji planowanego zabiegu gospodarczego konieczne jest zachowanie mikrosiedlisk oraz oznakowanie i ochronę widocznych stanowisk chronionych gatunków roślin. Fragmenty drzewostanu przewidziane do pozostawienia w formie biogrupy lokować w miejscach, gdzie znajdują się skupiska roślin chronionych. W celu ograniczenia uszkodzeń roślinności runa zaleca się nie prowadzenie szlaków technologicznych w obrębie stanowisk.</p> <p>cis pospolity</p> <p>1. W trakcie realizacji planowanego zabiegu gospodarczego zaleca się oznakowanie i ochronę widocznych stanowisk chronionego gatunku. W celu ograniczenia uszkodzeń stanowiska chronionego gatunku zaleca się nie prowadzenie szlaków technologicznych w obrębie stanowisk.</p> <p>2. W trakcie realizacji planowanych zabiegów rębnych chronić widoczne stanowiska chronionego gatunku oraz nie składować drewna w jego sąsiedztwie.</p> <p>kruszczyk szerokolistny, listera jajowata, podkolan biały, wawrzynek wilczełyko</p> <p>1. W trakcie realizacji planowanego zabiegu gospodarczego zaleca się oznakowanie i ochronę widocznych stanowisk chronionego gatunku. W celu ograniczenia uszkodzeń stanowiska chronionego gatunku zaleca się nie prowadzenie szlaków technologicznych w obrębie stanowisk.</p> <p>2. W trakcie realizacji planowanego zabiegu rębego zaleca się ochronę widocznych stanowisk chronionych gatunków roślin. Fragmenty drzewostanu przewidziane do pozostawienia w formie biogrupy lokować w miejscach, gdzie znajdują się skupiska roślin chronionych. W celu ograniczenia uszkodzeń roślinności runa zaleca się wykonać zabieg poza okresem wegetacyjnym.</p> <p>śnieżyca wiosenna</p> <p>1. W trakcie realizacji planowanego zabiegu rębego zaleca się oznakowanie i ochronę widocznych stanowisk chronionego gatunku. W celu ograniczenia uszkodzeń stanowiska chronionego gatunku zaleca się nie prowadzenie szlaków technologicznych w obrębie stanowisk.</p>
Siedliska chronionych gatunków zwierząt	Pogorszenie warunków siedliskowych gatunku w miejscach bytowania	<p>Gatunki związane z drzewostanami starszych klas wieku: <i>borowiec wielki, gacek brunatny, mopek, nocek Alkatoe / Brandta / wąsatek, nocek duży, nocek Natterera, grubodziób, jastrząb, kobuz, krogulec, myszojów, trzmielojad, zniczek, bogatka, czarnogłówka, czubatka, dzięcioł czarny, dzięcioł duży, dzięcioł średni, dzięcioł zielonosiwy, dzięciołek, kowalik, krętogłów, modraszka, muchołówka białoszyja, muchołówka mała, muchołówka szara, muchołówka żałobna, paszkot, pełzacz leśny, pełzacz ogrodowy, pleszka, puszczyk, sikora uboga, siniak, sójka, szpak, kozioróg dębosz, pachnica dębowa</i></p> <p>1. W ramach wykonywania szacunków brakarskich dokonanie przeglądów powierzchni pod kątem występowania dużych gniazd w koronach drzew (o średnicy powyżej 25 cm), po czym w sytuacji ich potwierdzenia chronić je przed zniszczeniem w czasie realizowanych prac leśnych.</p> <p>2. Poinformowanie osób nadzorujących prace leśne o obowiązku ochrony dużych gniazd w koronach drzew (o średnicy powyżej 25 cm) i obowiązku zgłaszania Służbie Leśnej stwierdzonych nowych dużych gniazd.</p> <p>3. W okresie lęgowym ptaków nie wycinać drzew, na których zostały zidentyfikowane zasiedlone gniazda.</p> <p>4. W trakcie realizacji zabiegów rębnych na powierzchniach leśnych pozostawiać naturalne elementy ekosystemów leśnych (tj. wykroty, leżanina, drzewa zamierające, martwe stojące drzewa, drzewa dziuplaste, gatunki drzew i krzewów lekko nasiennych i owocodajnych, np. jarzębina, iwa, osika), jeżeli nie koliduje to z zasadą powszechnej ochrony lasu. Fragmenty drzewostanu przeznaczone do naturalnego rozpadu lokalizować w miejscach występowania drzew dziuplastych.</p> <p>5. W trakcie realizacji zabiegów gospodarczych chronić fragmenty śródleśnych torfowisk, mokradeł, zbiorników wodnych, cieków, bagien, trzęsawisk, mszarów, torfowisk, źródlisk, młak.</p> <p>6. Pozostawiać na powierzchni leśnej do naturalnego rozpadu okazałe drzewa z widocznymi wypróchnieniami, które mogą być siedliskiem saproksylicznych chrząszczy.</p>

Obszar oddziaływania	Możliwe potencjalne negatywne oddziaływanie	Zapisy w projekcie PUL i prognozie ograniczające negatywne oddziaływanie
		<p>7. Na powierzchniach leśnych, w obrębie których stwierdzono obecność saproksylicznych chrząszczy należy zachowywać rodzime dęby, równocześnie eliminując gatunki obce ekologicznie i zwiększające ocienienie drzewostanu.</p> <p>8. Należy unikać usuwania przestojów, w szczególności gatunków liściastych o większych rozmiarach oraz z dziuplami i wypróchnieniami w ramach zwiększania bioróżnorodności oraz różnicowania wysokości drzewostanu (zwłaszcza w drzewostanach prowadzonych rębiami zupełnymi).</p> <p>Gatunki związane z drzewostanami w bezpośrednim sąsiedztwie wód płynących, otwartych powierzchni mokradeł, torfowisk i bagien, zarosli lub czasowo odsłoniętymi powierzchniami leśnymi (uprawy, zręby): <i>karlik drobny, karlik malutki, nocek rudy, bóbr europejski, rzęsorek rzeczek, wydra, białorzotka, lelek, lerka, świergotek polny, gągoł, łączak, samotnik, zielonka, zimorodek, żuraw, czerwonończyk nieparek, przeplatka maturalna, trzepla zielona</i></p> <p>1. Kształtowanie wokół zbiorników i wzdłuż naturalnych cieków istniejącego pasa ekotonu zgodnie z aktualnie obowiązującymi przepisami prawa oraz przepisami wewnętrznymi PGL LP z uwzględnieniem pełnionych przez drzewostan funkcji.</p> <p>2. Na brzegach zbiorników wodnych i cieków, w odległości 10 metrów od linii brzegowej, należy pozostawiać: zwalone pnie drzew, podszyt, duże kamienie w celu ułatwienia zwierzętom dostępu do wody oraz umożliwienie migracji.</p> <p>3. Nie prowadzić zrywki korytami potoków i mniejszych cieków obecnych na powierzchniach leśnych.</p> <p>4. Wzdłuż potoków pozostawić bez zabiegów pasy szerokości 30 m od osi cieków, a cięcia ograniczać do miejsc, gdzie jest to faktycznie niezbędne i podyktowane względami bezpieczeństwa.</p> <p>5. W trakcie prowadzenia prac w uprawach i na zrębach chronić miejsca lęgowe gatunków ptaków związanych z tymi siedliskami.</p> <p>6. W trakcie zabiegów chronić podmokłe i zabagnione fragmenty drzewostanów, nie prowadzić w ich obrębie szlaków technologicznych, formować w tych miejscach biogrupy i lokować fragmenty drzewostanu pozostawiane do naturalnego rozpadu.</p> <p>7. Pozostawianie powierzchni nie podlegających zagospodarowaniu, takich jak skarpy, miedze, przydroża, ekotony las – pole, oraz dopuszczeniu, by w wyniku naturalnej sukcesji kształtowały się na nich zarosła z udziałem jesionu, kaliny koralowej, derenia świdwy (przeplatka maturalna).</p> <p>Gatunki związane z drzewostanami wymagające ochrony w postaci ustalenia stref ochrony ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania: <i>bielik, bocian czarny, gadożer, rybołów, sokół wędrowny</i></p> <p>1. W przypadku odnalezienia nieznanego dotąd miejsca gniazdowania gatunków: bielik, bocian czarny, gadożer, rybołów, sokół wędrowny w okresie lęgowym oraz zależności od terminu ochrony okresowej danego gatunku (1.01-31.07/15.03-31.08/01.03-30.09/1.03-31.08) zaleca się wycofanie się z realizacji zadań gospodarczych w bezpośrednim sąsiedztwie gniazda: w okresie lęgowym - obszar w promieniu do 500 m od gniazda, poza okresem lęgowym - obszar w promieniu do 200 m od gniazda. Wskazania te winny obowiązywać do czasu ewentualnego ustanowienia strefy.</p> <p><i>kania czarna, kania ruda, orlik krzykliwy, włochatka</i></p> <p>2. W przypadku odnalezienia nieznanego dotąd miejsca gniazdowania gatunków: kania czarna, kania ruda orlik krzykliwy w okresie lęgowym oraz zależności od terminu ochrony okresowej danego gatunku (1.03-31.08) zaleca się wycofanie się z realizacji zadań gospodarczych w bezpośrednim sąsiedztwie gniazda: w okresie lęgowym - obszar w promieniu do 500 m od gniazda, poza okresem lęgowym - obszar w promieniu do 100 m od gniazda. Wskazania te winny obowiązywać do czasu ewentualnego ustanowienia strefy.</p> <p>3. W przypadku odnalezienia nieznanego dotąd miejsca gniazdowania włochatki zaleca się wycofanie się z realizacji zadań gospodarczych w bezpośrednim sąsiedztwie gniazda (obszar w promieniu do 50 m od dziupli) i wykonywanie zadań gospodarczych w dalszej odległości. Wskazania te winny obowiązywać do czasu ewentualnego ustanowienia strefy.</p> <p>4. W przypadku odnalezienia nieznanego dotąd miejsca rozrodu i regularnego przebywania żółwia błotnego oraz w zależności od terminu ochrony okresowej (15.03–31.10) zaleca się wycofanie się z realizacji zadań gospodarczych w bezpośrednim sąsiedztwie stanowiska: w okresie lęgowym - obszar w promieniu do 500 m od gniazda, poza okresem lęgowym - obszar w promieniu do 200 m od gniazda. Wskazania te winny obowiązywać do czasu ewentualnego ustanowienia strefy.</p> <p>5. W przypadku odnalezienia nieznanego dotąd miejsca rozrodu wilka zaleca się wycofanie się z realizacji zadań gospodarczych, które wiązałyby się z płoszeniem zwierząt lub zniszczeniem siedliska, będącego obszarem ich rozrodu i wychowu młodych, w bezpośrednim sąsiedztwie miejsca rozrodu (obszar do 500 m) i wykonywanie zadań gospodarczych w dalszej odległości poza okresem ochronnym</p>

Obszar oddziaływania	Możliwe potencjalne negatywne oddziaływanie	Zapisy w projekcie PUL i prognozie ograniczające negatywne oddziaływanie
		<p>określonym dla okresowej strefy ochrony tego gatunku. Wskazania te winny obowiązywać do czasu ewentualnego ustanowienia strefy.</p> <p>6. W przypadku stwierdzenia miejsc rozrodu i gniazdowania gatunków wymagających ochrony w postaci ustalenia stref ochrony ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania, należy przekazać te informacje do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu.</p> <p>Gatunki związane z drzewostanami wymagające ochrony w obrębie ustanowionych stref ochrony ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania:</p> <p>Strefa WPN.6442.14.2015.MK z dnia 16 października 2015 r.</p> <p>1. Planowane zabiegi gospodarcze należy wykonywać poza okresem ochronnym, który obowiązuje od 01.01 do 31.07., po uzyskaniu zgody organu nadzorującego strefy ochrony.</p> <p>2. Nie należy zakładać gniazd odnowieniowych w pobliżu granicy strefy całorocznej. Planowane do pozostawienia biogrupy należy lokować w formie zwartego fragmentu starego drzewostanu od strony strefy całorocznej.</p> <p>WPN.6442.17.2015.MK z dnia 16 października 2015 r.</p> <p>Planowane zabiegi gospodarcze należy wykonywać poza okresem ochronnym, który obowiązuje od 01.01 do 31.07., po uzyskaniu zgody organu nadzorującego strefy ochrony.</p> <p>SR.V.6631/s/6/KM/06 z dnia 18 września 2006 r.</p> <p>1. Planowane zabiegi gospodarcze należy wykonywać poza okresem ochronnym, który obowiązuje od 15.03 do 31.08, po uzyskaniu zgody organu nadzorującego strefy ochrony.</p> <p>2. Nie należy zakładać gniazd odnowieniowych w pobliżu granicy strefy całorocznej. Planowane do pozostawienia biogrupy należy lokować w formie zwartego fragmentu starego drzewostanu od strony strefy całorocznej.</p> <p>WPN.6442.17.20215.Mk z dnia 16 października 2015 r.</p> <p>Planowane zabiegi gospodarcze należy wykonywać poza okresem ochronnym, który obowiązuje od 01.01 do 31.07., po uzyskaniu zgody organu nadzorującego strefy ochrony.</p> <p>WPN.6442.15.2015.MK z dnia 16 października 2015 r.</p> <p>Planowane zabiegi gospodarcze należy wykonywać poza okresem ochronnym, który obowiązuje od 01.01 do 31.07., po uzyskaniu zgody organu nadzorującego strefy ochrony</p> <p>WPN.6442.13.2022.MK.2 z dnia 21 czerwca 2023 r.</p> <p>Planowane zabiegi gospodarcze należy wykonywać poza okresem ochronnym, który obowiązuje od 01.03 do 31.08., po uzyskaniu zgody organu nadzorującego strefy ochrony.</p> <p>WPN.6442.35.2021.MK z dnia 5 stycznia 2022 r.</p> <p>1. Planowane zabiegi gospodarcze należy wykonywać poza okresem ochronnym, który obowiązuje od 01.01 do 31.07., po uzyskaniu zgody organu nadzorującego strefy ochrony.</p> <p>WPN.6442.6.2023.MK.2 z dnia 29 maja 2024 r.</p> <p>1. Planowane zabiegi gospodarcze należy wykonywać poza okresem ochronnym, który obowiązuje od 01.01 do 31.07., po uzyskaniu zgody organu nadzorującego strefy ochrony.</p>

Obszar oddziaływania	Możliwe potencjalne negatywne oddziaływanie	Zapisy w projekcie PUL i prognozie ograniczające negatywne oddziaływanie
<p>Stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków</p>	<p>Negatywne oddziaływanie na walory historyczne i kulturowe obiektu historycznego</p>	<p>Stanowisko archeologiczne objęte strefą „W” ścisłej ochrony archeologicznej nr rej. 30/Arch/64 z 16.06.1964 r. 1/24/75-26-AZP, Nr rej. 60/Arch/64 z 29.09.1964 1/67/75-27 AZP, Nr rej. 60/Arch/64 z 29.09.1964 2/68/75-27 AZP, Nr rej. 60/Arch/64 z 29.09.1964 3/69/75-27 AZP, Nr rej. 268/Arch/67 z 08.04.1967 r. 1/13/76-27 AZP nr rej 322/Arch z 1968-03-15 NID, 323/Arch, stanowisko archeologiczne w Jarach (nr dz. 1013, 1028)</p> <p>Zapise w pul wskazania gospodarcze należy realizować w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków, z uwzględnieniem przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (art. 7 ust. 3 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach). W obrębie wszystkich stanowisk o zachowanej formie krajobrazowej (szczególnie grodzisk, kurhanów, cmentarzysk) należy odstąpić od wszelkiej działalności mogącej naruszyć formę tych obiektów, w tym wyeliminować zabiegi rębne, przygotowanie gleby, odnowienia, możliwość prowadzenia szlaków technologicznych oraz składowania pozyskanego drewna lub pozostałości pozrębowych. Za dopuszczalne można uznać jedynie działania pielęgnacyjne wobec istniejącego drzewostanu.</p> <p>W przypadku konieczności przeprowadzenia cięć rębnych lub cięć sanitarnych na obszarach stanowiących stanowiska archeologiczne należy wystąpić o wydanie wytycznych konserwatorskich dla podejmowanych prac w oparciu o art. 27 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. 2024 poz. 1292).</p> <p>Stanowiska archeologiczne: 90/53/73-28 AZP, 9/69/77-29 AZP, 1/1/75-26 AZP, 4/4/75-26 AZP, 5/5/75-26 AZP, 1/14/76-26 AZP, 2/15/76-26 AZP, 31/37/76-25 AZP, 41/32/76-25 AZP, 49/34/76-25 AZP, 2/37/75-29 AZP, 28/9/76-29 AZP, 29/10/76-29 AZP, 30/11/75-29 AZP, 5/80/75-28 AZP, 6/81/75-28 AZP, 8/83/75-28 AZP, 5/21/78-28 AZP, 8/68/77-29 AZP, 10/70/77-29 AZP, 50/1/73-27 AZP, 12/39/76-26 AZP, 13/89/76-27 AZP, 36/103/76-27 AZP, 15/9/76-27 AZP, 16/92/76-27 AZP, 1/42/76-27 AZP, 3/45/76-29 AZP, 3/110/75-27 AZP, 5/3/75-27 AZP, 4/2/75-27 AZP, 34/32 75-26 AZP, 4/111/75-27 AZP, 7/114/75-27 AZP, 4/70/75-27 AZP, 7/30/75-26 AZP, 1/12/76-25 AZP, 11/122/75-25 AZP, 12/123/75-25 AZP, 13/124/75-25 AZP, 15/126/75-25 AZP, 29/140/75-25 AZP, 2/150/75-25 AZP, 36/147/75-25 AZP, 28/139/75-25 AZP, 21/183/75-25 AZP, 22/111/75-25 AZP, 5/94/75-25 AZP, 36/232/75-25 AZP, 34/230/75-25 AZP, 29/11/76-27 AZP, 38/31/76-27 AZP, 21/124/75-27 AZP, 25/29/76-27 AZP, 30/9/76-27 AZP, 23/10/76-27 AZP, 18/54/77-29 AZP, AZP 074-026, AZP 074-026, AZP 074-027AZP 075-025, AZP 075-026, AZP 075-027, AZP 075-028, AZP 075-029, AZP 076-025, AZP 076-029, AZP 077-029</p> <p>Zapise w pul wskazania gospodarcze należy realizować w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków, z uwzględnieniem przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (art. 7 ust. 3 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach).</p> <p>Wszelkie zamierzenia inwestycyjne związane z pracami ziemnymi wymagają przeprowadzenia badań archeologicznych, zgodnie z przepisami odrębnymi.</p> <p>W obrębie wszystkich stanowisk o zachowanej formie krajobrazowej (szczególnie grodzisk, kurhanów, cmentarzysk) należy odstąpić od wszelkiej działalności mogącej naruszyć formę tych obiektów, w tym wyeliminować zabiegi rębne, przygotowanie gleby, odnowienia, możliwość prowadzenia szlaków technologicznych oraz składowania pozyskanego drewna lub pozostałości pozrębowych. Za dopuszczalne można uznać jedynie działania pielęgnacyjne wobec istniejącego drzewostanu.</p> <p>W przypadku konieczności przeprowadzenia cięć rębnych lub cięć sanitarnych na obszarach stanowiących stanowiska archeologiczne należy wystąpić o wydanie wytycznych konserwatorskich dla podejmowanych prac w oparciu o art. 27 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. 2024 poz. 1292).</p>
<p>Obiekty kulturowe i historyczne niewpisane do rejestru zabytków</p>	<p>Negatywne oddziaływanie na walory kulturowe i historyczne obiektu</p>	<p>Zespół ujęty w ewidencji zabytków w Kopaszynie</p> <p>Zapise w pul wskazania gospodarcze należy realizować w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków, z uwzględnieniem przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (art. 7 ust. 3 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach).</p> <p>Wycinka drzew na obszarach zabytkowych wymaga uzgodnienia z Dolnośląskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków poprzez wydanie decyzji na prowadzenie innych działań, dla której podstawą jest program prac podejmowanych przy zabytku. Decyzja określa warunki, na jakich może odbywać się wycinka, w celu zapobiegania zniszczenia zabytku. W przypadku prac związanych z wycinką drzew w pobliżu obiektów objętych ochroną konserwatorską należy zachować szczególną ostrożność, aby planowane inwestycje nie spowodowały uszczerbku na stanie zachowania zabytku.</p> <p>W przypadku konieczności przeprowadzenia cięć rębnych lub cięć sanitarnych na terenie zespołu należy wystąpić o wydanie wytycznych konserwatorskich dla podejmowanych prac w oparciu o art. 27 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. 2024 poz. 1292).</p>

Obszar oddziaływania	Możliwe potencjalne negatywne oddziaływanie	Zapisy w projekcie PUL i prognozie ograniczające negatywne oddziaływanie
		<p>Cmentarz protestancki, Nieczynny cmentarz, Krzyż Pokutny z XIV – XVI w., Kapliczka, Kapliczka, Pozostałości cmentarza, Głaz „Płaski Kamień”, Głaz narzutowy, Droga krzyżowa „Dęby Pamięci”, Miejsce kultu religijnego – kurhany, Pamiątkowy kamień</p> <p>W trakcie realizacji planowanych prac zaleca się zachowanie bezpiecznego odstępów od obiektu kulturowego i niewykonywanie cięć w jego bezpośrednim otoczeniu.</p>

VIII.2. WNIOSKI KOŃCOWE

1. Projekt PUL został poddany SOOŚ. Przeprowadzone analizy i ocena pozwalają stwierdzić, że projekt Planu Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie na okres od 1 stycznia 2025 r. do 31 grudnia 2034 r. nie przewiduje realizacji zadań zaliczanych do szczególnie uciążliwych dla środowiska i przedmiotów ochrony obszarów chronionych.
2. Nie przewiduje się, aby mogło nastąpić znacząco negatywne oddziaływanie zapisów projektu PUL dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie na przedmioty ochrony obszarów Natura 2000 oraz na integralność tych obszarów.
3. Stwierdzone w czasie analiz możliwe potencjalne oddziaływania negatywne niektórych zabiegów na gatunki roślin, zwierząt i grzybów związanych z siedliskiem leśnym oraz gatunki zwierząt i ich siedliska nie mają charakteru oddziaływań znaczących. W prognozie zostały zamieszczone zapisy o sposobach minimalizacji tego typu oddziaływań. Wszystkie zalecenia odnoszące się do minimalizowania możliwego potencjalnego oddziaływania negatywnego niektórych zabiegów gospodarczych na gatunki roślin, zwierząt i grzybów (i ich siedliska), przedmioty ochrony obszarów Natura 2000, obiekty zabytkowe i dobra materialne oraz pozostałe elementy środowiska przyrodniczego zostały zawarte w projekcie PUL w tabeli XXIII (załącznik do POP). Mają one charakter zaleceń, a sposób ich stosowania będzie zależał od podmiotów realizujących prace.

IX. LITERATURA

- Baza danych o Głównych Zbiornikach Wód Podziemnych – GZWP (stan na maj 2017). Państwowy Instytut Geologiczny. Monographiae Botanicae Vol. 91, 2003.
- Bobrowicz G., Konieczny K. 2004. Waloryzacja przyrodnicza gminy Trzebnica. Polskie Towarzystwo Przyjaciół Przyrody „pro Natura”, Wrocław.
- Cieśliński S., Czyżewska K., Fabiszewski J. 2003. Czerwona lista porostów wymarłych i zagrożonych w Polsce. Monographiae Botanicae Vol. 91.
- Dąbrowski D. 2020. Pałace Dolnego Śląska. Powiat trzebnicki. Gmina Trzebnica i Zawonia. Wydawnictwo Ciekawe Miejsca, Warszawa.
- Głowaciński Z. (red.). 2001. Polska Czerwona Księga Zwierząt. Kręgowce. Państwowe Wydawnictwo Rolnicze i Leśne, Warszawa.
- Głowaciński Z. (red.). 2002. Czerwona lista zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce. Instytut Ochrony Przyrody PAN, Kraków.
- Głowaciński Z. (red.). 2004. Polska Czerwona Księga Zwierząt. Bezkręgowce. Państwowe Wydawnictwo Rolnicze i Leśne, Warszawa.
- Głowaciński Z. 2022. Czerwona lista kręgowców polski – wersja uaktualniona (okres 1 i 2 dekady XXI w.). Chrońmy przyrodę ojczystą nr 78/2/2022: 29-67.
- Jankowski W. (red.). 2018. Inwentaryzacja przyrodnicza gminy Długołęka. „FULICA” Jankowski Wojciech, Wrocław.
- Jędrzejewski W., Nowak S., Stachura K., Skierczyński M., Mysłajek R. W., Niedziałkowski K., Jędrzejewska B., Wójcik J. M., Zalewska H., Pilot M., Górny M., Kurek R.T., Ślusarczyk R. 2011. Projekt korytarzy ekologicznych łączących Europejską Sieć Natura 2000 w Polsce. Zakład Badania Ssaków PAN, Białowieża.
- Kaźmierczakowa R. (red.). 2016. Polska czerwona lista paprotników i roślin kwiatowych. Instytut Ochrony Przyrody Polskiej Akademii Nauk, Kraków.
- Kaźmierczakowa R., Zarzycki K., Mirek Z. (red.). 2014. Polska Czerwona Księga Roślin. Instytut Ochrony Przyrody Polskiej Akademii Nauk, Kraków.
- Kącki Z., Stefańska Krzaczek E., Czarniecka M., Łapińska K., Łojko R., Meserszmit M., Szwach G. 2016. Leśne siedliska przyrodnicze Natura 2000 w Polsce - ze szczególnym uwzględnieniem Dolnego Śląska i Opolszczyzny. Uniwersytet Wrocławski.
- Klimat Polski 2021. Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej. Państwowy Instytut Badawczy.
- Komorowski W. 2014. Kamienne krzyże i kapliczki na Dolnym Śląsku. Wydawnictwo Dolnośląskiej Wyższej Szkoły Przedsiębiorczości i Techniki w Polkowicach, s. 95.
- Kondracki J. 2011. Geografia regionalna Polski. Wydanie III, uzupełnione. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.

- Kossowska M., Fabiszewski J. 2004. Threatened lichens of Lower Silesia, Poland. *Acta Societatis Botanicorum Poloniae*. Vol. 73, No. 2: 139-150.
- Koślacz R. (red.). 2012. Warunki korzystania z wód zlewni Widawy (charakterystyka zlewni). Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej we Wrocławiu.
- Liberski J., Miszta A. 2011. Stan zachowania chronionych chrząszczy saproksylicznych w województwie śląskim. *Przyroda Górnego Śląska* nr 66: 7-9.
- Liberacka H. Szefer-Michalak S. (red.). Rezerваты przyrody województwa dolnośląskiego. Opracowanie zbiorowe. Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska we Wrocławiu, s. 117-118.
- Mapa głównych zbiorników wód podziemnych. Dane z Centralnej Bazy Danych Geologicznych, stan na 31.12.2021 r.
- Mapa Podziału Hydrograficznego Polski w skali 1:10 000 (MPHP10k). Wydział Systemu Informacyjnego Gospodarki Wodnej, Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej, PGW Wody Polskie.
- Matuszkiewicz J.M. 2008. Regionalizacja geobotaniczna Polski. Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania im. S. Leszczyckiego PAN, Warszawa.
- Mazgajska J., Rybacki M. 2012. 1188 Kumak nizinny *Bombina bombina*. [w:] Makomaska-Juchiewicz M., Baran P. (red.). Monitoring gatunków zwierząt. Przewodnik metodyczny. GIOŚ, Warszawa. Część III, s. 346-365.
- Michalska-Hejduk D., Kopec D. 2012. Zmienneowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*). [w:] Mróz W. (red.). Monitoring siedlisk przyrodniczych. Przewodnik metodyczny. Część III. GIOŚ, Warszawa, s. 40-52.
- Mikołajków J., Sadurski A. (red.). 2017. Informator PSH. Główne zbiorniki wód podziemnych w Polsce. Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa.
- Miler A.T. 2008. Las i woda – wybrane zagadnienia. [w:] Woda dla lasu, las dla wody. Studia i Materiały Centrum Edukacji Przyrodniczo-Leśnej Rogów. Tom 10. Zeszyt 2(18): 24-32.
- Miler A.T. 2013. Kompleksowa metodyka oceny stosunków wodnych w lasach. Wyd. Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu. Monografia.
- Mioduszewski W. 2008. Mała retencja w lasach elementem kształtowania i ochrony zasobów wodnych. Studia i Materiały Centrum Edukacji Przyrodniczo-Leśnej R. 10. Zeszyt 2 (18): 33-48.
- Mirek Z., Pękoś-Mirkowa H., Zając A., Zając M. 2002. Krytyczna lista roślin naczyniowych Polski. Instytut Botaniki PAN, Kraków.
- Monitoring gatunków i siedlisk przyrodniczych ze szczególnym uwzględnieniem specjalnych obszarów ochrony siedlisk Natura 2000. Wyniki monitoringu: <http://siedliska.gios.gov.pl/>.

- Ochyra R. 1992. Czerwona lista mchów zagrożonych w Polsce, s.: 79-85. W: Zarzycki K., Wojewoda W., Heinrich Z. (red.) Lista roślin zagrożonych w Polsce. IB i IOP PAN w Krakowie, Kraków, wyd. 2, ss. 98.
- Oleksa A. 2010. Pachnica dębowa *Osmoderma eremita*. [w:] Makomaska-Juchiewicz M., Baran P. (red.). Monitoring gatunków zwierząt. Przewodnik metodyczny. Część I. GIOŚ, Warszawa, s. 90-111.
- Opracowanie ekofizjograficzne dla województwa dolnośląskiego. Zarząd Województwa Dolnośląskiego Wojewódzkie Biuro Urbanistyczne we Wrocławiu. Wrocław 2005 r.
- Opracowanie fitosocjologiczne dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie wg stanu na 1.01.2023 r. Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Brzegu.
- Pawlaczyk P. 2010. Bory i lasy bagienne. [w:] Mróz W. Mróz (red.). Monitoring siedlisk przyrodniczych. Przewodnik metodyczny. Część I. GIOŚ, Warszawa, s. 216-235.
- Pawlaczyk P. 2010. Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe *Salicetum albae*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae* i olsy źródliskowe. [w:] Mróz W. (red.). Monitoring siedlisk przyrodniczych. Przewodnik metodyczny. Część I. GIOŚ, Warszawa, s. 236-254.
- Pawlaczyk P. 2012. Kwaśne dąbrowy (*Quercetea robori-petraeae*). [w:] Mróz W. (red.). Monitoring siedlisk przyrodniczych. Przewodnik metodyczny. Część III. GIOŚ, Warszawa, s. 272-291.
- Pawlaczyk P. 2012. Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (*Ficario-Ulmetum*). [w:] Mróz W. (red.). Monitoring siedlisk przyrodniczych. Przewodnik metodyczny. Część III. GIOŚ, Warszawa, s. 292- 315.
- Perzanowska J., Mróz W., Ogrodniczuk N. 2015. Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum* i *Tilio-Carpinetum*). [w:] Mróz W. (red.). Monitoring siedlisk przyrodniczych. Przewodnik metodyczny. Część IV. GIOŚ, Warszawa, s. 273-289.
- Pękoś-Mirkowa H., Mirek Z. 2006. Rośliny chronione. Oficyna Wydawnicza Multico.
- Pierzgalski E. 2012. Gospodarowanie wodą w obszarach leśnych. Wiadomości Melioracyjne i Łąkarskie, R. 55, nr 1 (2012), s. 7-9.
- Richling A., Solon J., Macias A., Balon J., Borzyszkowski J., Kistowski M. (red.) 2021. Regionalna geografia fizyczna Polski. Bogucki Wyd. Naukowe, Poznań.
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (t.j. Dz.U. 2022 poz. 2380).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. 2014 poz. 1408).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. 2014 poz. 1409).

- Standardowy Formularz Danych dla obszaru Natura 2000 Jodłowice PLH020106. Data aktualizacji: 03.2024. Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Warszawa.
- Standardowy Formularz Danych dla obszaru Natura 2000 Dolina Widawy PLH020036. Data aktualizacji: 03.2024. Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Warszawa.
- Standardowy Formularz Danych dla obszaru Natura 2000 Łęgi Odrzańskie PLC020002. Data aktualizacji: 03.2024. Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Warszawa.
- Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do 2030, Ministerstwo Środowiska 2013.
- Schmuck A. 1960. Rejonizacja pluwiotermiczna Dolnego Śląska. Zesz. Nauk. Wyższej Szkoły Rolniczej we Wrocławiu, Melioracja V, Nr 27, Wrocław.
- Szymura J.M. 2004. 1188 Kumak nizinny *Bombina bombina*. [w:] Kepel A. (red.). Gatunki zwierząt (z wyjątkiem ptaków) – Płazy i gady. Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 – podręcznik metodyczny. Ministerstwo Środowiska, Warszawa. Tom 6, s. 298-302.
- Węgiel A., Grzywiński W., Węgiel J. 2016. Ochrona nietoperzy w lasach gospodarczych. Studia i Materiały CEPL w Rogowie R. 18. Zeszyt 49A / 4 / 2016, s. 177-184.
- Wilk T., Jujka M., Krogulec J., Chylarecki P. (red.). 2010. Ostoje ptaków o znaczeniu międzynarodowym w Polsce. Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków, Marki: 322-324.
- Wilk T., Chodkiewicz T., Sikora A., Chylarecki P., Kuczyński L. 2020. Czerwona lista ptaków Polski. OTOP, Marki.
- Witkowski A., Kotusz J., Przybylski M. 2009. Czerwona lista minogów i ryb. Chrońmy Przyr. Ojcz. 65 (1): 33–52, 2009.
- Wojewoda W., Ławrynówicz M. 2006. Czerwona lista grzybów wielkoowocnikowych w Polsce. [w:] Mirek Z., Zarzycki K., Wojewoda W., Szelań Z. (red.). Czerwona lista roślin i grzybów Polski. Instytut Botaniki im. W. Szafera PAN. Kraków: 53-70.
- Woś A. 1994. Typy pogody. Regiony klimatyczne. [w:] Atlas Rzeczypospolitej Polskiej, plansza 31.8. Główny Geodeta Kraju, Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN, Polskie Przedsiębiorstwo Wydawnictw Kartograficznych, Warszawa.
- Woś A. 1999. Klimat Polski. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- Zajac T. 2012. Rozmieszczenie i liczebność populacji bobra europejskiego i wydry na terenie województwa dolnośląskiego. Wrocław.
- Zarzycki K., Mirek Z. 2006. Czerwona lista roślin i grzybów Polski. Instytut Botaniki im. W. Szafera. Polska Akademia Nauk. Kraków.
- Zielony R., Kliczkowska A. 2012. Regionalizacja przyrodniczo-leśna Polski 2010. Centrum Informacyjne Lasów Państwowych, Warszawa.

X. ZAŁĄCZNIKI